

Fylkesmannen i Troms og Finnmark

Årsrapport 2019

Innholdsliste

Innholdsliste	2
1 Fylkesmannens beretning	4
1.1 Overordnet vurdering av samlede resultater, ressursbruk og måloppnåelse	4
1.2 Overordnet framstilling av de viktigste prioriteringer for året	4
1.3 Sentrale forhold internt og eksternt som har hatt betydning for oppnådde resultater	5
1.4 Andre forhold	5
Sted, dato og fylkesmannens signatur	7
2 Introduksjon til embetets hovedtall	8
2.1 Embetet og samfunnsoppdraget	8
2.2 Organisasjon og ledelse	8
2.3 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall	8
2.4 Andre forhold	11
3 Årets aktiviteter og resultater	12
3.1 Redegjørelse for, analyse og vurdering av oppnådde resultater	12
Hovedmål 1 - Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket	12
Hovedmål 2 - Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger	13
Hovedmål 3 - Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av embetene	14
Hovedmål 4 - Fylkesmannen skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk	16
3.1.1 Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket	17
3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk	17
3.1.1.2 Fylkesmannen understøtter kommunenes arbeid med samfunnsikkerhet og beredskap	19
3.1.1.3 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven	21
3.1.1.4 Økt tilgjengelighet og kapasitet, samt styrket kvalitet i helse- og omsorgssektoren i kommunene	22
3.1.1.5 Forbedret, forsterket, tverrsektoriell og samordnet innsats på psykisk helse, rus- og voldsfeltet	25
3.1.1.6 Styrket folkehelsearbeid	26
3.1.1.7 Økosystemene i fylket har god tilstand og leverer økosystemtjenester	26
3.1.1.8 Et representativt utvalg av norsk natur skal tas vare på for kommende generasjoner	27
3.1.1.9 Forurensning skal ikke skade helse og miljø	28
3.1.1.10 Marin forsøpling er redusert	28
3.1.1.11 God økonomiforvaltning i kommunene	29
3.1.1.12 Økt verdiskaping i landbruket	30
3.1.1.13 Bærekraftig landbruk	33
3.1.1.14 Andre oppdrag	36
3.1.2 Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger	36
3.1.2.1 Den offentlige boligsosiale innsatsen skal være helhetlig og effektiv	36
3.1.2.2 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring	36
3.1.2.3 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer	37
3.1.2.4 Andre oppdrag	38
3.1.2.5 Tilrettelegge for et godt sivil-militært arbeid	38
3.1.3 Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av embetene	38
3.1.3.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og saksbehandling	38
3.1.3.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning	40

3.1.3.3	Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivaretatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester	44
3.1.3.4	Andre oppdrag	47
3.1.3.5	En effektiv og velfungerende vergemålsforvaltning som ivaretar rettsikkerhet og rettslikhet	47
3.1.3.6	Vergehaver skal ha høy grad av selvbestemmelse og vergemålene skal være individtilpassede	51
3.1.3.7	Barnehagemyndigheter, barnehageeiere og skoleeiere forstår, formidler og etterlever regelverket	51
3.1.3.8	Fylkesmannen understøtter nasjonale myndigheters og kommunenes arbeid med bosetting og integrering	69
3.1.4	Fylkesmannen skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk	70
3.1.4.1	Barnehageeiere og skoleeiere har ansatte med kompetanse som fremmer utvikling, læring og trivsel tilpasset barn og unges behov	70
3.1.5	Gjennomførte evalueringer	72
3.2	Avvik på oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i virksomhets- og økonomiinstruks	72
3.2.1	Tverrsektorielle oppdrag/oppgaver	72
3.2.2	Arbeids- og sosialdepartementet	72
3.2.3	Barne- og likestillingsdepartementet	72
3.2.4	Helse- og omsorgsdepartementet	72
3.2.5	Justis- og beredskapsdepartementet	73
3.2.6	Klima- og miljødepartementet	73
3.2.7	Kommunal- og moderniseringsdepartementet	73
3.2.8	Kunnskapsdepartementet	73
3.2.9	Landbruksdepartementet	73
3.3	Særskilte rapporteringskrav fra tildelingsbrevet	73
3.4	Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk	107
3.5	Samlet vurdering av måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget og regnskapsresultat	107
4	Styring og kontroll i embetet	108
4.1	Redegjørelse for vesentlige forhold ved embetets planlegging, gjennomføring og oppfølging	108
4.1.1	Embetets risikostyring	108
4.1.2	Embetets internkontroll, herunder iverksatte tiltak	108
4.1.3	Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen i embetet	108
4.1.4	Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)	109
4.1.5	Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet	109
4.2	Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende	109
5	Vurdering av framtidutsikter	110
5.1	Forhold i og utenfor embetet som kan påvirke embetets evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt	110
5.2	Konsekvenser for embetets evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt	110
5.3	Andre forhold	110
6	Årsregnskap	111

1 Fylkesmannens beretning

1.1 Overordnet vurdering av samlede resultater, ressursbruk og måloppnåelse

Fylkesmannen i Troms og Finnmark kom i gang med sine oppgaver den 1.1.19 etter et meget hektisk år med utvikling og forberedelse til sammenslåing. Arbeidet med forberedelser til ny organisasjon var langt mer omfattende enn antatt, ikke minst på grunn av store avstander og to svært forskjellige organisasjoner. Arbeidet med utvikling av et nytt fellesskap krevde mye tid og ressurser, og hadde som konsekvens at restanser i saksbehandlingen økte mye på noen av våre fagområder. I særlig grad gjaldt dette helse, plan- og byggsaker. Samtidig har tilgangen på saker økt mye på noen av våre områder, i særlig grad for klagesaker bygg og håndhevingssaker på oppvekst(mobbesakene). Noe av restanseutfordringene skyldes også mange større og gamle saker på helseområdet. Vår vurdering av måloppnåelse for 2019 er likevel at denne er god, tatt i betraktning at dette var en år preget av endring og omstilling.

Embetet har sitt hovedsete i Vadsø. I tillegg har embetet kontorer i Tromsø, Karasjok, Kautokeino og Andselv. Avstanden mellom hovedsetet i Vadsø og kontoret i Tromsø er ca 800 km. Ut over dette har embetet nasjonalparkforvaltere på mange kontorer rundt i fylket. Embetet har en klar målsetting om økt bruk av digital kommunikasjon, selv om fysiske reiser ikke kan unngås helt. I særlig grad vil dette gjelde i en startfase for en ny organisasjon. Reiseaktiviteten i sammenslåingsåret har vært stor, og antas å bli noe mindre i 2020. Selv om det første ordinære driftsåret vil være 2020, må vi fortsette å se etter nye arbeidsmåter og arbeidsformer for å frigjøre ressurser og bygge ned restanser i saksbehandlingen. Den nye budsjettfordelingsmodellen i sektoren innebærer trangere økonomiske rammer for oss, og betyr i praksis en nedstyring av aktivitet med mindre vi løser de nevnte utfordringer til forventet effektivisering. Embetets organisering skal evalueres i 2020.

Fylkesmannen i Troms og Finnmark har samlet disponert tildelinger på 577 mill. i 2019. I tillegg kommer flere åpne belastningsfullmakter, bl.a. til vergemålsordningen, fri retts hjelp og tilskudd til tros- og livssynssamfunn. Samlet er disse tildelingene/belastningsfullmaktene fordelt på 58 ulike kapitler og poster. Bevilgningsrapporteringen viser generelt en god utnyttelse av tildelingene. Enkelte tildelinger er ikke brukt fullt ut. Ubrukte midler er søkt overført til 2020. Årsakene til mindreforbruk i 2019 har sin bakgrunn i at dette var et overgangsår preget av stor aktivitet knyttet til omstilling og organisasjonsutvikling. Vi har også hatt noe økning i sykefravær og turnover, og ledighet i stillinger. En konsekvens av dette er et større mindreforbruk og aktivitet enn vi vil ha i et normalt driftsår.

1.2 Overordnet framstilling av de viktigste prioriteringer for året

I kgl. res. av 17.6.17 ble det slått fast at Fylkesmannen i Finnmark og Troms skulle slås sammen pr 1.1.19, og at hovedsetet skulle ligge i Vadsø. Prosessen og arbeidet med gjennomføringen av kgl.res. ble ledet og gjennomført i regi av en lokal arbeidsgruppe. Etter mer en 20 arbeidsmøter i løpet av året ble nytt organisasjonskart og de viktigste veivalg for ny organisasjon forhandlet ferdig mot slutten av 2018.

Omstillingsarbeidet innebar også foreløpig utkast til strategier og prioriteringer for et nytt fylkesmannsembete. Resultatet fra prosessen var at arbeid for **barn og unge i Troms og Finnmark skulle være den høyest prioriterte oppgaven for Fylkesmannen**. For øvrig ble det pekt på at oppgaver som kommunedialog, totalforsvaret, samisk inkl. reindrift, arktisk mat og miljø, digitalisering, internasjonalt arbeid og lederutvikling skulle ligge høyt på embetet prioriteringsliste av oppgaver.

Barn og unge-satsingen ble beskrevet som embetets "fyrtårn", som i praksis en markant samordningsoppgave, også i forhold til andre aktører og ansvarlige for barn- og ungesektoren. Arbeidet blir i praksis en videreføring av 0-24 samarbeidet i Finnmark og Sjumilssteget i Troms, med Barnekonvensjonen som basis. Det ble også besluttet å prioritere etablering av en ny stilling som "**fyrvokter**" for denne satsingen.

Fylkesmannen i Troms og Finnmark har fått ansvar for 39 kommuner fra 2019. Et stort flertall av disse har mindre enn 3000 innbyggere, og flere har utfordringer med tilgang på fagfolk til stillingene i de kommunale tjenestene. For Fylkesmannen ble det derfor naturlig å prioritere arbeid med **kommunedialog**. På oppdrag fra Fylkesmannen i Troms og Finnmark ble det inngått avtale med NIVI-analyse om å utrede muligheter for fremtidige strukturer og grep for samarbeid og samhandling mellom kommunene i Troms og Finnmark. Dette resulterte i rapportene Gode grep i Troms, og Gode grep i Finnmark. Resultatene ble presentert i første felles møte mellom Fylkesmannen og kommunene i Troms og Finnmark, og fikk god mottakelse. Rapportene ble også omtalt i regionale møter som omfattet samtlige kommuner i Troms og Finnmark i løpet av året.

Geografi, topografi og demografi er forhold som gir embetet store utfordringer i oppgaveutførelsen. Behovet for å bruke fly i f m reiser, særlig i Finnmark, gir embetet store reiseutgifter. Samtidig er det ikke til å unngå at oppgavene i stor grad forutsetter at man reiser ut til kommunene og til der folk bor. Omfattende oppgaver ute i kommuner og i tilsyn med kommunale tjenester betyr at det går mye tid til reiser, som senere gir rett til avspasering for våre medarbeidere. Av denne grunn har embetet sett det som nødvendig å prioritere høyt å prøve ut og utvikle arbeidsmåter som gir oss mindre reisetid. I praksis betyr dette først og fremst bruk av digitale verktøy, møter på Skype og omfattende bruk av **digital kommunikasjon**. Ett av våre viktigste strategiske grep er derfor digitalisering, økt bruk av digitale verktøy, både i tilsynsarbeidet og i kommunedialogen. Embetets strategi 2020+ vil derfor være basert på et slikt veivalg.

Det sammenslåtte embetet har flere nye ledere og en ny ledergruppe, inklusiv flere mellomledere i de 7 fagavdelingene. **Lederutvikling** ble derfor valgt som en viktig satsing, også at det skulle arbeides langsiktig og kontinuerlig med utvikling av embetets lederskap, ikke bare på øverste nivå. Ny ledergruppe har vært samlet til flere seminar i løpet av året, også med ekstern bistand. Dette arbeidet videreføres i 2020.

1.3 Sentrale forhold internt og eksternt som har hatt betydning for oppnådde resultater

Sammenslåingsåret 2019 var sterkt preget av intern aktivitet knyttet til omstilling og organisasjonsutvikling. Etter en rekke møter i lokal arbeidsgruppe for fusjon kom man til enighet om et organisasjonskart for det nye embetet for årsskiftet. Året bar preg av mye reising som følge av stor møteaktivitet, ikke minst internt. Registeringer av reisetid for 2019 viser at det er registrert vel 20 årsverk i form av reisetid. Dette dokumenterer at en av våre store utfordringer, i et embete som geografisk omfatter nesten 1/4 av fastlands-Norge, er effektivisering og rasjonalisering av vår kommunedialog, våre tilsyn og vår reiseaktivitet. Dette gjelder også vår interne kommunikasjon, samhandling og samarbeid, som må forventes å fortsatt være basert på 5 hovedadresser: Vadsø, Tromsø, Karasjok, Kautokeino og Andselv. I praksis må vi derfor ha gode og effektive verktøy for intern kommunikasjon slik at man sømløst og effektivt kan drive intern kommunisere og gjennomføre digitale møter. Digitalisering må også anses som en forutsetning og et bidrag til utvikling av en effektiv og rasjonell organisasjon.

Omstilling og endring gir forskjellige utslag, både generelt og individuelt. Vi ser av våre HMS-rapporter for 2019 at både sykefravær og turnover har økt etter sammenslåing. Gjennomsnittlig sykefravær i 2019 har økt med 24% (fra 3,7% til 4,6%), og turnover har økt fra 7,3% til 9,8%. I praksis er dette neppe overraskende, selv om sammenslåingsprosessen etter vår oppfatning har gått bra.

På enkelte av våre saksområder har inngangen av saker økt betraktelig i løpet av året, og har medført store utfordringer med restanser og saksproduksjon. Eksempler på dette er 85% økning i sosialklagesaker, også betydelig økning i klagesaker bygg og klagesaker på helseområdet, f eks klagesaker som gjelder pasientreiser. Dette har medført økte restanser og økt saksbehandlingstid på alle de nevnte saksområder i løpet av året.

Sommeren 2019 deltok embetet med to utlysninger i den sentrale Difi-kampanjen for inkludering. Vi lyktes likevel ikke å finne kandidater som kunne fylle kriteriene i **inkluderingsdugnaden**, selv om det ble gjort en betydelig innsats for å få dette til.

Stor uro om regionreformen og om uenighet om sammenslåing av de to nordligste fylkene har ikke hatt direkte innvirkning på vår prosess og fusjon, men må antas å fortsatt kunne ha en indirekte virkning på enkelte problemstillinger som gjelder utvikling av vår virksomhet. Våre oppgaver for samarbeid og regional samordning er uansett ikke uten påvirkning av dette. I sammenligning med statlig og regionalt samarbeid og samordning i andre sammenslåingsfylker er det åpenbart at man ligger noe etter i nord. Det er forhold som Fylkesmannen har liten mulighet til å påvirke.

1.4 Andre forhold

Nordområdene

I 2016 tok Fylkesmannen i Finnmark initiativ til reetablering av MoU "Regarding Cooperation on civil emergency preparedness" med fylkene Nord Finland, Lappland, Vesterbotten, Norrbotten samt fylkesmennene i Nordland og Troms. Dette samarbeidet er videreført i 2019, hvor det er avholdt 3 samarbeidsmøter. Ett møte ble avholdt i Bodø, hvor tema TRJE 18, kommunal og lokal beredskap i Norge, BR 2019, skogbrannberedskap for å nevne noe. Videre er det gjennomført to møter på Skype høsten 2019. Det er utarbeidet referat fra møtene med oppfølgingsområder. Det er fortsatt behov for å utveksle informasjon og dele kunnskap om samfunnsikkerhet og beredskap generelt og felles utfordringer spesielt. Samarbeidet har også bidratt til at det er en lav terskel for å informere hverandre.

Embetet har også hatt et samarbeid om "Crossborder communication" med våre kolleger i Nordre Finland og Sverige. Det har vært liten aktivitet siste år, men vil bli tatt opp igjen gjennom de årlige kontaktmøter som Fylkesmennene i nord holder gjennom Governors North.

Prosjektarbeidet i Andrejevabukta 2019

DSA besluttet å innvilge NOK 18 164 200 for gjennomføring av prosjekter i Andrejevabukta 2019. I beløpet er NOK 4 000 000 inkludert som FMTFs adm. utgifter.

Mål for arbeidet i Andrejevabukta: Det prinsipielle utgangspunktet for norsk innsats i Andrejevabukta er å legge til rette for fjerning og trygg lagring av brukt brensel og radioaktivt avfall ved anlegget, og å sikre at Norges innsats inngår i en helhetlig ramme. Det legges til grunn at dette fortsatt er en viktig sak bl.a. i møter og kontakter med andre land som bidrar med finansiell støtte og russiske spesialister samt i den internasjonale koordineringsgruppen for Andrejevabukta der FMTF deltar.

Overordnet mål i Andrejevabukta var å bidra til å:

- forebygge radioaktiv forurensning av Barentshavets økosystem og redusere risikoen for ulykker og forurensning fra området.
- etablere trygge og gode arbeidsforhold for personalet som skal fjerne radioaktivt avfall og brukt kjernebrensel.
- bidra til sikker håndtering og fjerning av brukt kjernebrensel snarest mulig, på en mest mulig kostnadseffektiv og sikker måte.

Følgende prosjekter ble gjennomført og avsluttet i 2019:

- Fjerde og siste del i monteringen av et lett mekanisk verksted med dekontamineringsenhet for rengjøring, vasking og tørking av utstyr/konteinere i Bygning 154/155 i Andrejevabukta, Murmansk.

- Veitilknytninger mellom bygning 154-155 (Dekontamineringsenheten med lett mekanisk verksted) og B 153 (Bygning over tørrlagringstankene med SNF). Veiene skal benyttes til transport mellom B 154-155 og B 153 av urene og rengjorte kanistre, transportkteinere og annet utstyr som benyttes til uttak av og transport av SNF.
- Utvikling, produksjon og bruk av ikke-standard verktøy ved uttak av SNF fra tørrlagringstankene i B 153.
- Miljøkonsekvensanalyse som omfatter sjøtransporten fra Andrejevabukta til RosAtomFlot og sammen med EIA fra 2015 ga oss et godt bilde på risiko- og miljøkonsekvensene ved uttak og sjøtransport av SNF til Murmansk.
- Innkjøp av ikke-standard mobilkran som skal brukes ved uttak av SNF. Den skal også brukes i forbindelse med vedlikehold av tunge tekniske installasjoner i B 153.
- Norsk finansielt bidrag til en fjerde uttransport av brukt kjernebrensel i slutten av 2019. Prosjektet omfattet uttak av brenselstaver fra tørrlagringstankene 2A og 2B, overførte disse til 14 transportkteinere som deretter ble skipet til Murmansk hvor de blir mellomlagret før jernbanetransport til PO Majak.

Det er ei forutsetning for norsk finansiering av sjøtransporten at en miljøkonsekvensanalyse er utarbeidet og godkjent av russiske tilsynsmyndigheter, FMBA (Føderale medisinske biologiske byrå) og er oversendt DSA for kvalitetssikret. Miljøkonsekvensanalyse er utarbeidet og godkjent av russiske tilsynsmyndigheter, FMBA, og er oversendt DSA for kvalitetssikring.

Tiltakene som er beskrevet ovenfor, bidro til å oppfylle de overordnede mål for Norges innsats i Andrejevabukta.

Ny samarbeidsavtale med Guvernøren i Murmansk oblast

Fylkesmannen i Finnmark inngikk i 2012 en samarbeidsavtale med Guvernøren i Murmansk oblast. Samtidig med etablering av nytt embete på norsk side, har det vært skifte av guvernør i Murmansk i 2019. Avtalepartene er enige om at det er behov for å oppdatere den tidligere samarbeidsavtalen. Det ble i september 2019 avholdt møte i Murmansk med bistand fra det norske generalkonsulatet, der det ble avtalt fremdriftsplan for arbeidet med ny avtale. Siktemålet er signering sommeren 2020. Den nye avtalen er i hovedsak en videreføring av tidligere samarbeidsområder, supplert med enkelte nye temaer. Det er enighet om at det bør utarbeides årlige handlingsplaner som ledd i oppfølgingen av avtalen.

Rettsaken mot tidligere fylkesmann Ludvigsen

Embetet har i løpet av året brukt mye tid og på å følge opp og være forberedt til rettsaken. Vi hadde en god og verdifull dialog med KMD i sakens anledning. Ledelsen og våre ansatte som arbeider med kommunikasjon har fulgt saken tett. Det ble også benyttet eksternt kompetanse for å forberede våre ansatte best mulig på omfattende medieomtale. Noen av våre ansatte ble også innkalt til forhør hos politiet i forberedende fase i saken.

Arbeidet med implementering av barnekonvensjonen i kommunene og embetet, jf. VØI pkt. 5.3.3.4

Fylkesmannen i Troms og Finnmark har i 2019, med utgangspunkt i en bevilgning fra direktoratet, hatt koordinerende ansvar for videreføring av det tidligere implementeringsarbeidet som har vært ledet fra Fylkesmannen i Troms.

Koordineringen av arbeidet har i samråd med departement og direktorat vært lagt til en nasjonal arbeidsgruppe med representanter fra fylkesmannsembetene. Gruppen er sammensatt med vekt på geografisk spredning og tverrfaglig kompetanse på Fylkesmannens oppgavefelt. Det har i 2019 vært endringer i sammensetningen av gruppen. To av medlemmene avsluttet sin tjeneste i embetet, mens gruppens leder gikk av med pensjon høsten 2019. To nye medlemmer er rekruttert inn i samråd med de enkelte fylkesmannsembeter. Lederansvaret for gruppens arbeid ligger fortsatt hos Fylkesmannen i Troms og Finnmark.

Særlige arbeidsoppgaver i 2019.

Arbeidsgruppen ga 17.08.18 i et eget notat til Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet en redegjørelse for status i arbeidet og en vurdering av hvilke arbeidsområder som det ville være særlig viktig å følge opp i videre implementering av barnekonvensjonen i forvaltningen. Det ble her særlig vist til Concluding Observations av 1.6.2018 fra FN's barnekomité til Norge. I et eget møte med direktoratet 27.11.18 ble det i tillegg pekt på behovet for å lage en ny kartlegging av implementeringssituasjonen i embetene målt opp mot kartleggingen som ble utført av gruppen i 2015. Det ble også vist til behovet for å starte arbeid med å utvikle en felles veileder for anvendelse av konvensjonen ut over det som spesifikt er laget for skolene. Arbeidsgruppen ønsket også å avholde den årlige konferansen om barnekonvensjonen for embeter og direktorater og å medvirke til arrangementet rundt feiringen av barnekonvensjonens 30årsdag. Bufdir ga i møtet 27.11 uttrykk for at ambisjonene var for høye og oppgavene for kompleks sett i relasjon til bevilgningens størrelse, og at direktoratet ville komme tilbake til hvilke oppgaver arbeidsgruppen burde prioritere etter å ha drøftet dette med Barne- og likestillingsdepartementet.

I møte mellom Bufdir og arbeidsgruppen 23.01, ble det klargjort at arbeidsgruppens primære oppgave i 2019 skulle være å koordinere og arrangere den nasjonale feiringen av barnekonvensjonens 30årsjubileum. I den forbindelse ble det gitt nærmere føringer for tidspunkt, stedsvalg, målgruppe, innhold, mål og økonomi. Det ble her lagt til grunn at gruppen skulle ha sin hovedoppgave med 30-årsfeiringen. Dette har dermed vært den prioriterte oppgaven i 2019 og detaljert rapport knyttet til denne oppgaven sendes Bufdir.

Medlemmer i arbeidsgruppen har i 2019 også - enkeltvis eller flere i lag, arrangert eller bidratt med innlegg på ulike konferanser, kursdager

(modellkommuner i Finnmark), dialogmøter (Oslo/Viken) og ulike webinarer, der barns rettigheter gjennom barnekonvensjonen har vært fokusert. Flere av konferansene har vært knyttet til skole- og barnehagefeltet og til 0-24-samarbeidet. En av gruppens medlemmer har holdt to innlegg i Sverige om barnrettigheter i plansaker. Informasjon om barnekonvensjonens betydning, er også gitt i form av presentasjoner/moduler i læringsressursen SEVU-PPT og e-læringsprogrammet for Statped. Vi har også gitt innspill til Utdanningsdirektoratets nye filmer om barnekonvensjonen i barnehager og skoler.

Internt i embetene har arbeidsgruppen medvirket til særlig fokus på og prioritering av barn og unge i mål for 2019, både i egne embeter og via e-postnettverket der rådgivere med særlig ansvar for arbeid med barnekonvensjonen inngår. Flere nyfusjonerte embeter har valgt å satse særlig på dette feltet. Eksempelvis har det nye embetet for Troms og Finnmark markert dette gjennom sin nye satsing på «Fyrtårn barn og unge», mens embetet for Oslo og Viken gjennom sin styringsgruppe for 0-24-samarbeidet, videreutvikler Sjumilsstegets metodikk knyttet til oppfølging av tidligere kartlegging av situasjonen i kommunene, med deltakelse fra barn og unge selv.

I januar 2019 ble sluttrapporten og en egen håndbok fra arbeidet med «Barneperspektivet i NAV» oversendt Arbeids- og velferdsdirektoratet. Lederen for den nasjonale arbeidsgruppen var prosjektleder for arbeidet som har sitt utgangspunkt i kritikk rettet mot NAV fra Riksrevisjonen og Helsetilsynet. Kritikken har sitt utgangspunkt i at barnas behov ikke kartlegges eller gjøres til gjenstand for egne vurderinger i NAV. Prosjektet har vært løpende diskutert i den nasjonale arbeidsgruppen hva gjelder innføring av barnekonvensjonen artikkel 3 og 12 i NAVs saksbehandling overfor brukere med barn. Rent metodisk er det foreslått å anvende en ny praksis i NAV basert på «reflekterende samtaler» med brukerne om barnas situasjon som grunnlag for gode vurderinger av barnas beste i både kommunal og statlig del av NAV-kontoret.

Arbeidsgruppen har også vært viktige bidragsytere til forfatterteamet til den nye boken om «Barnekonvensjonen i praksis» som kom ut på Fagbokforlaget i september 2019. Arbeidsgruppen har videre bidratt i samarbeid med Høgskolen VID om å markedsføre og rekruttere studenter til landets eneste 10-studiepoengs nettstudie om Barnekonvensjonen og barns menneskerettigheter.

Arbeidsgruppen står også i 2019 bak Sjumilsstegets hjemmeside www.sjumilssteget.no, Sjumilsstegets facebookside og en intern eksempeldatabase på FM-nett. Arbeidet med embetsfusjonene, har imidlertid ført til at kommunikasjonsressursen som særlig har vært benyttet til å videreutvikle disse nettløsningene, har blitt redusert.

Møtevirkosomhet

Den nasjonale arbeidsgruppen har i 2019 avholdt 9 fellesmøter, 5 fysiske møter i Oslo og 4 via Skype. Rådgivere fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet har deltatt på 3 av disse møtene. I tillegg har arbeidsgruppens leder hatt to egne møter med direktoratet og i tillegg informert om Sjumilsstegets arbeid og metode i et eget fagmøte for ansatte i direktoratet. Det har ut over dette, vært avviklet en rekke mindre møter med representanter fra arbeidsgruppen til stede, herunder to møter med Oslo kommunes kulturskole, samt to befaringer i Gamle Museum.

Arbeidsgruppens medlemmer har hatt svært hyppig kontakt internt både via e-post og telefon/Skype. Det har også vært løpende kontakt med representanter for Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet i hele 2019.

Sted, dato og fylkesmannens signatur

Vadsø, 28.2.2020

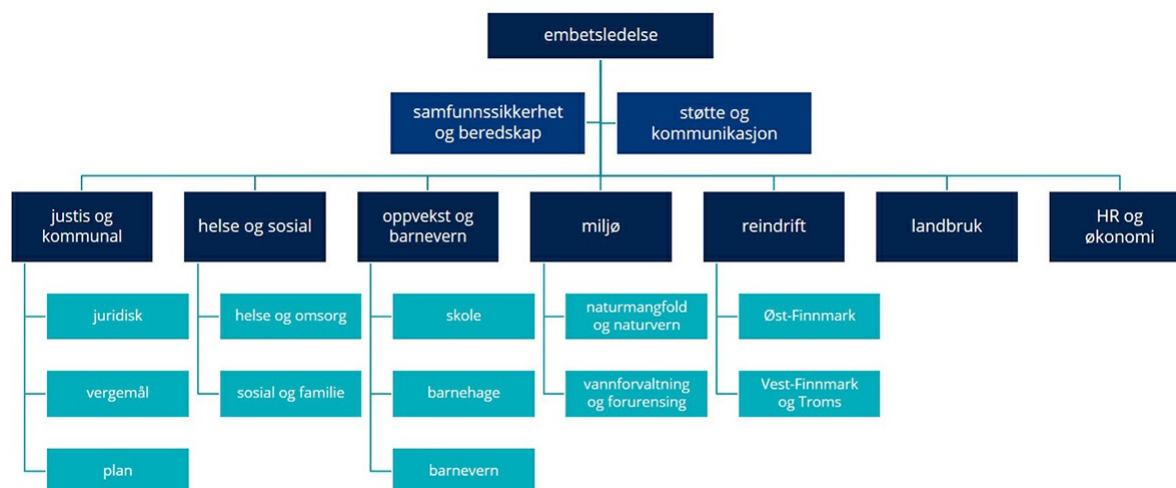
Elisabeth Aspaker

2 Introduksjon til embetets hovedtall

2.1 Embetet og samfunnsoppdraget

Se kap 1

2.2 Organisasjon og ledelse

Fylkesmannen i Troms og Finnmark hadde pr. 31.12.2019 214,4 årsverk. Elisabeth Vik Aspaker er fylkesmann, og Stian Lindgård og Bård M. Pedersen er assisterende fylkesmenn. Ledergruppen består av embetsledelsen, avdelingsdirektører, beredskapssjef og kommunikasjonssjef.

Embetet er organisert i syv fagavdelinger og to staber. Avdelingene har noe ulik organisering. Fem avdelinger er inndelt i seksjoner, mens to avdelinger er inndelt i faggrupper/fagteam. Avdelingsdirektørene har i all hovedsak delegert personalansvaret til seksjonslederne.

Embetet har sitt hovedsete i Vadsø, men i tillegg har embetet kontorer i Tromsø, Karasjok, Kautokeino og Andselv. Utover dette har embetet mange kontorer rundt i fylket for våre nasjonalparkforvaltere.

2.3 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall

I 2019 har embetet hatt utgifter på 558 mill. Av dette er 160 mill. på kap.post 0525.01 (eget kapittel) og 398 mill. er på fremmedkapitler, herunder 279 mill. i tilskudd til kommuner, fylkeskommuner m.fl.

Embetet har en tildeling for 2019 inkl. overførte midler fra i fjor på kap.post 0525.01 på 169 mill., eller en reduksjon på 13 mill. sammenliknet med tildelingen for 2018 til Fylkesmannen i Finnmark og Fylkesmannen i Troms. Reduksjonen skyldes hovedsakelig etableringen av FMFA, som leverer administrative tjenester til embetene innen IKT, dokumentforvaltning, HR og økonomi. Embetet har inntekter på kap.post 3525.02 på 0,9 mill., herav 0,7 mill. fra FMFA for husleie og kontorhold.

Årets mindreforbruk er på 8,3 mill., eller 4,9 % av tildelingen. Mindreforbruket skyldes hovedsakelig lønn, NAV-sykepenger og administrativ kostnadsdekning. For lønn er det omdisponert mer til egne ansatte til arbeid på fremmedkapitler enn budsjettert, og det har også vært mange vakanser (ledige stillinger, foreldrepermisjoner og sykefravær). For flere stillinger har det tatt lengre tid enn forventet før ny ansatt har tiltrådt. Inntekter fra administrativ kostnadsdekning er 1 mill. høyere enn budsjettert.

Embetet har totalt 214,4 årsverk. Utgifter til lønn inkl. Nav-refusjoner er 133 mill., eller 83,1 % av utgiftene. Lønnsandelen er omtrent uendret fra 2018. Husleie utgjør 20 mill., eller 13 % av utgiftene. Andelen for husleie har økt fra 2018 selv om arealet i 2019 er omtrent det samme som i 2018. 2019 er første år med husleiererefusjon fra FMFA, og denne er ført som inntekt. Avregning for felleskostnader for enkelte leieforhold og bistand knyttet til lokalene i Vadsø og Tromsø har også bidratt til økt andel. Embetet har sitt hovedsete i Vadsø, men i tillegg har embetet kontorer i Tromsø, Karasjok, Kautokeino og Andselv. Utover dette har embetet mange kontorer rundt i fylket for våre nasjonalparkforvaltere.

«Inntekter» fra administrativ kostnadsdekning er 11 mill. i 2019, som er en nedgang på 0,6 mill. fra 2018. Embetet tar i utgangspunktet 40 % administrativ kostnadsdekning for alle stillinger finansiert over fremmedkapitler og 7 % på øvrige midler som ikke er tilskuddsmidler, jf. retningslinjer fra daværende FAD. Vi erfarer at departementer og direktorater finansierer oppdragene ulikt, og det er krevende å oppnå dekning av administrative kostnader i samsvar med gjeldende retningslinjer.

Budsjettavvik

Betegnelse på rapporteringskrav	
Budsjettavvik (kr)	8 339.0
Budsjettavvik (%)	4.9 %

Driftsutgifter og lønn

Driftsutgifter	160 442.0
Lønn 052501	133 385.0
Lønnsandel av driftsutgifter	83.1 %

Husleie

Husleie (tall i 1000 kr)	20 094
Husleie (% av driftsutgifter)	13 %

Journalposter

Betegnelse på rapporteringskrav	Journalposter totalt	Antall journalposter i ePhorte	Antall journalposter i vergemåls-ePhorte
Antall journalposter	84 137	61 908	22 229

Regnskapstall sortert på poster

Betegnelse på rapporteringskrav	2019
052501	161 361
052521	9 406
Post 01 (unntatt 052501)	22 472
Post 20-29 (unntatt 052521)	90 548
Post 30-39	6 364
Post 40-49	934
Post 60-69	185 064
Post 70-79	93 282
Post 80-89	1 017

Turnover

Betegnelse på rapporteringskrav	2019
Turnover i prosent	9.8 %
Gjennomsnittlig antall ansatte	214.4
Totalt antall ansatte som sluttet (ekskludert de som gikk av med pensjon) i løpet av året og ble erstattet	21.0
Totalt antall ansatte som sluttet	42.0
Herav ansatte som sluttet grunnet pensjonering	6.0
Herav ansatte som sluttet grunnet andre årsaker	15.0

Vi har høyere turnover i 2019 (9,8) enn det de to gamle embetene hadde i 2018. Tallene våre er i samsvar med erfaringstall fra forskning på virksomheter som er i omstilling og endring. Året etter sammenslåing bruker flere enn vanlig å finne seg ny jobb. Vi gjennomfører sluttsamtaler med alle for å kartlegge hvorfor medarbeidere slutter.

Sykefravær

Betegnelse på rapporteringskrav	Dager/Prosentdel
Sum totalt sykefravær (legemeldt og egenmeldt)	2 554.4
Prosent sykefravær (legemeldt og egenmeldt)	4.6 %
Sum totalt sykefravær menn (legemeldt og egenmeldt)	655.4
Prosent sykefravær menn (legemeldt og egenmeldt)	3.4 %
Sum totalt sykefravær kvinner (legemeldt og egenmeldt)	1 899.0
Prosent sykefravær kvinner (legemeldt og egenmeldt)	5.2 %
Antall legemeldte sykedager for menn	428.6
Prosent legemeldte sykedager for menn	2.2 %
Avtalte arbeidsdager for menn	19 079.4
Antall legemeldte sykedager for kvinner	1 384.4
Prosent legemeldte sykedager for kvinner	3.8 %
Avtalte arbeidsdager for kvinner	36 861.3
Antall egenmeldte sykedager for menn	226.8
Prosent egenmeldte sykedager for menn	1.2 %
Antall egenmeldte sykedager for kvinner	514.6
Prosent egenmeldte sykedager for kvinner	1.4 %

Sykefraværet i 2019 var 4,6 %. Vi har et mål om at sykefraværet skal være under 5 %. Vi følger opp ansatte som er syke i samsvar med rutinene våre, og vi kobler på NAV der det er nødvendig.

Likestilling

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall kvinner	Andel kvinner	Antall menn	Andel menn	Årslønn kvinner	Årslønn menn	Andel kvinners lønn av menns lønn
Totalt i virksomheten		0.0 %		0.0 %			0.0 %
Kategori 1: Embetsledelse/Dir/Admsjef	8.0	72.7 %	3.0	27.3 %	1 051 025.8	1 103 000.0	95.3 %
Kategori 2: Seksjonssjef/Ass dir	16.0	55.2 %	13.0	44.8 %	807 640.3	858 374.2	94.1 %
Kategori 3: Saksbehandler 1	88.0	63.8 %	50.0	36.2 %	615 154.7	632 904.2	97.2 %
Kategori 4: Saksbehandler 2	37.0	69.8 %	16.0	30.2 %	531 201.5	537 987.4	98.7 %
Kategori 5: Kontorstillinger	19.0	79.2 %	5.0	20.8 %	462 705.3	447 100.0	103.5 %
Kategori 6: Fagarb. stillinger	1.0	100.0 %	0.0	0.0 %	456 400.0	0.0	Infinity %
Kategori 7: Lærlinger		0.0 %		0.0 %			0.0 %

Innunder kategori 1 har vi lagt en fagdirektør som er med i ledergruppa. Innunder Kategori 2 har vi også lagt informasjonssjef. Under kategori 3 har vi lagt en fagdirektør som har samme rolle som en prosjektleder. Vi har i samme kategori lagt spesialrådgiver og sjefsingeniør. Renholder har vi lagt under fagarbeider.

HR

Betegnelse på rapporteringskrav	2019
Sum antall ansatte	256.0
Antall kvinner	169.0
Antall menn	87.0
Sum antall deltidsansatte	21.0
Antall deltid kvinner	13.0
Antall deltid menn	8.0
Sum antall deltidsansatte grunnet omsorg jf.AML §10-2, fjerde ledd og HTA § 20	2.0
Antall deltid kvinner, omsorg	1.0
Antall deltid menn, omsorg	1.0
Sum antall midlertidige ansatte	25.0
Antall kvinner, midlertidig	18.0
Antall menn, midlertidig	7.0
Sum antall ansatte med personalansvar	34.0
Antall kvinner, personalansvar	22.0
Antall menn, personalansvar	12.0
Sum antall ansatte	256.0
Antall ansatte under 20 år	0.0
Antall ansatte 20 - 29 år	24.0
Antall ansatte 30 - 39 år	62.0
Antall ansatte 40 - 49 år	63.0
Antall ansatte 50 - 59 år	70.0
Antall ansatte over 60 år	37.0
Sum antall ansatte i foreldrepermisjon	2.0
Antall kvinner i foreldrepermisjon	1.0
Antall menn i foreldrepermisjon	1.0

På deltidsansatt tar vi ikke med en kvinne som er ute i 80% foreldrepermisjon ettersom hun reelt sett ikke har en deltidsstilling.

Årsverk

Betegnelse på rapporteringskrav	2019
Totalt antall årsverk	214.4
Totalt antall årsverk for kvinner	139.5
Totalt antall årsverk for menn	74.9
Totalt antall årsverk for faste stillinger	196.7
Totalt antall årsverk for midlertidige stillinger	17.8
Sum andel administrasjon	11.9 %
Økonomi	4.0
Lønn	3.2
Personal	10.6
Resepsjon/sentralbord	2.7
Andre administrative oppgaver (spesifiser i kommentarfeltet)	5.1
DFØs definisjon av årsverk er benyttet.	

Hver enkelt direktør har gitt tilbakemelding på hvor mange årsverk som brukes på administrative arbeidsoppgaver. Vi har skjønnsmessig vurdert andel på hvert område.

2.4 Andre forhold

Husprosjekt

Fylkesmannen har over lengre tid hatt et husprosjekt i Vadsø. Vi fikk den 19.6.2019 klarsignal fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) for å gå igang med forprosjekt ombygging av Statens hus i Vadsø, med en kostnadsramme på inntil kr. 200 000 000.

Arbeidet er organisert som et prosjekt og Statsbygg gir faglig bistand i prosessen. De nye statlige arealnormene (maks 23 kvm pr ansatt) og aktivitetsbaserte arbeidsplasser ligger til grunn for prosjektet. Vi går nå inn i en fase med detaljplanlegging hvor vi vil tilpasse arealene mer spesifikt våre behov. Byggestart er planlagt senhøsten 2020 eller tidlig i 2021.

3 Årets aktiviteter og resultater

3.1 Redegjørelse for, analyse og vurdering av oppnådde resultater

Hovedmål 1 - Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket

Plan

Fylkesmannen følger opp nasjonale forventninger og nasjonal politikk hovedsakelig gjennom saksbehandlingen, men også gjennom konferanser og møter med kommunene og andre sektormyndigheter. Det er etablert en god dialog med kommunene og regionale statsetater i den løpende saksbehandlingen.

Barnevern, barnehage og skole

På barnevernområdet er arbeidet og tiltakene knyttet til Kompetansestrategien for kommunalt barnevern prioritert. Informasjon og kunnskap om strategien formidles til kommunene.

Vi informerer skole- og barnehagesektor om regelverk, nasjonale strategier og satsinger på fagsamlinger og i månedlige nyhetssendinger på nett. I 2019 har vi spesielt hatt fokus på fagformyelsen, elevenes skolemiljø og 0-24 samarbeidet. Tilbakemeldingen fra deltakerne er at den jevnlig informasjonen vi gir gjennom nyhetssendingen er viktig og treffer barnehagemyndighet og skoleeiere godt. Utover dette, veileder og informerer vi både på forespørsel og etter eget initiativ. Vi vurderer måloppnåelsen som god.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Arbeid med omstilling har hatt fokus i 2019. Vi har vært opptatt av å utvikle felles systemer og rutiner i den nye enheten. Formålet er å fremstå enhetlig i vår kontakt med andre. Vi har også vært opptatt av å heve kvaliteten på vårt eget arbeid for å sikre krisehåndteringsevnen regionalt og i det nye embetet.

Innen samfunnssikkerhets- og beredskapsområdet formidles og ivaretas nasjonal politikk på planområdet gjennom løpende saksbehandling, regionalt planforum, planmøter med kommuner og konsulenter, aktiv dialog tidlig på året og årlig plankonferanse i fylket.

Fylkesmannen har flere arenaer for å formidle nasjonal politikk innen samfunnssikkerhet og beredskap. Inn mot kommunene skjer dette gjennom tilsyn og øvelser, hvor kommunal beredskapsplikt, totalforsvaret og beredskap innen ulike sektorområder er tema. Vi driver veiledning gjennom blant annet kommunebesøk, møter i beredskapsforumene i henholdsvis Øst- og Vest-Finnmark, øvingsutvalg i fylket og kursaktivitet. I 2019 har vi også gitt veiledning innen samfunnssikkerhet og beredskap både administrativt og politisk nivå i kommunene.

Mot statlig regionale aktører, er fylkesberedskapsrådet den primære arenaen. Samordning og implementering av samfunnssikkerhetsinstruks er blant tema som følges opp der. Arbeidet med totalforsvaret har vært videreført i 2019. Vi arbeider også inn mot andre aktører og eiere av samfunnskritisk infrastruktur og samfunnskritiske funksjoner som ikke er en del av fylkesberedskapsrådet. Veiledere innen samfunnssikkerhet i plan- og bygningsloven og innen samfunnssikkerhet og beredskap generelt, videreføres fortløpende til relevante aktører på kommunal og regionalt nivå.

Vår erfaring fra 2019 er at kommunene i Troms og Finnmark fortsetter å løfte seg innen den kommunale beredskapsplikten, både dokument-, kompetanse- og utøvelsesmessig. Men vi ser at det fremdeles gjenstår en del ting før alle kommunene oppfyller alle formelle krav i lov om kommunal beredskapsplikt. Fylkesmannen har fått gode tilbakemeldinger fra kommunene på vår aktivitet overfor dem. Det er et uttalt mål om at det skal være lav terskel for å ta kontakt med Fylkesmannen.

Helse, omsorg og sosial

Nasjonal politikk formidles på flere nivåer. I Fylkesmannens årlige møter med rådmenn/kommunedirektører og ordførere, har avdelingens fagområder fått god plass. Viktige tema har vært demografisk utvikling, samfunnssikkerhet og beredskap og utfordringer i fastlegetjenesten.

Avdelingen jobber aktivt inn i flere fagnettverk, samarbeidsforum og møtepunkter som avdelingen enten arrangerer selv eller avdelingen deltar i. I 2019 har avdelingen gjennomført dialogmøter med alle kommuner i grupper knyttet til "Leve hele livet". Dialogmøtene har vært et viktig sted for formidling av nasjonal politikk. Andre eksempler på nettverk som er videreført er psykososialt krisenettverk, velferdsteknologinettverk, samfunnsmedisin veiledergrupper, helsesøsternettverk og nettverk for NAV-ledere.

Fylkeslegen er fast deltager i overordnet samarbeidsorgan både i Universitetssykehuset Nord Norge HF og Finnmarksykehuset HF, samt i regionalt samarbeidsorgan. Som kontaktfylkeslege for Helse Nord RHF gjennomføres to årlige møter. I disse møtene følger fylkeslegen opp om nasjonal politikk er forstått og fulgt opp. I 2019 etablerte fylkeslegen møtepunkter mot begge helseforetak (UNN HF og FIN HF) etter samme modell som for Helse Nord RHF. På denne måten følger Fylkeslegen opp at nasjonale føringer tas ned til sykehusene i regionen.

Landbruk

Kommunedialogen har vært prioritert i 2019. Landbruksavdelinga arrangerte to fagsamlinger som var felles for alle kommunene i Troms og Finnmark. Det var et ønske fra kommunene at hele regionen ble samlet. Regionen er stor og krevende å reise i. Vi prøver derfor ut webinarer der vi mener det er hensiktsmessig. I 2019 lagde vi for første gang et forventningsbrev til kommunene for å samle, strukturere og synliggjøre alle oppgavene kommunen har på landbruksområdet (jordbruk og skogbruk). Vi laget også en forkortet versjon til bruk for administrativ og politisk ledelse. I forbindelse med drivepliktsprosjektet, er flere kommuner besøkt.

I tillegg til de to faste møtene med det regionale partnerskapet, deltar vi på faglagenes årsmøter og andre samlinger hvor vi møter representanter for faglag, FoU-miljøet i regionen og samvirkeorganisasjonene. Dette er viktige arenaer for å formidle statlig politikk, men også for å få kunnskap om hva landbruksmiljøet er opptatt av.

Vi har nedprioritert arbeidet med Inn på tunet inkludert det å synliggjøre Inn på tunet som aktuelt tiltak innenfor arbeidet på helse- omsorgs-, utdannings-, arbeids- og sosialområdet.

Utover å dele ut Nord Norsk økomatpris i 2019, har det heller ikke vært prioritert å jobbe med økologisk landbruk i 2019.

Miljø

Vi veileder kommunene om nasjonal politikk innen flere miljøområder. Dette har i hovedsak vært direkte veiledning ved telefonsamtaler, Skype-møter eller fysiske møter med kommunene. På grunn av omstillingen, har vi ikke hatt kapasitet til større samlinger i år.

Innen motorferdselsområdet har vi brukt mye tid på å veilede kommunene i Finnmark og Nord-Troms som må konvertere gamle snøskuterløyper til ny kommunal forskrift etter nytt regelverk innen juni 2021. I tillegg har vi etter forespørsel veiledet kommunene i motorferdselregelverket. Mange kommuner etterlever ikke regelverket, tross aktiv veiledning. Vi har hatt et møte med et utvalg under Sametinget hvor vi etter anmodning gjennomgikk nasjonale mål og regelverk innen motorferdsel. Motorforum, som er en møteplass for Fylkesmannen, politi, oppsynstjenesten og andre aktuelle aktører, møtes to ganger i året og har ført til samkjøring og felles prioritering av saker, noe som har gitt tyngde utad.

Vi har god måloppnåelse innen vannforvaltning og vi har et godt samarbeid med våre naboland om vannovervåking i grensevassdragene. Grensekommunene er godt kjent med nasjonale mål for vannarbeidet gjennom arbeidet i Den norsk-finske grensevassdragskommisjonen. Innen verneområdeforvaltning har vi samarbeidet godt med kommunene og nasjonalparkstyrene på Senja og i Pasvik, samt med kommuner om forvaltning av fuglefjell. Dette er et svært positivt samarbeid som bidrar til god måloppnåelse og innsikt i nasjonal politikk. Samarbeidet er ressurskrevende, men kommunene blir godt kjent med nasjonal miljøpolitikk gjennom dette arbeid. Samarbeidet med fiskeforeninger og andre frivillige om utrydding av pukkellaks og Gyrodactylus salaris bidrar også til at flere blir kjent med nasjonal miljøpolitikk.

Vi ser slitasje i noen verneområder på grunn av stor trafikk. Når turistbedrifter i kommunene har innrettet seg etter besøkende til verneområdene, er det krevende å tilpasse antall besøkende til det verneområdet tåler. Vi har store områder med intakt våtmarker og myrområder i vår region. Kunnskapen om verdien til disse, er ikke god nok i kommunene og det er et område vi må prioritere.

Vi har gjennomført guidekurs med opplæring i naturmangfoldloven og verneforskrifter for verneområder på Senja, både nasjonalparken og mindre verneområder. Dette er forebyggende med tanke på økende ferdsel og turisttrykk.

Vi har et godt samarbeid med Senter for Oljevern og Marint Miljø og har felles fokus på hvilke områder som er utfordrende å rydde, samt utfordringer på logistikk. For å få ryddet på avsidesliggende områder må det tas større grep, da det er for ressurskrevende for kommunene.

Reindrift

Fylkesmannen har prioritert tilskudds- og ressursforvaltning i tillegg til å utvikle en beredskapsplan for beitekriser i tråd med gitte føringer. Vi har i mindre grad prioritert utviklings- og veiledningsoppgaver med mindre det har vært i tilknytning til de prioriterte områdene.

2019 var det første året der vårt embete skulle behandle melding om reindrift og søknad om tilskudd fra over 400 siidaandeler fra fire forskjellige reinbeiteområder. Vi har prioritert en effektiv og korrekt tilskuddsforvaltning, der likebehandling har stått sentralt. Kontrollplan er i hovedsak gjennomført.

Bruksreglene er det viktigste verktøyet distriktene har for å sikre en økologisk bærekraftig bruk av egne beiteressurser. Fylkesmannen har arbeidet med å få distrikter/siidaer til å ta et større ansvar for å følge opp bruksreglene. I tillegg har vi utviklet retningslinjer for oppfølging av brudd på bruksreglene.

Fylkesmannen opplever at det er et svært høyt konfliktnivå knyttet til brudd på reglene om beitebruk. Dette gjelder hovedsakelig i indre Finnmark, men vi har også tilfeller i Troms. Vår oppfatning er at det skyldes manglende avklaringer om interne beiterettigheter i indre Finnmark. I Troms dreier konfliktene seg om manglende avklaringer knyttet til Norsk-Svensk reinbeitekonvensjon. Fylkesmannen har et betydelig arbeid med å følge opp disse konfliktene. Vi ser derfor behov for å gå i dialog med næringen om hvordan de i større grad selv kan ta ansvar for å både forhindre, og ikke minst løse, denne typen konflikter.

I tillegg til bruksreglene, har Fylkesmannen prioritert arbeidet med å sikre at alle distrikt i Troms utarbeider distriktsplaner. I Troms ble det utarbeidet en egen mal for distriktsplaner, som høsten 2019 også ble presentert for reindriften i de tre reinbeiteområdene i Finnmark. Det er viktig at distriktene tar i bruk disse viktige verktøyene i ressursforvaltningen, og Fylkesmannen har bidratt med å legge til rette for en positiv utviklingen på dette området.

Hovedmål 2 - Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger

Plan

Vi har igangsatt arbeid med etablering av Regionalt samarbeidsforum for Nasjonal strategi Bolig for velferd. Regionale statsetater, Helse Nord og brukerorganisasjoner ble invitert til drøftingsmøte i november og vi estimerer oppstart tidlig i 2020.

Alle planer blir samordnet der regional sektor har innsigelse til plan. Dette har vært et prøveprosjekt i Troms og er godt innarbeidet. Samordningen var ny i Finnmark 1. januar 2019 og en opplevde noen innkjøringsutfordringer første halvår, med en klar forbedring i siste halvår. Årsak til utfordringene var manglende kunnskap om ordningen.

Barn og unge

Gjennom 0-24 arbeidet for utsatte barn og unge har vi samarbeidet med andre regionale aktører og kompetansesentre i nord. Vi ser verdien av å samordne innsatsen mot kommuner som jobber med samme målgruppe. Det er ressursbesparende, spesielt for våre små kommuner. Kommunene får tilført kompetanse fra flere hold og får mulighet til å dele erfaringer og utvikle seg i et tverrfaglig fellesskap. Vi har også fått god innsikt i hvordan kommunene jobber tverrfaglig og i deres kompetansebehov. I tillegg har vi fått bedre kunnskap om kompetansesentrene og andre regionale aktører. Erfaringen fra dette nettverket tar vi med videre i vårt arbeid.

Fylkesmannen har for øvrig utfordret fylkeskommunen om å gå i gang med en regional plan for barn og unge. Vårt viktigste strategiske mål er å samle regionen for barn og unge for å skape gode oppvekstvilkår og gode framtidsutsikter. Satsinger er kalt Fyrtårn barn og unge. Grunnlaget for en slik satsing er godt arbeid med 0-24 hos Fylkesmannen i Finnmark og Sjumilssteget hos Fylkesmannen i Troms.

Vi vurderer måloppnåelsen på området barn og unge som god.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Vi opplever at det fortsatt er rom for forbedringer for å få en fullt ut tilfredsstillende samordning på regionalt nivå. Dette vil også være fokus i det nye fylkesberedskapsrådet for Troms og Finnmark. Vi motiverer, inviterer og arbeider systematisk for å få de ulike organisasjonene til å se fordeler og effekter, slik at vi oppnår bedre samordning. Vi anser at vi i fylkene samlet sett er rimelig godt samordnet.

Det er etablert flere arenaer hvor statlig regionale etater møtes for å styrke samordning seg i mellom og etablere løsninger for håndtering av uønskede hendelser. Her kan vi nevne fylkesberedskapsrådet for Troms og Finnmark, Sjefsmøtet, Siv/mil kontaktmøte i Nord-Norge, øvingsutvalg i Troms og Finnmark, møter mellom Fylkesmannen, politiet, Heimevernet og Sivilforsvaret og ulike bilaterale møter mellom statlig regionale aktører. Politiets sikkerhetstjeneste (PST) har også hatt eget møte med ledergruppa i embetet hvor den årlige trusselvurderingen var tema.

Vi har også kommunale beredskapsforum i Øst- og Vest-Finnmark. Disse forumene har bidratt til styrket samordning mellom kommuner, blant annet gjennom felles planverksutvikling, øvelser, erfaring og kompetansedeling. Det er også et mål å bruke disse to arenaene til å styrke samordning, samvirke og kjennskap mellom kommuner og statlig regionale aktører. Derfor har flere statlig regionale aktører deltatt på møter i 2019. Vi anser at dette har hatt en positiv effekt. Vi har som målsetning å etablere noe tilsvarende for kommunene i Troms.

Totalforsvarsprosjektet i regi av Fylkesmannen i Troms og Finnmark skal sikre en helhetlig tilnærming og gjennomføring av arbeid med totalforsvaret på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå. Dette arbeidet har pågått aktivt i 2019.

Nettverk for krisekommunikasjon er etablert i både Troms og Finnmark. Nettverk for krisekommunikasjon i Troms hadde ett møte og et miniseminar i 2019. Nettverket i Troms består av medlemmer fra etater og organisasjoner representert i beredskapsrådet. Alle kommunene i Troms var imidlertid invitert til «Miniseminar om krisekommunikasjon» i august. 13 kommuner stilte sammen med resten av nettverket. Nettverket i Finnmark består av etater og organisasjoner representert i beredskapsrådet og kommunene i Finnmark. Nettverkene har ingen selvstendig myndighet, men skal bidra til kontakt og kunnskapsdeling. Tilbakemeldingene fra deltakerne er gode.

Vi vurderer måloppnåelsen som god.

Helse, omsorg og sosial

Fylkesmannen har etablert samarbeidsavtaler med regional stat som bidrar til samordning. Spesielt for avdelingens arbeid på sosialområdet, er det viktig å nevne samarbeid med NAV og Husbanken. Fylkeslegens deltagelse i samarbeidsorgan både i helseforetakene lokalt (UNN HF og FIN HF) og regionalt (HN RHF). Avdelingen inngår også i tverrfaglige grupper internt i embetet for å samordne satsinger, uttalelser og vedtak i regionen. Her nevnes Sjumilssteget, 0-24, Bolig for velferd og Leve hele livet.

Fylkeslegen deltar også i overordnede fora/råd for samordning innenfor samfunnssikkerhet og beredskap, utdanning med mer.

Landbruk

Landbrukspartnerskapet møtes to ganger i året. Dette er en viktig arena for å samordne prioriteringer og virkemiddelbruk. Årlige tiltaksstrategier besluttes i partnerskapet.

Vi har et godt samarbeid med Mattilsynet og faste møtepunkter med tema som dyrevelferd, beitebruk og avkorting ved brudd på dyrevelferdsloven.

Samarbeidet mellom miljø og landbruk i saker som omhandler beitebruk og rowilt har vært god. I år har landbruksavdelinga deltatt i saksbehandlingen av erstatningssøknader etter tap av beitedyr til rowilt, noe vi ser som rasjonelt og nyttig. Landbruk deltar også på møtene i rowiltnemnda.

Reindrift

Fylkesmannen i Troms og Finnmark har et godt samarbeid med Mattilsynet og Reinpolitiet i konkrete saker. Det er ønskelig å videreutvikle kontakten med faste møtepunkter der en drøfter ulike tema som dyrevelferd, beitebruk og avkorting av tilskudd ved brudd på dyrevelferdsloven.

Hovedmål 3 - Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av embetene

Plan

Alle planer blir behandlet etter PBL og rettssikkerheten blir ivaretatt gjennom denne. Troms og Finnmark, og Finnmark spesielt har gamle planer som fungerer dårlig som styringsverktøy i kommunene. En mulig følgekonsekvens av dette er fare for at det fører til et høyt antall dispensasjonssaker i kommunene.

Vergemål

Fylkesmannen i Troms og Finnmark har i 2019 gjennom sin rolle som førstelinje på vergemålsområdet bidratt til å nå målene om økt rettssikkerhet og rettslikhet for vergetrengende. Vi har hatt en velfungerende vergemålsforvaltning i første instans og opplever at vi har ivaretatt interessene til barn og voksne med behov for verge med respekt for den enkeltes verdighet og integritet, og på en måte som ivaretar selvbestemmelsesretten.

Våre vurderinger av prioriteringer av dette arbeidet er gjort med bakgrunn i risiko og vesentlighet. Vi har hatt brukeren i sentrum og lagt opp arbeidet med sammenslåing og rutiner slik at vi både bevarer et godt arbeidsmiljø, samtidig som brukerne ikke blir skadelidende. Jevnlige risikovurderinger, skriftlige prioriteringer av satsinger, produksjonsstyring og prosesskvalitetssikringssystemer er en del av styringsverktøyet. Dette har medvirket til at vi har klart å imøtekomme vergers/representanters og vergehaveres behov, krav og forventninger når det gjelder oppfølging, opplæring og behov for tilgjengelighet på en tilfredsstillende måte.

Når det gjelder ivaretagelse av vergehaveres ønsker og vilje har vi i alle saker hvor det er mulig hatt samtaler med vergehavere før vergemål opprettes. Vi har også gitt vergene opplæring i å ivareta selvbestemmelsesretten til vergehaver.

Barnevern, barnehage og skole

Ivaretagelse av rettssikkerhet for barn og unge på en enhetlig måte i fylket og på tvers av embetene har vært en sentral og prioritert oppgave for oss også i 2019. Det er vår vurdering at vi har gode resultater og god måloppnåelse på området.

Vi viser her til at vi har gjennomført alle lovpålagte tilsyn ved våre barneverninstitusjoner i fylket. I tillegg har vi gjennomført ytterligere to institusjonstilsyn etter en risikovurdering. Vi har også gjennomført alle (6) landsomfattende tilsyn i 2019 i samsvar med veileder fra Statens helsetilsyn. Videre viser vi til at klager fra barn og unge prioriteres, og særlig gjelder dette klager fra barn og unge på institusjon som utsettes for tvang og begrensninger. Slike klager behandles fortløpende og alle utenom 1 klage ble behandlet innen 1 mnd av Fylkesmannen.

Vi har i 2019 hatt 139 håndhevingssaker. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for håndhevingssakene er 42 dager.

Vi har behandlet klager som gjelder barnehageloven (8), opplæringsloven (95) og introduksjonsloven (23).

Tilsynene etter barnehageloven, opplæringsloven og introduksjonsloven er gjennomført etter grundige risikovurderinger. I samtlige tilsyn har vi avdekket lovbrudd. Tilsynene er gjennomført etter gjeldende metodehåndbok, retningslinjer og omfangskrav.

Gjennom det kunnskapsgrunnlaget vi har om kommunene, har vi veiledet dem om regelverket i våre månedlige nyhetssendinger, her nevnes spesielt kapittel 9a i opplæringsloven. Vi har også veiledet enkelt-kommuner.

Vi vil spesielt trekke frem at vi veileder en del foreldre og kommuner i hele landet om samisk opplæring, særlig om samisk fjernundervisning og hospitering. Vi vurderer at ikke alle kommuner har god nok kompetanse om denne rettigheten.

Sammenslåingen av to embeter har krevd en gjennomgang av våre interne rutiner som omhandler rettsikkerhetsoppgaver. Vi mener vi har klart å sikre lik saksbehandling til tross for at det har krevd mye ressurser. Rettsikkerhetsoppgaver har vært høyt prioritert i 2019. Vi vurderer måloppnåelsen som god.

Juridisk seksjon

Juridisk seksjon ivaretar rettsikkerhetsoppgaver for embetet gjennom å være førstinstans i en rekke saker på justisområdet, herunder fri rettshjelp, samtykke til ekspropriasjon og forhåndstiltredelse. Vi er klageinstans for en saksportefølge som omfatter kommunale vedtak etter plan- og bygningsloven, lovlighetsklager etter kommuneloven, avslag på innsyn etter offentleglova, matrikkellovklager, avkjørselssaker, og navnelovklager.

På grunn av kapasitetsutfordringer ved seksjonen har vi måttet gjøre strenge risiko- og sårbarhetsanalyser, og gjort prioriteringer på dette grunnlag. Behandling av søknader og råd og veiledning i fri rettshjelpssaker har vært en prioritert oppgave å løse innenfor rammene for akseptabel saksbehandlingstid. Dette av hensyn til den sårbare gruppen som dette tilbudet gjelder for. Dette har vi klart på en god måte, og vi bidrar også i opplæring/kursing av UITS rettshjelpstilbud, Jusshjelpe i Nord-Norge.

På grunn av kommunevalget og ny kommunelov har det også vært nødvendig å frigjøre ressurser til råd og veiledning til kommuner og folkevalgte i forbindelse med valg og konstituering, og lovlighetsklager over kommunale vedtak har også høy prioritet hos oss. Her vurderer vi måloppnåelsen som god, og innenfor akseptable krav til saksbehandlingstid. Vår opplevelse er at vårt fokus på god og målrettet veiledning ut mot kommunene har bidratt vesentlig til et lavere antall lovlighetsklager. Behandlingen av forespørsler om rettslig råd og veiledning på dette feltet har hatt høy prioritet hos oss.

Når det gjelder plan- og bygningsrettsområdet har produksjonsnivået hos oss på klagesakene vært det samme i 2019 som sammenlagt for de to gamle embetene i 2018, dette på tross av store kapasitetsutfordringer grunnet vakante stillinger på en liten seksjon - og vansker med rekruttering, særlig ved kontorsted Vadsø. Saksbehandlingstiden er like fullt ikke tilfredsstillende, som rapporten også vil vise, og det har vært gjort - og gjøres - kontinuerlig grep for å redusere denne.

Vi holdt plan- og bygningsrettskonferanse for alle kommuner i fylket i november 2019, henholdsvis i Alta og Tromsø, hvor det var stor deltagelse og oppslutning rundt våre tema som både ble fremlagt av interne og eksterne foredragsholdere. Både KMD og Sivilombudsmannen var representert, og holdt innlegg, på konferansene. Dette regner vi som et viktig anledning for å knytte gode relasjoner til administrativt ansatte ute i kommunene, og til å

sørge for at vi kan kontaktes om rettslig råd og veiledning på et tidlig tidspunkt. Vi får også formidlet klagesakspraksis og utviklingstrekk i kommunene, også de utfordringer som eksisterer. Å legge til rette for å kunne knytte til seg riktig fagkompetanse tenker vi er et bidrag til bedre rettsikkerhet i kommunene.

Helse, omsorg og sosial

Rettsikkerheten ivaretas gjennom flere saksområder. Oppnevning av medlemmer til kontrollkomisjonene i Troms og Finnmark og medlemmer til abortnemdene, sikrer Fylkesmannen at svake og utsatte grupper får ivarett sin rettsikkerhet.

Behandling av klager etter sosialtjenesteloven og pasient- og brukerrettighetsloven. Fylkesmannen i Troms og Finnmark har registrert en betydelig vekst i antall klagesaker innenfor sosialtjenesteloven i 2019 (ca 85% økning). Dette har medført forlengede saksbehandlingstider. Ekstra innsats og ressurser er satt inn for å sikre rettsikkerheten for denne gruppen. Antallet rettighetsklager (pasientreiser) viser en fortsatt vekst. Saksområdet er nå omorganisert, og saksbehandlingstid er i stor grad rettet opp.

Behandling av hendelsesbaserte tilsynssaker enten basert på klager fra pasient/pårørende, eller som varsling fra helsetjenesten til Helsetilsynet etter § 3-3a (SPHL) eller § 12-3a. Rettsikkerheten har vært utfordret ved store restanser og lang saksbehandlingstid. Avdelingen har gjort store grep for å redusere saksbehandlingstid og restanser. Endring av saksflyt og intern organisering, samt bistand fra Statens Helsetilsyn i å rydde i saksporteføljen har gitt ønsket effekt. Restanser er redusert fra 223 saker 1. januar 2019 til 165 saker 31. desember 2019. Tilsvarende har antall saker med saksbehandlingstid >1 år blitt mer enn halvert. Denne forbedringen viser seg foreløpig ikke på median saksbehandlingstid, men på porteføljeoversikter i Nestor.

Rettsikkerheten for spesielt utsatte grupper ivaretas gjennom overprøving av vedtak om tvang for psykisk utviklingshemmede (Kap 9), somatisk helsehjelp for personer uten samtykkekompetanse (Kap 4A) og klagesaksbehandling etter vedtak om tvungen behandling i psykisk helsevern (§4-4 i PHVL). På området for Kap 9 har man sett en negativ utvikling gjennom året, med økende restanser og forlenget saksbehandlingstid. Avdelingen vil i 2020 har ekstra fokus på å rette opp disse forholdene. Vi ser fortsatt en svak økning av klagesaker etter § 4-4 i PHVL (fra 70 i 2018 til 76 i 2019). Saksbehandlingstiden er kort med median saksbehandlingstid på 3 dager.

Avdelingens ressurssituasjon har medført en lav prioritering av systemtilsyn opp mot ovenforstående rettsikkerhetsområder. Det er gjennomført et stedlig tilsyn innen Kap 9. Av landsomfattende tilsyn (LOT), er det gjennomført tilsyn etter planen på ettervern mot barnevern og NAV, og mot miljørettet helsevern i barnehager og skoler. LOT spesialist, som strekker seg over årene 2019-2020, ble åpnet medio desember, og vil bli gjennomført etter oppsatt plan i løpet av 2020.

Vi vurderer utviklingen som god innenfor rettighetsområdet med unntak av klager etter sosialtjenesteloven. Utviklingen er svært positiv innenfor hendelsesbaserte tilsynssaker. For området Kap 9, er situasjonen ikke tilfredsstillende, og vil kreve et ekstra fokus i 2020. Forbedring av intern organisering og mer effektiv saksflyt forventes å frigjøre ressurser til å øke aktiviteten med systemtilsyn.

Landbruk

Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning er prioritert høyt også i 2019. Kontrollplanen er i hovedsak gjennomført. På grunn av store snømengder fikk vi ikke gjennomført arealkontroll på et foretak der risikoen for feilopplysninger er stor. Foretaket vil bli fulgt opp kommende søknadsomgang.

Reindrift

Fylkesmannen i Troms og Finnmark har i 2019 arbeidet med å videreutvikle rutiner for kontroll av siidaandeler, både når det gjelder kontroll av reintall og ved behandling av tilskudd. Vi har fortløpende dialog med Landbruksforvaltningen både når det gjelder utvikling av rutiner og kontroll og oppfølging av siidaandeler og distrikt.

Hovedmål 4 - Fylkesmannen skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk

Justis, kommunal og plan

Fylkesmannen har på planområdet deltatt på styringsdialogmøter med Landbruksdepartementet, Miljødirektoratet og Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap. Flere fagområder er tillagt planseksjonen og vi forvalter disse på tverrfaglig intern arena, gjennom vedtatte retningslinjer for behandling av saker etter plan- og bygningsloven. I møtene med overordnet myndighet er det rapportert tilbake om regionale pågående prosjekter; vi kan nevne regional reindrifftsplan for Troms og Totalforsvaret. Totalforsvarsplanen er i utgangspunktet en delplan og en plan i kommunene etter lov om kommunal beredskapsplikt som kan være forankret i PBL, men det er ikke et skal-krav. Fylkesmannen har som mål at flest mulig planer skal forankres gjennom PBL og følge prinsippene om medvirkning på en langt sterkere måte enn om det utvikles en delplan utenfor PBL. Slike planer har sitt eget løp, selv om de er forankret i valgperiodene. Styringssystemet med handlingsdel og økonomiplan vil da få en sterkere politisk forankring.

Barnehage og skole

Fylkesmannen har et godt samarbeid med Utdanningsdirektoratet. Vi rapporterer på det som forventes av oss, og når vi mener effekten av statlig politikk ikke har god nok effekt i vår region.

I 2019 har vi vært i dialog med direktoratet om oppfølgingsordningen i vår region. Vi har mange kommuner med i ordningen. Vi har meldt inn at slik den er organisert i dag, treffer den ikke godt nok i alle våre kommuner som deltar.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Fylkesmannen hadde i 2019 styringsdialogmøte og beredskaps gjennomgang med Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap. I denne dialogen informerte Fylkesmannen om status og utfordringer på samfunnssikkerhets og beredskapsområdet i Troms og Finnmark.

I forbindelse med "Luftambulansesaken" sendte Fylkesmannen rapporter til nasjonale myndigheter for å holde de orientert om hvordan situasjonen i fylket ble vurdert og håndtert. Hendelser knyttet til jamming av GPS-signaler har også blitt løftet til sentrale myndigheter. Vi holder forøvrig DSB rutinemessig oppdatert om vår hendelseshåndtering gjennom rapportering i DSB-CIM.

Reindrift

Fylkesmannen har et godt samarbeid med Landbruksdirektoratet om reindriftsrelaterte spørsmål i fylket. Det har også vært kontaktmøte med Reindriftsstyret med en orientering om embetets arbeid med forvaltning av 80 % av reindriften i Norge. Vi har også orientert politisk ledelse i LMD om situasjonen for næringen i Troms og Finnmark.

3.1.1 Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket

3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk

Justis- og kommunalavdeling

Fylkesmannen følger opp nasjonale forventninger og nasjonal politikk hovedsakelig gjennom saksbehandlingen, men også gjennom konferanser og møter med kommunene og andre sektormyndigheter. Det er etablert en god dialog med kommunene og regionale statsetater i den løpende saksbehandlingen.

Arealpolitikk og samfunnsutvikling

Fylkesmannen følger opp nasjonale forventninger og nasjonal politikk hovedsakelig gjennom saksbehandlingen, men også gjennom konferanser og møter med kommunene og andre sektormyndigheter. Det er etablert en god dialog med kommunene og regionale statsetater i den løpende saksbehandlingen.

Det er store utfordringer i mange kommuner hvor vi fortsatt ser en fragmentert utbygging som ikke er i samsvar med overordnet plan. I Troms har de fleste kommuner en oppdatert arealplan, mens bildet er mer utfordrende i Finnmark hvor det er gamle arealplaner som ikke er i samsvar med dagens utfordringer og utbyggingsbehov. Dette medfører at Fylkesmannens fagområder utfordres i enkeltsaksbehandling og i reguleringsplaner. Kommunene oppfordres derfor til å revidere overordnede kommuneplaner slik at planverket kan være mer i samsvar med kommunens utviklingsbehov for boliger, hytter, næringsarealer m.m i samspill med ulike sektorhensyn.

Planaktivitet - arealplan:

Samlet er planaktiviteten relativt stabilt høyt og stigende over flere år. Fylkesmannen i Troms og Finnmark avgir alltid en uttalelse til en plan, slik at vi har svarprosen på 100. Det er viktig å gi tilkjenne vårt syn på planspørsmålet slik at kommuner og tiltakshavere skal kjenne vårt syn på planspørsmålet, jfr tidlig, tydelig og forutsigbar.

Fylkesmannen har behandlet totalt 365 planer i 2019, overveiende fra bykommunene Harstad, Lønvik, Tromsø og Alta. Vi har, i det alt vesentlige, overholdt kommunens høringsfrist for planene. I saker hvor det ikke har vært mulig å overholde høringsfristen, er årsaken mangler og/eller uklarheter i plandokumentene. I enkelte saker er også høringsprosessen forlenget fordi Fylkesmannen har prøvd å finne løsninger på forhold som kan resultere i en innsigelse i utgangspunktet. Planene fordeler seg med 259 plansaker i Troms og 106 i Finnmark.

Fra 01.01.19 gjelder »Samordningsrutinen» også i Finnmark. Det har vært utfordringer med å få implementert Samordningsrutinen i Finnmark, særlig hos regionale statsetater, men prosedyrer synes nå å være bedre innarbeidet enn ved starten av 2019. Fylkesmannen har ikke hatt behov for å avskjære innsigelser fra regionale statsetater i 2019. Regionale statlige myndigheter har avgitt godt begrunnede uttalelser og søkt å finne løsninger i dialog med kommunene. Fylkesmannen har derfor formidlet innsigelser fra regionale statlige myndigheter slik faginstansen ønsker.

I 2019 har Fylkesmannen gitt uttalelse til kommuneplanens arealdel for 5 kommuner: Berg, Harstad, Tana, Alta og Lebesby. I samtlige planer har Fylkesmannen reist innsigelser til bestemmelser, utredninger, formål og områder.

Fylkesmannen legger aktivt opp til en tett dialog med kommuner hvor det er reist innsigelse. Vi anser dialog som et viktig ledd i planprosessen, og erfarer at drøftinger kan løse innsigelser uten å måtte invitere partene til meking. Dialogen med kommunen er god og konstruktiv og det er et godt klima for å finne omforente løsninger for bestemmelser og arealbruk.

I 2019 har Fylkesmannen avgitt uttalelse til totalt 365 planer, hvorav 152 er varsel om oppstart, 121 er høringer og offentlig ettersyn og 92 er egengodkjenninger. Vi prioriterer å komme tidlig inn i planprosessen og angi tydelige og forutsigbare forventninger til kommunens håndtering av ulike fagområder og planprosesser.

Totalt er det i Troms reist 38 innsigelser inklusive 10 innsigelser fra regionale statlige myndigheter. Av de 38 innsigelsene har Fylkesmannen reist følgende innsigelser på eget ansvarsområde: 13 innsigelser knyttet til miljøtema, 3 til barn og unge, 5 til samfunnssikkerhet og beredskap, 2 til landbruk, 3 til reindrift samt 2 til juridiske forhold.

I Finnmark er det særlig fagområdene støy, barn og unge samt sikker byggegrunn som er mangelfullt utredet og ivaretatt i reguleringsplanforslagene.

Dette er områder som tidligere er lite vektlagt og hvor det må innarbeides ny kunnskap om fagområdet. I byene Harstad og Tromsø har det vært fokus på samordnet areal- og transportplanlegging med særlig vekt på kollektivløsninger for å redusere personbilbruken.

Kommunene har oversendt 92 planer som er egengodkjent og hvor Fylkesmannen har gjennomgått planen og vurdert kommunenes håndtering av våre merknader og innsigelser.

Det har ikke vært nødvendig å påklage kommunens egengodkjenning av disse reguleringsplanene. Vi erfarer at kommunen viser vilje til å finne løsninger og ivareta disse gjennom hele planløpet.

Fylkesmannen har i 2019 avventet arbeidet med Byvekstavtalen for Tromsø kommune, men har vurdert og tatt stilling til ulike utredninger som kan danne grunnlag for en mulig avtale.

Geodata:

I løpet av de siste 4-5 årene har Fylkesmannen i samarbeid med Kartverket Tromsø og Troms fylkeskommune lagt til rette for at arealdelen av planer på høring kan ses i vår felles kartinnsynsløsning. Fra og med februar 2020 har vi slått sammen de to tidligere kartportalene i de nordligste fylkene til en ny: NordAtlas. Dette betyr at saksbehandlere som skal vurdere planer i høringsfasen, lettere kan sammenholde nye planer med allerede vedtatte formål og hensyn i fylket. I korthet innebærer dette at vi sørger for å få inn planer fra forslagsstillere i SOSI-format, konverterer disse til geodatabase med vedtatt standard for symbolisering, og legger dem inn vår kartportal. I høringsperioden kan så saksbehandlere hos Fylkesmannen, fylkeskommunen og Sametinget se på kartet hvordan et planforslag berører og påvirker andre formål. Det har vært tekniske og tidsmessige utfordringer underveis i prosjektet, men vi synes prosessene og dialogen med kommuner og andre forslagsstillere går bedre og bedre. Det har vært krevende å få alle kommuner til å levere sine planforslag i SOSI-format, men med jevnlig påminnelser får vi inn flere planer. De store kommunene som tidligere var nølende sender nå over sine planer uten forsinkelser.

Nytteverdien av felles innsyn i planer hos partene har økt etter hvert som vi har utviklet prosjektet. Vi kan fremheve Kartverket i Tromsø som veldig på tilbudssiden underveis. De utfører i tillegg teknisk sjekk, såkalt SOSI-kontroll, av alle planforslag før de lastes opp i NordAtlas. Så langt, er planforslagene kun synlige for interne saksbehandlere hos oss som deltar i prosjektet. På sikt ønsker vi at planforslagene, og de ferdige vedtatte planene, skal kunne legges ut åpent i kartportalen. Allerede fra før den nye regionen ble etablert 1. januar 2020 begynte vi å legge inn planforslag/planer fra alle kommuner i vårt område.

Dispensasjon

I Troms og Finnmark er jord- og skogarealer er begrenset og under utbyggingspress. Søknader om dispensasjon er mange, fylkene sett under ett.

Fylkesmannen mottok 779 dispensasjonssaker til uttalelse i 2019. Av disse varsla vi klage i 47 saker og hadde merknader i 43 saker. I 689 saker hadde vi ingen merknader.

Kurs og konferanser:

Fylkesmannen har arrangert og avholdt innlegg på den årlige plan- og bygningsrett konferansen for ansatte i kommunene i Troms og Finnmark. Konferansene ble avholdt den 13. og 14. november i Tromsø, og 28. og 29. november i Alta. Kommunene prioriterer konferansene, og deltakelsen er svært god. Fylkesmannen anser konferansen som den viktigste arenaen for kunnskapsutveksling og nettverksbygging.

I 2019 ble det også arrangert en egen konferanse for kommunene i Troms om reguleringsplanlegging. Til denne konferansen ble også private konsulentfirmaer invitert.

Fylkesmannen og fylkeskommunen samarbeidet tett om disse konferansene. Det statlige tilskuddet er avgjørende for kommunens deltakelse på begge konferansene.

Planaktivitet samfunnsplaner:

En stor del av kommunene i Troms og Finnmark har over flere år hatt utdaterte samfunnsplaner (kommuneplanens samfunnsdel) fra tidlig 90-tallet, såkalte generalistplaner. Dette er nå i endring og vi ser at de aller fleste kommunene i Troms og Finnmark har samfunnsplaner vedtatt etter 2008. Noen kommuner som ikke har hatt samfunnsplan, er også i prosess med å utarbeide en slik plan.

Fylkesmannen ga i 2019 uttalelse til kommuneplanens samfunnsdel i 6 kommuner. Av temaplaner og kommunedelplaner har vi hatt på høring følgende planer fra noen kommuner: Kommunedelplan for idrett, friluftsliv og kultur, strategiske næringsplan, helse- og omsorgsplan, kommunedelplan for overvann, klima- og energiplan, trafiksikkerhetsplan.

Fylkesmannen behandlet 3 varsler om oppstart for arbeidet med kommunal planstrategi i 2019.

Når det gjelder regionale planer så er Fylkesmannen fremdeles i et samarbeid med Troms og Finnmark fylkeskommune om utviklingen av en regional plan for reindrift. Planprogrammet er nå vedtatt og i 2020 starter selve arbeidet med planen opp for fullt.

Nasjonale og regionale hensyn (fra kapittel 3.1.1.1.1.1 i TB)

Rapportere på

100%

Fylkesmannen har vært i dialog med alle 43 kommuner og formidlet nasjonale og regionale hensyn gjennom konferanser, veiledning i planarbeidet og konkrete møter.

Deltagelse i regionalt planforum (fra kapittel 3.1.1.1.2.1 i TB)

Rapportere på

100%

Planseksjonen har deltatt på alle møter i Vadsø(FFK) og i Tromsø(TFK).

Tidlig medvirkning (fra kapittel 3.1.1.1.3.1 i TB)

Rapportere på

100%

Fylkesmannen har medvirket i alle kommunale og regionale planer.

Mekling i planer med uløste innsigelser (fra kapittel 3.1.1.1.4.1 i TB)

Rapportere på

100%

En sak ble oversendt departementet etter drøftingsmøte der partene ble enige om at den ikke kunne løses gjennom mekling.

Mekling i planprosesser med uløste innsigelser

Resultatmål	Differanse	Resultat
100 %	0 %	100 %

En mekling er gjennomført og løst på meklingsmøte.

Vurdering av samfunnssikkerhet i plan (fra kapittel 3.1.1.1.5.1 i TB)

Rapportere på

Kommuner med storulykkevirksomheter bør ved rullering av kommuneplaner etablere hensynssoner med tilhørende bestemmelser rundt storulykkevirksomheter. For eksplosivsanlegg underlagt storulykkeforskriften bør dette ivaretas for sikkerhetsrapportpliktige virksomheter (§ 9-virksomheter).

Det har vært en plan på offentlig ettersyn med tema storulykkevirksomhet i Balsfjord kommune. Tema som ble ivarettatt var hensynssoner for å bedre sikkerheten og ivareta et landskapsverneområde i umiddelbar nærhet.

Det har ikke vært rullering av kommuneplaner der hensynssoner med tilhørende bestemmelser rundt storulykkevirksomheter har vært tema i 2019.

Boligosiale hensyn (fra kapittel 3.1.1.1.6.1 i TB)

Rapportere på

100 %

Boligosiale hensyn i kommuneplanene blir spilt inn i alle våre tilbakemeldinger i planer på høring. Planprogrammene må redegjøre for hvordan kommuneplanenes areal- og samfunnsdel skal ivareta dette. Dette har vært et tema på plan- og byggesakskonferansene i Troms og Finnmark med egne innlegg og innlegg fra Husbanken der målgruppen er alle kommunene.

3.1.1.2 Fylkesmannen understøtter kommunenes arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap

Fylkesmannen har fulgt opp resultatmålene. Vi har system og rutiner for oppfølging av de enkelte kommuner og foretar risikobaserte vurderinger for oppfølging av de enkelte kommuner, eksempelvis gjennom særskilte veiledningsbesøk.

Fylkesmannen har rutine for raskt å etablere kontakt med kommuner ved uønskede hendelser med tanke på understøttelse.

Fylkesmannen erfarer at det er en generelt stadig høyere bevissthet rundt samfunnssikkerhet og beredskap i kommunene. Kvalitet på formaldokumentasjonen er i stadig bedring og avvik lukkes i stadig større grad. Alle kommunene i Finnmark avsetter ressurser tid til å delta i de etablerte beredskapsforum i Øst- og Vest-Finnmark som Fylkesmannen tok initiativ til å etablere i 2015. Det er i 2019 gjennomført 2 møter i beredskapsforum i

Vest-Finnmark og 3 i beredskapsforum Øst-Finnmark. Tema for møtene i beredskapsforum Øst-Finnmark har vært: Helseberedskap, totalforsvaret, øvelsesplanlegging, informasjon om roller og ansvar fra politiet, HV-17 og Siviltforsvaret. Tema for møter i beredskapsforum Vest-Finnmark har vært: Hybride trusler (PST), redningsressurser, Statens vegvesen med utfordring om kolonnekjøring, samlok-prosjektet Finnmark, totalforsvaret, evakueringsplan, Nødnett, nærpolitireformen, vold i nære relasjoner. I begge forumene er det fokus på invitere inn samvirkeaktører, for å bidra til bedre samarbeid og samvirke mellom aktørene. Ut fra de gode erfaringene vi har fra de etablerte forumene ønsker vi å se på mulighetene for å etablere tilsvarende forum med kommunene i Troms.

I september gjennomførte vi i samarbeid med NUSB kurs i øvelsesplanlegging for kommunene i Troms.

Så langt Fylkesmannen kjenner til har kun en kommune avsatt hel stilling til oppfølging av samfunnssikkerhet - og beredskap. Forøvrig er det varierende i hvilken grad det er avsatt stillingsprosent til samfunnssikkerhet og beredskap. Vi har over tid etablert nær relasjon til beredskapskontakter/rådmenn i kommunene og de er kjent med at det er lav terskel for å kontakte Fylkesmannens samfunnssikkerhets- og beredskapsstab for bistand og støtte.

Fylkesmannen får gjennomgående positive tilbakemeldinger fra kommunene på vår understøttelse av kommunenes arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap. Vi har også fått tilsvarende signaler fra andre samvirkeaktører (politi, Siviltforsvar, Røde Kors) på vår understøttelse av kommunene. Erfaringer fra øvelser viser at kommunene har god risikoforståelse, handlingskompetanse og god oversikt over ressurser og sårbarheter i egen kommune. Det er ennå ikke alle kommuner som gjennomfører øvelse hvert andre år. Dette er noe vi påpeker i tilsyn og i dialog for øvrig. Alle kommuner fikk i 2019 tilbud om opplæring/videreutvikling i bruk av DSB-CIM. Embetet har fokus på EKOM-sikkerhet i kommunene og i fylket for øvrig.

Tilsyn med kommunal beredskapsplikt (fra kapittel 3.1.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gjennomføre tilsyn med kommunal beredskapsplikt i ¼ av kommunene. Kommuner for tilsyn velges ut på bakgrunn av en vurdering av risiko og vesentlighet.

Det ble besluttet at kommuner som skulle slås sammen ikke skulle være gjenstand for tilsyn i 2019 samt at ett tilsyn ble skjøvet til 2020. Forøvrig er antall tilsyn i tråd med oppsatt plan. Tilsyn med sammenslåtte kommuner vil bli gjennomført i 2020. Fylkesmannen har gjennomført tilsyn med Alta, Dyrøy, Båtsfjord, Ibestad, Måsøy, Hasvik, Gratangen og Sørreisa.

Fokus for tilsynene var kommunal beredskapsplikt, helhetlig ROS analyse, overordnet beredskapsplan, helhetlig og systematisk samfunnssikkerhetsarbeid og manglende system for opplæring. Dette ut fra at dette var gjennomgående mangler fra tilsyn som ble gjort i 2018.

Det ble gjennomført ett felles tilsyn med Fylkesmannens helse- og sosialavdeling i Dyrøy kommune.

DSB sin veileder for Fylkesmannens tilsyn med kommunal beredskapsplikt er lagt til grunn ved gjennomføring av tilsynene.

Tilsyn og veiledning med kommunenes etterlevelse av kommunal beredskapsplikt

Tilsyn og veiledning med kommunenes etterlevelse av kommunal beredskapsplikt.				
Resultatmål	Differanse resultatmål	Resultat	Totalt antall kommuner i embete	Antall gjennomført tilsyn
25.00 %	-6.40	18.60 %	43.00	8.00

Ett planlagt tilsyn ble flyttet til 2020, og tilsyn med kommuner som skulle slås sammen 1.1.20 ble ikke prioritert da det ikke ble sett på som hensiktsmessig.

Felles tilsyn med beredskap i kommunene (fra kapittel 3.1.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen avgjør om det skal gjennomføres tilsyn med helsemessig beredskap i kommunene basert på kunnskap om risiko og sårbarhet. Tilsyn med helsemessig beredskap i kommunene skal gjennomføres som felles tilsyn med fylkesmannens tilsyn med kommunal beredskapsplikt etter sivilbeskyttelsesloven, jf. veileder for felles beredskapstilsyn i kommunene fra DSB og Helsetilsynet.

Helse- og sosialavdelingen har i 2019 deltatt på ett tilsyn sammen med Samfunnssikkerhet og beredskap (Dyrøy kommune). Avdelingen har ikke hatt kapasitet til å delta på flere tilsyn. For 2020 planlegges økt aktivitet i samarbeid med Samfunnssikkerhet og beredskap (4 tilsyn ila 2020).

Veiledning om samfunnssikkerhet og beredskap i kommunene (fra kapittel 3.1.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal styrke veiledningen i kommunene i arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap, herunder helseberedskap.

Veiledning har stort fokus hos Fylkesmannen ettersom det er stor turnover i kommunene.

Det er gjennomført veiledningsbesøk i 9 kommuner (Berlevåg, Båtsfjord, Senja, Lyngen, Nordreisa, Kåfjord, Storfjord, Nordkapp, Bardu, Karlsøy, Tromsø). Tema for disse møtene har vært Helhetlig ROS, klimatilpasning, atom, fjellskred, totalforsvaret og kommunal beredskapsplikt generelt, for å nevne noe. Vi har også hatt direkte veiledning med enkeltpersoner i kommunene og vi har hatt løpende veiledning per telefon og brev med kommunene gjennom året. Fylkesmannen sender fortløpende veiledningsmaterieell og rapporter som kan ha betydning for kommunens arbeid med samfunnsikkerhet og beredskap.

I tillegg til informasjon om veiledning om totalforsvaret som nevnt over, har Fylkesmannen informert alle kommuner om totalforsvaret ved gjennomføring av regionale møter med kommunene. Samfunnsikkerhets- og beredskapsstaben har også bidratt til å lage kommunebilder som viser vår vurdering av status for samfunnsikkerhet- og beredskap i kommunen. Formålet er å gi kommunene informasjon/veiledning som grunnlag for videreutvikling av arbeidet på området.

I september gjennomførte vi i samarbeid med NUSB kurs i øvelsesplanlegging for kommunene i Troms. Kurset gikk over to dager. På kurset deltok følgende kommuner: Lyngen, Nordreisa, Gratangen, Skjervøy, Tromsø, Karlsøy, Kåfjord, Målselv, Storfjord, Balsfjord og Salangen.

Alle kommuner fikk i 2019 tilbud om opplæring/videreutvikling i bruk av DSB-CIM. Vi har gitt opplæring til kommuner på forespørsel (8 kommuner).

For øvrig har vi bidratt med faglige innspill / deltagelse i andre aktørers aktiviteter overfor kommunene (Helseberedskapskonferanse, FM kommunebesøk, plankonferanse regionalt planforum, Nasjonal fjellskredkonferanse 2019 osv.).

I Nord-Troms reviderer kommunene Kåfjord, Nordreisa, Storfjord og Lyngen ROS-analyse for fjellskred fra Nordnes og Revdalsfjellet. Fylkesmannen har deltatt aktivt med veiledning i dette arbeidet gjennom hele 2019, både med tilbakemelding på utkast, samt deltakelse i felles møter.

Vi følger opp saker etter plan- og bygningsloven med henblikk på samfunnsikkerhet og klima og gir veiledning til kommunene på dette området.

Egenberedskap (fra kapittel 3.1.1.2.2.2 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal i 2019 bidra til at kommunene arbeider for styrket egenberedskap hos innbyggerne gjennom å implementere egenberedskapskampanjen fra DSB.

Fylkesmannen har informert om egenberedskapskampanjen internt i eget embete gjennom informasjon på intranett. Egenberedskapskampanjen har vært tema mot eksterne aktører på møtet med alle kommuner i januar 2019, i vår øvrige kommunedialog (veiledning, øvelser), i beredskapsforum Øst-Finnmark, tema i forbindelse med Totalforsvarskonferansen i 2019, samt at vi har lagt ut informasjon på Fylkesmannens hjemmeside og Facebookside. Det har i 2019 ikke kommet henvendelser fra kommunene om behov for bistand for oppfølging/implementering av kampanjen.

Øvelse for kommunens kriseorganisasjon (fra kapittel 3.1.1.2.3.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal i løpet av 2019- 2022 gjennomføre øvelse for alle kommuners kriseorganisasjon.

Det ble i 2019 gjennomført beredskapsøvelse med kommunens kriseorganisasjon i Gamvik, Salangen, Karlsøy, Lyngen, Skånland, Lavangen, Porsanger, Lebesby, Nordkapp, Sør-Varanger og Vadsø kommuner. For kommunene Porsanger, Lebesby og Nordkapp ble det gjennomført en fellesøvelse. Disse kommunene har utarbeidet en felles ROS-analyse for ulykke med cruise og scenario for øvelsen tok utgangspunkt i denne. For kommunene Gamvik, Salangen, Skånland, Sør-Varanger og Vadsø var atomhendelse øvelsesscenario.

Fylkesmannen i Troms og Finnmark har et samarbeid med Institutt for teknologi og sikkerhet ved UiT Norges arktiske universitet i faget "SVF-2101 Beredskapsøvelser". I dette samarbeidet gjennomfører studenter ved studieretningen "samfunnsikkerhet og miljø" beredskapsøvelser i enkelte av kommunene i Troms og Finnmark. I 2019 gjennomførte studenter ved UiT øvelser i Karlsøy, Lyngen og Lavangen kommuner. Fylkesmannen bidro med veiledning til studentene, og deltok på øvelsen og kvalitetssikret evalueringsrapporten studentene utarbeidet.

Fylkesmannen har også vært evaluator på en øvelse for kommunens kriseledelse i Kvænangen kommune. Det ble også gjennomført en Nødnettsøvelse med Kautokeino kommune.

Gjennomførte øvelser med kriseorganisasjonen i kommunene

Ar	Totalt antall kommuner i embetet	Antall gjennomførte øvelser for kommunens kriseorganisasjon	Overordnet øvingsmål
2019	43	11	11

3.1.1.3 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven

Fylkesmannen har gjennom 2019 utarbeidet og evaluert en felles kompetanseplan med NAV Troms og Finnmark. Både NAV fylke og Fylkesmannen var sammenslått fra 1.1.19, og arbeidet med en felles kompetanseplan måtte derfor restarteres. Dette på tross av at begge embeter hadde samarbeid med NAV fylke også i 2018.

Vår vurdering er at NAV-kontorene i Troms og Finnmark har fått økt kunnskap om sosialtjenesteloven gjennom 2019 på bakgrunn av våre gjennomførte

kompetansetiltak.

Tilbud om opplæring til alle NAV-kontor i fylket (fra kapittel 3.1.2.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle NAV-kontor i fylket har fått tilbud om opplæring i sosialtjenesteloven og forskrifter med særlig vekt på aktivitetsplikt for personer under 30 år og kvalifiseringsprogram.

Alle NAV-kontor i fylkene har fått tilbud om opplæring i kvalifiseringsprogram i 2019. Dette var opplæring via video på 45 min, og en del av den felles kompetanseplanen med NAV fylke. Vi har også arrangert flere andre videoopplæringer i samarbeid med NAV fylke, bl.a om habilitet og taushetsplikt og barneperspektivet i NAV.

Det var også fokus på KVP i NAV-ledermøte i november, med ønske om forankring i ledelsen. Tema var bl.a. resultatgjennomgang, gevinster for bruker og kontoret og brukernes rettigheter etter loven.

Tidlig i juni gjennomførte vi også kurs i generell økonomisk rådgivning i Tromsø. Rådgivere fra Fylkesmannen i Trøndelag og Vestland bisto oss i det faglige innholdet. Der var rundt 80 deltakere.

Vi planla opplæring i saksbehandlingsreglene etter forvaltningsloven og sosialtjenesteloven tidlig i 2019, men dette måtte utsettes pga en økning i antall klagesaker inn fra NAV-kontorene på 85 % fra 2018 til 2019, samt ekstra arbeid med sammenslåingen av embedene. Opplæringsformen ble også endret i løpet av året til å produsere videoer og tekst som skulle legges ut på hjemmesiden til fylkesmannen. Dette ble også utsatt av samme årsak, og er planlagt til februar 2020.

Vi planla også fysiske samlinger 4-5 forskjellige steder i fylkene, med bl.a. tema villkårshåndtering og aktivitetsplikt for personer under 30 år. Dette måtte også utsettes av samme årsak.

Opplæringstiltak for NAV

Resultatmål	Differanse resultatmål - resultat	Resultat	Antall NAV-kontor i fylket som har mottatt tilbud om opplæring	Antall NAV-kontor i fylket totalt
100 %	0 %	100 %	43	43

Alle kommuner har vært tilbudt opplæring i KVP. Ingen har blitt tilbudt opplæring i aktivitetsplikt.

NAV kontor med lav kunnskap tilbys opplæring (fra kapittel 3.1.2.1.1.2 i TB)

Rapportere på

NAV-kontor som vurderes å ha lav kunnskap om sosialtjenesteloven og hvordan den skal praktiseres, eller forvaltningsloven og saksbehandlingsreglene i sosialtjenesteloven, tilbys opplæring.

Fylkesmannen har tilbudt opplæring til kontor som vi har sett at har behov for særskilt veiledning og opplæring. Noe har foregått via telefon, og to kontor fikk generell opplæring i loven og forskrifter, mens et annet kontor fikk opplæring i § 17. Dette ble gjennomført som fagdager, enten ved at fylkesmannen var fysisk tilstede eller ved at vi kommuniserte via Skype. Fagdagen via Skype var en positiv opplevelse for både NAV-kontor og Fylkesmannen.

Vi har dessverre ikke hatt kapasitet til systematisk kommuneovervåking, noe som gjør at vi sannsynligvis ikke har tilbudt opplæring til alle kontor med behov. Kapasitetsnedgangen i 2019 skyldes delvis arbeid med sammenslåingen embedene i Troms og Finnmark, men hovedsakelig en økning på 85 % i antall klagesaker inn fra NAV-kontorene fra 2018 til 2019.

Oppfølging av kommuner (fra kapittel 3.1.2.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen har systematisk fulgt opp kommuner der det gjennom tilsyn, klagesaksbehandling og veiledning er avdekket særlige utfordringer ved praktisering av sosialtjenesteloven.

Fylkesmannen har fulgt opp enkelte kommuner der vi har avdekket særlige utfordringer ved praktisering av sosialtjenesteloven. Dette er gjort via veiledning på telefon, fagdager, opplæring og tilsyn. Vi har også gitt veiledning gjennom våre oversendelsesbrev til NAV-kontorene i forbindelse med svar på klagesaker.

Dette er dessverre ikke fulgt opp systematisk på grunn av prioritering av behandling av klagesaker. Antall klagesaker fra NAV-kontorene økte med 85 % fra 2018 til 2019 i Troms og Finnmark.

3.1.1.4 Økt tilgjengelighet og kapasitet, samt styrket kvalitet i helse- og omsorgssektoren i kommunene

Eldrereformen "Leve hele livet" er lagt som en samlende "paraply" over tilgrensende områder i oppdraget, hvor også kapasitet og kvalitet i tjenestene har sin store plass. Dialog og veiledning til kommunene knyttet opp til Kompetanse- og innovasjonstilskuddet har vært et sterkt vektlagt område i 2019.

Fylkesmannen har på alle mulige måter tydeliggjort for kommunene at gode planer med hensyn til å rekruttere, videreutvikle og beholde helsepersonell er et helt avgjørende for kommunenes videre bærekraft innen helse- og omsorg.

I Troms er det over de siste år etterspurt en rekrutterings- og kompetanseplan fra alle kommunene i forbindelse med tildelingen av Kompetanse- og innovasjonstilskuddet. Budskapet er gjentatt i alle uttalelser til kommunenplanens samfunnsdel og planstrategier vi har fått til uttalelse. Vi ser resultater i form av en økning i slike planer, men der gjenstår fortsatt et arbeid. For de minste kommunene som sliter med dette, anbefales de å søke interkommunalt samarbeid. Vi har et vellykket eksempel på dette for seks kommuner i Nord- Troms.

I 2019 har det vært igangsatt en gradvis harmonisering av tildelingspraksis av tilskuddet og øvrige arbeidsmåter mellom kontorstedene i Tromsø og Vadsø, noe vi må jobbe videre med i 2020. Når det gjelder kompetanse og rekruttering har mange av kommunene utfordringer med å rekruttere spesielt sykepleiere og vernepleiere. Flere kommuner søkte tilskudd til utdanning innen psykisk helse og rus, samt nasjonal lederutdanning. Det søkes på flere videre- og master utdanninger, for eksempel innen ernæring og palliasjon.

Det gis støtte til utdanningsinstitusjoner i Midt- og Nord- Troms, slik at de gir desentralisert utdanning til sykepleiere og vernepleiere. Fylkesmannen har også prioritert å gi støtte til USHT Troms, for å sikre flere gode satsninger de har innen kvalitetsforbedring av de kommunale tjenestene, inkludert flere områder i Pasientsikkerhetsprogrammet. Her har kommunene i Troms fått tilsvarende støtte til innovasjonsprosjekter, samt prosjekter som bidrar til å heve kvaliteten i tjenestene- for eksempel innen legemiddelhåndtering-/samstemming av legemiddellister, ernæring og bedre dokumentasjon.

I Finnmark har fylkesmannen jobbet tett opp mot kommunene, og har sammen med samarbeidspartnere gjennomført flere nettverk. Fag nettverkene bidrar til kompetanseheving og gode dialoger innen de ulike fagområdene. Satsingen på nettverk har hatt stor betydning, etterspørres og er med på å sette fokus på kvalitet i tjenesten. I Finnmark har det vært et godt samarbeid med Fylkeskommunen og Meadlearn om fagskoleutdanning etter "Finnmarksmodellen". Det er oppstart av to nye utdanninger hvert år, også i 2019. Dette samarbeidet bidrar til kompetanseheving til helsefagarbeidere, innen flere aktuelle tema. Det er i 2019 startet et tilbud innen hverdags-rehabilitering.

Fylkesmannen har et tett samarbeid med Alta i det nasjonale velferdsteknologi programmet. Det er inngått et samarbeid med UiT, hvor det skal utarbeides en hovedprosjektsøknad til Norges Forskningsråd til prosjekt "brukerdrevet innovasjon ved implementering av velferdsteknologi". Fylkesmannen har også bidratt med tilskudd til velferdsteknologi til samisktalende. Det er også planlagt å videreutvikle Smarthuset i samarbeid med UiT i 2020. Målet om 100% deltakelse er ikke nådd. De kommunene som ikke har avtale med NVP er kontaktet med brev og telefon, men har av ulike årsaker ikke knyttet seg til det nasjonale prosjektet.

I Troms deltar Bardu, Nordreisa og Harstad som vertskommuner for til sammen 14 kommuner i det nasjonale velferdsteknologi programmet, i tillegg til Tromsø som har vært pilotkommune. Nordreisa har gjennom skjønnsmidler bygget og innredet en visningsleilighet med velferdsteknologiske innretninger, til opplærings og veiledningsformål, som også blir benyttet av desentralisert sykepleierutdanning. Den nye sammenslåtte Senja kommune har fått skjønnsmidler for å utvikle seg innen det velferdsteknologiske området. I tillegg er tre kommuner i prosess til for å etablere et samarbeid om en felles skyløsning for å kunne håndtere velferdsteknologiske løsninger. Så hele det tidligere Troms fylke kan sier å være i god prosess på det velferdsteknologiske området. Fylkesmannen arrangerte en oppstartskonferanse i mai 2019, der samtlige kommuner møtte, og møtepunktet vil videreføres som nettverk i 2020. Vi har dialog med kommunene om det bør være et stort, eller flere mindre regionale nettverk innen velferdsteknologi.

Tromsø kommune har i særdeleshet utfordringer med manglende kapasitet sine helse- og omsorgstjenester, og følges særskilt opp av fylkeslegen og Fylkesmannen. Det har vært et spesielt fokus på det store antallet utskrivingsklare pasienter som ligger i UNN. Fylkesmannen deltar på møter i Overordnet samarbeidsutvalg (OSO) og følger utviklingen tett.

Planer for kompetanseheving, rekruttering og velferdsteknologi (fra kapittel 3.1.3.1.1.1 i TB)

Rapportere på

100%

Andel kommuner med vedtatte planer for å møte fremtidens utfordringer innen følgende områder:

Kompetanseheving og rekruttering: Forvaltningen av Kompetanse og innovasjonstilskuddet gir mye kunnskap om dette området. Alle kommuner er sterkt oppfordret til å legge ved søknaden en plan for rekruttering og kompetanseheving innen helse- og omsorgstjenestene, slik at vi kan utmåle tilskudd i tråd med kommunenes vurdering av eget behov. I Troms har 9 og i Finnmark har 4 av kommunene tilsendt oss en slik plan. Vi gir veiledning i enhver relevant sammenheng, og oppfordrer kommunene til å lage slike planer, samt å knytte dette opp til en helhetlig helse- og omsorgsplan som bør ha sin plass i kommuneplanens samfunnsdel. Viktigheten av å lage planer er tatt opp i Fylkesmannens hovedmøte i 2019 med ordførere og rådmenn, samt i kommunemøter i klynger- der også øverste administrative og politiske nivå i alle kommuner deltok. Videre var temaet planlegging et av hovedtemaene i dialogmøter knyttet til eldrereformen "Leve hele livet" i de samme kommuneklyngene. Vi gir også direkte veiledning til alle som tar kontakt med oss enkeltvis, og har formidlet et stående tilbud om veiledning til alle. For 2020 vurderer vi å gi tilbud om seminar/workshops til kommunene, der utforming planer relatert til kompetanseheving og rekruttering er et av flere hovedtema.

Innføring av velferdsteknologi: Velferdsteknologi er et av Fylkesmannens hovedsatsningsområder, for å bedre bærekraften innen helse- og omsorg.

Dette er fulgt opp gjennom flere år i begge fylkene, og fylkesmannens skjønnsmidler har blitt brukt aktivt her. Vi har også jobbet mye med å finne gode løsninger innen vår forvaltning av Kompetanse- og innovasjonstilskuddet, opp mot tilskuddet fra det nasjonale prosjektet for velferdsteknologi- og har oppnådd gode synergier her. Arbeidet med å bistå kommunene i deres utvikling innen velferdsteknologi er en hovedpilar videre inn i vårt arbeid med eldreformen "Leve hele livet".

I Finnmark deltar 15 av 18 i det nasjonale velferdsteknologiprogrammet via et vertskommunesamarbeid med utspring i Alta kommune. De gjennomfører nettverk og samlinger for kontaktpersoner i kommunene. På en av samlingene er helse- og omsorgstjenestelovens kapittel 9 og bruk av velferdsteknologi for utviklingshemmede tematisert. Fylkesmannen er kjent med at i de kommunene som ikke deltar jobbes med og planlegges bruk av velferdsteknologi.

I Troms deltar Bardu, Nordreisa og Harstad som vertskommuner for til sammen 14 kommuner i det nasjonale velferdsteknologiprogrammet, i tillegg til Tromsø som har vært pilotkommune. Nordreisa har gjennom skjønnsmidler bygget og innredet en visningsleilighet med velferdsteknologiske innretninger, til opplærings og veiledningsformål, som også blir benyttet av desentralisert sykepleierutdanning. Den nye sammenslåtte Senja kommune har fått skjønnsmidler for å utvikle seg innen det velferdsteknologiske området. I tillegg er tre kommuner i prosess til for å etablere et samarbeid om en felles skyløsning for å kunne håndtere velferdsteknologiske løsninger. Så hele det tidligere Troms fylke kan sier å være i god prosess på det velferdsteknologiske området. Fylkesmannen arrangerte en oppstartskonferanse i mai 2019, der samtlige kommuner møtte, og som vil videreføres som nettverk i 2020. Vi har dialog med kommunene om det bør være et stort, eller flere mindre regionale nettverk innen velferdsteknologi.

De fleste av kommunene har en kommuneplanens samfunnsdel, som omtaler utfordringer i helse- og omsorgsfeltet. Mange av kommunene har oppdaterte, helhetlige helse- og omsorgsplaner. I tillegg har alle kommunene ulike sektorplaner innen avgrensede tema i ulikt omfang.

Andel av kommunene som har lagt planer for å møte fremtidens utfordringer

Resultatmål	Differanse	Resultat
70	9	79

Noen av disse planene ferdigstilles i løpet av våren 2020. Det er verd å merke seg at 93% av befolkningen i Troms og Finnmark er bosatt i de 79% av kommunene som har planer for fremtidens utfordringer.

Dagaktivitetstilbud til hjemmeboende med demens (fra kapittel 3.1.3.1.2.1 i TB)

Rapportere på

100% ved utgangen av 2019

I Finnmark er det 17 av 18 kommuner som har dagaktivitetstilbud, en økning med to kommuner fra 2018. Alta kommune har økt antall plasser fra 2018, de har åpent på kveldstid en dag i uken, i tillegg hver tredje helg. To kommuner har slått seg sammen fra 01.01.2020, Hammerfest og Kvalsund. Begge kommunene hadde dagtilbud i 2018.

I Troms har 21 av 24 kommuner et dagaktivitetstilbud i 2019, og antall kommuner samt antall plasser per kommune har økt jevnt de siste årene. I Troms er det fire kommuner som har slått seg sammen til Senja kommune fra 2020, og en av disse hadde ikke dagaktivitetsplass.

Det er avvik mellom tallene fra Helsedirektoratet som gjelder antall kommuner som får tilskudd, og antall kommuner med dagaktivitetsplasser som fremkommer gjennom Helsedirektoratets Nasjonale kartlegging av kommunenes tilrettelagte tjenestetilbud for personer med demens i 2018. Vi ser at det er flere kommuner i både Troms og Finnmark som i realiteten har dagplasser, men som ikke er tilskuddsmottakere.

Antall kommuner som gir dagaktivitetstilbud til hjemmeboende personer med demens

Resultat	Antall kommuner som gir dagaktivitetstilbud i 2018	Antall kommuner som gir dagaktivitetstilbud i 2019
4	34	38

Når det gjelder antall kommuner, var det tilsammen 43 kommuner i Troms og Finnmark fram til utgangen av 2019, mens tallet i 2020 er 39. De kommunene som ikke har oppfylt lovkravet om dagaktivitetsplasser i 2020, eller som har et lavt antall plasser får eksplisitt en anmodning om å følge dette opp i Fylkesmannens kommunedialog våren 2020. Status for dagplasser er skrevet inn i alle kommunebildene.

Andel ansatte i helse og omsorgstjenesten med formell utdanning (fra kapittel 3.1.3.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Andelen har økt siden 2018.

I 2018 var andel brukerrettede årsverk i omsorgstjenesten med helseutdanning slik:

Troms: **70,9 %**. I 2017 var andelen 70,1 %, og dette innebærer en liten økning. I Troms utdannes det i høy grad helsepersonell, men frafall grunnet alder og andre årsaker antas å forklare at endringen er liten -på tross av godt påfyll av nyutdannede kandidater.

Finnmark: **68,8 %**. I 2017 var andelen 69,2 %, dette innebærer en liten nedgang.

En mer utfyllende rapport vedrørende utviklingen av personellsituasjonen i Troms og Finnmark leveres til Helsedirektoratet innen fristen 1. mai 2020, slik det er formulert i oppdraget.

3.1.1.5 Forbedret, forsterket, tverrsektoriell og samordnet innsats på psykisk helse, rus- og voldsfeltet

Året har også på dette området vært preget av utfordringene med å samordne virksomheten i de to fylkene slik at oppdraget kan løses best mulig. På noen områder er vi godt i gang, mens vi på andre områder har jobbet fylkesvis ut fra tidligere praksis.

I Finnmark har samordning av arbeidet på psykisk helse og rusfeltet også dette året vært forankret i Rus/psykisk helseforum Finnmark's arbeidsutvalg. I arbeidsutvalget sitter alle aktørene på fagfeltet: kommuner, spesialisthelsetjenesten, brukerorganisasjonene, Husbanken, Nav, Korus Nord og Napha. Den årlige samlinga samlet 200 deltakere fra samtlige kommuner, tre DPS'ene, Nav, Husbanken, og RIO. Fokus var recovery belyst fra ulike perspektiver, IPS/Jobbspesialister, pakkeforløpene og RVTS' innlegg om vold.

Vi har også i år videreført samarbeidet med RVTS med nettverkssamling for de psykososiale kriseteamene i fylket, der opptrappingsplanen mot vold og overgrep ble presentert for kommunene.

"Brukerstemmen i nord" - vårt felles nordnorske samarbeid med brukerorganisasjonene RIO og Marborg er videreført, det samme gjelder samarbeidsmøtene med de ulike kompetansesentrene på fagområdene.

Arbeidet med å etablere ACT/Fact-team i de to fylkene har hatt stor framgang: Det er gitt tilskudd fra 765.60 til ett FACT-team, ett ACT-team og tre forprosjekt FACT team Troms og til to forprosjekter/FACT til Finnmarkssykehuset.

Samarbeidsforum psykisk helse og rus (Overordnet samarbeidsorgan UNN HF) har som mål å styrke samordning og koordinering av innsats mellom kommuner og helseforetak. Fylkesmannen i har samarbeid med UNN HF gjennomført ett fagseminar i 2019 for spesialisthelsetjenesten og kommuner med fokus på psykisk helsearbeid i små kommuner, pakkeforløp, tvang i behandling, etablering av FACT team og brukerperspektiv knyttet til FACT.

Fylkesmannen har prioritert tilskudd til utdanning/kompetanseheving innen psykisk helse- og rusfeltet over kompetanse- og innovasjonstilskuddet.

Egnet botilbud for personer med psykisk helse-/rusmiddelproblemer (fra kapittel 3.1.3.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Ingen personer med psykiske helse- og/eller rusmiddelproblemer står uten egnet botilbud.

Samarbeidsmøter med Husbanken hver andre måned til og med 12. mars 2019, i henhold til felles handlingsplan med Husbanken for å oppfylle målene med samordning omkring boligsosialt arbeid. Lync-møter på operativt nivå. Avsluttet etter inngåelse av ny samarbeidsavtale mellom Fylkesmannen i Troms og Finnmark og Husbanken Nord 2019-2023. Opprettelse av operativ gruppe.

Etablering av regionalt samarbeidsforum – Bolig for velferd 4. november: Samarbeid mellom Fylkesmannen, Husbanken og KS.

Programkontaktsamling Husbanken: 16.-17.oktober 2019 i Hammerfest. Åtte programkommuner. Innlegg om ROP-tilsyn.

Tilskudd 765.60: Tilskudd til ett tiltak - Housing First - og ett tiltak FOYER (Troms). Tilskudd til «1.trinn»-boliger/Alta og prosjektleder på lavterskel botilbud/Hammerfest (Finnmark).

Tilskudd til ett FACT team og ett ACT team. Tilskudd til tre forprosjekt FACT (Troms) og 2 forprosjekt FACT (Finnmark).

Tilskudd 765.62: Styret oppfølging i bolig for psykisk syke og rusavhengige personer.

Rus- og psykisk helseforum Finnmark: «Hva vet vi om boligsituasjonen for personer med psykisk helse- og rusproblemer?» v/avdelingsdirektør Lene Edvardsen, Husbanken Hammerfest

Gjennom BrukerPlan-rapporteringen kan vi ikke se noen vesentlig bedring i antall personer som skårer rødt på levekårsområde boligsituasjon.

Opptrappingsplanen mot vold og overgrep (fra kapittel 3.1.3.2.2.1 i TB)

Rapportere på

100 %

Opptrappingsplanen mot vold og overgrep ble presentert for kommunene på vår årlige nettverkssamling for psykososiale kriseteam i Finnmark. Samlingene arrangeres i samarbeid med RVTS, og 9 av kommunene i Finnmark var representert.

Opptreppingsplanen, og forventninger knyttet til denne ble også presentert i Troms i november 2019, i samling for de som arbeider innen rus- og psykisk helsefeltet både i primær- og spesialisthelsetjeneste. Representanter fra alle de distriktpsykiatriske sentra i UNN, samt representanter fra alle lokalsykehuskommunene deltok der. Samlingen er i regi av Fylkesmannen, i samarbeid med Napha, RVTS, brukerrepresentanter og Samhandlingsavdelingen i UNN.

Handlingsplaner mot vold i nære relasjoner (fra kapittel 3.1.3.2.3.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner har utarbeidet kommunale eller interkommunale handlingsplaner mot vold i nære relasjoner enn i 2018.

Tall fra IS 24/8 er fra 2017 og viser til at nesten halvparten av kommunene (46%) oppgir at de har skriftlige rutiner/prosedyrer for tverrsektoriell samhandling om saker som omhandler vold og overgrep.

Tall fra 2018 viser 53%, en positiv utvikling.

3.1.1.6 Styrket folkehelsearbeid

Fylkesmannen har understøttet Troms fylkeskommune og Finnmark fylkeskommune i deres nettverksarbeid med kommunene. Vi har deltatt med representanter i samarbeidsutvalgene til program for folkehelsearbeid i de to fylkeskommunene. Dette arbeidet er også koblet sammen med satsningen i 0-24 prosjektet om bedre samordning for barn og unge, hvor Fylkesmannen har en egen prosjektleder. I Troms deltok Fylkesmannen med innlegg om plan og systematikk i folkehelsearbeidet i to av fire regionale kommunedialogmøter som fylkeskommunen arrangerte.

100 % . (fra kapittel 3.1.3.3.1.1 i TB)

Rapportere på

100 %

95 % av kommunene har laget oversikt over helsetilstanden, har gjennomført Ungdata-undersøkelse, eller begge deler. I de samme kommunene bor 99, 2 % av befolkningen i Troms og Finnmark.

Dette vil si at de oppfyller kravet om å ha etablert et systematisk og langsiktig folkehelsearbeid.

Systematisk og langsiktig folkehelsearbeid

Resultatmål	Resultat	Andel kommuner
100 %	- 5 %	95 %

99,2% av befolkninger bor i de kommunene som kan sies å ha et systematisk og langsiktig folkehelsearbeid.

100 % . (fra kapittel 3.1.3.3.2.1 i TB)

Rapportere på

100 %

Her har vi tatt utgangspunkt i hvor mange kommuner som har en oppdatert kommuneplanens samfunnsdel, samt de som har omtalt sosial ulikhet i sektorplaner.

Vektlagt utjevning av sosiale helseforskjeller

Resultatmål	Resultat	Andel kommuner
100 %	- 20 %	80 %

3.1.1.7 Økosystemene i fylket har god tilstand og leverer økosystemtjenester

Vi arbeider målrettet mot de områder som vi kan påvirke.

Gjennom risikobasert tilsyn og enhetlig kravstilling i tillatelser til forurensende virksomheter, er målet å sikre at skadelige utslipp til vann, grunn og luft reduseres i størst mulig grad og at trusselen mot økosystemene blir lavere. Vi arbeider videre med å redusere effekten av forurensning - spesielt marin plastforurensning - gjennom veiledning, mediaoppmerksomhet og samarbeid med andre organisasjoner og etater. Kommunene gjøres også oppmerksom på sitt ansvar og sin plikt som myndighet på forurensningsområdet.

Økosystemene i Troms og Finnmark er i hovedsak i god tilstand, men vi har en del områder hvor tilstanden er mindre god. Dette gjelder blant annet sjøfuglkoloniene. Vi jobber med skjøtsel og tilrettelegging for hekking i de sjøfuglkolonier som har nedgang i bestanden. På Hornøya har vi jobbet med tilrettelegging for ferdse som ikke forstyrrer fuglene. Det er krevende å finne gode løsninger på grunn av rasfaren i området.

Tilstanden for de akvatiske økosystemene blir vurdert i henhold til vannforskriftens mål om og definisjoner for god økologisk tilstand. Graden av måloppnåelse for vannforekomster som har antatt god eller svært god økologisk tilstand, er god i regionen. Samtidig har vi fortsatt mangelfull kunnskap om enkelte påvirkningstyper, som grad av påvirkning på vannforekomstnivå fra lakselus og rømt oppdrettslaks, fremmede arter som kongekrabbe, pukkellaks, og økologiske effekter av tungmetallforurensning i Øst-Finnmark. Vi har koordinert overvåkingsaktiviteten vår med Finland der det har vært nødvendig.

Vi har i 2019 deltatt i et norsk-finsk Interreg-prosjekt i Tanavassdraget, som også bidrar til å koordinere overvåkingen. Vi startet i 2019 opp et nytt samarbeidsprosjekt med Russland og Finland for å oppnå vannforskriftens mål om samarbeid med land som ikke implementerer EUs vannrammedirektiv. Prosjektet Flerbruksplan for Pasvik og Grense Jakobselv fortsetter i 2020 og resultatet blir en felles tiltaksplan for grensevassdragene. Prosjektene er i sin helhet eksternt finansiert.

Grenseområdet i Sør-Varanger kommune er sterkt påvirket av utslippene fra nikkilverkene i Russland og derfor er ikke tilstanden til økosystemene i grenseområdet god. Fylkesmannen avholdt i 2019 det femte Pasvikseminar i samarbeid med kommunen. Seminaret gir en beskrivelse av miljøtilstanden og Fylkesmannen får innspill til ny overvåking eller annet som innbyggerne ønsker mer kunnskap om.

Påvirkningen fra pukkellaks i våre lakseelver er bekymringsfull. Vi har et godt samarbeid om utfisking av pukkellaks med foreninger som forpakter lakseelver. Vi arrangerte i 2018 et vellykket seminar med deltakelse fra Russland og Finland. Dette vfulges opp med et nytt seminar i 2020.

Antall igangsatte restaureringstiltak i myr og annen våtmark (fra kapittel 3.1.4.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle restaureringstiltak som har fått tildelt midler i 2019, skal være igangsatt i løpet av året.

Det er ikke tildelt midler til restaureringstiltak i fylket.

Antall igangsatte restaureringstiltak i myr og våtmark

Antall innvilgede restaureringstiltak	Antall innvilgede restaureringstiltak igangsatt	Resultat
0	0	0

Antall reviderte regionale vannovervåkingsprogram (fra kapittel 3.1.4.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle overvåkingsprogram skal være revidert i løpet av året.

Revidering av overvåkingsprogram er i rute. Overvåkingsprogram for begge vannregioner ble levert til fylkeskommunene i desember 2019

Revisjon av regionale overvåkingsprogram

Antall regionale overvåkingsprogram	Antall reviderte overvåkingsprogram	Resultat
2	2	0

Reviderte program for begge vannregioner levert fylkeskommunene 18.12.19

Antall pålegg om tiltak og undersøkelser hjemlet i vassdragsreguleringskonsesjon (fra kapittel 3.1.4.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Bruk av sektormyndigheten hjemlet i vassdragsreguleringskonsesjoner har økt sammenliknet med 2018.

FMTF har påbegynt arbeid med oppfølging av naturforvaltningsvilkår i Kobbholm og Pasvikelva (Sør-Varanger) og Adamselv (Lebesby). Det er gitt ett pålegg i Storelvassdraget (Senja).

3.1.1.8 Et representativt utvalg av norsk natur skal tas vare på for kommende generasjoner

Vi har en stor utfordring med å oppnå den overordnede målsetningen. FMTF forvalter ca. 200 verneområder. Fylket har store utmarksområder med viktig naturmangfold og dermed et stort potensiale for å ta vare på et representativt utvalg av norsk natur gjennom marint vern, supplerende vern og frivillig skogvern.

FMTF har arbeidet langsiktig og målrettet med helhetlig forvaltning av verneområdene som ligger på Senja. Dette innebærer nært samarbeid med bl.a. verneområdestyre, kommuner og reiselivsaktører, samt videregående skoler som har gjennomført tiltak og skjøtsel i verneområder. Dette medfører medforvaltning som er positivt for å ta vare på verneverdiene og skaper et positivt fokus på verneområdene. Erfaringene fra arbeidet på Senja tar vi med oss i det videre arbeidet med å forvalte verneområder andre steder i fylket.

Arbeidet i Pasvik-Inari Trilateral park er et tre-lands samarbeid mellom Finland, Russland og Norge. Samarbeidet i de grenseoverskridende verneområder

har pågått siden begynnelsen av 90-tallet. Fylkesmannen koordinerer samarbeidet på norsk side. Kommunene i grenseområdet i alle tre land og nasjonalparkstyret på norsk side er aktive deltakere i samarbeidet. Skolene i alle tre land er også aktive deltakere i samarbeidet. Området utgjør den nordligste delen av Fennoskandias Grønne Belte og er et viktig stykke natur med urskog og østlige arter, som med hjelp av i det gode samarbeid i området, tas vare på for kommende generasjoner.

Verneprosess for Andsfjorden marine verneområde er igangsatt. Forslag til marint vern av Ryastraumen, Rossfjordstraumen, Ytre Karlsøy og LoppHAVet ligger til behandling hos KLD.

Frivillig skogvern (utvidelse av Blåberget NR) ble vedtatt i desember og bidrar til å oppfylle målet om 10 % vern av skog. Forhandlinger om frivillig skogvern i Pasvikdalen pågår.

FMTF leverte et omfattende innspill til supplerende vern i 2019.

Skogareal tilrådd for vern (fra kapittel 3.1.4.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmennene skal tilrå vern av skog i et omfang som bidrar til at skogvernbudsjettet for 2019 utnyttes fullt ut

Utvidelse av Blåberget NR ble vedtatt desember 2019. Forhandlingene om frivillig skogvern i Pasvik pågår og det er nå god fremdrift. Prosessen er krevende på flere måter, men partene er nå kommet fram til et forslag til verneforskrifter og avgrensninger. Forslaget er sendt til Miljødirektoratet for kvalitetssikring i slutten av 2019. Vi har tro på, at vi kommer til enighet i 2020.

3.1.1.9 Forurensning skal ikke skade helse og miljø

Gitt redusert bemanning i 2019, har det vært et godt arbeid på forurensningsområdet. Det har vært fortløpende arbeid med konsesjoner på alle områder (landbasert, akvakultur og engangstiltak), og tilknyttet IED-arbeidet. Marin forsøpling var høyt prioritert i 2019. Prioriteringen av avløpsarbeidet startet i 2019 og fortsetter inn i 2020. Når det gjelder arbeidet med prioriterte skipsverft har det vært utfordringer som følge av konkurser. Arbeidet er på rett kjøll, og vil bli prioritert også i 2020. Økt bemanning mot slutten av 2019 vil kunne gi positive virkninger i 2020. Arbeidet med å sikre likebehandling av industrien ble forsterket med bruk av felles maler mellom de to sammenslåtte embetene, og enhetlig kvalitetssikring og godkjenning av utgående brev. Felles tilsynsplan og et team på tvers av de to tidligere embetene for planlegging av tilsyn, sikret at valg av objekter ble vurdert på samme måte med tanke på risiko og spredning av fagområder. Det var likevel utfordringer med å nå målet fra direktoratet om antall tilsyn som vi oppfatter som veldig ambisiøst og vanskelig å nå gitt geografiske forhold og ressursituasjon. Vi har likevel et ønske om å føre tilsyn over hele det sammenslåtte fylket, og ikke kun konsentrert til de største byene. Veldig lange avstander (til mange objekter og mellom kontorene) og vanskelige værforhold om vinteren, gjør dette utfordrende og ressurskrevende (menneskelig og økonomisk).

Varsel om reviderte tillatelser (fra kapittel 3.1.4.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle avløpsanlegg etter kapittel 14 i forurensningsforskriften som har tillatelser som er gitt før 1.1.2007, skal ha fått varsel i løpet av 2019 om revidering

Arbeidet er utført. Alle aktuelle varsler er sendt ut. Oppfølgingen vil pågå i 2020.

Varsel om reviderte tillatelser med å oppfylle rensekrav for avløpsanlegg

Resultatmål	Andel avløpsanlegg som har fått varsel om revidering	Resultat
100 %	100 %	0 %

11 av 11 anlegg i Troms med tillatelser gitt før 1.1.2007 har fått varsel. Begge kap. 14 anleggene i Finnmark har nye tillatelser 2014 og 2019.

3.1.1.10 Marin forsøpling er redusert

I det nye embetet, Troms og Finnmark, har vi videreført forum "Kysten vårres" og fått med avfallsselskap og kommuner i Finnmarksregionen. I «Kysten vårres» informerer vi om støtteordninger, tilrettelegging og praktisk gjennomføring av ryddeaksjoner, og har faglig oppdatering og erfaringsutveksling. Vi har hatt ett møte i 2019, lavere aktivitet enn tidligere år, pga saksbehandlertstilling stod ledig store deler av året. Vi mener allikevel at vi har god måloppnåelse i samordning i opprydding av marin forsøpling i den kontakten som er etablert.

Det er utfordringer med rydding av marin forsøpling langs kysten i Troms og Finnmark, pga årstidsutfordringer, logistikk i store strekninger, avsidesliggende og vanskelig tilgjengelige områder, samt punktforsøpling på utsatte kystområder. Vi har etterlyst en statlig aktør for disse strekningene, på linje med Skjærgårdstjenesten i sør. Vi oppfordrer til å få på plass en lignende avtale med Kystvakta eller Kystverket.

Vi har hatt et godt samarbeid med SOMM i deres pilotprosjekt i Troms og Finnmark. I tillegg til at det er stor aktivitet i kommunene, i samarbeid med avfallsselskap, har flere styrer for nasjonalpark- og landskapsvernområder vært aktive i rydding. Flere frivillige nasjonale organisasjoner har i 2019 ryddet langs kysten i Troms og Finnmark. Noen av disse har også vært svært gode formidlere på marin forsøpling.

Vi registrerer at mindre organisasjoner og lag opplever terskelen for å få ryddemidler fra Miljødirektoratet som vel høy. Disse er oppfordret til å

samarbeide med andre, evt kommunen.

Vår tidligere oppfordring om organisering av rydding og informasjon via kartløsninger (årsrapport 2019) opprettholdes.

Fylkesmannen i Troms og Finnmark er med i «Stallig samarbeidsforum for opprydding i marin forsøpling».

Avfallsplaner i Troms og Finnmark (fra kapittel 3.1.4.4.1.5 i TB)

Rapportere på

200 havner uten tidligere avfallsplan har fått godkjent avfallsplan

Vi har avvik fra målet. Vi hadde satt opp 4 delmål i arbeidet med å få inn planer for godkjenning

Delmål 1 var å få Tromsø kommune på banen med å levere inn avfallsplaner for småbåthavner. Det ble gjennomført flere telefonsamtaler. Kommunen ba også Fylkesmannen om å sende nytt pliktbrief til kommunen. Dessverre kom det ingen resultater i 2019 for avfallsplaner for Tromsø kommune.

Delmål 2 var godkjenning av de fleste kommunale avfallsplaner for Finnmark. Dette målet greide vi. 42 av 60 planer ble godkjent (70 %).

Delmål 3 var å få inn og godkjent ISPS havner i Troms. Vi er ikke helt i mål, men delvis måloppnåelse med 19 av 41 havner godkjent. 3 planer ble ikke godkjent som følge av dårlig kvalitet.

Delmål 4 var å ta med et punkt om avfallsplaner ved tilsyn på fiskeindustribedrifter. Dette ble gjort på de fleste tilsyn i denne bransjen i Troms. 75 % av fiskeindustribedriftene ble kontrollert for avfallsplan.

Antall havner som har fått godkjent avfallsplan

Mål antall havner	Antall havner med godkjent plan	Differanse
200	49	- 151

3.1.1.11 God økonomiforvaltning i kommunene

Det generelle bildet er at det er god økonomisk kontroll i Troms- og Finnmarkskommunene, men krevende og sårbar økonomi i flere kommuner. Det er positivt at de fleste kommunene i fylket har hatt gode netto driftsresultater i 2018 og at kommunene i økende grad har funnet rom til å sette av midler på disposisjonsfondene. Nivåene på disposisjonsfondene i Troms og Finnmark er fremdeles lave i forhold til landsgjennomsnittet, og dette kombinert med høy lånegjeld gjør mange kommuner i Troms og Finnmark sårbare for uforutsette utgifter eller svikt i inntektene. Mange kommuner har utfordringer knyttet til negativ befolkningsutvikling og sterk økning i antall eldre.

Det er positivt at embetet har så vidt få ROBEK-kommuner, pr. desember 2019 er 2 kommuner innmeldt. Torsken er imidlertid ute fra 01.01.2020 da de vil inngå i nye Senja kommune. Karasjok ble meldt inn 12. september 2019 med et akkumulert underskudd på 13,7 mill. kr. Karasjok følges tett opp blant annet gjennom det store omstillingsprosjekt «Fremtidens Karasjok» der Kommunal- og moderniseringsdepartementet har gått inn med finansiering over 3 år. Fylkesmannen følger prosjektet og tilpasser ROBEK-oppfølgingen til prosjektets aktiviteter.

Embets veiledning og utstrakte bruk av KOSTRA-statistikk mener vi har bidratt til både økt kompetanse i kommunenes økonomiforvaltning og økt kvalitet i KOSTRA-tallene. Gjennom at embetet lager egen statistikk synliggjøres kommunenes KOSTRA-tall, og vi mener dette kan bidra til at kommunene selv i større grad tar tallene i bruk og at feilrapportering avdekkes. Embetet oppfordrer også kommunene om å bruke KOSTRA-statistikken inn i kunnskapsgrunnlaget for planstrategi/samfunnsplan. Vi har tro på at summen av våre tiltak på sikt vil gi kommunene bedre analysegrunnlag og kompetanse til å finne effektive løsninger for sine kommuner.

Antallet kommuner i ROBEK (fra kapittel 3.1.5.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Antallet kommuner i ROBEK ved utgangen av 2019 skal ikke overstige antallet ved utgangen av 2018.

Antall ROBEK-kommuner i Troms og Finnmark øker fra 1 (Torsken) i 2018 til 2 i 2019 (Torsken og Karasjok). Torsken går imidlertid ut av registeret 1. januar 2020 da kommunen er vedtatt sammenslått med Lenvik, Tranøy og Berg, til nye Senja kommune.

Fylkesmannen har tro på at den veiledning og rådgivning som embetet gjør er effektiv, og at dette bidrar til at nivået på antall ROBEK-kommuner i Troms og Finnmark kan holdes nede.

Det er i dag kun én kommune (Porsanger) som er i faresonen for innmelding i ROBEK. Årsaken er et stort underskudd i 2018 på ca. 21 mill. kr. Det er ikke forventet at kommunen klarer å dekke inn noe av dette underskuddet i 2019 og dette betyr at akkumulert underskudd i regnskap 2019 vil være større enn 3 % av brutto driftsinntekter.

Det vises til nærmere omtale av våre to ROBEK-kommuner under pkt. 3.3. Særskilte rapporteringskrav.

Antall kommuner i ROBEK

Resultat	Kommuner per desember 2018	Kommuner per desember 2019
1	1	2

Torsken blir sammenslått med Lenvik, Berg og Tranøy til nye Senja kommune fra 01.01.2020 og går da ut av ROBEK. Antallet kommuner i ROBEK i januar 2020 blir derfor 1.

Antall feil i KOSTRA-rapporteringen reduseres vesentlig sammenliknet med 2018. (fra kapittel 3.1.5.1.2.1 i TB)**Rapportere på**

Antall feil i KOSTRA-rapporteringen reduseres vesentlig sammenliknet med 2018.

Fylkesmannen har også i 2019 hatt fokus på kvalitetssikring av KOSTRA-tall. Vi har fulgt kommunene tett opp både mht. at skjema og regnskap skal leveres i tide og at det skal være god kvalitet i innleverte data.

Kvalitetssikring av tall på eiendomsforvaltningsområdet har vært et fokusområde både fra KMD og Fylkesmannen i de siste årene. Det viser seg at dette har gitt resultater i Troms og Finnmark, og at antall feil på dette området har gått ned siste år. Vi ser uansett at vi har en jobb igjen å gjøre, og vil i 2020 intensivere innsatsen for å få dette i orden.

I Troms og Finnmark fokuserer vi på viktigheten av at alle kommunene leverer regnskap innen fristen slik at de kommer med i den foreløpige publiseringen av KOSTRA-tall 15. mars. 41 av 43 kommuner klarte fristen i 2019. Fylkesmannen setter sammen en rapport med analyser av sentrale nøkkeltall allerede i mars, vi mener det er viktig å gi tidligst mulig informasjon til kommunene slik at kommunene kan benytte denne statistikken videre i sin drift og planlegging. At tallene foreligger allerede i mars gjør også at kommunene og Fylkesmannen kan bruke "korrigeringsvinduet" mellom 15. mars og 19. april til å rette opp eventuelle feil. Fylkesmannen lager også en noe utvidet rapport på bakgrunn av de endelige KOSTRA-tallene på høsten.

Kvalitet i KOSTRA-data

Resultat	Feil per juni 2018	Feil per juni 2019
-3	20	17

3.1.1.12 Økt verdiskaping i landbruket

Regionalt bygdeutviklingsprogram for Troms og Finnmark for 2019 – 2022 ble utarbeidet i en bred prosess som involverte partnerskapet, kommunene, landbrukets organisasjoner og andre fagmiljø i landbruket og bør være godt kjent i aktuelle fagmiljø.

Prioriteringene i disse programmene legger føringer for fylkesmannens næringsutviklingsarbeid. I tillegg til de tre programmene regionalt næringsprogram, miljøprogram og skog- og klimaprogram, har vi laget et eget matjordprogram som har som hovedmål å ta vare på matjordene for fremtidig matproduksjon og matforsyning i Troms og Finnmark.

Produksjon av husdyrprodukter har holdt seg noenlunde stabilt i Troms og Finnmark, med økning på melk, storfekjøtt og egg og litt nedgang på kjøtt fra småfe og gris. Det har vært satsset på potet, grønnsaker og bær bla med prioritering av tilskuddsmidler til disse produksjonene. Vi har fått tilbakemelding på at tilskuddsmidlene har vært verdifulle for å utprøve nye sorter, gjødslingsmetoder, dyrkningsteknikk mm. De har også bidratt til å vedlikeholde og øke kunnskapen hos produsenter, rådgivere og omsetningsledd. Potet og grøntmiljøet, spesielt i Troms, opprettholdes og det har kommet flere nye til de siste årene. Vi ser også en økt interesse for satsing på bær i tunnel.

Fylkesmannen har gjennomført landbrukskonferanser i Troms og i Finnmark hvor vi blant annet har satt fokus på skogbrukets rolle i det grønne skiftet, felles bruk av utmarka, beitebruk og utmarksturisme og jordvernshensyn i lokalplanlegging.

Driveplikt/matjordprosjekt har ført til flere skriftlige og langsiktige leiekontrakter. Så langt hovedsakelig i pilotkommunene, men informasjon om prosjektet går nå ut til alle kommuner.

Vi har hatt et stort fokus på lokalmat, arrangert studieturer og matverksted og deltatt på matstreif og IGW, noe som har bidratt til nettverk og samarbeid mellom lokalmatprodusenter.

Fylkesmannen har tatt initiativ til og arrangert inspirasjons-/mobiliseringssamlinger i Troms og Finnmark i 2019. Målgruppen var etablerere med planer om å starte en lokalmatbedrift, grønt reiseliv, Inn på TUNET, Ut på vidda eller annen næring i tilknytning til landbruk/reindrift.

Formen var en kombinasjon av inspirasjonsforedrag av allerede etablerte bedrifter, kort informasjon om virkemidler og deretter individuelle samtaler med ulike gode hjelpere. De som har vært med som gode hjelpere og tilbudt individuelle samtaler er Innovasjon Norge, kompetansenettverket for lokalmat i Nord-Norge, mattilsynet, kommunene, fylkeskommunene, sametinget og fylkesmannen.

Det har vært svært god oppslutning og tilbakemeldingen både fra bedrifter og virkemiddelapparat har vært at dette var svært nyttige samlinger hvor en fikk utrettet utrolig mye på kort tid.

Bortsett fra dette har det vært gjort lite innenfor Inn på tunet i år, dels på grunn av vakante stillinger. Det er også en utfordring at fagforum for Inn på tunet i fylket ligger nede, og at samarbeidet med andre avdelinger hos fylkesmannen som utdanning og helse ikke har kommet i gang.

Vi har heller ikke hatt kapasitet til å sette inn tilstrekkelig innsats innen grønt reiseliv.

Hovedarbeidet for økt verdiskaping på skog består i å bygge opp en bedre framtidig skogressurs og å utnytte dagens skogressurser. Det er i dag mindre fokus på langsiktig ressursoppbygging i samfunnet og aktiviteten er for liten til å nå målene i tiltakplanene. Det er kun i noen få kommuner det arbeides aktivt med skogplanting, ungsogpleie og andre kvalitetstiltak. I hogsten ser vi ei dreining mot for tidlig hogst av bartrevirke og manglende foryngelse i etterkant. Hogst av lauvtrevirke til bioenergi har tatt seg noe opp.

Fylkesmannen har fulgt opp kommunenes arbeid med tilfredsstillende foryngelse, men uten at det har resultert i at alle kommunene har gjennomført kontroll av de eiendommene som skulle kontrolleres.

Fylkesmannen har fulgt opp kommunene med henblikk på effektiv bruk av tilskuddsordningene i skogbruket, men skulle gjerne hatt større kapasitet til veiledning av kommuner uten skogkompetanse og -kapasitet.

ARKTISKE MIDLER 2018 OG 2019

De fleste prosjektene går over flere år og det er tidlig å si noe konkret om resultatene nå.

For 2018 prioriterte vi prosjekter innen Mat og reiseliv, Potet, grønt og bær, Tang og tare.

5 søknader ble innvilget:

1. Innovasjon Norge, Mat og reiselivsprosjekt i Nord- Norge kr 500 000 - avsluttes ikke før i 2021 eller 22
2. Seljelid AS, Fra tomme fjøs til fulle fat: kr 192 500. Avsluttet. Har sett på muligheten til å bruke ledige driftsbygninger til dyrking av mikrogrønt.
3. NLR, Grønt i Nord kr 500 000, øke produksjon av grønsaker og bær i Nord-Norge, ikke avsluttet
4. Vevelstad kommune, Blå åkre og grønne enger, kr 240 000 et kunnskapsinnhentesprosjekt, og har som hovedmål å samle tilgjengelig kunnskap om bruk av tang og tare som ressurs i landbruket. Prosjektet skal også legge fokus på de mulighetene/utfordringene som kan knyttes spesielt til det nordnorske landbruket.
5. Fylkesmannen, Mobilisering grasbasert melk- og kjøttproduksjon kr 567 500 - ikke avsluttet

For 2019 ønsket vi særlig å prioritere prosjekter knyttet til:

- omsetning av potet, grønt og bær i landsdelen (forutsetter kontakt med prosjekt Grønt i Nord i regi av Norsk landbruksrådgiving Nord-Norge som fikk støtte i 2018 til et prosjekt på potet, grønt og bær).

- formidle og synliggjøre verdien av beiteressursene i det arktiske landbruket

- å skape arenaer for samhandling i det arktiske landbruket

- aktivitet som kan bidra til å synliggjøre verdien av landbruket i landsdelen

Det ble innvilget 5 søknader:

1. NLR, Omsetning av Grønt i Nord, kr 300 000 - sees i sammenheng med grønt i Nord fra 2018.
2. NIBIO Tjøtta, Formidling av erfaringer og synliggjøring av verdier knyttet til beiteressursene og beitebruken i det arktiske landbruket kr 300 250
3. TFK/Nordnorsk landbruksråd, Forstudie samhandlingsarenaer for det arktiske landbruket kr 101 000. Avsluttet. Konkluderer med at Nordnorsk landbruksråd vil gå videre med å søke et forprosjekt som skal omhandle kompetanseoverføring, gi bonden økt verdiskaping på gården, og samtidig øke stoltheten.
4. Arktisk kompetansesenter for sau SA, Mer lønnsomt, aktivt og kompetent arktisk sauemiljø i Nordland, Troms og Finnmark kr 798 750. 3-årig prosjekt.
5. Innovasjon Norge, Mat og reiselivsprosjekt Nord-Norge kr 500 000, tilleggsbevilgning til prosjektet fra 2018

Regionalt næringsprogram (fra kapittel 3.1.6.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Innholdet i nytt RNP er presentert for landbrukets organisasjoner, kommuner og øvrige samarbeidsparter. Tilhørende virkemidler er innrettet slik at målene i RNP nås.

Regionalt næringsprogram for Troms og Finnmark for 2019 – 2022 ble utarbeidet i en bred prosess som involverte partnerskapet, kommunene, landbrukets organisasjoner og andre fagmiljø i landbruket og bør være godt kjent i aktuelle fagmiljø.

Næringsprogrammet legger føringer bruken av utrednings- og tilretteleggingsmidlene og midler til investering og bedriftsutvikling i landbruket. Næringsprogrammet med tilhørende tiltaksplan er et viktig tema på møtene i partnerskapet.

Tilfredsstillende foryngelse etter all hogst innen tre år etter hogst. (fra kapittel 3.1.6.1.2.1 i TB)**Rapportere på**

Kommunenes arbeid med tilfredsstillende foryngelse innen tre år etter hogst er fulgt opp.

To hogstfelt i Skånland er trukket ut for kontroll i 2019.

I samarbeid mellom kommunene og Fylkesmannen ble det i tillegg trukket ut 28 felt lokalt. Syv kommuner er omfatta av kontrollen.

Et par kommuner har fulgt opp kontrollarbeidet, men flere har ikke gjort det. Det er også felt fra 2017 og 2018 som kommunene ikke har kontrollert. Årsaken kan være manglende skogfaglig kompetanse og kapasitet. Tiltak som er gjort er informasjon til kommunene, tema på fagsamlinger, telefonkontakt med saksbehandlere i kommunene med videre.

Utfordringer med å sikre foryngelse:

- Manglende kapasitet og kompetanse i kommunene gjør at skogeierne ikke får faglig veiledning.
- Det meste av hogsten foregår som rotsalg og virkeskjøperne tar ikke opp med skogeier hvordan foryngelsen skal gjennomføres. Enkelte virkeskjøpere melder ikke inn omsatt virke i tråd med lovverket.
- Manglende tradisjon og kompetanse hos skogeiere om skogforvaltning.
- Økt press på hogst i granskog og lite kunnskap om foryngelsesplikten kombinert med at skogeiere ikke ønsker gran.
- Mye av hogsten foregår i lauvskog og forynges naturlig. Det er ikke god oversikt over om denne foryngelsen er tilfredsstillende.

De omfattende lauvmakkangrepene de siste årene har drept mye bjørkeskog i Finnmark. En stor del av disse arealene er skog med lav produksjon som i liten grad utnyttes økonomisk. Samtidig har også denne skogen stor betydning for folk som vedressurs, viltbiotop, vern og ly og i tilknytning til friluftsliv. På disse arealene er det svært lite foryngelse. Frøformering fra gjenstående levende trær og omkringliggende skog er beskjeden. Smylematter hindrer frøene å spire, slik at naturlig foryngelse tar lang tid. Mer planting burde vært foretatt på en del av disse arealene.

Tilskuddsordningene i skogbruket (fra kapittel 3.1.6.1.2.2 i TB)**Rapportere på**

Kommunene er fulgt opp med henblikk på effektiv bruk av tilskuddsordningene i skogbruket. 100%.

Fylkesmannen har arrangert fagsamling over to dager der tilskottsforvaltning og tiltaksstrategier var tema. Kommunene er også fulgt opp med skriftlig informasjon, og ved e-post, telefonkontakt og i møter.

Skogkultur

NMSK-ordningen blir brukt i færre og færre kommuner i takt med at skogkompetansen forsvinner fra kommunene. FM følger kommuner med aktivitet tett, både skriftlig, pr telefon og i møter.

FM tildeler kommunene etter aktivtetsbudsjett, tilgang til skogfaglig kompetanse, historisk bruk. Heile beløpet tildeles på en gang, samt behovsprøvd omfordeling av midler i november/desember.

FM er tydelige på hvilke prioriteringer som bør følges: først og fremst planting og ungskogpleie. De fleste kommunene følger FM sine anbefalinger.

Skogsvegbygging**Aktivitet**

Det er bevilget ca 7,8 mill. kroner til skogsvegbygging i Troms og Finnmark i år. 93 % av midlene er bevilga til skogsbilveger. Skogsbilveger har vært prioritert de siste årene for å redusere terrengtransport og bedre økonomien ved skogsdrift. I Troms er det en del prosjekter med nyanlegg, men de fleste søknadene i år er ombyggingssprosjekter i både Troms og Finnmark. Det har vært litt færre nye søknader sammenliknet med i fjor. I enkelte kommuner, som Målselv, har det imidlertid svært høy vegbyggingaktivitet i år.

Det er satt av midler til et prosjekt for å få tatt i bruk vegplanleggerkompetanse i skogsvegplanleggingen.

Det er brukt lite midler på driftstilskudd ved skogsdrift, noe som har sammenheng med at det stort sett har vært gode driftsforhold i år.

Investeringer

Det er utbetalt ca 6,5 mill til skogsvegbygging i år. 84 % av utbetalt tilskudd er til skogsbilveganlegg og 16 % til traktorveganlegg. I Troms er behov for å bygge noe traktorveg ut fra topografi og marginale lauvskogressurser. I Finnmark er investeringene knytta til ombygging av skogsbilveger, som er viktig for å bedre økonomien ved tynning av furuskogen.

Ferdigstilling

Det er ferdigstilt 11 skogsbilveganlegg fordelt på 2,5 km nyanlegg og 10,7 km ombygging. Gjennomsnittlig kostnad for nyanlegg er 487 kr/meter og for ombygging 386 kr/meter.

Det er ferdigstilt 7 traktorveganlegg fordelt på 1,3 km nyanlegg og 2,3 km ombygging. Gjennomsnittlig kostnad for nyanlegg er 345 kr/meter og for ombygging 202 kr/meter.

Det er store variasjoner mellom veganlegg i kostnader pr meter ferdig veg særlig på grunn variasjon i omfang av sprengningsarbeider, meisling av fjell og fraktkostnader på grus.

Vedlikehold

Skogeierne i Troms har generelt lite innestående skogfondsmidler. Får skogeiere har dermed skogfond disponibelt til bruk på vedlikehold. Egne oppsparte midler må dermed brukes til vedlikehold. Dette framkommer ikke av statistikken i skogfondssystemet.

I Finnmark er det mange lange eldre veganlegg med stort behov for både vedlikehold og ombygging.

Den eldre delen av skogsbilvegnettet har nok jevnt over behov for ombygging for å tilfredsstille kravene i gjeldende normaler for landbruksveger. Vi har planer om å sette i gang en kartlegging av behovet for vedlikehold og ombygging på skogsbilvegene i 2020.

Tiltak og virkemiddelbruk for bedre skogsveinett

Skogsbilveier - type tiltak	Veilengde (km)	Tilskudd (kr)	Skogfond (kr)
Nybygging	2.5	892 312.0	9 000.0
Ombygging	10.4	2 899 580.0	61 094.0
Vedlikehold			

Tabellen viser data for ferdigstilte skogsbilveger med tilskudd for Troms og Finnmark. Beløpet med skogfond viser utbetalt skogfond til skogsbilveger i 2019. Det var ikke tall for vedlikehold i ØKS for Troms og Finnmark

Verdiskaping i reindriften (fra kapittel 3.1.6.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Gjennomført rådgiving og veiledning overfor distriktsstyrene og siidaandelsledere for å sikre økt produksjon og verdiskaping i reindriften.

FMTF har fortløpende kontakt med distrikt og siidaandelsledere der veiledning for å sikre økt produksjon og verdiskaping står sentralt. I Troms og Finnmark har reindriften ulike utfordringer, der tilgang til og bruk av areal i stor grad påvirker produksjon og lønnsomhet. FMTF har videreført arbeidet med å sikre alle at distrikt i Troms utarbeider distriktsplaner etter ny mal. FMTF har også hatt seminar for distrikt i Finnmark med presentasjon av, og veiledning i bruk av ny distriktsplanmal utarbeidet i Troms.

Fylkesmannen i Troms og Finnmark har ledet prosjekt Ut på vidda - lærings- og omsorgstjenester i reindrifsfamilier, fra oppstart 1.1.2016. Prosjektet finansieres over Reindriftsavtalen. Fra 2019 er Ut på vidda gått over til å bli permanent ordning. Arbeidet med å utvikle og tilrettelegge for denne nye tilleggsnæringen fortsetter. Ved utgangen av 2019 har vi registrert 21 godkjente reindrifsfamilier fra Finnmark til og med Trøndelag. Ut på vidda eies av Landbruks- og matdepartementet (LMD) og Norske Reindriftssamers Landsforbund (NRL), og det er opprettet et eget styre med representanter fra LMD, NRL, Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) og Sametinget.

3.1.1.13 Bærekraftig landbruk

Regionalt miljøprogram er et viktig verktøy for å nå målene om et bærekraftig landbruk. Miljøprogrammet er fra 2019 felles for Troms og Finnmark. I regionalt miljøprogram inngår blant annet virkemidler som RMP-tilskudd, SMIL-tilskudd, tilskudd til drenering og UKL-satsningen. Når det gjelder SMIL- og dreneringstilskudd, er det store variasjoner mellom kommunenes bruk av midler. Innenfor ordningen RMP-tilskudd ligger søkertallene omtrent på samme nivå som tidligere år, selv om det er en ny meny av tiltak å velge fra. Søkerne og kommunene opplever imidlertid ordningen som tungvint å søke på og å saksbehandle, og til dels vanskelig å forstå.

Utvalgte kulturlandskap i jordbruket

I Troms og Finnmark er det fire Utvalgte kulturlandskaps-områder (UKL). Vi viser til egen separat rapportering for disse områdene levert 15. januar, men ønsker å rapportere på en litt mer samlet/overordnet innsats her. Ordningen er en satsing på et bærekraftig landbruk, og de forskjellige områdenes styrker

og særegenheter blir stimulert av målrettet arbeid og tilskudd.

De fire områdene i Troms og Finnmark er etablert på forskjellige tidspunkt, 2 av områdene har vært med i ordningen lenge og bærer preg av at ordningen er godt etablert hos grunneiere, kommunen, lag og foreninger og hos ildsjeler, og hos regional forvaltning. Aktivitetsnivået er høyt, godt hjulpet av lokale koordinatorene som initierer prosjekter og får i gang samarbeid mellom ulike aktører. Også i det tredje området; Skallan-Rå, har aktiviteten økt, blant annet fordi regionalt nivå har jobbet målrettet med å drive fram prosjekter, som for eksempel kurs i tørrmuring. I de tre etablerte områdene har det vært et bredt spenn i aktivitetene, som dekker formålet med UKL-ordninga, slik som kartlegging av biologisk mangfold, kartlegging og istandsetting av kulturminner, turstiprosjekter, matkultur- og næringsutviklingsprosjekter.

Det ferskeste området, Skoltebyen, kom med i ordninga i 2019. Framdriften har ikke vært tilfredsstillende i 2019. Fylkesmannens landbruksavdeling har vært presset på ressurser, UKL-ansvarlig for Skoltebyen har i hovedsak vært nødt til å prioritere arbeid med ny forskrift for Regionalt Miljøprogram for Troms og Finnmark og oppfølging av dette. Fylkesmannens miljøavdeling har heller ikke hatt ansatte til å delta i arbeidet. Samarbeidspartene hos kommunen og Åvå skoltesamisk museum har også manglet personale. Vi har dermed ikke kommet i gang med formelle oppstartsmøter for å avgjøre organiseringsform på regional og lokal samarbeidsgruppe, og vi har heller ikke kommet i gang med utarbeidelse av ny forvaltningsplan, kartlegginger og skjøtselsplaner. Erfaringene fra UKL-arbeidet i 2019 viser at der Fylkesmannens landbruksavdeling har vært nødt til å nedprioritere oppgaver, så blir effekten at framdriften stopper opp. Oppstart av et UKL-område krever målrettet innsats fra Fylkesmannen i tiden framover, det kan ikke forventes at kommunen med sine knappe ressurser kan prioritere å drive fram dette arbeidet på egen hånd.

Regionalt skog- og klimaprogram

Skog- og klimaprogrammet er gjort kjent i kommunene, men Fylkesmannen har liten oversikt over om de ulike nivåene i kommunene har tatt inn over seg målene i klimadelen og programmet som helhet. Det begrenser seg sannsynligvis til at skogbruksansvarlige med skogkompetanse er kjent med programmet. Hovedmålet i klimadelen er å auke karbonbinding i skog og bruken av tre.

Det er en fleire faktorer som er med å påvirke om det er mulig å auke skogproduksjonen og dermed karbonbindinga. M.a. nasjonal politikk, økonomiske og juridiske virkemidler, økonomi i næringa, veiledningsapparat, vektlegging i forvaltningsleddet og andre interesser.

I Finnmark er det et tredriverprosjekt i gang og for Troms er finansiering til tredriverprosjekt på plass. Disse prosjektene har som mål å få opp trebruken i regionen, samt å få bedre utnytting av lokalt trevirke. For Finnmark ser vi at dette har gitt resultater for lokale leverandører som har større etterspørsel etter sine produkter.

Fylkesmannen har i samarbeid med Innovasjon Norge og Fylkesmannen i Nordland satt i gang et arbeid for å auke produksjon og bruk av bioenergi fra skogsvirke i Nord-Norge. Dette vil følges opp i 2020.

Økt planting med tilskudd (fra kapittel 3.1.6.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Klimadelen i regionalt-skog- og klimaprogram er kjent og fulgt opp av kommunene.

Kommunene var representert i arbeidsgruppa til RSK. Det er orientert om programmet på fagsamling for kommunene. Kommunene har fått tilsendt link til programmet som er lagt ut på FM sine nettsider. Kommunene er gitt mulighet til å komme med innspill til handlingsprogrammet. Hovedmålet i klimadelen er å øke karbonbindinga i skog og treprodukter og å synliggjøre skogbrukets positive klimabidrag. Det er få kommuner som har fokus på å få opp tilveksten som faktisk har gått ned i Troms totalt sett. (Øker i barskogen.) Tilfredsstillende foryngelse blir ikke sikra etter hogst. Noen kommune arbeider med å få opp trebruken, men det er en nøysommelig oppgave som tar tid. Skog og klima blir ofte tatt med som tema på skogdager o.a. skogarrangement.

Rgionalt miljøprogram (RMP) (fra kapittel 3.1.6.2.2.1 i TB)

Rapportere på

Innholdet i RMP er kjent for landbrukets organisasjoner, kommuner og aktuelle søkere.

Med nytt felles Regionalt miljøprogram for Troms og Finnmark 2019-2022, og ny forskrift og veileder for RMP-tilskudd, ble det store endringer for søkerne og kommunene. Miljøtiltak fra begge fylkene ble forsøkt videreført, i tillegg til nye tiltak. Men siden en del av tiltakene ble annerledes innrettet fra 2019, ble det mange endringer å forholde seg til for kommunene og søkerne.

Både regionalt miljøprogram, handlingsprogram og ny forskrift for RMP-tilskudd var ute på høring, men arbeid med forskrift og veileder var såpass tidkrevende at vi ikke fikk fulgt opp kommuner og organisasjonene godt nok med informasjonsarbeid i forkant av søknadsomgangen på RMP-tilskuddene. Både de nye tiltakene og endringer fra tidligere års søknadsomganger krever mer opplæring.

Vi gjennomførte en fagsamling om RMP-tilskudd for kommunene høsten 2019 med gjennomgang av de ulike miljøtemaene og tiltak. Mange problemstillinger ble tatt opp som krever bedre avklaring og oppfølging, og det er tydelig at kommunene fortsatt trenger opplæring i ordningen for å kunne veilede søkerne på en god måte.

Antall søkere lå for 2019-omgangen på omtrent samme nivå som tidligere, både i Troms og Finnmark. Men mye usikkerhet omkring tiltakene har ført til mye oppfølging både av søkere og kommunene, for å avklare om søkerne oppfyller kravene til tilskudd.

I år opplevde både vi, kommunene og søkerne mange tekniske utfordringer med Estil i søknadsomgangen, som kartløsning, brukertilganger. Å løse disse utfordringene har gått på bekostning av faglig veiledning.

RMP-Regionale miljøutfordringer (fra kapittel 3.1.6.2.3.1 i TB)

Rapportere på

Tiltak i RMP er innrettet mot de regionale miljøutfordringene.

Tiltakene i RMP ble valgt ut i arbeidet med Regionalt miljøprogram, sammen med en arbeidsgruppe bestående av representanter fra faglagene, kommunene, Sametinget, Nibio og fylkeskommunene. Det ble lagt vekt på å videreføre tidligere tiltak fra både Troms og Finnmark, og å legge inn nye tiltak hvor miljøgevinsten forventes å være høy. Det ble også lagt vekt på at tiltakene skal dekke de geografiske forskjellene i regionen, slik at selv om driftsform er ulik, bør det uansett være ett eller flere tiltak å søke på for gårdbrukeren. Det ble valgt ut tiltak fra alle tiltaksklassene i menyen, da det gjenspeiler satsningsområder i miljøprogrammet. Utslipp til luft ble valgt som et prioritert satsningsområde, og dette gjenspeiler seg i satsene.

Fastsettelse av instruks for regionale miljøtilskudd har på mange av tiltakene mange allerede fastsatte kriterier i forskriftsmalen. En del av disse kriteriene er ikke godt nok tilpasset jordbruket i Troms og Finnmark. Som eksempel er det på Utslipp til luft-ordningene er det et krav om minimum 5 kg nitrogen pr dekar, som anses av flere kommuner som et for høyt krav.

Flesteparten av Avrenning til vann-ordningene i den nasjonale tiltaksmenyen er i liten grad innrettet mot de regionale miljøutfordringene i Troms og Finnmark. Vi har valgt å innrette tiltakene Kantsone i eng og Miljøavtale etter de regionale vannforvaltningsplaner. Vi har knyttet tilskuddene opp mot jordbrukspåvirkede vannforekomster i vann-nett.no, slik at tiltakene i RMP er i tråd med de regionale vannforvaltningsplanene.

For å dekke regionale utfordringer, kunne det gjerne vært tiltak i den nasjonale menyen som var innrettet for å få bonden til å gjødsle mer miljøvennlig. For eksempel burde det vært lettere å få RMP-tilskudd hvis en benytter fosforfri gjødsel. Det er viktig for miljøet at en benytter fosfatfri gjødsel der jordprøvene viser fosforinnhold, også kjent som P-AL-verdier, på over 14. Dette henger ofte sammen med vannforekomster som er påvirket av avrenning fra jordbruket, og der det er målt høye fosforverdier.

I Troms og særlig Finnmark er gårdbrukerne utfordret av lange kjørestander og dermed høye kostnader, for eksempel til avfallsmottak for rundballavfall. Dette har medført at fylket sliter med plastavfall på avveie, og på sikt mikroplast i naturen.

Det er også store forskjeller på forutsetninger for drift innad i det store fylket, både når det gjelder klima og for eksempel arealtilgang/press, og det kan kreve noen flere justeringer av RMP-tiltakene for å favne forskjellene.

Vi har også opplevd at det i søknadsomgangen 2019 har vært uklarheter i RMP-forskriften som bør avklares, og ser det som nødvendig med noen endringer og presiseringer av forskriften i 2020.

Reindriftens arealressurser (fra kapittel 3.1.6.2.4.1 i TB)

Rapportere på

I 100% av alle planprosesser

Fylkesmannen har 100% måloppnåelse på alle planer knyttet til areal- og samfunnsplaner for Troms og Finnmark samt 8 kommuner i nordre Nordland.

Reindriftens arealressurser er ivaretatt i alle planprosesser

	Distrikter med godkjente regler/planer	Antall distrikter med godkjente regler/planer	Antall distrikter i reinbeiteområdet
Distrikter med godkjente bruksregler etter reindriften av 2007	98 %	60	61
Distrikter med godkjente distriktplaner etter reindriften av 2007	98 %	60	61

Jordbrukets arealressurser (fra kapittel 3.1.6.2.5.1 i TB)

Rapportere på

Gradvis reduksjon i omdisponeringen av dyrka jord, jf. nasjonalt jordvernmål.

Nedgangen i omdisponering av dyrket i Troms og Finnmark er noe mindre enn landsgjennomsnittet.

Reduksjon i omdisponering av dyrka jord

2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	194.7	224.7	171.1

3.1.1.14 Andre oppdrag

Løpende veiledning innenfor ny kommunelov er en omfattende oppgave og har vært gitt fortløpende gjennom 2019. Vi merket særlig en sterk økning i henvendelser i forbindelse med konstitueringen av de nye kommunestyrene. Fylkesmannen skal gjennomføre kurs for de nye kommunestyrene i kommuneøkonomi, kommunelov og kommunal planlegging våren 2020. Dette vil bli gjennomført i form av 26 dagssamlinger rundt i kommunene. Innenfor kommuneloven vil det bli fokusert på reglene om saksbehandling i folkevalgte organer, forholdet mellom kommunestyret og administrasjonen, inhabilitet og lovlighetskontroll.

3.1.2 Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger**3.1.2.1 Den offentlige boligsosiale innsatsen skal være helhetlig og effektiv**

Året har vært preget av fylkessammenslåingen og utfordringene med å samordne oppdraget på bakgrunn av at de to fylkene har jobbet ulikt på det boligsosiale området. Det boligsosiale arbeidet er forankret i både kommunal- og justisavdelingen og helse- og sosialavdelingen, der oppdraget fra Hrd og AVdir også tidligere har vært samordnet i en felles handlingsplan med Husbanken. Aktiviteten har vært utført på forskjellige nivå hos begge aktører. Husbanken har vært representert i Rus/psykisk helseforum Finnmark's arbeidsutvalg, det har vært samarbeidsmøter med Husbanken der gjennomføring av handlingsplanen var tema. Husbanken har vært involvert i tilskuddsarbeidet på det boligsosiale området og FM har deltatt med innlegg i konferanser i regi av Husbanken. Husbanken har også hatt videoopplæring med alle NAV-kontor i fylkene om prioriterte tiltak i Bolig for velferd.

FM og Husbanken inngikk ny samarbeidsavtale 2019-2023 i mars

Etablert arbeidsgruppe med representanter fra Husbanken, KS og FM for oppstart av Regionalt samarbeidsforum 2020. Etablert operativ gruppe med representanter fra FM og Husbanken. Opprettet en fagkoordinatorfunksjon hos FM for samarbeidet internt på tvers av fagavdelinger og for Husbanken.

Utarbeidet Handlingsplan for tiltak i 2019 og 2020 forankret hos strategisk ledelse hos FM og Husbanken

Utarbeidet planveileder for FM's arbeid med de 15 målene i nasjonal strategi - Bolig for velferd. Tiltakene i Bolig for velferd var tema på Fylkesmannens Plan- og byggesakskonferanse for kommunene høsten 2019.

Helhetlig samarbeid mellom stat og kommune (fra kapittel 3.2.1.1.1 i TB)**Rapportere på**

Helhetlig samarbeid mellom stat og kommune om de to tiltakene i Bolig for velferd.

FM og Husbanken inngått ny samarbeidsavtale 2019-2023

Etablert arbeidsgruppe med representanter fra Husbanken, KS og FM for oppstart av Regionalt samarbeidsforum 2020

Etablert operativ gruppe med representanter fra FM og Husbanken

Opprettet en fagkoordinatorfunksjon hos FM for samarbeidet internt på tvers av fagavdelinger og for Husbanken

Utarbeidet Handlingsplan for tiltak i 2019 og 2020 forankret hos strategisk ledelse hos FM og Husbanken

Utarbeidet planveileder for FM's arbeid med de 15 målene i nasjonal strategi - Bolig for velferd

Tiltakene i Bolig for velferd var tema på Fylkesmannens Plan- og byggesakskonferanse for kommunene høsten 2019

3.1.2.2 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring

Tilsynene er samordnet mellom avdelinger internt gjennom egen tilsynsgruppe for embetet som ble etablert i 2019. Utarbeidet tilsynsplan for samordnet gjennomføring. Dialog med eksterne tilsynsmyndigheter gjennom statsetatsmøtet. Embetet har deltatt aktivt i arbeidet med Nasjonal Tilsynskalender.

Embetet etterstreber lærende tilsyn gjennom flere tiltak. Tilsynsrapporter gjøres tilgjengelig umiddelbart etter ferdigstilling. Vi oppfordrer kommunene til å lese tilsynsrapportene for å fremme læring. Vi formidler tilsynsresultater direkte og veileder på regelverksområder hvor vi ser at tilsynsobjektet har liten kompetanse. Hver enkelt kommune får tilbud om veiledning etter gjennomført tilsyn. Erfaringer fra forvaltningskontroller legges til grunn for kommunesamlinger og individuell veiledning.

Embetet tilbyr kommunene veiledning i arbeidet med lukking av avvik og videreutvikling av planverk. Vi benytter tilsynsresultater for å kartlegge behov for opplæring og oppdatering i kommunene.

Embetet vurderer måloppnåelsen som god selv om vi har rom for forbedring. På samordningsområdet jobber vi med å ta i bruk Nasjonal Tilsynskalender som blant annet vil gi bedre samordning med eksterne tilsynsmyndigheter.

3.1.2.3 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer

Landbruksavdelingen hadde i 2019 totalt 650 000 kr til fordeling av **regionale klima- og miljømidler**. Vi mottok 11 søknader, hvorav 9 falt inn under ordningen. Det ble totalt innvilget 650 000 kr til disse 9 prosjektene. Dette viser at det har vært en økning i bruken av klima- og miljømidler i 2019 og stor interesse for ordningen.

Prosjektet **klimatilpasning i landbruket** gjennom Plan- og bygningsloven, som Fylkesmannen i Troms og Finnmark gjennomfører i samarbeid med Fylkesmannen i Oslo og Viken, er i en slutfase. Det skulle vært fullført innen utgangen av 2019, men det gjenstår fremdeles å sende veiledningsmateriale som er utarbeidet ut på høring før det ferdigstilles. Flere kommuner i Troms og Buskerud har vært involvert i prosessen med å utarbeide veiledningsmateriale, i tillegg til ulike faginstanser. Veiledningsmateriale vil sendes til miljødirektoratet i for publisering på klimatilpasning.no. Prosjektet vil bidra til at klimatilpasning i landbruket større grad ivaretas i kommunal og regional planlegging.

Det regionale miljøprogrammet ble i 2019 utarbeidet for Fylkesmannen i Troms og Finnmark, og tar også for seg klima i miljøtilskuddene. Her vises det til rapportering for RMP.

Ambisjose mål for reduksjon av klimagassutslipp (fra kapittel 3.2.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Minimum 50 % av kommunene har ambisjose mål for reduksjon av klimagassutslipp i sin klima- og energiplanlegging (temaplan eller integrert i andre planer)

Fylkesmannen har oversikt over status på klima- og energiplaner i tidligere Troms fylke, men ikke for kommunene i tidligere Finnmark fylke enda. Dette er en status vi må opparbeide oss i 2020. Vi kommer også til å oppfordre alle kommunene til å revidere sine klima- og energiplaner i forbindelse med planstrategiarbeidet, alternativt at mål og strategier for klimaarbeidet inngår i andre overordnede planer. Det er utfordrende at en del kommuner har gamle planer på området, noe som også gjør det vanskelig å måle måloppnåelse dersom ikke planene lengre er relevante som styringsverktøy fordi de er utdaterte. En rekke mindre kommuner utfordres også på manglende kapasitet og kompetanse til å arbeide med klima.

Fylkesmannen er i dialog med Miljødirektoratet om å gjennomføre et seminar for kommunene i 2020 om reduksjon av klimagassutslipp.

Det foregår en intern diskusjon på embetet angående oppgavefordeling, og hvem som skal ha hovedansvaret for å hente inn denne typen informasjon om kommunenes måloppnåelse på klimaområdet.

Andel kommuner som har ambisjose mål for reduksjon av klimagassutslipp i sin klima- og energiplanlegging

Resultatmål	Prosentandel av kommuner med ambisjose mål for reduksjon av klimagassutslipp	Resultat
50 %	50 %	0 %

Vanskelig å måle. Alle planer har mål i tråd med retningslinjene.

Tiltak for reduksjon av klimagass (fra kapittel 3.2.1.3.1.2 i TB)

Rapportere på

Minimum 50 % av kommunene har gjennomført tiltak for reduksjon av klimagassutslipp

Dette har ikke Fylkesmannen noen oversikt over.

Andel kommuner som har gjennomført tiltak for reduksjon av klimagassutslipp

Resultatmål	Prosentandel av kommuner som har gjennomført tiltak for reduksjon av klimagassutslipp	Resultat
50 %		-50 %

Fylkesmannen har ikke oversikt over dette i kommunene. Vi kjenner heller ikke til at kommunene har et evalueringssystem for å kvittere ut gjennomførte tiltak og eventuelt måling av hvorvidt de fører til bedre måloppnåelse eller ikke.

Alle kommuner har mottatt bistand (fra kapittel 3.2.1.3.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner har mottatt bistand

Alle kommuner som ønsker bistand i sin klima- og energiplanlegging får det. Men det har ikke vært mye etterspørsel fra kommunene på dette feltet.

Fylkesmannen gir innspill til alle klima- og energiplaner som er på høring.

Mottatt bistand til klima- og energiplanlegging

Antall kommuner i fylket	Antall kommuner som har mottatt bistand til klima- og energiplanlegging	Resultat
6	6	0

Fylkesmannen har gitt veiledning til disse kommunene gjennom deres planprosess knyttet til klima- og energiplaner og kommuneplanens samfunnsdel. Klima- og energiplanlegging er ofte tema i Fylkesmannens tilbakemelding til kommunal planstrategi også. Fylkesmannen har gitt innspill til 3 varsel om oppstart på kommunal planstrategi i 2019. På grunn av at kommunene skal vedta kommunal planstrategi senest høsten 2020, vil dette temaet bli ytterligere kommunisert med kommunene dette året.

3.1.2.4 Andre oppdrag

3.1.2.5 Tilrettelegge for et godt sivil-militært arbeid

Fylkesmannen i Troms og Finnmark har, over år, hatt et nært og godt sivil-militært samarbeid. Embetet har etablert et totalforsvarsprosjekt hvor det sivil-militære samarbeidet er sentralt. Forøvrig har vi ulike møtearenaer gjennom året hvor det sivil-militære samarbeidet er tema. Eksempelvis: Sjefsmøtet, sivil-militært kontaktmøte for Nord-Norge, møter med HV-distriktene, Finnmark Landforsvar og Brigade Nord.

HV-distriktene inviteres som observatører til Fylkesmannens øvelser med kommunene, og har også vært bidragsytere i beredkapsforumene i Øst- og Vest-Finnmark.

Utarbeidelse av felles plangrunnlag (fra kapittel 3.2.1.5.1.1 i TB)

Rapportere på

Utarbeide et felles plangrunnlag for å styrke det sivil-militære samarbeidet.

Fylkesmannen i Troms og Finnmark utarbeidet i 2019 en midlertidig fylkesROS. Den har ikke vært gjenstand for særlig oppfølging i den sivil-militære dimensjonen i 2019.

Fylkesmannen har foreløpig ikke utarbeidet et felles plangrunnlag for det sivil-militære samarbeidet, men har hatt fokus på å gjennomføre og følge opp aktiviteter. Vi vil her nevne noen eksempler: samarbeidsprosjekt med FLO, totalforsvarsprosjektet, sjefsmøtet, møte i LRS øvingsutvalg i Troms og Finnmark, møter i kollektiv redningsledelse i Troms og Finnmark, kontaktmøte med sivilforsvarsdistriktene, deltagelse i øvelse med HV-16, veiledning av kommunene om totalforsvaret, dialogmøte med politidistriktene, møte med kriseutvalget i DSA, dialogmøte med Brigade Nord, kontaktmøter med Finnmark Landforsvar, HV-17, HV-16, Hæren, møte med politiet og Forsvaret om objektsikkerhet, arbeid med SBS.

Videreutvikle totalforsvaret og robustheten i kritiske samfunnsfunksjoner (fra kapittel 3.2.1.5.1.2 i TB)

Rapportere på

I tråd med sentrale føringer videreutvikle totalforsvaret og robustheten i kritiske samfunnsfunksjoner nasjonalt, regionalt og lokalt.

Gjennom det kommunale totalforsvarsprosjektet, i regi av Fylkesmannen i Troms og Finnmark, genereres det kompetanse/kunnskap til nytte for øvrige kommuner og regionale beredkapsaktører.

Fylkesmannen er representert i den nasjonale gruppen som utarbeider felles tiltakskort for embetene.

Fylkesmannen har bistått i Sivildforsvarets arbeid med sonekonseptet.

Fylkesmannen har fått oppdrag av Nærings- og fiskeridepartementet å utarbeide en beredkapsplan for matvare- og drivstofforsyning i Finnmark. Det ble fremlagt en prosesskisse for departementet desember 2019. Planarbeidet er igangsatt.

Fylkesmannen har hatt møter med politidistriktene om objektsikring. HV-16 var representert i møtet i Troms.

Gjennom fylkesROS, kommunale ROS-analyser og kommunedialog har samfunnets motstandsdyktighet blitt satt på dagsorden. Fylkesmannen øver kommunene jevnlig, både for å bygge kunnskap/kompetanse og for å styrke kommunens krisehåndteringsevne ved bortfall av kritiske samfunnsfunksjoner.

Fylkesmannen har gjennom mange år vært en av pådriverne for å styrke sentralnettet med 420 kV til Varangerbotn. I 2019 besluttet Statnett å søke konsesjon for bygging av linjen.

3.1.3 Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av embetene

3.1.3.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og saksbehandling

FMTF klarte ikke å oppfylle målet om forventet antall tilsyn (75) fra Miljødirektoratet. De viktigste årsakene til det er bemanningssituasjonen (ansettelse etter en medarbeider sluttet i februar og ny tilsetting av medarbeider ble veldig forsinket og de to nye medarbeidere tiltrådte først i november), men også generelle geografiske utfordringer med lange avstander i fylkene, og veldig skiftende værforhold. Kvaliteten på de tilsyn og revisjoner som er gjennomført har likevel vært god. Vi har hatt en samordnet planlegging mellom de to gamle embetene, og vi har opprettet et tilsynsteam med saksbehandlere (kontrollører) fra begge embetene. Vi har hatt flerdagstilsyn (revisjon) i tillegg til vanlige inspeksjoner. Vi har også hatt felles tilsyn med Miljødirektoratet i 2019 på bedrifter i Finnmark. Dette har vært til stor nytte for oss. Vi gir god veiledning til kommuner, bedrifter og privatpersoner på regelverket. Generell saksbehandling er god på alle områder; tilsyn, konsesjonsbehandling, pålegg og vannovervåking m.m.

Oppvekst og barnevern

Vi har i 2019 hatt et stort fokus på å ivareta rettsikkerhetsoppgavene våre. Vi har godt kvalifiserte medarbeidere, som består av både pedagoger og jurister.

Vi vurderer at sammensetningen av jurist og pedagog i behandling av håndhevingssaker, klagesaker og i tilsyn bidrar til at kvaliteten på våre vedtak og tilsynsrapporter blir bedre. Omfattende saker drøftes alltid i team, på seksjonene og/eller på ledernivå. På denne måten sikrer vi at medarbeiderne får utviklet sin kompetanse på de ulike områdene.

Arbeid med veiledning henger sammen med både tilsyn, klagebehandling og håndhevingssakene. Gjennom den kompetansen vi bygger opp internt for å sikre god kvalitet på saksbehandlingen, sikrer vi og god kvalitet på veiledningen vi gir på de ulike områdene.

Minimum 2 tilsyn per år. (fra kapittel 3.3.1.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Minimum 2 tilsyn per år.

I 2019 gjennomførte vi tilsyn i to av kommunene i embetet, henholdsvis Kvænangen og Hammerfest. Begge tilsynene ble gjennomført som stedlige tilsyn. Tema for begge tilsynene var i henhold til tilsynsinstruksen fra IMDi "individuell plan for deltakere i introduksjonsprogram", jf. introduksjonsloven § 6 og § 19 første ledd. I Kvænangen ble det i tillegg ført tilsyn med deltakernes rett til et introduksjonsprogram som er helårig og på fulltid etter introduksjonsloven § 4 annet ledd. Begge tilsynene avdekket lovbrudd om kommunens praksis.

Alle klagesaker er behandlet innen (fra kapittel 3.3.1.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle klagesaker er behandlet innen 12 uker, jf. § 7-1 bokstav d, i byggesaksforskriften

Vi behandlet i 2019 142 klager i byggesaker etter plan, og bygningsloven, og gjør i denne forbindelse oppmerksom på at tabellen i SYSAM ikke synes å hente inn alle saker som ble overført fra gamle FMTR og FMFI i sin beregning over 2019. Antallet kommer imidlertid dersom man søker seg frem på ekspederte byggesaker i 2019.

I 2019 hadde vi dessverre en vesentlig grad av fristoverskridelse på dette området, og en gjennomsnittlig saksbehandlingstid opp mot seks måneder (173 dager).

Det har vært krevende å skulle gjennomføre restansenedbygging, da vi i hele 2019 har hatt vakante stillinger på juridisk seksjon, og i særdeleshet ved kontorsted Vadsø. Det er ni saksbehandlerstillinger på seksjonen, og 11 i 2018-2019 mistet vi tre erfare seniorrådgivere og avga også en seksjonsleder til direktørstilling ved embetet. Flere av stillingene har stått vakante på grunn av rekrutteringsutfordringer. Engasjementer har i noen grad dekket opp for dette, men ikke tilfredsstillende, da dette er et fagområde som det tar tid å sette seg inn i. Produksjonsmessig har vi imidlertid behandlet omtrent like mange saker i 2019 som henholdsvis FMTR og FMFI behandlet i 2018. Det gjøres kontinuerlig grep for å bedre saksbehandlingstiden, men vi registrerer at saksinngangen for 2019 er den høyeste registrerte hos oss, og dette er noe som kan vanskeliggjøre dette på kort sikt. Mot slutten av året registrerer vi at andelen ubehandlede saker hvor tremånedersfristen er oversittet har minket, og ser dette i sammenheng med organisatoriske endringer på seksjonen gjort i siste del året. Vi venter p.t. på tilsetting av tre medarbeidere, og håper full bemanning også vil bidra til reduksjon av saksbehandlingstid.

Saksbehandlingstid i antall uker for klager over kommunens vedtak i byggesaker etter plan- og bygningsloven

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	-89 %	11 %	133	14

Alle klagesaker der det er gitt (fra kapittel 3.3.1.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Alle klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42, er behandlet innen 6 uker, jf. § 7-1 bokstav e, i byggesaksforskriften

Saksbehandlingstiden i disse sakene henger sammen med restansesituasjonen generelt, jf. ovenfor. Det er likevel viktig å få frem at klagesakene hvor det er gitt utsatt iverksetting har blitt prioritert, og har hatt vesentlig kortere behandlingstid enn øvrige saker.

Saksbehandlingstid for klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 6 uker
100 %	-75 %	25 %	4	1

Alle klagesaker er behandlet innen 12 uker (fra kapittel 3.3.1.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Alle klagesaker er behandlet innen 12 uker

Saksbehandlingstiden for reguleringsplanklagene henger også sammen med restansesituasjonen på området generelt, jf. ovenfor.

Saksbehandlingstid i antall uker for klager over kommunens vedtak i klager over reguleringsplan

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	-100 %	0 %	5	0

Alle ekspropriasjonssaker i førsteinstans (fra kapittel 3.3.1.1.4.1 i TB)

Rapportere på

Alle ekspropriasjonssaker i førsteinstans på plan- og bygningsrettens område er behandlet innen 12 uker

Tre av fem ekspropriasjonssaker behandlet i førsteinstans er avgjort innenfor fristen på 12 uker. Årsaken til at vi ikke rakk dette for de to øvrige er dels kapasitetsutfordringene på juridisk seksjon, som redegjort for ovenfor. Vi bemerker likevel at det i de to sakene var utfordringer ift. å få inn tilstrekkelig med opplysninger fra søkers advokat, og dette førte til en oppstykket saksbehandling. Vi vil også presisere at søknader om samtykke til ekspropriasjon og forhåndstiltredelse for gjennomføring av tiltak til infrastruktur og lignende prioriteres høyt, og gjerne foran klagesaksbehandling, da dette ofte er tidskritiske tiltak.

Saksbehandlingstid i antall uker for ekspropriasjonssaker på plan- og bygningsrettens område

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	-40 %	60 %	5	3

Alle ekspropriasjonssaker som klageinstans (fra kapittel 3.3.1.1.4.2 i TB)

Rapportere på

Alle ekspropriasjonssaker som klageinstans på plan- og bygningsrettens område er behandlet innen 12 uker

Vi behandlet ingen klagesaker over ekspropriasjonsvedtak i medhold av plan- og bygningsloven i 2019.

Saksbehandlingstid i antall uker for ekspropriasjonssaker (klageinstans) på plan- og bygningsrettens område

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	-100 %		0	0

3.1.3.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning

Fylkesmannen har etablert et godt system for effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning. Medarbeiderne har god kunnskap om de ulike tilskuddsordningene. Fylkesmannen informerer og veileder kommunene daglig om korrekt lov- og tilskuddsforvaltning per telefon og e-post. Brev og informasjon fra Landbruksdirektoratet sendes videre til kommunene. Vi arrangerer også fagsamlinger og kurs for kommunene i løpet av året, slik at de er best mulig oppdatert på gjeldende regelverk. Enkelte kommuner får indirekte veiledning gjennom våre forvaltningskontroller, og andre kommuner får indirekte veiledning gjennom vedtak som Fylkesmannen treffer som klageinstans.

Det er fem medarbeidere som jobber med den største tilskuddsordningen, produksjonstilskudd i jordbruket. Det avholdes regelmessige møter hvor det gjøres overordnede avklaringer, oppfølging og hvor enkeltsaker kan diskuteres. Kontrollarbeidet følger oppsatt plan, og avdelingen samarbeider godt.

Gjennomført kontroller i henhold til kontrollplan (fra kapittel 3.3.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Gjennomført kontroller i henhold til kontrollplan

I 2019 er det gjennomført kontroll i all hovedsak i tråd med vår risikobaserte kontrollplan. Kontrollene viser at vi treffer godt med våre risikovurderinger, både med tanke på hvilken ordning som kontrolleres og utvalgt kommune eller foretak. Vi ser likevel at vi dette året har hatt utfordringer med å prioritere kontroll av enkelte ordninger, som følge av økt arbeidsmengde i omorganiseringsprosessen.

Som understreket i kontrollplan av 2019 ville det i løpet av året også gjøres fortløpende vurderinger på om det skulle foretas kontroller utenom de som var nevnt i planen. I 2019 var det behov for å kontrollere et konkret foretak når det gjaldt ordningen produksjonstilskudd. Det ble planlagt stedlig kontroll av foretaket, men snødekke etter endt søknadsfrist gjorde det umulig å gjennomføre arealkontroll. Av denne grunn ble det gjennomført dokumentkontroll av foretaket i stedet. Dokumentkontrollen omfattet ikke areal- og kulturlandskapstilskuddet, da vi konkluderte med at arealkontroll av grovfôrprodusenter ikke lar seg gjennomføre uten å befare arealene. Fylkesmannen i Troms og Finnmark har vært klar på at sein søknadsfrist er svært uheldig i saker der det er viktig at det foretas stedlig arealkontroll. I den konkrete saken er det stor sannsynlighet for at det kan bli utbetalt feil areal- og kulturlandskapstilskudd, som følge av at stedlig kontroll ikke ble gjennomført. Landbruksdirektoratet er godt orientert om både problemstillingen og saken.

Når det gjelder husdyrkonsesjonsregelverket for svine- og fjøreforproduksjon, ble det i fjor (2018) fattet vedtak om standardisert erstatning for 2016 for ett foretak. Vedtaket er påklaget og sendt til Landbruksdirektoratet. I dialog med Landbruksdirektoratet er det besluttet å avvente videre kontroll av dette foretaket for 2017 og 2018, frem til endelig vedtak foreligger. Når det gjelder andre produsenter var det, med kunnskap fra tidligere kontroller, ikke nødvendig å gjøre ytterligere kontroller i 2019.

Forvaltningskontroller

Det er gjennomført forvaltningskontroll av produksjonstilskudd, herunder areal- og kulturlandskapstilskudd og tilskudd for husdyr. Kontrollen ble gjennomført i kommunene Kåfjord, Karasjok, Kvalsund, Måsøy, Hammerfest og Porsanger. Det ble kontrollert produksjonstilskudd med fokus på ajourhold av AR5 i Skjervøy kommune. Alle forvaltningskontrollene, med unntak av dokumentkontroll i Skjervøy kommune, ble gjennomført som stedlig kontroll.

Det ble gjennomført forvaltningskontroll av ordningen tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SML) i kommunene Kvalsund, Hammerfest, Karasjok, Lebesby, Gamvik, Sør-Varanger, Tromsø, Balsfjord og Gratangen. Disse kontrollene ble gjennomført som dokumentkontroller. I tillegg er det gjort en del kontroller i saksbehandlersystemet eStil.

I kontrollplanen var det oppført forvaltningskontroll av kommunene Harstad og Nordreisa, på ordningen tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv. Her skulle det gjennomføres dokumentkontroll av to (2) saker i hver kommune. På grunn av omorganisering og svært stor arbeidsbelastning ble det besluttet at disse kontrollene ikke skulle gjennomføres i 2019.

Kontroll av tilskudd og erstatninger

Både kontroll av erstatning for avlingssvikt og kontroll av tilskudd til tiltak i beiteområder var satt opp på kontrollplanen. Kontrollene ble dessverre ikke gjennomført slik planlagt på grunn av stor arbeidsbelastning dette året.

Kontroll av reisetilskudd ved veterinærer sine syke- og inseminasjonsbesøk ble varslet per brev, og det ble bedt om å levere dokumentasjon på at reisene var utført. Fylkesmannen kontrollerte de omsøkte kilometeravstandene ved hjelp av kart på nett. Som dokumentasjon på at reisene var utført leverte veterinær kopi av faktura som var sendt røkvirent, og rapport over inseminasjon som var gjort.

Fylkesmannen har gjennomgått lister med likningstall for tidligpensjonsmottakere. På bakgrunn av saksbehandlers gjennomgang av denne listen kom vi frem til at det i år ikke var nødvendig med videre oppfølging av mottakerne.

Det er for driftsåret 2018/2019 kontrollert både søknad om tilskudd til siidaandeler og tamreinlag, og søknad om distriktstilskudd. Når det gjelder søknad om tilskudd til siidaandeler og tamreinlag ble det kontrollert avgiftspliktig inntekt over 50 000 kroner, produksjonspremie og kalvetilskudd. For søknad om distriktstilskudd ble det variable tilskuddet kontrollert. Det ble ikke funnet avvik under disse kontrollene.

Kontroll av foretak - husdyrkonsesjon

Betegnelse på rapporteringskrav	Svar
Er kontroll av foretak på husdyrkonsesjonsområdet gjennomført i samsvar med Ldirs rundskriv?	Nei
Antall kontrolltiltak av foretak der det er innhentet opplysninger utover det som er tilgjengelig i egne systemer	0
Antall kontrolltiltak av foretak som er fulgt opp etter kontroller i 2018	0
Antall kontrolltiltak av foretak som skal følges opp vedr. produksjonsgrensen i 2020	0
Antall kontrolltiltak av foretak det er gjennomført stedlig kontroll hos i 2019	0
Antall kontrolltiltak av foretak som er kontrollert pga. mistanke om driftsfelleskap	0
Antall kontrolltiltak av foretak som har fått vedtak om standardisert erstatning	0
Antall kontrolltiltak av foretak som har fått standardisert erstatning pga. driftsfelleskap	0
Antall kontrolltiltak av foretak som er kontrollert, men vedtak om standardisert erstatning er under arbeid	0
Beløp standardisert erstatning sendt til Ldir for innkreving	0

Landbruksdirektoratet har en sak gjeldende husdyrkonsesjon fra tidligere Fylkesmannen i Troms til behandling. I dialog med direktoratet den 23.08.2019 ble det opplyst at videre kontroll av foretaket burde avvente til Landbruksdirektoratet var ferdige med klagebehandlingen av saken.

Kontroll av siidaandeler

Resultatmål	Differanse resultatmål	Resultat	Antall siidaandeler som er kontrollert	Antall siidaandeler i fylket som søker tilskudd
15 %	15	30 %	113	376

Risikobaserte kontroller i forvaltningen av tilskudd og erstatninger

Ordning	Er kontrollpunkter fastsatt?	Effekter av kontrollpunktene
Reisetilskudd av veterinærer sine syke- og inseminasjonsbesøk	Ja	Det er funnet at det er oppgitt feil km-avstander og feil i summering av kjørte km. Ressursbruken sto i forhold til effektene.

Kontroll av foretak - tidligpensjonsordningen

Betegnelse på rapporteringskrav	Svar
Saker kontrollert som følge av avvik i kontrolliste	1
Saker funnet i orden	1
Saker med feil	0
Beskrivelse av feilene	

Kontroll av foretak som følge av mulige feilopplysninger

Foretak	Ordning og årsak	Resultat	Oppfølging
A	Produksjonstilskudd. Tidligere erfaringer tilsa kontroll av areal- og kulturlandskapstilskudd.	Opprinnelig planlagt stedlig kontroll ble avlyst som følge av snødekke. Det ble av denne grunn utført dokumentkontroll istedet. Det var sannsynligvis uheldig for kontrollens resultat at stedlig kontroll ikke ble gjennomført.	Dokumentkontrollen blir lagt til grunn ved beregning av produksjonstilskuddet. Produksjonstilskuddet utbetales i 2020.

Gjennomført risikobasert forvaltningskontroll (fra kapittel 3.3.1.2.1.2 i TB)

Rapportere på
Gjennomført risikobasert forvaltningskontroll av 20 % av kommunene.

I 2019 er det gjennomført stedlig forvaltningskontroll i seks kommuner i Troms og Finnmark. Det er i tillegg utført dokumentkontroll i ti kommuner i Troms og Finnmark. Tre av disse kommunene hadde også stedlig kontroll. Det vil si at det totalt er utført forvaltningskontroll i 13 ulike kommuner. Enkelte av kontrollene er fremdeles ikke avsluttet.

Forvaltningskontroller av kommunene

Kommune	Ordninger og omfang	Avvik ved kontroll	Oppfølging av avvik
Gáivuona suohkan Kåfjord kommune Kaivuonon komuuni	Stedlig kontroll. Det ble kontrollert produksjonstilskudd, herunder areal- og kulturlandskapstilskudd og tilskudd for husdyr.	4. Avvikene gjelder avvik mellom gårdskart og Landbruksregisteret, manglende vurdering av avkorting, manglende journalføring av dokumenter, og at det er lagt til arealer etter endt søknadsfrist.	Kommunen har redegjort for deres oppfølging etter kontrollen og deres framtidige planer for å etablere en praksis i tråd med regelverket. Kontrollen er avsluttet etter skriftlig tilbakemelding.
Skjervøy kommune	Dokumentkontroll. Produksjonstilskudd, herunder areal- og kulturlandskapstilskudd. Det ble utelukkende fokusert på ajourføring av AR5.	1. Kommunen har aldri ajourført arealressurskartet AR5.	Kontrollen er ikke avsluttet og skal følges opp i 2020.
Karasjok kommune	Stedlig kontroll. Det ble kontrollert produksjonstilskudd, herunder areal- og kulturlandskapstilskudd og tilskudd for husdyr.	4. Avvikene gjelder manglende kommentarer i saksbehandlingssystemet, at kommunen har rettet i søknaden etter søknadsfristen, manglende vurdering av avkorting, og avvik mellom gårdskart og Landbruksregisteret.	Kontrollen er ikke avsluttet og skal følges opp i 2020.
Porsanger kommune	Stedlig kontroll. Produksjonstilskudd, herunder areal- og kulturlandskapstilskudd og tilskudd for husdyr.	2. Avvikene gjelder manglende kommentarer og vurderinger i saksbehandlingssystemet, og avvik mellom gårdskart og Landbruksregisteret.	Kontrollen er ikke avsluttet og skal følges opp i 2020.
Kvalsund kommune	Stedlig kontroll. Omfattet også kommunene Hammerfest og Måsøy. Det ble kontrollert produksjonstilskudd, herunder areal- og kulturlandskapstilskudd og tilskudd for husdyr.	2. Avvikene gjelder manglende kommentarer og vurderinger i saksbehandlingssystemet, og avvik mellom gårdskart og Landbruksregisteret.	Kontrollen er ikke avsluttet og skal følges opp i 2020. Det bemerkes at Kvalsund kommune nå har slått seg sammen med Hammerfest kommune, og at det er ny saksbehandler som trenger litt tid til å sette seg inn i saken før de gir tilbakemelding.
Kvalsund kommune	Dokumentkontroll. Tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL).	Det er ikke skrevet rapport etter denne kontrollen.	
Hammerfest kommune	Dokumentkontroll. Tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL).	Det er ikke skrevet rapport etter denne kontrollen.	
Karasjok kommune	Dokumentkontroll. Tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL).	Det er ikke skrevet rapport etter denne kontrollen.	
Lebesby kommune	Dokumentkontroll. Tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL).	Det er ikke skrevet rapport etter denne kontrollen.	
Gamvik kommune	Dokumentkontroll. Tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL).	Det er ikke skrevet rapport etter denne kontrollen.	
Sør-Varanger kommune	Dokumentkontroll. Tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL).	Det er ikke skrevet rapport etter denne kontrollen.	
Tromsø kommune	Dokumentkontroll. Tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL).	Det er ikke skrevet rapport etter denne kontrollen.	
Balsfjord kommune	Dokumentkontroll. Tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL).	Det er ikke skrevet rapport etter denne kontrollen.	
Gratangen kommune.	Dokumentkontroll. Tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL).	Det er ikke skrevet rapport etter denne kontrollen.	

Forvaltningskontroller av kommunene, 20%

Resultatmål	Differanse resultatmål	Resultat	Antall gjennomførte forvaltningskontroller	Antall kommuner i fylket
20 %	15	35 %	13	37

Det er lagt til grunn at kommunene Berg, Båtsfjord, Nordkapp, Loppa og Hasvik ikke har aktive landbruksforetak.

Andel avvik avdekket under (fra kapittel 3.3.1.2.1.3 i TB)

Rapportere på

Andel avvik avdekket under kontroll som er fulgt opp: 100 %.

Etter endt kontroll sender Fylkesmannen i Troms og Finnmark ut kontrollrapport til kommunene eller andre som er kontrollert. Det settes en frist for å melde tilbake hvilke tiltak som er gjennomført eller hvilke planer som er gjort for at avviket skal komme i orden i fremtiden. Alle avvik som avdekkes under våre kontroller følges opp. Vi ber alltid om skriftlig svar når det avdekkes avvik under kontrollene. Vi passer på at alle avvik er lukket, før vi avslutter kontrollen. Kontrollene avsluttes skriftlig fra vår side. I 2019 har vi en del kontroller som enda ikke er avsluttet, og som av denne grunn skal følges opp i 2020.

Kontroll av veterinærers syke- og inseminasjonsbesøk (fra kapittel 3.3.1.2.1.4 i TB)

Rapportere på

Gjennomført risikobasert kontroll av minst 5% av søknadene om tilskudd til veterinærers syke- og inseminasjonsbesøk for hver søknadsomgang.

Det er gjennomført risikobasert kontroll av minst 5 % av søknadene om tilskudd. Veterinær ble varslet om kontrollen per brev, og bedt om å levere dokumentasjon for at reisene var utført.

Fylkesmannen kontrollerte de omsøkte kilometeravstander ved hjelp av kart på nett. Som dokumentasjon for at reisene var utført leverte veterinær kopi av faktura som var sendt rekvisit og rapport over inseminasjon som var gjort.

Tilskudd til veterinærers syke- og inseminasjonsbesøk

Betegnelse på rapporteringskrav	Svar
Antall søknader som er behandlet	115
Antall søknader som er kontrollert	6
Antall søknader hvor utbetalt tilskudd er lavere enn omsøkt som følge av kontroll	3
Beskrivelse av avvik som førte til reduksjon av omsøkt tilskuddsbeløp	Feil oppgitte km-avstander og feil i summering av kjørte km

Bruksregler og distriktsplaner (fra kapittel 3.3.1.2.2.1 i TB)

Rapportere på

FM skal påse at reinbeitedistriktene har utarbeidet bruksregler og distriktsplaner i hht. Reindriftsloven. 100%.

1. Alle reinbeitedistrikter i Troms og Finnmark som er i bruk har godkjente bruksregler og distriktsplaner, ett distrikt i Troms er ikke bruk og har dermed ikke disse styringsdokumentene på plass.
2. Etter FMs vurderinger tilfredsstillende alle godkjente bruksregler og distriktsplaner innholdskravene i RL av 2007. Det er finnes dog forbedringspotensiale og oppdaterings-potensiale, både for bruksregler dokumentene og distriktsplanene.
3. Etter de siste års store press på beitearealene synes FM å se en større ønske og vilje til å oppdatere distriktsplanene og også vurdere endringer i bruksreglene hva angår beitetider og beitegrenser. Samtidig som den nye forskriften om kriseberedskap også har aktualisert oppdatering av nevnte dokumenter.
4. De største og ofteste bruddene på bruksreglene kan tilskrives brudd på beitegrenser, og i en viss grad også brudd på beitetider. Når det gjelder brudd på beitegrensene så følges de opp med forsøk på å få partene til å kommunisere sammen. Dette fører sjelden til løsning av bruddene. For å få oversikt og hvordan disse bruksregel bruddene påvirker reindriften i de aktuelle områdene arrangerer FM befaringer. Disse gjennomføres ofte av reinpolitiet sammen med de berørte parter. FM har sjelden ressurser til å kunne gjennomføre slik befaringer selv. Oftest resulterer slik befaringer til både forhåndsvarsler og pålegg. Når pålegg blir sendt fra FM løses som oftest sakene, men langt fra alle. Brudd på beitetidene følges stort sett opp på sammen måte, men da uten meglings, da det sjelden involverer 3. part.

Kontroll innenfor reindrift (fra kapittel 3.3.1.2.3.1 i TB)

Rapportere på

Utarbeidet plan for og gjennomført telling av rein for reindriftsåret 2019/2020. Avvik mellom *Melding om reindrift* og resultatet av tellingen skal meldes til Landbruksdirektoratet 3 uker etter tellingen er avsluttet.

Reintellinger i 2019 er gjennomført i.h.h. til utarbeidet plan for reintellinger 2018/2019. Vi telte hele distrikt 16 og ett distrikt i Vest-Finnmark. Tellingene viste for høyt reintall i flere siida/distrikt, disse vil i tillegg til de som hadde for høyt reintall etter godjente *Melding om reindrift*, følges opp videre av forvaltningen. Der det er gjennomført forholdsmessig reduksjon vil fylkesmannen fastsette midlertidig øvre reintall per siidaandel for å forhindre ny reintlallsøkning. Der det ikke er gjennomført forholdsmessig reduksjon vil Reindrifststyret følge opp siida/distrikt etter reglene i Reindrifstloven § 60.

Avvik mellom reintall oppgitt i *Melding om reindrift* og tellinger ble forsinket iht. til gitt frist da talletallene ble fortløpende oppdatert. Dette skjer gjerne etter at distrikt/siida melder at ikke all rein har gått igjennom gjerdet, eller er i annen flokk. De blir telt på et senere tidspunkt, det gjør at faktisk telleresultat ikke foreligger innen fristen på 3 uker.

3.1.3.3 Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivarettatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester**Barnevern:**

For barnevern har vi nådd resultatmål om 90% på rettighetsklager under 3 mnd og 90% på klager fra barn på barneverninstitusjon under 1 mnd. Vi har gjennomført alle lovpålagte tilsyn i våre barneverninstitusjoner. På hendelsesbaserte tilsynssaker har vi median saksbehandlingstid på 3,0 mnd. Vi har også gjennomført alle (6) landsomfattende tilsyn i 2019 i samsvar med veileder fra Statens helsetilsyn

Helse, omsorg og sosial

For rettighetssaker innen helse- og omsorg er det en økning av antall saker fra tidligere år. Spesielt stor økning ser man innen saksområdet syketransport. For hele området er det ikke måloppnåelse, med 79% realitetsbehandlet innen 3 mnd. Tiltak er iverksatt, med effekt. Reduksjon i antallet restanser vises i Nestor fra høsten 2019.

Klagesaker etter sosialtjenesteloven har hatt en betydelig økning i 2019 (85% økning). Til tross for en klar produktivitetsøkning, har restanser og median saksbehandlingstid økt. Ved utgangen av 2019 er 68% realitetsbehandlet innen 3 mnd.

For hendelsesbaserte tilsynssaker hadde det sammenslåtte embetet 223 restanser. Tiltak ble satt inn på slutten av første halvår, hvor arbeidet ble organisert i en egen faggruppe med egen koordinator. Bistand fra Statens helsetilsyn bidro til gjennomgang av alle saker med mer enn 1 års saksbehandlingstid. Forenkling og styring av saksflyt, skjerming av saksbehandlere og tett oppfølging har økt produktivitet. Restanse ved årsskiftet er redusert til 165 saker (fra 223). Spesielt fokus på eldre saker har mer enn halvert antallet saker med mer enn 1 års saksbehandlingstid. Ved utgangen av 2019 er antallet 29. Tiltakene over beskrevet har økt median saksbehandlingstid for ferdigbehandlede saker til 10,8 mnd, men redusert foreløpig median saksbehandlingstid til 6,8 mnd. Avdelingen har som realistisk målsetting å nå måloppnåelse på median saksbehandlingstid på 6 mnd innen utgangen av året.

Det har ikke vært avsluttet hendelsesbaserte tilsynssaker innenfor sosialområdet i 2019.

I 2019 har avdelingen gjennomført 4 planlagte tilsyn (LOT) innen kommunale helse- og omsorgstjenester, og 6 planlagte tilsyn (LOT) mot sosial tjenester i NAV. Mot spesialisthelsetjenesten er LOT planlagt gjennomført i 2020. Det ble ikke gjennomført andre systemtilsyn mot spesialisthelsetjenesten i 2020. Det er gjennomført 2 stedlige tilsyn etter helse- og omsorgstjenesteloven § 12-3 i 2020.

Fylkesmannen skal ta kontakt med det enkelte barn (fra kapittel 3.3.1.3.2.1 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal ta kontakt med det enkelte barn med tilbud om tilsynssamtale. Barnet kan kontaktes i forkant eller under fylkesmannens tilsynsbesøk. Dersom barnet ikke var tilstede under tilsynsbesøket, skal fylkesmannen i etterkant kontakte barnet med tilbud om samtale.

Vår rutine og praksis er at vi ved meldte tilsyn sender eget brev til barna med dato og tidspunkt for tilsyn, hva som er tema, samt at de kan snakke med tilsynet om alt som er viktig for de. Under selve tilsynet tar vi direkte kontakt med ungdommene ute på avdelingene. Dersom ungdommene er på sine rom, banker vi på å tilbyr samtale. Vi snakker først med ungdommene, så de ansatte og ledelsen. Det er likevel ikke alle som ønsker å snakke med tilsynet. Alle insitusjonstilsynene gjennomføres på ettermiddagstid og på tidspunkt hvor vi forventer å finne ungdommene/barna hjemme. Dersom det likevel er noen som ikke er hjemme på tilsynsbesøket, har vi enten tatt kontakt med disse direkte per telefon og tilbudt samtale, eller vi har bedt institusjonen formidle tilbud om samtale. I desember endret vi vår rutine slik at vi nå alltid selv tar direkte kontakt med de ungdommene som ikke var tilstede. Vi har videre en mobiltelefon som ungdom/barn kan kontakte oss på, også med sms. Telefonnr. er gjort tilgjengelig med oppslag på institusjonene, i brev til ungdommene om tilsyn.

I 2019 hadde Fylkesmannen samtale med 88 av de 155 barna som var registrert ved institusjonene da tilsynene fant sted. Totalt fikk 139 barn tilbud om samtale. Alle barna som var fysisk til stede på institusjonsbesøket, fikk tilbud om samtale, men ikke alle ville snakke med oss.

Fylkesmannen skal gjennomføre samtale med alle barn som ønsker det. (fra kapittel 3.3.1.3.2.2 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal gjennomføre samtale med alle barn som ønsker det.

Vi har stort fokus på å tilby samtaler med alle barn som ønsker det. Barn/ungdom som klager på tvangsbruk på institusjon, tar vi alltid kontakt med ifbm. klagesaksbehandlingen. Barn/ungdom som kontakter oss per telefon eller kommer innom, prioriterer vi alltid samtale med. I alle tilsynssaker gjør vi en konkret vurdering av om barna skal kontaktes. Er det barnet selv som har klaget, så tar vi alltid kontakt.

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker HOD (fra kapittel 3.3.1.3.3.1 i TB)**Rapportere på**

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker: 6 måneder eller mindre.

1. januar 2019 hadde helse- og omsorgsområdet (kommune og spesialist) 223 restanser, med median saksbehandlingstid på ferdigbehandlede saker på 5,9 mnd (basert på tall fra januar 2019). I porteføljen på ikke ferdigbehandlede saker var det 53 saker med saksbehandlingstid over 1 år. En rekke tiltak ble satt inn som en følge av dette. Arbeidet ble organisert i en egen faggruppe med egen koordinator. Bistand fra Statens helsetilsyn bidro til gjennomgang av alle saker med mer enn 1 års saksbehandlingstid. Forenkling og styring av saksflyt, skjerming av saksbehandlere og tett oppfølging har økt produktivitet. Restanse ved årsskiftet er redusert til 165 saker (fra 223). Spesielt fokus på eldre saker har mer enn halvert antallet saker med mer enn 1 års saksbehandlingstid. Ved utgangen av 2019 er antallet 29. Tiltakene over beskrevet har økt median saksbehandlingstid for ferdigbehandlede saker til 10,8 mnd, men redusert foreløpig median saksbehandlingstid til 6,8 mnd. Avdelingen har som realistisk målsetting å nå måloppnåelse på median saksbehandlingstid på 6 mnd innen utgangen av året.

Det har ikke vært behandlet hendelsesbaserte tilsynssaker innenfor sosialområdet i 2019. To saker er til behandling, men ikke ferdigbehandlet.

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker: 6 måneder eller mindre (Helse/omsorg)

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Helse/omsorg	50 %	- 23 %	27 %

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker ASD (fra kapittel 3.3.1.3.3.2 i TB)**Rapportere på**

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker: 5 måneder eller mindre

Vi hadde ingen avsluttede hendelsesbaserte tilsynssaker i 2019. 2 saker er til behandling, hvorav en har vært til behandling i mer enn 5 måneder.

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker: 5 måneder eller mindre (Sosial)

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Sosial	50 %	- 50 %	0 %

Avslutning av klagesaker (fra kapittel 3.3.1.3.3.3 i TB)**Rapportere på**

Avslutning av klagesaker: Minst 90 prosent innen 3 måneder.

79 % av klagesakene på helse- og omsorgsområdet hos Fylkesmannen ble avsluttet innen tre måneder. På området nødvendig helsehjelp ble 88 % av sakene avsluttet innen tre måneder, mens 82 % av syketransportsakene ble avsluttet innen tre måneder. Når det gjelder saker som omhandler helse og omsorg for øvrig ble 39 % av saken avsluttet innen tre måneder. Totalt er det realitetsbehandlet 405 saker, og median saksbehandlingstid i 2019 er 2,6 måneder. Antall realitetsbehandlede saker har økt kraftig fra 2018 (247) til 2019 (405), økningen var på 158 saker.

På sosialområdet ble 68 % av sakene behandlet innen tre måneder. Prosenten ble lavere ut over året. Det ble behandlet 173 saker, noe som tilsvarer en økning i produksjonen av klagesaker på 20 % fra 2018 i både Troms og Finnmark. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid var på 3 mnd. Median var 2,9 mnd.

Det lave prosenten på behandling innen tre mnd er forårsaket av en økning i antall klagesaker fra NAV til Fylkesmannen på 85 %. Vi mottok totalt 237 klagesaker fra NAV-kontorene. Samkjøring av de tidligere to embetene med nye felles rutiner og maler, er også noe av årsaken til den lave prosenten.

Saksbehandlingstid - Avslutning av klagesaker: minst 90% innen 3 måneder

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Realitetsbehandlet innen 3 md.
Sosial	90 %	- 22 %	68 %
Helse/omsorg	90 %	- 11 %	79 %

Embetet har hatt en økning på innkommende klagesaker etter sosialtjenesteloven i 2019 på 85%. Denne økningen har til tross for en økt produktivitet etter sammenslåing medført forlenget saksbehandlingstid. Som en følge av denne økningen skal dette saksområdet tilføres en ny stilling.

Andel vedtak om bruk av tvang og makt (fra kapittel 3.3.1.3.3.4 i TB)**Rapportere på**

Andel vedtak om bruk av tvang og makt overfor personer med psykisk utviklingshemning som er overprøvd innen 3 måneder: Minst 90 %.

Saksbehandlingen i Troms og i Finnmark har frem til og med 2018, vært ulik. Etter sammenslåing har avdelingen hatt utfordringer med å harmonisere saksbehandlingen, finne nye arbeidsformer og å etablere historisk informasjon i nytt arkiv.

Disse forholdene vil bli gitt større fokus i 2020, slik at vedtak om bruk av tvang og makt innen utgangen av første semester kommer under kontroll.

Saksbehandlingstid - Vedtak om bruk av tvang og makt: minst 90% innen 3 måneder

Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
90 %	- 34 %	56 %

Andel søknader om dispensasjon fra utdanningskrav (fra kapittel 3.3.1.3.3.5 i TB)**Rapportere på**

Andel søknader om dispensasjon fra utdanningskrav som er behandlet innen 3 måneder: Minst 90 %.

Dispensasjonssøknader følger vedtakene, og blir dermed forsinket av samme årsak som at vedtak blir forsinket. Stort sett alle vedtak vi får inn, inneholder også dispensasjonssøknad. Kompetansen ute i tjenestene er stort sett lav.

Resultatmål FMTF (fra kapittel 3.3.1.3.4.5 i TB)**Rapportere på**

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 240 poeng

Avdelingen har kun gjennomført systemtilsyn knyttet til Landsomfattende tilsyn (LOT) i 2019. Sammenslåing av Troms og Finnmark har vært ressurskrevende, samt at saksporføljen både innenfor sosialområdet (85% økning) og store restanser innenfor hendelsesbaserte tilsynssaker har medført en prioritering av disse områdene.

Aktivetsvolum av tilsyn med kommunale helse- og omsorgstjenester

Resultatmål	Differanse	Resultat
240	- 178	62

Resultatmål FMAG, FMTL og FMTF (fra kapittel 3.3.1.3.5.1 i TB)**Rapportere på**

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 70 poeng

Avdelingen har ikke gjennomført egeninitierte tilsyn med spesialisthelsetjenesten i 2019. Store restanser innen hendelsesbaserte tilsynssaker er prioritert løst foran egeninitierte tilsyn i 2010. LOT 2019-2020 er åpnet i desember 2019, og vil bli gjennomført etter Statens helsetilsyns veileder i løpet av 2020.

Aktivetsvolum av tilsyn med spesialisthelsetjenesten

Resultatmål	Differanse	Resultat
70	- 70	0

Resultatmål FMAG og FMTF (fra kapittel 3.3.1.3.6.3 i TB)

Rapportere på

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 80 poeng

Fylkesmannen har på sosialområdet oppfylt kravet til 6 systemrevisjoner i LOT 2019, hvor tilsynene ble gjennomført felles for sosial og barnevern. Siden barnevern og sosial er plassert på to ulike avdelinger hos FMTF, ble det satt sammen tilsynsteam med revisorer fra begge avdelingene, og hvor avdelingene delte revisjonslederansvaret. Videre ble tilsynsteamene satt sammen slik at krav til barnevernfaglig, sosialfaglig, juridisk kompetanse og tilsynserfaring ble ivaretatt.

Bakgrunnen for at vi ikke gjennomførte flere systemrevisjoner, det vil si ut over kravet i LOT 2019, eller gjennomførte andre typer tilsyn som kunne gitt grunnlag for høyere beregning av aktivitetsvolum, er at sammenslåingen av to embeter har medført at ressurser har gått med til blant annet å utvikle felles praksis.

Aktivitetsvolum av tilsyn med sosiale tjenester

Resultatmål	Differanse	Resultat
80	-2	78

Alle tilsyn på Helsetilsynets områder hvor det er funnet brudd på lovkrav (fra kapittel 3.3.1.3.7.1 i TB)**Rapportere på**

Alle tilsyn på Helsetilsynets områder hvor det er funnet brudd på lov- og forskriftskrav er avsluttet (dvs. praksis er endret) innen en avtalt frist.

Habilitering: På dette området har utfordringene vært knyttet til to forhold. Noen kommuner har ikke hatt forutsetninger til å rette påpekte lovbrudd avdekket i stedlige tilsyn. Manglende forutsetninger skyldes oftest mangel på kompetent personell og/eller svake styringssystemer.

Vi har også hatt utfordringer med å følge opp kommunale helse- og omsorgstjenester, tilsyn som vi gjennomførte t.o.m januar 2019. Bakgrunnen for manglende oppfølging er manglende kapasitet på grunn av sykefravær og omstilling og sammenslåing av embetene Troms og Finnmark.

Barnevern: Vi har erfart at utfordringene kan være at tilsynsobjektet ikke gir svar/tilbakemelding til FM, eller at tjenesten har utfordringer med å sette av tid til for eksempel å endre rutiner/retningslinjer på området. Vi går da i dialog med tjenesten ift. eventuell utsettelse av frist og gir råd og veiledning. Tilsynene er deretter blitt avsluttet innen en utsatt fristen.

Sosial: har ikke for tilsyn gjennomført i 2019, hatt utfordringer med at kommunene i NAV ikke har gitt svar/ fulgt opp tilbakemelding til FM.

Helse: Tilsyn vedrørende måljøret helsevern i skoler og barnehager er gjennomført fra oktober 2019 og ut året. Tilsynene er med dette ikke kommet i en fase at det kan gis tilbakemelding på om kommunene gir tilbakemelding innen avtalte frister. Det er ikke gjennomført tilsyn mot spesialisthelsetjenesten i 2019.

3.1.3.4 Andre oppdrag

Veiledning innenfor ny kommunelov gis fortløpende. Vi merket særlig en sterk økning i henvendelser i forbindelse med konstitueringen av de nye kommunestyrene.

Fylkesmannen skal gjennomføre kurs for folkevalgte i kommuneøkonomi, kommunelov og kommunal planlegging våren 2020.

3.1.3.5 En effektiv og velfungerende vergemålsforvaltning som ivaretar rettsikkerhet og rettslikhet

Vergemålsseksjonen ved Fylkesmannen i Troms og Finnmark har i 2019 hatt en velfungerende vergemålsforvaltning i første instans. Vi jobber videre med å utvikle vergemålsseksjonen som førstelinjetjeneste, for å nå resultatmålene og for å utføre oppdragene vi har fått.

Vi opplever at vi har ivaretatt interessene til barn og voksne med behov for verge med respekt for den enkeltes verdighet og integritet, og på en måte som ivaretar selvbestemmelsesretten.

Måloppnåelsen har vært i samsvar med nasjonale resultatmål på alle prioriterte sakstyper, til tross for at arbeidet med sammenslåing tar mye kapasitet, og ressurser. Likevel har vi mye arbeid som gjenstår på de oppgavene og arbeidsfeltene vi ikke måles på. Vi kan for eksempel ikke si oss helt fornøyd med ivaretagelsen av behovene til den samiske delen av befolkningen i fylket. Disse har ofte behov for tjenester og veiledningstilbud fra oss som er både tidkrevende og kostbare, og her har vi et forbedringspotensial.

Vi har jobbet med å få på plass et felles forsvarlig og helhetlig system for internkontroll i det sammenslåtte embetet. Mange rutiner og systemer er på plass, men det ennå mye arbeid som gjenstår.

Våre vurderinger av prioriteringer av dette arbeidet er gjort med bakgrunn i risiko og vesentlighet. Vi har hatt brukeren i sentrum og lagt opp arbeidet med sammenslåing og rutiner slik at vi både bevarer et godt arbeidsmiljø, samtidig som brukerne ikke blir skadelidende. Jevnlige risikovurderinger, skriftlige prioriteringer av satsinger, produksjonsstyring og

prosesskvalitetssikringssystemer er en del av styringsverktøyet. Dette har medvirket til at vi har klart å imøtekomme vergers/representanters og vergehaveres behov, krav og forventinger når det gjelder oppfølging, opplæring og behov for tilgjengelighet på en tilfredsstillende måte.

I 2019 har vi satset på å holde produksjonen i gang på en god og effektiv måte, samtidig som vi har jobbet med sammenslåingen av embedene. Vi mener at vi har hatt god kontroll på restansesituasjonen ved hjelp av produksjonsstyring og verktøyet Power-BI. Jevnlige risikovurderinger, skriftlige prioriteringer av satsinger, produksjonsstyring og prosesskvalitetssikringssystemer er en del av styringsverktøyet. Dette har medvirket til at vi har klart å imøtegå vergers/representanters og vergehaveres behov, krav og forventinger når det gjelder oppfølging, opplæring og behov for tilgjengelighet på en tilfredsstillende måte.

Vi opplever å ha vært tilgjengelige, og har frigjort ressurser til saksbehandling ved bl.a. å fordele hovedansvaret for telefonmottak av generelle henvendelser til enkelte saksbehandlere. Vi har ikke begrenset telefontiden, men er tilgjengelig på telefon hele dagen.

Mye tid og ressurser har vært brukt på den digitale satsingen, nettopp for å bli mer effektive og spare tid. Det er ressurskrevende å veilede verger på digital innsending, men det gir gode langtidseffekter, både for vergemålsseksjonen og for arkivet.

I 2019 har vi ikke innhentet økonomisk status fra verger med nye vergemål. Innhenting av økonomisk status har tatt uforholdsmessig mye ressurser når man sammenligner med hva vi sitter igjen med av informasjon, tiltenkt som grunnlag for å føre tilsyn/følge opp sakene. I stedet ber vi skattemyndighetene sende oss den siste skattemeldingen.

For å ivareta rettsikkerheten til enkeltindivider har vi etablert en forsvarlig beredskapsordning for hasteoppnevninger og sikret at vedtak som har betydning for personer som trenger verge blir behandlet på en forsvarlig måte. I saker som gjelder oppnevning av midlertidig verge for spesielt sårbare personer som skal avhøres av politiet har vi oppnevnt verge i tide, og umiddelbart i akutte tilfeller.

Fylkesmannen i Troms og Finnmark har i 2019 fremmet 9 saker for tingrettene i distriktet. Vi har fått medhold i 8 saker, og i 1 sak ble den rettslige handleevnen ikke fratatt. Alle som jobber med disse sakene har hatt advokatkurs, og vi jobber med å få på plass en advokatfullmektigordning. Dette er saker som er svært arbeidskrevende både før, under og etter domstolsbehandlingen.

Nasjonale oppmerksomhet omkring vergemålsordningen har berørt embedet i form av henvendelser fra nasjonal og lokal presse. Uavhengig av dette, har vi, gjennom vår saksbehandling og veiledning av verger, hatt spesiell oppmerksomhet rettet mot vergehavers selvbestemmelsesrett og at vergemålene skal være individtilpasset. Vi har fortløpende opphevet vergemål der vergehaver opplyser at vergemål ikke er ønskelig, eller hvor vi på andre måter har fått kjennskap til at vergehaver ikke ønsker vergemål, også i saker der vergehaver ikke er ansett som samtykkekompetent.

De store avstandene i Troms og Finnmark medfører at reising for bl.a. å drive vergerekruttering er svært kostbart og genererer mye avspasering. I 2019 har vi arrangert 2 samlinger for faste verger. En samling ble arrangert i Alta og en i Tromsø. Det er langt og ofte tidkrevende å reise for mange av våre faste verger. For å få faste verger til å delta på samlinger og opplæringer har vi vært nødt til å dekke reiseutgifter, eventuelt også overnatting og tapt arbeidsfortjeneste, over 046901.

Vi har arrangert åpne rekrutterings-/nybegynnerkurs i 9 kommuner. Vergerekruttering er en utfordring, mye av utfordringene er knyttet til små samfunn, kultur og geografi.

Vi tilstreber å ivareta vår samiske befolkning på samme måte som med andre vergetrengende. Kultur og språk kan ofte være et hinder for kommunikasjon og forståelse. I tillegg er den samiske befolkningens tradisjoner ofte på kollisjonskurs med byråkratiets normer og regler. I vergemålssammenheng kommer dette noen ganger frem ved at det er liten forståelse og respekt for at det offentlige skal inn å veilede, kontrollere og ha tilsyn med verger. De samiske miljøene er ofte gjennomsløtte, og i kulturen finnes en rådende oppfatning av at man skal ikke blande seg for mye i andres liv og leveste. Vi kan anta at dette også gir seg utslag i den dårlige vergerekrutteringen i det samiske miljøet. Vi jobber med særskilt rekruttering av verger med samisk språk og kulturforståelse. I løpet av de siste årene for eksempel hatt flere kurs og informasjonsmøter rettet mot samiske verger på samisk. Dette har vist seg ha noe effekt, da vi nå har flere gode samiskspråklige verger.

Vi har i 2019 hatt saker knyttet til reindriftsutøvere med behov for vergemål, skiftesaker hvor mindreårige har arvet reinsdyr og henvendelser og bekymringsmeldinger hva angår reindriftsutøvere med vergemål. Dette er sammensatte og utfordrende saker som krever at vi hensyntar den samiske kulturen, forståelse av samiske forhold og reindrift, samtidig som lover og regler skal følges.

I tillegg til vergeregnskapskontrollen, har vi har ført tilsyn i saker der vi har fått bekymringsmeldinger og der vergehaver selv har varslet. I saker der vi på annen måte kommer over informasjon som bør avklares eller sjekkes, fører vi også tilsyn med vergens egnethet og oppdragsutøvelse.

Trygg kapitalforvaltning er en oppgave som er prioritert hos Fylkesmannen i Troms og Finnmark. Vi har gode rutiner og prosesser som sikrer kvalitet i saksbehandlingen og tilsynet med vergehaveres penger. Vi har til tider valgt å nedprioritere frigivelse av midler under 2G og innkreving av kapital på litt over 2G, da dette er forhold som vi ikke vurderer som særlig risikofylte å nedprioritere. I saker hvor vergehaver har bedt om å få sine midler frigitt har vi fulgt opp saken.

Arbeidet med å sikre datakvaliteten i Vera pågår kontinuerlig, og vi rapporterer de fleste feil og mangler til "hjelpesenter". Vi har hatt store utfordringer når det gjelder Agresso-bank-porteføljen, dette er særlig knyttet opp mot innlesing, oversikt og kommunikasjon med banker. Dette er rapportert til og drøftet med Statens Sivilrettsforvaltning i flere sammenhenger. Vi har også sendt en avviksmelding til Statens Sivilrettsforvaltning den 19.06.2019, denne er pr. d.d. ikke besvart. Fylkesmannen i Troms og Finnmark vil uttrykke stor bekymring for at systemet ikke fungerer tilfredsstillende, og forutsetter at arbeidet med forbedringer prioriteres høyt.

Kompetanseheving for medarbeiderne er et tiltak som underbygger alle målene i vergemålsforvaltningen. Vi har blant annet deltatt på den nasjonale fagsamlingen i regi av Statens Sivilrettsforvaltning, vi har hospitert hos andre embeter, vi bruker fagmøter og andre arenaer til kompetanseoverføring og vi har gjennomført andre kurs og opplæringer som er relevante. To ansatte gjennomførte advokatkurs i 2019.

Fremtidsfullmakter har vært et gjennomgående tema i vår eksterne informasjonsvirksomhet overfor kommunale helse- og omsorgstjenester, ideelle organisasjoner, pårørende m.fl. Det gis fortløpende veiledning om fremtidsfullmakt som alternativ til vergemål i tilfeller hvor dette anses aktuelt. Orientering om fremtidsfullmakter er lagt på våre hjemmesider.

Vi ivaretar barnekonvensjonens § 12 ved å tilstrebe at mindreårige over 12 år med formuer skal uttale seg, og som hovedregel medunderskrive, ved søknader som gjelder dem selv.

Fylkesmannen i Troms og Finnmark har i 2019 videreført arbeidet med gjennomgang av saker der det er oppnevnt advokatverge som innvilges salær. Formålet er å vurdere vergebytte der oppdraget ikke krever juridisk kompetanse og med tanke på merkostnaden for vergehaver. I praksis dreier sakene seg om vergehavere med bosted i Troms og mange av sakene er overtatt fra tidligere overformynderi. Det er da som kjent juridiske utfordringer som gjør at vi ikke ensidig kan endre godtgjøring til fast sats.

I 2019 er gjennomgangen foretatt sør i fylket (Harstad-området). I 2020 er det meningen å fullføre arbeidet i resten av Troms. Vi har vurdert 22 vergemål. Antall saker der vi har forhåndsvarslet mulig vergebytte er 14. Av disse har advokatene godtatt sats som fast verge i 5 vergemål. I 5 av vergemålene bytter vi verge. Årsaken til at vi ikke bytter verge selv om vi har forhåndsvarslet, er at vergehaver ønsker å beholde sin advokatverge, selv om dette innebærer en viss merkostnad for dem. Oversikten her illustrerer også at vi i mange saker mener at sakens kompleksitet og omfang tilsier at det er behov for advokatverge.

Fylkesmannen skulle i 2019 kontakte oppnevnte verger i de vergemål hvor det står midler i en og samme bank som overstiger innskuddsgarantien. Vergene skulle påminnes om plikten de har (jf vergemålsforskriften § 25 andre ledd) til å velge plassering i flere banker når beløpet overstiger beløpsgrensen for innskuddsgarantien. Fylkesmannen i Troms og Finnmark har fulgt opp oppgaven i 2019, men senere enn fristen innen første tertial. Vi rapporterer derfor om arbeidet her.

Fylkesmannen i Troms og Finnmark avventet nærmere liste over aktuelle saker fra SRF. Situasjonen ved årsskiftet 2019/2020 var slik:

Det var 26 saker på oversikten fra SRF. I tillegg har vi funnet 5 saker.

- 3 av de 26 vergehavere er døde
- 1 av de 26 har flyttet til annet fylke
- 1 hadde likevel ikke over 2 millioner i samme bank.
- 1 var innvilget uttak av kapital, og hadde derfor ikke mer enn beløpsgrensen lengre

Vergen er kontaktet i 18 saker, samt de 5 som ikke sto på listen.

- I to saker har vi ikke kontaktet verge, men følger opp sakene i 2020. I en av dem har vi ikke god nok oversikt, fordi saldoer er ikke registrert i Agresso, og vi må kontakte bankene for opplysninger. I den andre er det store avvik mellom VERA og Agresso, som gjør at vi må innhente oversikt manuelt.

Resultatet er ellers slik:

- 18 verger har flyttet penger
- 3 har ikke svart og oppfølging er avsluttet
- 1 verge har meldt at hun skal svare; det har vært vergebytte i saken
- 1 verge sier hun ikke vil omplassere blant annet pga. lavt beløp over 2 millioner

Vergemålsprosjektets regnskapstall - V1000-512-046901/21:

046901 - Budsjett kr 13 520 000, regnskap 13 394 464.

Underforbruk på kroner ca kr 80 000. Dette er bl.a. prosjektmidler "Pilotprosjekt individtilpasning" på kr 75 000 som vi har bedt videreført til 2020.

046921 - Åpen fullmakt, regnskap kr 5 097 242.

Alt i alt oppfatter vi at vi har en god måloppnåelse og at arbeidet som utføres er gjort med respekt for vergehavere og etter gjeldende lover og regler.

Opprett vergemål (fra kapittel 3.3.2.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Opprett vergemål – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 70 dager.

Saksbehandlingstid - Opprett vergemål – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 70 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
87 %	80 %	7 %

Fylkesmannens samtykke til bruk av kapital (fra kapittel 3.3.2.1.1.2 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannens samtykke til bruk av kapital – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 20 dager.

Resultatmål for 2019 ble nådd. Det nevnes også at ekstern revisjon fra Ernst&Young ikke hadde merknader til vår håndtering av uttak fra kapitalkonti.

Saksbehandlingstid - Fylkesmannens samtykke til bruk av kapital – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 20 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
84 %	80 %	4 %

Godtgjøring og utgiftsdekning til verger og representanter (fra kapittel 3.3.2.1.1.3 i TB)**Rapportere på**

Godtgjøring og utgiftsdekning til verger og representanter – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 45 dager.

Resultatmål for 2019 ble nådd.

Saksbehandlingstid - Godtgjøring og utgiftsdekning til verger og representanter – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 45 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
97 %	80 %	17 %

Klagesaksbehandling (fra kapittel 3.3.2.1.1.4 i TB)**Rapportere på**

Klagesaksbehandling – 80 % av klagene Fylkesmannen mottar på vergemålsområdet skal være behandlet innen 60 dager.

Resultatmål for 2019 ble nådd.

Klagesaksbehandling – 80 % av klagene Fylkesmannen mottar på vergemålsområdet skal være behandlet innen 60 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
94 %	80 %	14 %

Vergeregnskapskontroll (fra kapittel 3.3.2.1.2.1 i TB)**Rapportere på**

Alle vergeregnskap i sentralt uttrekk fra Statens sivilrettsforvaltning skal være kontrollert innen fristen. I tillegg skal alle regnskap hvor fylkesmannen har pålagt utvidet regnskapsplikt, kontrolleres.

Resultatmål for 2019 ble nådd.

Alle vergeregnskap i sentralt uttrekk fra Statens sivilrettsforvaltning skal være kontrollert innen fristen

Resultat	Resultatmål	Differanse
100 %	100 %	0 %

253-godkjent, 63-godkjent m merknad, 59-ikke godkjent, 4-ikke regnskapsplikt. Totalt kontrollert 379 saker.

Digital innlevering av vergeregnskap (fra kapittel 3.3.2.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Andelen vergeregnskap som leveres digitalt via Altinn, skal være minst 65 %.

Resultatmål for 2019 er nådd.

Andelen vergeregnskap som leveres digitalt via Altinn, skal være minst 65 %

Resultat	Resultatmål	Differanse
66 %	65 %	1 %

Digital innsending av søknader om vergegodtgjøring og fylkesmannens samtykke (fra kapittel 3.3.2.1.4.1 i TB)**Rapportere på**

Andelen søknader om godtgjøring og søknader om fylkesmannens samtykke (bruk av kapital, salg av eiendom etc.) som leveres digitalt via Altinn, skal være minst 40 %

Resultatmål for 2019 er nådd.

Andelen søknader om godtgjøring og søknader om fylkesmannens samtykke (bruk av kapital, salg av eiendom etc.) som leveres digitalt via Altinn, skal være minst 40 %

Resultat	Resultatmål	Differanse
57 %	40 %	17 %

3.1.3.6 Vergehaver skal ha høy grad av selvbestemmelse og vergemålene skal være individtilpassede

Etter Fylkesmannens vurdering har måloppnåelsen for 2019 vært god. Vi viser til nærmere redegjørelse senere i rapporten knyttet til tildelingsbrevet 7.3.4.1.3 og 7.3.4.1.5.

Individtilpasning av vergemål (fra kapittel 3.3.2.2.1.1 i TB)**Rapportere på**

Når et vergemål opprettes, skal det foretas nødvendige undersøkelser slik at mandatet individtilpasses og ikke er mer inngripende enn nødvendig

Når det gjelder vårt arbeid i 2019 på området, vises det til redegjørelse senere i rapporten knyttet til tildelingsbrevet 7.3.4.1.3 og 7.3.4.1.5.

3.1.3.7 Barnehagemyndigheter, barnehageeiere og skoleeiere forstår, formidler og etterlever regelverket Barnehagemyndighet- og eier:

Vi ser fortsatt at det er stor variasjon fra barnehage til barnehage og fra myndighet til myndighet om de forstår, formidler og etterlever regelverket i barnehageloven. Vi mottar ofte henvendelser fra barnehagemyndigheter knyttet til regelverk. Her kan nevnes tilskudd til private barnehager, godkjenning, dispensasjoner fra bemanningsnorm o.l. Vi får også en del bekymringsmeldinger fra foreldre som gjelder barns trivsel og barnehageeiers fraværende håndtering av trakassering og mobbing. Vi har også fått henvendelser fra foreldre som klager på barnehagemyndighetenes manglende oppfølging i saker foreldrene har meldt til myndigheten. Henvendelsene vi mottar, blir registrert som et ledd i vår risikoanalyse. Også i saker der vi kun er kopimottaker har vi sendt brev til kommunene og påminnet dem om deres ansvar som barnehagemyndighet.

I tilsynene kan vi se at barnehagemyndigheten ofte har kompetanse om regelverket, men ikke har tilstrekkelig kunnskap om regelverketterlevelsen i barnehagene, slik at de ikke kan foreta en risikovurdering om hvorvidt det er behov for veiledning eller tilsyn. I klagesaker er det flest klager på tilrettelagt barnehetilbud for barn med nedsatt funksjonsevne, skyss og tilskudd til private barnehager. I klagesakene ser vi også at noen kommuner forstår og etterlever regelverket, mens andre kommuner sliter med lovforståelse av forvaltningsloven og barnehageloven.

Skoleeiernivå

Også på skoleeiernivå er det stor variasjon i de ulike kommunene om skoleeiernivået forstår, formidler og påser om skolene etterlever elevens rettigheter etter opplæringsloven. De fleste henvendelsene og klagesakene vi får omhandler trygt og godt skolemiljø, retten til spesialundervisning, skolevei og skolebytte. Klagen behandler vi og de registreres. I tillegg registrerer vi saker hvor vi er kopimottakere og andre henvendelser vi får fra foreldre i vår saksoversikt. Informasjonen bruker vi i vår risikovurdering, hvor vi vurderer hvilke tiltak vi skal sette inn mot de ulike kommunene (brev, veiledning, tilsyn).

Vi har siden håndhevingsordningen trådte i kraft, sett at mange av skoleeierne har oversatt det nye lovkravet til egen organisasjon, og også påser at

skolenes praksis er i tråd med gjeldende regelverk i kap. 9 i opplæringsloven. Samtidig ser vi at mengden med håndhevings saker fra enkelte kommuner er stor. Selv om vi i disse sakene veileder både skoleeier og skolens ledelse, vurderer vi at disse kommunene sliter med å sikre at praksis i de ulike skolene er i tråd med loven. Vi har valgt å gjennomføre tilsyn i disse kommunene særskilt, for å kunne veilede skoleeier til å påse at kommunene endrer praksis rundt elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø.

Sektorkunnskap ligger til grunn for vurdering av oppfølging og virkemiddel (fra kapittel 3.3.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Kunnskap om tilstanden i sektor på rettsikkerhetsområdet skal ligge til grunn for alle vurderinger av oppfølging og valg av virkemiddel

Barnehagesektor

Vi har utviklet et kartleggingskjema/overvåkingsskjema der ulike hendelser og opplysninger registreres. Dette skjemaet hjelper oss i å innhente kunnskap om tilstanden i barnehagesektoren. I 2019 har vi lagt vekt på å innhente kunnskap om kommunene fra BASIL, tilsyn, klager eller mangel på klager over år, mangel på barnehagefaglig kompetanse i kommunen, manglende deltakelse på regelverksamlinger, bekymringsmeldinger fra innbyggere/foreldre/media og omorganisering av sektoren og barnehageeiers arbeid med å implementere rammeplanen.

Informasjonen loggføres fortløpende og diskuteres jevnlig på våre seksjonsmøter. Vi vurderer her hvilke virkemidler som er egnet for å bedre regelverketterlevelse og for å høyne kompetansen både hos barnehagemyndighet og barnehageeiere.

Eksempler på tiltak vi har satt i gang for å velge passende oppfølging av kommunene er: tilsyn, to regelverksamlinger (vår og høst) om barnehagelovens kapittel V om personalet og kapittel VA om spesialpedagogisk hjelp, tegnspråkopplæring m.m, veiledning til enkelt kommuner og barnehageeiere, nettverksmøter for interkommunalt samarbeid, fagmøter/konferanse om rammeplanen og samisk. I tillegg har vi hatt Nyhetssending en gang i måneden der vi når ut bredt og til alle på en effektiv måte.

For å møte de faktiske behovene til kommunene ser vi at det er nødvendig med ulike tiltak for oppfølging.

Skole

I vår saksoversikt registreres alle de ulike saker fra skoler og kommuner, både innkomne klagesaker, håndhevings saker og andre henvendelser. Sammen med data fra skoleporten og GSI og ikke minst vår kjennskap til kommunene, danner dette et solid grunnlag for oss til å gjøre risikovurderinger over de ulike kommuner. På bakgrunn av dette velger vi hvilke kommuner vi skal gjennomføre tilsyn i, og på hvilket tema. Samtidig bruker vi denne informasjonen til å vurdere hvilke kommuner vi skal veilede. Vi har gjennomført nettverksmøter og veiledning med enkeltkommuner, da vi har vurdert at dette er nødvendig. På fagsamlinger er håndhevingsordningen alltid et tema. I vår månedlige Nyhetssending, veileder vi om ulike lovkrav ut fra det kunnskapsgrunnlaget vi har om kommunenes kjennskap til disse. Områder innenfor kapittel 9a har vært gjennomgangstema i alle sendinger.

Veilederen om saksbehandling i 9A-saker er implementert og tatt aktivt i bruk (fra kapittel 3.3.3.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Veilederen om saksbehandling i 9A-saker er implementert og tatt aktivt i bruk

Ved sammenslåingen av Fylkesmannen i Troms og Finnmark i januar 2019 opprettet skoleseksjonen en arbeidsgruppe som tok utgangspunkt i veilederen om saksbehandling i 9A-saker for å utarbeide saksbehandlingsinstruks og maler. Arbeidsgruppen presenterte sitt arbeid og veiledet om instruks og bruk av malene. På denne måten sikrer vi at saksbehandlingen blir mest mulig lik.

Elever og foreldre skal regelmessig få informasjon om håndhevingsordningen (fra kapittel 3.3.3.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Elever og foreldre skal få regelmessig og oppdatert informasjon om håndhevingsordningen og meldeordningen

Vi har informert gjennom vår hjemmeside, samt laget en film som er lagt ut på vår hjemmeside på Facebook, hvor vi informerer om elevers rett til å ha et trygt og godt skolemiljø, og hva elev/foreldre kan forvente av skolen i slike saker, og hva Fylkesmannens rolle er i håndhevings saker. I anledning markeringen for Barnekonvensjonens 30 års jubileum sendte vi informasjonsbrosjyrer til alle skolene i landsdelen med informasjon om håndhevingsordningen og meldeordningen, med informasjon og bilde av alle som behandler håndhevings saker hos oss. Vi får tilbakemelding fra foreldre og elever at de har sett informasjonen vi har sendt ut. Vi vurderer derfor at vi regelmessig gir oppdatert informasjon om håndhevingsordningen og meldeordningen.

klagebehandling resultatmål (fra kapittel 3.3.3.1.4.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal sørge for å komme raskt i gang med behandlingen av saker etter § 9 A-6.

I alle saker vi får meldt inn kontakter vi melder, dette skjer som regel innen 24 timer etter at saken er meldt inn. Rutinen er at seksjonsleder fordeler sak til saksbehandler, saksbehandler kontakter melder. Vi veileder dersom melder ikke har kontaktet skolen først. I saker hvor skolen er varslet for mer enn fem dager siden, bruker vi intern mal for samtale med melder. Etter denne samtalen kontaktes skolens ledelse med en gang og informeres om hva melder har opplyst. Videre informeres skolens ledelse om frist for innsendelse av dokumentasjon, hva vi ønsker av informasjon, osv. Etter dette sendes en e-post til skolens ledelse hvor vi informerer om det vi er blitt gjort kjent med. I denne e-posten fremkommer det ikke hvem som har meldt saken, elevens navn eller trinn. Denne informasjonen sender vi i et eget brev til skolen, med kopi til skoleeier og melder. Straks vi får dokumentasjon fra skolen, gjennomgår saksbehandlere denne. Ut fra informasjon som kommer frem i dokumentasjon, utarbeides en intervjuguide for elevsamtale og samtale med skolen. Saksbehandlere reiser ut snarest mulig for å gjennomføre samtale med eleven(e), men hvor raskt dette skjer, kan variere som følge av reiseavstander, samt hva vi avtaler med melder og skole.

FM skal bidra til kompetanse om trygt og godt skolemiljø (fra kapittel 3.3.3.1.5.1 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal jobbe forebyggende og systematisk slik at skoleeiere og skoleledere har kompetanse på hva som gir et trygt og godt skolemiljø.

I vår månedlige Nyhetssending på Skype med alle skoleeiere i fylket veileder vi om hva vi ser kommunene jobber godt med ut fra de håndhevingssakene som vi har behandlet, her trekker vi frem gode eksempler. Vi veileder og på områder der vi ser at kommunene bør øke sin kompetanse i hva angår trygt og godt skolemiljø, herunder hvordan skolene kan jobbe forebyggende med dette. I sendingene har f.eks trivselskartlegging, voksenkontakt og det å bygge relasjoner vært tema. Vi har og hatt med mobbeombudet i sendingene.

I fagsamlinger for skolesektor, hvor skoleeiere og skoleledere er målgruppen, er håndhevingsordningen alltid et tema. Vi har og gjennomført egne møter med noen kommuner der dette er tema.

Vi får tilbakemeldinger fra våre kommuner at det er viktig med jevnlig påminninger og veiledning om slike temaer.

I tidligere Troms er mange av kommunene med i inkluderende barnehage- og skolemiljø (IBS). I tidligere Finnmark har vi færre kommuner med i ordningen, da vi har fått tilbakemelding på at kommunene er med i andre statlige satsinger. Kommunene som er med i denne ordningen er rekruttert av Fylkesmannen, og vi følger opp ordningen tett i de ulike kommunene. Vi vurderer at kompetansen kommunen får gjennom deltakelse i læringsmiljøprosjektet og IBS er svært god, og vi ser at den har god effekt for arbeidet som gjøres for et trygt og godt skolemiljø.

Vi vurderer måloppnåelsen som god.

Elever/foreldre som har erfart at de ikke har blitt ivaretatt av skolen (fra kapittel 3.3.3.1.6.1 i TB)**Rapportere på**

Elever/foreldre som har erfart at de ikke har blitt ivaretatt av skolen på en god måte er redusert, som følge av at skolen har fått veiledning fra fylkesmannen

I alle håndhevingssaker gjennomfører vi elevsamtaler. Det innebærer at vi reiser ut til skolen hvor eleven er. Etter å ha gjennomført elevsamtalen har vi alltid samtale med skolens ledelse. Vi veileder alltid i disse møtene. Vi veileder om elevens subjektive opplevelse, skolens arbeid rundt de ulike delpliktene og skolens arbeid med å følge opp at tiltak gjennomføres, at tiltakene evalueres sammen med foreldre og elev, og at tiltak justeres eller endres ved behov. I de fleste skoler og kommuner ser vi at denne veiledningen har effekt, og at skolene blir mer bevisste og trygge på hva som er forventningene til skolen i håndhevingssaker.

Negative tilbakemeldinger er redusert (fra kapittel 3.3.3.1.7.1 i TB)**Rapportere på**

Negative tilbakemeldinger fra elever/foreldre på Fylkesmannens ivaretagelse er redusert

I vår saksbehandling er vi opptatte av å informere elever og foreldre om hvilke rettigheter elever har etter oppl. kap 9A. Etter at vi har tatt vedtak i håndhevingssaker, følger vi opp fristene vi har satt i vedtaket. Gjennom dokumentasjon vi har bedt skolen om å sende oss, undersøker vi om skolen har oppfylt vårt vedtak. I tillegg kontakter vi foresatte/elev for å høre om skolene oppfyller vårt vedtak.

I hovedsak får vi gode tilbakemeldinger fra foreldre og elever etter at vi har tatt vedtak. Vi har heller ikke mottatt klager på våre vedtak i 2019.

Vedtak fra skoleeier med rettsanvendelsesfeil eller saksbehandlingsfeil (fra kapittel 3.3.3.1.8.1 i TB)

Rapportere på

Vedtak fra skoleeier med rettsanvendelsesfeil og/eller saksbehandlingsfeil er redusert

Det fremgår av tilsyn, klagesaker og håndtering av henvendelser, at noen kommuner sliter med lovforståelse av forvaltningslov og opplæringsloven. Vi har gitt direkte veiledning til de som har fattet vedtaket. Denne veiledningen initieres ved at vi tar kontakt med tilbud om veiledning. Vi gjennomfører veiledningen på telefon, Skype, e-post, i vårt vedtak i saken og noen ganger i fysiske møter. Innholdet dreier seg i stor grad om forvaltningskompetanse, elevs rettigheter etter opplæringsloven, og da i særlig grad det å treffe enkeltvedtak i tråd med regelverket i forvaltningsloven. Vi ser spesielt en forbedring i saker som gjelder spesialundervisning, her har vi gjennom flere runder hatt veiledning og tilsyn på lovverket. Når det gjelder håndhevingssaker vurderer vi at rettsanvendelsesfeil er redusert hos flere av kommunene på noen av delpliktene i skolens aktivitetsplikt. Vi ser at kommunene har tatt til seg veiledningen de har fått gjennom vår behandling av disse sakene og gjennom tilsyn vi har gjennomført. Det er likevel noen kommuner vi må følge enda tettere opp.

God måloppnåelse.

Vedtak fra barnehagemyndigheten med rettsanvendelsesfeil (fra kapittel 3.3.3.1.8.2 i TB)**Rapportere på**

Vedtak fra barnehagemyndigheten med rettsanvendelsesfeil og/eller saksbehandlingsfeil er redusert

Det fremgår av tilsyn, klagesaker og håndtering av henvendelser, at noen kommuner sliter med lovforståelse av forvaltningsloven og barnehageloven. Vi har returnert klagesaker til kommunene der det har vært saksbehandlingsfeil og i mange av tilfellene gir vi veiledning direkte til saksbehandlerne som treffer vedtak, både fordi de selv etterspør dette, men også fordi vi tar initiativ til veiledning. Innholdet dreier seg i stor grad om det å treffe enkeltvedtak i tråd med regelverket i forvaltningsloven. Vi vurderer at vi har hatt færre saker med saksbehandlingsfeil fra kommunene.

Vedtak fra fylkesmannen med rettsanvendelsesfeil (fra kapittel 3.3.3.1.8.3 i TB)**Rapportere på**

Vedtak fra fylkesmannen med rettsanvendelsesfeil og/eller saksbehandlingsfeil er redusert

Etter sammenslåingen 01.01.2019 av Troms og Finnmark har vi en barnehageseksjon med både juridisk og barnehagefaglig/pedagogisk kompetanse. Dette er med på å sikre god kvalitet i vedtak fra fylkesmannen. Vi har fått tilbakemeldinger fra enkelte barnehagemyndigheter om at de benytter våre vedtak som kilde i sin egen saksbehandling.

Også i skoleseksjonen har vi sikret at vi har solid juridisk kompetanse. Dette bidrar til å sikre at vi fatter vedtak uten rettsanvendelsesfeil. I tillegg har vi utarbeidet maler for de ulike klagesakene.

Vedtak som er tilpasset mottakeren har økt (fra kapittel 3.3.3.1.9.1 i TB)**Rapportere på**

Vedtak er skrevet med klart språk og tilpasset mottakeren.

Vi arbeider kontinuerlig med klart språk i alle våre vedtak, jf. forvaltningslovens krav til en forståelig begrunnelse. Vedtakene blir lest av to personer før de blir sendt ut. Vi har hatt fokus på å skrive vedtak slik at mottaker i større grad forstår. Likevel ser vi at vi har potensiale i å bli bedre. Hele embetet er i en prosess hvor vi har større fokus på klart språk. Vi er i gang med å gjennomgå noen av vedtakene våre og forenkle disse.

I den grad det er mulig forsøker vi å tilpasse språket til mottaker. Når det gjelder vedtak til kommuner som er forvaltningsområder for samisk språk, har vi ennå utfordringer med å tilpasse vedtak tilpasset kommunen og andre mottakere.

I tilsynsrapportene bruker vi maler som er utarbeidet av Utdanningsdirektoratet.

Ved våre skoletilsyn skriver vi brev til elevrådet. Dette brevet er skrevet slik at barn og ungdommer forstår hva vi har avdekket i tilsynet.

Det er vanskelig å si om arbeidet vi til nå har gjort har hatt effekt. Vi håper at vi gjennom Klart språk-satsingen i 2020 blir enda bedre til å skrive gode, klare og tydelige vedtak.

Omfang av tilsynsaktiviteten skal minimum være på samme nivå som kravet for 2018 (fra kapittel 3.3.3.1.10.1 i TB)

Rapportere på

Omfang av tilsynsaktiviteten skal minimum være på samme nivå som kravet for 2018.

Barnehage:

Vi har gjennomført tilsyn i tråd med kravet for 2018. Vi har gjennomført 8 stedlige tilsyn, der flere av tilsynene hadde flere tilsynstemaer. Barnehageseksjonen har prioritert veiledning i tilsynstema i forkant av alle tilsynene. Fylkesmannens tilsyn holder høy kvalitet, noe som sikres gjennom bruk av metodehåndbok, bruk av kontrollspørsmål som Udir har utarbeidet og ved å ha felles tilsynsrutiner i seksjonen. Alle tilsyn er begrunnet i risikovurdering og i alle tilsyn ble det avdekket regelverkrbrudd.

Skole:

På skoleområdet har vi gjennomført 8 tilsyn med tema skolemiljø. Det er ført tilsyn med de to største videregående skolene i det nye fylket og det ble avdekket omfattende lovbrudd. Også i tilsynene med de 6 grunnskolene ble det avdekket omfattende lovbrudd. Siden kapittel 9 A er relativt nytt, valgte vi å gjennomføre tilsyn med både forebyggende arbeid og aktivitetsplikten. Dette basert på våre risikovurderinger og en klar formening om at verken skoleeier eller skolene har tatt inn over seg det nye regelverket. Vi tok derfor inn skoleeiers forsvarlige system i flesteparten av tilsynene med tema læringsmiljø.

Basert på risikovurderinger gjennomførte vi også tilsyn med spesialundervisning i en kommune, der vi kontrollerte både arbeidet med sakkyndig vurdering og dert å fatte vedtak. Innen området spesialundervisning har vi også gjennomført tilsyn med saksbehandlingstiden i PPT. Gjennom både klagesaker og henvendelser ser vi at det er mange elever som må vente uforholdsmessig lenge før de får en sakkyndig vurdering etter at de er henvist til PPT. Vi anser at slike lovbrudd får store konsekvenser for de elevene dette gjelder og har valgt å ha fokus på dette i vårt tilsynsarbeid.

Vi vurderer at omfangskravet er oppfylt.

Rapportering av tilsyn - barnehage og opplæringsområdet

Område	Kommune	Navn på barnehage (kun særlige tilfeller)/skole	Tema	Nasjonalt initiert tema eller egeninitiert	Stedlig/skriftlig	Antall deltemaer	Dato foreløpig tilsynsrapport	Status tilsyn per 31.12.	Pålegg i foreløpig tilsynsrapport	Kommunestørrelse: S:20000+ M:5000-20000 L:-5000	Kc
Barnehage	Sør-Varanger		Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Nasjonalt initiert	Stedlig	5	31.10.19	Endelig rapport	Ja	M	Till Ko hå søl dis utd sty pe led ret en
Barnehage	Balsfjord		Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Nasjonalt initiert	Stedlig	4	24.04.19	Vedtak om pålegg	Ja	L	To gje Ba sa tils ra
Barnehage	Balsfjord		Godkjenning av familiebarnehager	Nasjonalt initiert	Stedlig	1	24.04.19	Vedtak om pålegg	Ja	L	To gje Ba sa tils ra
Barnehage	Karlsøy		Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Nasjonalt initiert	Stedlig	4	07.05.19	Varslet	Ja	L	To gje Ka sa tils ra
Barnehage	Karlsøy		Barnehagemyndighetens godkjenning av barnehager	Nasjonalt initiert	Stedlig	2	07.05.19	Vedtak om pålegg	Ja	L	To gje Ka sa tils ra
Barnehage	Måsøy		Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Nasjonalt initiert	Stedlig	4	30.07.19	Vedtak om pålegg	Ja	L	
Barnehage	Berlevåg		Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Nasjonalt initiert	Stedlig	4	28.11.19	Endelig rapport	Ja	L	
Barnehage	Kvæfjord		Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Nasjonalt initiert	Stedlig	4	25.10.19	Endelig rapport	Ja	L	Till Ko hå søl dis utd sty pe led ret en

Opplæring	Troms fylkeskommune	Ishavsbyen videregående skole	Skolemiljø	Nasjonalt initiert	Stedlig	8	12.6.19	Endelig rapport	Ja	S	Tilrisal
Opplæring	Finnmark fylkeskommune	Alta videregående skole	Skolemiljø	Nasjonalt initiert	Stedlig	8	21.5.19	Endelig rapport	Ja	S	Tilrisal
Opplæring	Skjervøy	Skjervøy barneskole	Skolemiljø	Nasjonalt initiert	Stedlig	8	10.12.19	Foreløpig rapport	Ja	L	Tilrisal
Opplæring	Skånland	Skånland skole	Skolemiljø	Nasjonalt initiert	Stedlig	8	5.12.19	Endelig rapport	Ja	L	Tilrisal
Opplæring	Kautokeino	Kautokeino barneskole	Skolemiljø	Nasjonalt initiert	Stedlig	4	22.7.19	Endelig rapport	Ja	L	Tilrisal
Opplæring	Karasjok	Karasjok skole	Skolemiljø	Nasjonalt initiert	Stedlig	4	17.12.19	Foreløpig rapport	Ja	L	Tilrisal
Opplæring	Tana	Tanabru skole	Skolemiljø	Nasjonalt initiert	Stedlig	4	21.11.19	Varslet	Ja	L	Tilrisal
Opplæring	Hasvik	Hasvik skole	Skolemiljø	Nasjonalt initiert	Stedlig	4	14.10.19	Endelig rapport	Ja	L	Tilrisal
Opplæring	Kautokeino	Kautokeino barneskole	Spesialundervisning	Nasjonalt initiert	Skriftlig	3	21.8.19	Endelig rapport	Ja	L	Tilme og me sprfelt
Opplæring	Dyroy	PPT	Spesialundervisning	Egeninitiert	Skriftlig	1	6.3.19	Endelig rapport	Ja	L	Tilavsalho: kla
Opplæring	Salangen	PPT	Spesialundervisning	Egeninitiert	Skriftlig	1	1.2.19	Endelig rapport	Ja	L	Tilavsalho: kla
Opplæring	Lavangen	PPT	Spesialundervisning	Egeninitiert	Skriftlig	1	6.3.19	Endelig rapport	Ja	L	Tilavsalho: kla

Rapportering av funn fra tilsyn - barnehage og opplæringsområdet

Område	Kommune	Navn på barnehage/skole	Tema/deltema	Antall kontrollspørsmål som er kontrollert pr deltema	Antall brudd	Kontrollspørsmålet som er avdekket brudd på	Fritekst egeninitierte tilsyn
Barnehage	Sør-Varanger		Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - Gjennomføring av tilsyn	5	1	Vurderer og konkluderer barnehagemyndigheten på om barnehageeier oppfylder lovkravene i barnehageloven?	Det ble også gjennomført tilsyn i dispensasjon fra utdanningskravet: 7 kontrollspørsmål og 3 brudd
Barnehage	Balsfjord		Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - Risikovurdering og veiledning	5	4	Bruker barnehagemyndigheten denne kunnskapen til å gjøre risikovurderinger for å vurdere behov for veiledning og tilsyn?	
Barnehage	Balsfjord		Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - Risikovurdering og veiledning	5	4	Gjennomfører barnehagemyndigheten veiledning og tilsyn i tråd med sine risikovurderinger?	
Barnehage	Balsfjord		Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - Gjennomføring av tilsyn	5	1	Bruker barnehagemyndigheten tilsyn som virkemiddel der dette er nødvendig for å påse regelverksetterlevelse etter barnehageloven hos barnehageeier?	
Barnehage	Balsfjord		Godkjenning av familiebarnehager - Avgjørelse på søknad	22	3	Tar barnehagemyndigheten hensyn til uttalelser og eventuelle vilkår fra andre myndigheter i sin vurdering av om den skal godkjenne familiebarnehagen?	
Barnehage	Balsfjord		Godkjenning av familiebarnehager - Avgjørelse på søknad	22	3	Inneholder vedtaket informasjon om retten til å se sakens dokumenter?	
Barnehage	Balsfjord		Barnehagemyndighetens godkjenning av barnehager - Før søknad	22	3	Inneholder vedtak om avslag eller innvilgelse med vilkår informasjon om: a) Klageadgang? b) Klagefrist? c) Klageinstans? d) Fremgangsmåten ved klage?	
Barnehage	Karlsøy		Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - Risikovurdering og veiledning	5	3	Har barnehagemyndigheten tilstrekkelig kunnskap om hvordan alle barnehageeierne oppfylder sine plikter etter barnehageloven?	
Barnehage	Karlsøy		Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - Risikovurdering og veiledning	5	3	Bruker barnehagemyndigheten denne kunnskapen til å gjøre risikovurderinger for å vurdere behov for veiledning og tilsyn?	

Barnehage	Karlsøy		Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - Risikovurdering og veiledning	5	3	Gjennomfører barnehagemyndigheten veiledning og tilsyn i tråd med sine risikovurderinger?	
Barnehage	Karlsøy		Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - Gjennomføring av tilsyn	5	1	Bruker barnehagemyndigheten tilsyn som virkemiddel der dette er nødvendig for å påse regelverksetterlevelse etter barnehageloven hos barnehageeier?	
Barnehage	Karlsøy		Barnehagemyndighetens godkjenning av barnehager - Før søknad	1	1	Gir barnehagemyndigheten nødvendig veiledning om regler for godkjenning av barnehager til den som ønsker å søke om godkjenning?	
Barnehage	Måsøy		Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - Risikovurdering og veiledning	5	5	Har barnehagemyndigheten oversikt over barnehageeiers plikter etter barnehageloven?	
Barnehage	Måsøy		Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - Risikovurdering og veiledning	5	5	Har barnehagemyndigheten oversikt over barnehageeiers plikter etter barnehageloven?	
Barnehage	Måsøy		Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - Risikovurdering og veiledning	5	5	Bruker barnehagemyndigheten denne kunnskapen til å gjøre risikovurderinger for å vurdere behov for veiledning og tilsyn?	
Barnehage	Måsøy		Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - Risikovurdering og veiledning	5	5	Er barnehagemyndighetens risikovurderinger basert på oppdatert og gjeldende forståelse av barnehageloven?	
Barnehage	Måsøy		Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - Risikovurdering og veiledning	5	5	Gjennomfører barnehagemyndigheten veiledning og tilsyn i tråd med sine risikovurderinger?	
Barnehage	Måsøy		Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - Gjennomføring av tilsyn	1	1	Bruker barnehagemyndigheten tilsyn som virkemiddel der dette er nødvendig for å påse regelverksetterlevelse etter barnehageloven hos barnehageeier?	Kunne ikke vurdere alle kontrollspørsmål fordi kommunen ikke har gjennomført tilsyn
Barnehage	Berlevåg		Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - Risikovurdering og veiledning	5	3	Har barnehagemyndigheten tilstrekkelig kunnskap om hvordan alle barnehageeierne oppfyller sine plikter etter barnehageloven?	
Barnehage	Berlevåg		Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - Risikovurdering og veiledning	5	3	Bruker barnehagemyndigheten denne kunnskapen til å gjøre risikovurderinger for å vurdere behov for veiledning og tilsyn?	
Barnehage	Berlevåg		Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - Risikovurdering og veiledning	5	3	Gjennomfører barnehagemyndigheten veiledning og tilsyn i tråd med sine risikovurderinger?	
Barnehage	Berlevåg		Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - Gjennomføring av tilsyn	5	1	Bruker barnehagemyndigheten tilsyn som virkemiddel der dette er nødvendig for å påse regelverksetterlevelse etter barnehageloven hos barnehageeier?	Kunne ikke vurdere alle kontrollspørsmål fordi barnehagemyndigheten ikke har gjennomført tilsyn
Barnehage	Kvæfjord		Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - Risikovurdering og veiledning	5	3	Har barnehagemyndigheten tilstrekkelig kunnskap om hvordan alle barnehageeierne oppfyller sine plikter etter barnehageloven?	Det ble også gjennomført tilsyn i dispensasjon fra utdanningskravet: 7 kontrollspørsmål
Barnehage	Kvæfjord		Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - Risikovurdering og veiledning	5	3	Bruker barnehagemyndigheten denne kunnskapen til å gjøre risikovurderinger for å vurdere behov for veiledning og tilsyn?	
Barnehage	Kvæfjord		Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - Risikovurdering og veiledning	5	3	Gjennomfører barnehagemyndigheten veiledning og tilsyn i tråd med sine risikovurderinger?	
Barnehage	Kvæfjord		Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - Gjennomføring av tilsyn	5	1	Bruker barnehagemyndigheten tilsyn som virkemiddel der dette er nødvendig for å påse regelverksetterlevelse etter barnehageloven hos barnehageeier?	
Barnehage	Kvæfjord		Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - Reaksjoner og vedtak	9	1	Inneholder pålegg om retting eller vedtak om stenging informasjon om: a) De reglene vedtaket bygger på? b) De faktiske forholdene vedtaket bygger på? c) De hovedhensyn som har vært avgjørende ved utøving av forvaltningsmessig skjønn? d) Klageadgang? e) Klagefrist? f) Klageinstans? g) Fremgangsmåten ved klage? h) Informasjon om retten til å se sakens dokumenter? i) Informasjon om retten til å be om utsatt iverksettelse?	

Opplæring	Troms fylkeskommune	Ishavsbyen videregående skole	Skolemiljø - Forebyggende arbeid (forebyggende)	4	4	Sikrer rektor at elevene får ta del i planleggingen og gjennomføringen av arbeidet for et trygt og godt skolemiljø?	
Opplæring	Troms fylkeskommune	Ishavsbyen videregående skole	Skolemiljø - Forebyggende arbeid (forebyggende)	4	4	Jobber rektor for at skolen skal praktisere holdninger og verdier som bidrar til et trygt og godt skolemiljø?	
Opplæring	Troms fylkeskommune	Ishavsbyen videregående skole	Skolemiljø - Forebyggende arbeid (forebyggende)	4	4	Jobber rektor for at lærerne skal fremme en positiv samhandling i klasserommet?	
Opplæring	Troms fylkeskommune	Ishavsbyen videregående skole	Skolemiljø - Forebyggende arbeid (forebyggende)	4	4	Evaluerer skolen det forebyggende arbeidet med skolemiljøet basert på blant annet synspunkter fra elevene, foreldrene og ansatte?	
Opplæring	Troms fylkeskommune	Ishavsbyen videregående skole	Skolemiljø - Forsvarlig system (forebygge og informere)	5	5	Gir skolen elevene og foreldrene informasjon om retten til et trygt og godt skolemiljø, om skolens aktivitetsplikt og om retten til å melde en sak til fylkesmannen?	
Opplæring	Troms fylkeskommune	Ishavsbyen videregående skole	Skolemiljø - Forebyggende arbeid (informere)	5	5	Sikrer rektor at skolen informerer aktuelle råd og utvalg om deres rett til innsyn i dokumentasjon som gjelder det systematiske arbeidet for et trygt og godt skolemiljø, og at de har rett til å uttale seg i alle saker som er viktige for skolemiljøet?	
Opplæring	Troms fylkeskommune	Ishavsbyen videregående skole	Skolemiljø - Forebyggende arbeid (informere)	5	5	Sikrer rektor at skolen tar elevrådet og forelderrådet med i arbeidet med skolemiljøtiltak, og at det skjer så tidlig som mulig?	
Opplæring	Troms fylkeskommune	Ishavsbyen videregående skole	Skolemiljø - Forebyggende arbeid (informere)	5	5	Evaluerer skolen arbeidet med å informere og involvere aktuelle råd og utvalg basert på blant annet synspunkter fra elevene, foreldrene og ansatte?	
Opplæring	Troms fylkeskommune	Ishavsbyen videregående skole	Skolemiljø - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak (aktivitetsplikten)	10	5	Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og at de følger spesielt godt med på elever som kan være særskilt sårbare?	
Opplæring	Troms fylkeskommune	Ishavsbyen videregående skole	Skolemiljø - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak (aktivitetsplikten)	10	5	Sørger rektor for at alle som jobber på skolen, griper inn mot krenkelsersom for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering, dersom det er mulig?	
Opplæring	Troms fylkeskommune	Ishavsbyen videregående skole	Skolemiljø - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak (aktivitetsplikten)	10	5	Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?	
Opplæring	Troms fylkeskommune	Ishavsbyen videregående skole	Skolemiljø - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak (aktivitetsplikten)	10	5	Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor så raskt som saken tilsier?	
Opplæring	Troms fylkeskommune	Ishavsbyen videregående skole	Skolemiljø - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak (aktivitetsplikten)	10	5	Sikrer rektor at skolen setter inn egnede tiltak dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt?	
Opplæring	Troms fylkeskommune	Ishavsbyen videregående skole	Skolemiljø - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever (aktivitetsplikten)	5	3	Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever, eller at de varsler direkte til skoleeieren dersom mistanken gjelder en i skoleledelsen?	
Opplæring	Troms fylkeskommune	Ishavsbyen videregående skole	Skolemiljø - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever (aktivitetsplikten)	5	3	Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever, eller at de varsler direkte til skoleeieren dersom mistanken gjelder en i skoleledelsen?	
Opplæring	Troms fylkeskommune	Ishavsbyen videregående skole	Skolemiljø - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever (aktivitetsplikten)	5	3	Sikrer rektor at skolen undersøker saken straks?	
Opplæring	Troms fylkeskommune	Ishavsbyen videregående skole	Skolemiljø - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak (aktivitetsplikten)	6	6	Lager skolen en skriftlig plan i tråd med kravene i § 9 A-4 sjette ledd når skolen skal sette inn tiltak i en sak?	
Opplæring	Troms fylkeskommune	Ishavsbyen videregående skole	Skolemiljø - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak (aktivitetsplikten)	6	6	Får eleven og foreldrene som saken gjelder, aktivitetsplanen fra skolen?	

Opplæring	Troms fylkeskommune	Ishavsbyen videregående skole	Skolemiljø - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak (aktivitetsplikten)	6	6	Følger rektor opp at skolen gjennomfører tiltak i tråd med aktivitetsplanen?
Opplæring	Troms fylkeskommune	Ishavsbyen videregående skole	Skolemiljø - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak (aktivitetsplikten)	6	6	Sikrer rektor at skolen innhenter tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket, inkludert elevens syn på hvordan tiltakene har virket, og hvilke endringer eleven ønsker?
Opplæring	Troms fylkeskommune	Ishavsbyen videregående skole	Skolemiljø - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak (aktivitetsplikten)	6	6	Sørger rektor for at skolen tilpasser tiltakene basert på informasjonen om hvordan tiltakene har virket og elevens syn?
Opplæring	Troms fylkeskommune	Ishavsbyen videregående skole	Skolemiljø - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak (aktivitetsplikten)	6	6	Informerer skolen elever og foreldre som mener at skolen ikke oppfyller aktivitetsplikten, om at de kan melde saken sin til fylkesmannen?
Opplæring	Troms fylkeskommune	Ishavsbyen videregående skole	Skolemiljø - Forsvarlig system(forebygge og informere)	6	5	Skaffer skoleeieren seg informasjon om hvordan skolene jobber forebyggende, kontinuerlig og systematisk for å fremme et trygt og godt skolemiljø for elevene, inkludert elevenes syn?
Opplæring	Troms fylkeskommune	Ishavsbyen videregående skole	Skolemiljø - Forsvarlig system(forebygge og informere)	6	5	Er skoleeierens system som helhet forsvarlig?
Opplæring	Troms fylkeskommune	Ishavsbyen videregående skole	Skolemiljø - Forsvarlig system(forebygge og informere)	6	5	Skaffer skoleeieren seg informasjon om hvordan skolene informere og involvere elever og foreldre i arbeidet for et trygt og godt skolemiljø, inkludert elevenes syn på dette?
Opplæring	Troms fylkeskommune	Ishavsbyen videregående skole	Skolemiljø - Forsvarlig system(forebygge og informere)	6	5	Bruker skoleeieren denne informasjonen til å vurdere om skolene sitt arbeid er i samsvar med regelverket?
Opplæring	Troms fylkeskommune	Ishavsbyen videregående skole	Skolemiljø - Forsvarlig system(forebygge og informere)	6	5	Er skoleeierens system som helhet forsvarlig?
Opplæring	Troms fylkeskommune	Ishavsbyen videregående skole	Skolemiljø - Forsvarlig system(aktivitetsplikten)	3	2	Skaffer skoleeieren seg informasjon om oppfyllelse av aktivitetsplikten? (Bokstav a-d)
Opplæring	Troms fylkeskommune	Ishavsbyen videregående skole	Skolemiljø - Forsvarlig system(aktivitetsplikten)	3	2	Er skoleeierens system som helhet forsvarlig?
Opplæring	Skånland	Skånland skole	Skolemiljø - Forebyggende arbeid (forebyggende)	4	3	Sikrer rektor at elevene får ta del i planleggingen og gjennomføringen av arbeidet for et trygt og godt skolemiljø?
Opplæring	Skånland	Skånland skole	Skolemiljø - Forebyggende arbeid (forebyggende)	4	3	Jobber rektor for at skolen skal praktisere holdninger og verdier som bidrar til et trygt og godt skolemiljø?
Opplæring	Skånland	Skånland skole	Skolemiljø - Forebyggende arbeid (forebyggende)	4	3	Evaluerer skolen det forebyggende arbeidet med skolemiljøet basert på blant annet synspunkter fra elevene, foreldrene og ansatte?
Opplæring	Skånland	Skånland skole	Skolemiljø - Forebyggende arbeid (informere)	5	5	Gir skolen elevene og foreldrene informasjon om retten til et trygt og godt skolemiljø, om skolens aktivitetsplikt og om retten til å melde en sak til fylkesmannen?
Opplæring	Skånland	Skånland skole	Skolemiljø - Forebyggende arbeid (informere)	5	5	Sikrer rektor at skolen informerer aktuelle råd og utvalg om deres rett til innsyn i dokumentasjon som gjelder det systematiske arbeidet for et trygt og godt skolemiljø, og at de har rett til å uttale seg i alle saker som er viktige for skolemiljøet?
Opplæring	Skånland	Skånland skole	Skolemiljø - Forebyggende arbeid (informere)	5	5	Sikrer rektor at skolen informerer aktuelle råd og utvalg om alt som er viktig for skolemiljøet?
Opplæring	Skånland	Skånland skole	Skolemiljø - Forebyggende arbeid (informere)	5	5	Sikrer rektor at skolen tar elevrådet og foreldrerådet med i arbeidet med skolemiljøtiltak, og at det skjer så tidlig som mulig?
Opplæring	Skånland	Skånland skole	Skolemiljø - Forebyggende arbeid (informere)	5	5	Evaluerer skolen arbeidet med å informere og involvere aktuelle råd og utvalg basert på blant annet synspunkter fra elevene, foreldrene og ansatte?
Opplæring	Skånland	Skånland skole	Skolemiljø - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak (aktivitetsplikten)	10	7	Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og at de følger spesielt godt med på elever som kan være særskilt sårbare?

Opplæring	Skånland	Skånland skole	Skolemiljø - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak (aktivitetsplikten)	10	7	Sørger rektor for at alle som jobber på skolen, griper inn mot krenkelsesområder som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering, dersom det er mulig?	
Opplæring	Skånland	Skånland skole	Skolemiljø - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak (aktivitetsplikten)	10	7	Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?	
Opplæring	Skånland	Skånland skole	Skolemiljø - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak (aktivitetsplikten)	10	7	Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor så raskt som saken tilsier?	
Opplæring	Skånland	Skånland skole	Skolemiljø - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak (aktivitetsplikten)	10	7	Sikrer rektor at skolen undersøker saken når rektor mottar varsel fra en som jobber ved skolen, eller en elev sier fra om at skolemiljøet ikke er trygt og godt?	
Opplæring	Skånland	Skånland skole	Skolemiljø - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak (aktivitetsplikten)	10	7	Sikrer rektor at eleven får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen?	
Opplæring	Skånland	Skånland skole	Skolemiljø - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak (aktivitetsplikten)	10	7	Sikrer rektor at skolen setter inn egnede tiltak dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt?	
Opplæring	Skånland	Skånland skole	Skolemiljø - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever (aktivitetsplikten)	5	4	Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever, eller at de varsler direkte til skoleeieren dersom mistanken gjelder en i skoleledelsen?	
Opplæring	Skånland	Skånland skole	Skolemiljø - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever (aktivitetsplikten)	5	4	Sikrer rektor at alle som jobber på skolen varsler rektor eller eventuelt skoleeieren straks?	
Opplæring	Skånland	Skånland skole	Skolemiljø - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever (aktivitetsplikten)	5	4	Sikrer rektor at skolen undersøker saken ved mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever?	
Opplæring	Skånland	Skånland skole	Skolemiljø - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever (aktivitetsplikten)	5	4	Sikrer rektor at skolen undersøker saken straks?	
Opplæring	Skånland	Skånland skole	Skolemiljø - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak (aktivitetsplikten)	6	1	Informerer skolen elever og foreldre som mener at skolen ikke oppfyller aktivitetsplikten, om at de kan melde saken sin til fylkesmannen?	
Opplæring	Skånland	Skånland skole	Skolemiljø - Forsvarlig system(forebygge og informere)	8	8	Skaffer skoleeieren seg informasjon om hvordan skolene jobber forebyggende, kontinuerlig og systematisk for å fremme et trygt og godt skolemiljø for elevene, inkludert elevenes syn?	
Opplæring	Skånland	Skånland skole	Skolemiljø - Forsvarlig system(forebygge og informere)	8	8	Bruker skoleeieren denne informasjonen til å vurdere om skolene sitt arbeid er i samsvar med regelverket?	
Opplæring	Skånland	Skånland skole	Skolemiljø - Forsvarlig system(forebygge og informere)	8	8	Sørger skoleeieren for at skolene endrer praksis dersom det er nødvendig?	
Opplæring	Skånland	Skånland skole	Skolemiljø - Forsvarlig system(forebygge og informere)	8	8	Er skoleeierens system som helhet forsvarlig?	
Opplæring	Skånland	Skånland skole	Skolemiljø - Forsvarlig system(forebygge og informere)	8	8	Skaffer skoleeieren seg informasjon om hvordan skolene informere og involvere elever og foreldre i arbeidet for et trygt og godt skolemiljø, inkludert elevenes syn på dette?	
Opplæring	Skånland	Skånland skole	Skolemiljø - Forsvarlig system(forebygge og informere)	8	8	Bruker skoleeieren denne informasjonen til å vurdere om skolene sitt arbeid er i samsvar med regelverket?	
Opplæring	Skånland	Skånland skole	Skolemiljø - Forsvarlig system(forebygge og informere)	8	8	Sørger skoleeieren for at skolene endrer praksis dersom det er nødvendig?	
Opplæring	Skånland	Skånland skole	Skolemiljø - Forsvarlig system(forebygge og informere)	8	8	Er skoleeierens system som helhet forsvarlig?	

Opplæring	Skånland	Skånland skole	Skolemiljø - Forsvarlig system(aktivitetsplikten)	4	4	Skaffer skoleeieren seg informasjon om oppfyllelse av aktivitetsplikten? (Bokstav a-d)
Opplæring	Skånland	Skånland skole	Skolemiljø - Forsvarlig system(aktivitetsplikten)	4	4	Bruker skoleeieren denne informasjonen til å vurdere om skolene sitt arbeid er i samsvar med regelverket?
Opplæring	Skånland	Skånland skole	Skolemiljø - Forsvarlig system(aktivitetsplikten)	4	4	Sørger skoleeieren for at skolene endrer praksis dersom det er nødvendig?
Opplæring	Skånland	Skånland skole	Skolemiljø - Forsvarlig system(aktivitetsplikten)	4	4	Er skoleeierens system som helhet forsvarlig?
Opplæring	Finnmark fylkeskommune	Alta videregående skole	Skolemiljø - Forebyggende arbeid (forebyggende)	4	3	Jobber rektor for at skolen skal praktisere holdninger og verdier som bidrar til et trygt og godt skolemiljø?
Opplæring	Finnmark fylkeskommune	Alta videregående skole	Skolemiljø - Forebyggende arbeid (forebyggende)	4	3	Jobber rektor for at lærerne skal fremme en positiv samhandling i klasserommet?
Opplæring	Finnmark fylkeskommune	Alta videregående skole	Skolemiljø - Forebyggende arbeid (forebyggende)	4	3	Evaluerer skolen det forebyggende arbeidet med skolemiljøet basert på blant annet synspunkter fra elevene, foreldrene og ansatte?
Opplæring	Finnmark fylkeskommune	Alta videregående skole	Skolemiljø - Forebyggende arbeid (informere)	5	5	Gir skolen elevene og foreldrene informasjon om retten til et trygt og godt skolemiljø, om skolens aktivitetsplikt og om retten til å melde en sak til fylkesmannen?
Opplæring	Finnmark fylkeskommune	Alta videregående skole	Skolemiljø - Forebyggende arbeid (informere)	5	5	Sikrer rektor at skolen informerer aktuelle råd og utvalg om deres rett til innsyn i dokumentasjon som gjelder det systematiske arbeidet for et trygt og godt skolemiljø, og at de har rett til å uttale seg i alle saker som er viktige for skolemiljøet?
Opplæring	Finnmark fylkeskommune	Alta videregående skole	Skolemiljø - Forebyggende arbeid (informere)	5	5	Sikrer rektor at skolen informerer aktuelle råd og utvalg om alt som er viktig for skolemiljøet?
Opplæring	Finnmark fylkeskommune	Alta videregående skole	Skolemiljø - Forebyggende arbeid (informere)	5	5	Sikrer rektor at skolen tar elevrådet og forelderrådet med i arbeidet med skolemiljøtiltak, og at det skjer så tidlig som mulig?
Opplæring	Finnmark fylkeskommune	Alta videregående skole	Skolemiljø - Forebyggende arbeid (informere)	5	5	Evaluerer skolen arbeidet med å informere og involvere aktuelle råd og utvalg basert på blant annet synspunkter fra elevene, foreldrene og ansatte?
Opplæring	Finnmark fylkeskommune	Alta videregående skole	Skolemiljø - Forsvarlig system(forebygge og informere)	8	4	Skaffer skoleeieren seg informasjon om hvordan skolene informere og involvere elever og foreldre i arbeidet for et trygt og godt skolemiljø, inkludert elevenes syn på dette?
Opplæring	Finnmark fylkeskommune	Alta videregående skole	Skolemiljø - Forsvarlig system(forebygge og informere)	8	4	Bruker skoleeieren denne informasjonen til å vurdere om skolene sitt arbeid er i samsvar med regelverket?
Opplæring	Finnmark fylkeskommune	Alta videregående skole	Skolemiljø - Forsvarlig system(forebygge og informere)	8	4	Sørger skoleeieren for at skolene endrer praksis dersom det er nødvendig?
Opplæring	Finnmark fylkeskommune	Alta videregående skole	Skolemiljø - Forsvarlig system(forebygge og informere)	8	4	Er skoleeierens system som helhet forsvarlig?
Opplæring	Finnmark fylkeskommune	Alta videregående skole	Skolemiljø - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak (aktivitetsplikten)	10	5	Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og at de følger spesielt godt med på elever som kan være særskilt sårbare?
Opplæring	Finnmark fylkeskommune	Alta videregående skole	Skolemiljø - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak (aktivitetsplikten)	10	5	Sørger rektor for at alle som jobber på skolen, griper inn mot krenkelsersom for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering, dersom det er mulig?
Opplæring	Finnmark fylkeskommune	Alta videregående skole	Skolemiljø - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak (aktivitetsplikten)	10	5	Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?
Opplæring	Finnmark fylkeskommune	Alta videregående skole	Skolemiljø - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak (aktivitetsplikten)	10	5	Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor så raskt som saken tilsier?
Opplæring	Finnmark fylkeskommune	Alta videregående skole	Skolemiljø - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak (aktivitetsplikten)	10	5	Sikrer rektor at skolen setter inn egnede tiltak dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt?

Opplæring	Finnmark fylkeskommune	Alta videregående skole	Skolemiljø - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever (aktivitetsplikten)	5	3	Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever, eller at de varsler direkte til skoleeieren dersom mistanken gjelder en i skoleledelsen?
Opplæring	Finnmark fylkeskommune	Alta videregående skole	Skolemiljø - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever (aktivitetsplikten)	5	3	Sikrer rektor at alle som jobber på skolen varsler rektor eller eventuelt skoleeieren straks?
Opplæring	Finnmark fylkeskommune	Alta videregående skole	Skolemiljø - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever (aktivitetsplikten)	5	3	Varsler rektor skoleeieren straks dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever?
Barnehage	Finnmark fylkeskommune	Alta videregående skole	Skolemiljø - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak (aktivitetsplikten)	6	6	Lager skolen en skriftlig plan i tråd med kravene i § 9 A-4 sjette ledd når skolen skal sette inn tiltak i en sak?
Opplæring	Finnmark fylkeskommune	Alta videregående skole	Skolemiljø - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak (aktivitetsplikten)	6	6	Får eleven og foreldrene som saken gjelder, aktivitetsplanen fra skolen?
Opplæring	Finnmark fylkeskommune	Alta videregående skole	Skolemiljø - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak (aktivitetsplikten)	6	6	Følger rektor opp at skolen gjennomfører tiltak i tråd med aktivitetsplanen?
Opplæring	Finnmark fylkeskommune	Alta videregående skole	Skolemiljø - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak (aktivitetsplikten)	6	6	Sikrer rektor at skolen innhenter tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket, inkludert elevens syn på hvordan tiltakene har virket, og hvilke endringer eleven ønsker?
Opplæring	Finnmark fylkeskommune	Alta videregående skole	Skolemiljø - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak (aktivitetsplikten)	6	6	Sørger rektor for at skolen tilpasser tiltakene basert på informasjonen om hvordan tiltakene har virket og elevens syn?
Opplæring	Finnmark fylkeskommune	Alta videregående skole	Skolemiljø - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak (aktivitetsplikten)	6	6	Informerer skolen elever og foreldre som mener at skolen ikke oppfyller aktivitetsplikten, om at de kan melde saken sin til fylkesmannen?
Opplæring	Finnmark fylkeskommune	Alta videregående skole	Skolemiljø - Forsvarlig system(aktivitetsplikten)	4	4	Skaffer skoleeieren seg informasjon om oppfyllelse av aktivitetsplikten? (Bokstav a-d)
Opplæring	Finnmark fylkeskommune	Alta videregående skole	Skolemiljø - Forsvarlig system(aktivitetsplikten)	4	4	Bruker skoleeieren denne informasjonen til å vurdere om skolene sitt arbeid er i samsvar med regelverket?
Opplæring	Finnmark fylkeskommune	Alta videregående skole	Skolemiljø - Forsvarlig system(aktivitetsplikten)	4	4	Sørger skoleeieren for at skolene endrer praksis dersom det er nødvendig?
Opplæring	Finnmark fylkeskommune	Alta videregående skole	Skolemiljø - Forsvarlig system(aktivitetsplikten)	4	4	Er skoleeierens system som helhet forsvarlig?
Opplæring	Tana	Tanabru skole	Skolemiljø - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak (aktivitetsplikten)	10	6	Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og at de følger spesielt godt med på elever som kan være særskilt sårbare?
Opplæring	Tana	Tanabru skole	Skolemiljø - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak (aktivitetsplikten)	10	6	Sørger rektor for at alle som jobber på skolen, griper inn mot krenkelsers som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering, dersom det er mulig?
Opplæring	Tana	Tanabru skole	Skolemiljø - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak (aktivitetsplikten)	10	6	Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?
Opplæring	Tana	Tanabru skole	Skolemiljø - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak (aktivitetsplikten)	10	6	Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor så raskt som saken tilsier?
Opplæring	Tana	Tanabru skole	Skolemiljø - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak (aktivitetsplikten)	10	6	Varsler rektor skoleeieren om alvorlige tilfeller, inkludert tilfeller der skolen ikke har klart å løse en sak?
Opplæring	Tana	Tanabru skole	Skolemiljø - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak (aktivitetsplikten)	10	6	Sikrer rektor at skolen setter inn egnede tiltak dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt?

Opplæring	Tana	Tanabru skole	Skolemiljø - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever (aktivitetsplikten)	5	2	Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever, eller at de varsler direkte til skoleeieren dersom mistanken gjelder en i skoleledelsen?
Opplæring	Tana	Tanabru skole	Skolemiljø - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever (aktivitetsplikten)	5	2	Sikrer rektor at alle som jobber på skolen varsler rektor eller eventuelt skoleeieren straks?
Opplæring	Tana	Tanabru skole	Skolemiljø - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak (aktivitetsplikten)	6	5	Lager skolen en skriftlig plan i tråd med kravene i § 9 A-4 sjette ledd når skolen skal sette inn tiltak i en sak?
Opplæring	Tana	Tanabru skole	Skolemiljø - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak (aktivitetsplikten)	6	5	Får eleven og foreldrene som saken gjelder, aktivitetsplanen fra skolen?
Opplæring	Tana	Tanabru skole	Skolemiljø - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak (aktivitetsplikten)	6	5	Følger rektor opp at skolen gjennomfører tiltak i tråd med aktivitetsplanen?
Opplæring	Tana	Tanabru skole	Skolemiljø - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak (aktivitetsplikten)	6	5	Sikrer rektor at skolen innhenter tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket, inkludert elevens syn på hvordan tiltakene har virket, og hvilke endringer eleven ønsker?
Opplæring	Tana	Tanabru skole	Skolemiljø - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak (aktivitetsplikten)	6	5	Sørger rektor for at skolen tilpasser tiltakene basert på informasjonen om hvordan tiltakene har virket og elevens syn?
Opplæring	Tana	Tanabru skole	Skolemiljø - Forsvarlig system(aktivitetsplikten)	3	3	Skaffer skoleeieren seg informasjon om oppfyllelse av aktivitetsplikten? (Bokstav a-d)
Opplæring	Tana	Tanabru skole	Skolemiljø - Forsvarlig system(aktivitetsplikten)	3	3	Bruker skoleeieren denne informasjonen til å vurdere om skolene sitt arbeid er i samsvar med regelverket?
Opplæring	Tana	Tanabru skole	Skolemiljø - Forsvarlig system(aktivitetsplikten)	3	3	Er skoleeierens system som helhet forsvarlig?
Opplæring	Tana	Tanabru skole	Skolemiljø - Forsvarlig system(forebygge og informere)	3	3	Skaffer skoleeieren seg informasjon om hvordan skolene informere og involvere elever og foreldre i arbeidet for et trygt og godt skolemiljø, inkludert elevens syn på dette?
Opplæring	Tana	Tanabru skole	Skolemiljø - Forsvarlig system(forebygge og informere)	3	3	Bruker skoleeieren denne informasjonen til å vurdere om skolene sitt arbeid er i samsvar med regelverket?
Opplæring	Tana	Tanabru skole	Skolemiljø - Forsvarlig system(forebygge og informere)	3	3	Er skoleeierens system som helhet forsvarlig?
Opplæring	Kautokeino	Kautokeino barneskole	Skolemiljø - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak (aktivitetsplikten)	10	9	Har alle som jobber på skolen, kunnskap om at det er elevens subjektive opplevelse som avgjør om eleven har et trygt og godt skolemiljø?
Opplæring	Kautokeino	Kautokeino barneskole	Skolemiljø - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak (aktivitetsplikten)	10	9	Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og at de følger spesielt godt med på elever som kan være særskilt sårbare?
Opplæring	Kautokeino	Kautokeino barneskole	Skolemiljø - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak (aktivitetsplikten)	10	9	Sørger rektor for at alle som jobber på skolen, griper inn mot krenkelsener som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering, dersom det er mulig?
Opplæring	Kautokeino	Kautokeino barneskole	Skolemiljø - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak (aktivitetsplikten)	10	9	Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?
Opplæring	Kautokeino	Kautokeino barneskole	Skolemiljø - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak (aktivitetsplikten)	10	9	Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor så raskt som saken tilsier?
Opplæring	Kautokeino	Kautokeino barneskole	Skolemiljø - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak (aktivitetsplikten)	10	9	Varsler rektor skoleeieren om alvorlige tilfeller, inkludert tilfeller der skolen ikke har klart å løse en sak?

Opplæring	Kautokeino	Kautokeino barneskole	Skolemiljø - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak (aktivitetsplikten)	10	9	Sikrer rektor at skolen undersøker saken når rektor mottar varsel fra en som jobber ved skolen, eller en elev sier fra om at skolemiljøet ikke er trygt og godt?	
Opplæring	Kautokeino	Kautokeino barneskole	Skolemiljø - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak (aktivitetsplikten)	10	9	Sikrer rektor at skolen undersøker saken snarest?	
Opplæring	Kautokeino	Kautokeino barneskole	Skolemiljø - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak (aktivitetsplikten)	10	9	Sikrer rektor at skolen setter inn egnede tiltak dersom en elev rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt?	
Opplæring	Kautokeino	Kautokeino barneskole	Skolemiljø - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever (aktivitetsplikten)	5	3	Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever, eller at de varsler direkte til skoleeieren dersom mistanken gjelder en i skoleledelsen?	
Opplæring	Kautokeino	Kautokeino barneskole	Skolemiljø - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever (aktivitetsplikten)	5	3	Sikrer rektor at alle som jobber på skolen varsler rektor eller eventuelt skoleeieren straks?	
Opplæring	Kautokeino	Kautokeino barneskole	Skolemiljø - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever (aktivitetsplikten)	5	3	Sikrer rektor at skolen undersøker saken straks?	
Opplæring	Kautokeino	Kautokeino barneskole	Skolemiljø - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak (aktivitetsplikten)	6	5	Får eleven og foreldrene som saken gjelder, aktivitetsplanen fra skolen?	
Opplæring	Kautokeino	Kautokeino barneskole	Skolemiljø - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak (aktivitetsplikten)	6	5	Følger rektor opp at skolen gjennomfører tiltak i tråd med aktivitetsplanen?	
Opplæring	Kautokeino	Kautokeino barneskole	Skolemiljø - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak (aktivitetsplikten)	6	5	Sikrer rektor at skolen innhenter tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket, inkludert elevens syn på hvordan tiltakene har virket, og hvilke endringer eleven ønsker?	
Opplæring	Kautokeino	Kautokeino barneskole	Skolemiljø - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak (aktivitetsplikten)	6	5	Sørger rektor for at skolen tilpasser tiltakene basert på informasjonen om hvordan tiltakene har virket og elevens syn?	
Opplæring	Kautokeino	Kautokeino barneskole	Skolemiljø - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak (aktivitetsplikten)	6	5	Informerer skolen elever og foreldre som mener at skolen ikke oppfyller aktivitetsplikten, om at de kan melde saken sin til fylkesmannen?	
Opplæring	Kautokeino	Kautokeino barneskole	Skolemiljø - Forsvarlig system(aktivitetsplikten)	4	4	Skaffer skoleeieren seg informasjon om oppfyllelse av aktivitetsplikten? (Bokstav a-d)	
Opplæring	Kautokeino	Kautokeino barneskole	Skolemiljø - Forsvarlig system(aktivitetsplikten)	4	4	Bruker skoleeieren denne informasjonen til å vurdere om skolene sitt arbeid er i samsvar med regelverket?	
Opplæring	Kautokeino	Kautokeino barneskole	Skolemiljø - Forsvarlig system(aktivitetsplikten)	4	4	Sørger skoleeieren for at skolene endrer praksis dersom det er nødvendig?	
Opplæring	Kautokeino	Kautokeino barneskole	Skolemiljø - Forsvarlig system(aktivitetsplikten)	4	4	Er skoleeierens system som helhet forsvarlig?	
Opplæring	Skjervøy	Skjervøy barneskole	Skolemiljø - Forebyggende arbeid (forebyggende)	4	1	Evaluerer skolen det forebyggende arbeidet med skolemiljøet basert på blant annet synspunkter fra elevene, foreldrene og ansatte?	
Opplæring	Skjervøy	Skjervøy barneskole	Skolemiljø - Forebyggende arbeid (informere)	5	4	Gir skolen elevene og foreldrene informasjon om retten til et trygt og godt skolemiljø, om skolens aktivitetsplikt og om retten til å melde en sak til fylkesmannen?	
Opplæring	Skjervøy	Skjervøy barneskole	Skolemiljø - Forebyggende arbeid (informere)	5	4	Sikrer rektor at skolen informerer aktuelle råd og utvalg om deres rett til innsyn i dokumentasjon som gjelder det systematiske arbeidet for et trygt og godt skolemiljø, og at de har rett til å uttale seg i alle saker som er viktige for skolemiljøet?	
Opplæring	Skjervøy	Skjervøy barneskole	Skolemiljø - Forebyggende arbeid (informere)	5	4	Sikrer rektor at skolen tar elevrådet og forelderrådet med i arbeidet med skolemiljøtiltak, og at det skjer så tidlig som mulig?	

Opplæring	Skjervøy	Skjervøy barneskole	Skolemiljø - Forebyggende arbeid (informere)	5	4	Evaluerer skolen arbeidet med å informere og involvere aktuelle råd og utvalg basert på blant annet synspunkter fra elevene, foreldrene og ansatte?	
Opplæring	Skjervøy	Skjervøy barneskole	Skolemiljø - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak (aktivitetsplikten)	10	1	Skolemiljø - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak (aktivitetsplikten)	Ikke lovbrudd på disse kontrollspørsmålene
Opplæring	Skjervøy	Skjervøy barneskole	Skolemiljø - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever (aktivitetsplikten)	5	2	Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever, eller at de varsler direkte til skoleeieren dersom mistanken gjelder en i skoleledelsen?	
Opplæring	Skjervøy	Skjervøy barneskole	Skolemiljø - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever (aktivitetsplikten)	5	2	Sikrer rektor at alle som jobber på skolen varsler rektor eller eventuelt skoleeieren straks?	
Opplæring	Skjervøy	Skjervøy barneskole	Skolemiljø - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak (aktivitetsplikten)	6	3	Sikrer rektor at skolen innhenter tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket, inkludert elevens syn på hvordan tiltakene har virket, og hvilke endringer eleven ønsker?	
Opplæring	Skjervøy	Skjervøy barneskole	Skolemiljø - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak (aktivitetsplikten)	6	3	Sørger rektor for at skolen tilpasser tiltakene basert på informasjonen om hvordan tiltakene har virket og elevens syn?	
Opplæring	Skjervøy	Skjervøy barneskole	Skolemiljø - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak (aktivitetsplikten)	6	3	Informerer skolen elever og foreldre som mener at skolen ikke oppfyller aktivitetsplikten, om at de kan melde saken sin til fylkesmannen?	
Opplæring	Skjervøy	Skjervøy barneskole	Skolemiljø - Forsvarlig system(forebygge og informere)	8	1	Skolemiljø - Forsvarlig system(forebygge og informere)	Ikke lovbrudd på disse kontrollspørsmålene
Opplæring	Skjervøy	Skjervøy barneskole	Skolemiljø - Forsvarlig system(aktivitetsplikten)	3	1	Bruker skoleeieren denne informasjonen til å vurdere om skolene sitt arbeid er i samsvar med regelverket?	
Opplæring	Hasvik	Hasvik skole	Skolemiljø - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak (aktivitetsplikten)	10	6	Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og at de følger spesielt godt med på elever som kan være særskilt sårbare?	
Opplæring	Hasvik	Hasvik skole	Skolemiljø - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak (aktivitetsplikten)	10	6	Sørger rektor for at alle som jobber på skolen, griper inn mot krenkelsener som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering, dersom det er mulig?	
Opplæring	Hasvik	Hasvik skole	Skolemiljø - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak (aktivitetsplikten)	10	6	Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?	
Opplæring	Hasvik	Hasvik skole	Skolemiljø - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak (aktivitetsplikten)	10	6	Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor så raskt som saken tilsier?	
Opplæring	Hasvik	Hasvik skole	Skolemiljø - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak (aktivitetsplikten)	10	6	Sikrer rektor at skolen undersøker saken når rektor mottar varsel fra en som jobber ved skolen, eller en elev sier fra om at skolemiljøet ikke er trygt og godt?	
Opplæring	Hasvik	Hasvik skole	Skolemiljø - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak (aktivitetsplikten)	10	6	Sikrer rektor at skolen setter inn egnede tiltak dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt?	
Opplæring	Hasvik	Hasvik skole	Skolemiljø - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever (aktivitetsplikten)	5	2	Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever, eller at de varsler direkte til skoleeieren dersom mistanken gjelder en i skoleledelsen?	
Opplæring	Hasvik	Hasvik skole	Skolemiljø - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever (aktivitetsplikten)	5	2	Sikrer rektor at alle som jobber på skolen varsler rektor eller eventuelt skoleeieren straks?	

Opplæring	Hasvik	Hasvik skole	Skolemiljø - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak (aktivitetsplikten)	6	5	Lager skolen en skriftlig plan i tråd med kravene i § 9 A-4 sjette ledd når skolen skal sette inn tiltak i en sak?
Opplæring	Hasvik	Hasvik skole	Skolemiljø - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak (aktivitetsplikten)	6	5	Får eleven og foreldrene som saken gjelder, aktivitetsplanen fra skolen?
Opplæring	Hasvik	Hasvik skole	Skolemiljø - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak (aktivitetsplikten)	6	5	Følger rektor opp at skolen gjennomfører tiltak i tråd med aktivitetsplanen?
Opplæring	Hasvik	Hasvik skole	Skolemiljø - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak (aktivitetsplikten)	6	5	Sikrer rektor at skolen innhenter tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket, inkludert elevens syn på hvordan tiltakene har virket, og hvilke endringer eleven ønsker?
Opplæring	Hasvik	Hasvik skole	Skolemiljø - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak (aktivitetsplikten)	6	5	Sørger rektor for at skolen tilpasser tiltakene basert på informasjonen om hvordan tiltakene har virket og elevens syn?
Opplæring	Hasvik	Hasvik skole	Skolemiljø - Forsvarlig system(aktivitetsplikten)	3	3	Skaffer skoleeieren seg informasjon om oppfyllelse av aktivitetsplikten? (Bokstav a-d)
Opplæring	Hasvik	Hasvik skole	Skolemiljø - Forsvarlig system(aktivitetsplikten)	3	3	Bruker skoleeieren denne informasjonen til å vurdere om skolens sitt arbeid er i samsvar med regelverket?
Opplæring	Hasvik	Hasvik skole	Skolemiljø - Forsvarlig system(aktivitetsplikten)	3	3	Er skoleeierens system som helhet forsvarlig?
Opplæring	Karasjok	Karasjok skole	Skolemiljø - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak (aktivitetsplikten)	9	9	Har alle som jobber på skolen, kunnskap om at det er elevens subjektive opplevelse som avgjør om eleven har et trygt og godt skolemiljø?
Opplæring	Karasjok	Karasjok skole	Skolemiljø - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak (aktivitetsplikten)	9	9	Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og at de følger spesielt godt med på elever som kan være særskilt sårbare?
Opplæring	Karasjok	Karasjok skole	Skolemiljø - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak (aktivitetsplikten)	9	9	Sørger rektor for at alle som jobber på skolen, griper inn mot krenkelsersom for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering, dersom det er mulig?
Opplæring	Karasjok	Karasjok skole	Skolemiljø - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak (aktivitetsplikten)	9	9	Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?
Opplæring	Karasjok	Karasjok skole	Skolemiljø - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak (aktivitetsplikten)	9	9	Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor så raskt som saken tilsier?
Opplæring	Karasjok	Karasjok skole	Skolemiljø - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak (aktivitetsplikten)	9	9	Varsler rektor skoleeieren om alvorlige tilfeller, inkludert tilfeller der skolen ikke har klart å løse en sak?
Opplæring	Karasjok	Karasjok skole	Skolemiljø - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak (aktivitetsplikten)	9	9	Sikrer rektor at skolen undersøker saken når rektor mottar varsel fra en som jobber ved skolen, eller en elev sier fra om at skolemiljøet ikke er trygt og godt?
Opplæring	Karasjok	Karasjok skole	Skolemiljø - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak (aktivitetsplikten)	9	9	Sikrer rektor at eleven får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen?
Opplæring	Karasjok	Karasjok skole	Skolemiljø - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak (aktivitetsplikten)	9	9	Sikrer rektor at skolen setter inn egnede tiltak dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt?
Opplæring	Karasjok	Karasjok skole	Skolemiljø - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever (aktivitetsplikten)	5	5	Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever, eller at de varsler direkte til skoleeieren dersom mistanken gjelder en i skoleledelsen?
Opplæring	Karasjok	Karasjok skole	Skolemiljø - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever (aktivitetsplikten)	5	5	Sikrer rektor at alle som jobber på skolen varsler rektor eller eventuelt skoleeieren straks?

Opplæring	Karasjok	Karasjok skole	Skolemiljø - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever (aktivitetsplikten)	5	5	Varsler rektor skoleeieren straks dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever?
Opplæring	Karasjok	Karasjok skole	Skolemiljø - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever (aktivitetsplikten)	5	5	Sikrer rektor at skolen undersøker saken ved mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever?
Opplæring	Karasjok	Karasjok skole	Skolemiljø - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever (aktivitetsplikten)	5	5	Sikrer rektor at skolen undersøker saken straks?
Opplæring	Karasjok	Karasjok skole	Skolemiljø - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak (aktivitetsplikten)	6	5	Lager skolen en skriftlig plan i tråd med kravene i § 9 A-4 sjette ledd når skolen skal sette inn tiltak i en sak?
Opplæring	Karasjok	Karasjok skole	Skolemiljø - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak (aktivitetsplikten)	6	5	Følger rektor opp at skolen gjennomfører tiltak i tråd med aktivitetsplanen?
Opplæring	Karasjok	Karasjok skole	Skolemiljø - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak (aktivitetsplikten)	6	5	Sikrer rektor at skolen innhenter tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket, inkludert elevens syn på hvordan tiltakene har virket, og hvilke endringer eleven ønsker?
Opplæring	Karasjok	Karasjok skole	Skolemiljø - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak (aktivitetsplikten)	6	5	Sørger rektor for at skolen tilpasser tiltakene basert på informasjonen om hvordan tiltakene har virket og elevens syn?
Opplæring	Karasjok	Karasjok skole	Skolemiljø - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak (aktivitetsplikten)	6	5	Informerer skolen elever og foreldre som mener at skolen ikke oppfyller aktivitetsplikten, om at de kan melde saken sin til fylkesmannen?
Opplæring	Karasjok	Karasjok skole	Skolemiljø - Forsvarlig system(aktivitetsplikten)	4	4	Skaffer skoleeieren seg informasjon om oppfyllelse av aktivitetsplikten? (Bokstav a-d)
Opplæring	Karasjok	Karasjok skole	Skolemiljø - Forsvarlig system(aktivitetsplikten)	4	4	Bruker skoleeieren denne informasjonen til å vurdere om skolens sitt arbeid er i samsvar med regelverket?
Opplæring	Karasjok	Karasjok skole	Skolemiljø - Forsvarlig system(aktivitetsplikten)	4	4	Sørger skoleeieren for at skolene endrer praksis dersom det er nødvendig?
Opplæring	Karasjok	Karasjok skole	Skolemiljø - Forsvarlig system(aktivitetsplikten)	4	4	Er skoleeierens system som helhet forsvarlig?
Opplæring	Kautokeino		Spesialundervisning - Sakkyndig vurdering	7	7	Får elevene gi uttrykk for sin mening når PPT utreder og vurderer behovet for spesialundervisning?
Opplæring	Kautokeino		Spesialundervisning - Sakkyndig vurdering	7	7	Får foreldrene til elevene uttale seg når PPT utreder og vurderer behovet for spesialundervisning?
Barnehage	Kautokeino		Spesialundervisning - Sakkyndig vurdering	7	7	Når PPT vurderer og anbefaler tilbud om spesialundervisning, legger PPT a. vekt på synspunktene til elever under 15 år i samsvar med elevenes alder og modenhet? b. stor vekt på synspunktene til elever over 15 år og foreldre til elever under 18 år?
Opplæring	Kautokeino		Spesialundervisning - Sakkyndig vurdering	7	7	Opplyser PPT sakene så godt som mulig for de utarbeider sakkyndige vurderinger?
Opplæring	Kautokeino		Spesialundervisning - Sakkyndig vurdering	7	7	Gjør de sakkyndige vurderingene rede for hvilket utbytte elevene har av den ordinære opplæringen, elevenes lærevansker og andre forhold av betydning for opplæringen og hvilke muligheter elevene har innenfor ordinær opplæring, og gir de en anbefaling om elevenes muligheter i ordinær opplæring?
Opplæring	Kautokeino		Spesialundervisning - Sakkyndig vurdering	7	7	Gjør de sakkyndige vurderingene rede for og gir en anbefaling om hvilke opplæringsmål som er realistiske for elevene?
Opplæring	Kautokeino		Spesialundervisning - Sakkyndig vurdering	7	7	Gjør de sakkyndige vurderingene rede for, og anbefaler hvilken opplæring som gir et forsvarlig opplæringstilbud?
Opplæring	Kautokeino	Kautokeino barneskole	Spesialundervisning - Fatte vedtak	13	9	Innhenter skolen samtykke fra elever over 15 år og foreldre til elever under 15 år, før skolen fattet vedtak om spesialundervisning?

Opplæring	Kautokeino	Kautokeino barneskole	Spesialundervisning - Fatte vedtak	13	9	Gir skolen eleven og foreldrene mulighet til å uttale seg om innholdet i den sakkyndige vurderingen, før skolen fattet enkeltvedtak?	
Opplæring	Kautokeino	Kautokeino barneskole	Spesialundervisning - Fatte vedtak	13	9	Sørger skolen for at saken er tilstrekkelig opplyst før den fattet vedtak om spesialundervisning?	
Opplæring	Kautokeino	Kautokeino barneskole	Spesialundervisning - Fatte vedtak	13	9	Inneholder enkeltvedtakene opplysninger om antall timer spesialundervisning i fagene, og samlet timetall for elevene?	
Opplæring	Kautokeino	Kautokeino barneskole	Spesialundervisning - Fatte vedtak	13	9	Inneholder enkeltvedtakene opplysninger om hvilket innhold spesialundervisningen skal ha?	
Opplæring	Kautokeino	Kautokeino barneskole	Spesialundervisning - Fatte vedtak	13	9	Inneholder enkeltvedtakene opplysninger om hvordan skolen skal organisere spesialundervisningen?	
Opplæring	Kautokeino	Kautokeino barneskole	Spesialundervisning - Fatte vedtak	13	9	Begrunner skolen vedtak som ikke samsvarer med den sakkyndige vurderingen, ved å vise hvorfor eleven likevel kan få et forsvarlig utbytte av opplæringen?	
Opplæring	Kautokeino	Kautokeino barneskole	Spesialundervisning - Fatte vedtak	13	9	Tar skolen stilling til hva som er barnets beste når den fattet vedtak om spesialundervisning?	
Opplæring	Kautokeino	Kautokeino barneskole	Spesialundervisning - Fatte vedtak	13	9	Fatter skolen vedtak om spesialundervisning så snart som mulig og med oppstartdato ut fra elevens behov?	
Opplæring	Dyrøy		Spesialundervisning - Forsvarlig system	1	1	Spesialundervisning - Forsvarlig system	Basert på risikovurdering gjennomførte vi tilsyn med saksbehandlingstiden i en interkommunal PP -tjeneste som omfatter tre kommuner. Siden det er skoleeier i kommunen som har ansvar for elevene i egen kommune, valgte vi å gjennomføre dette som tilsyn med at kommunen hadde et forsvarlig system som sikret at PPT var i stand til å oppfylle elevens rett til sakkyndig vurdering innen lovlig tidsramme. Det varslede pålegget til kommunen lyder: Dyrøy kommune må sikre at elever som har rett til spesialundervisning får retten oppfylt til rett tid, jf. opplæringsloven §§ 13-10 jf. 5-1.
Opplæring	Lavangen		Spesialundervisning - Forsvarlig system	1	1	Spesialundervisning - Forsvarlig system	Basert på risikovurdering gjennomførte vi tilsyn med saksbehandlingstiden i en interkommunal PP -tjeneste som omfatter tre kommuner. Siden det er skoleeier i kommunen som har ansvar for elevene i egen kommune, valgte vi å gjennomføre dette som tilsyn med at kommunen hadde et forsvarlig system som sikret at PPT var i stand til å oppfylle elevens rett til sakkyndig vurdering innen lovlig tidsramme. Det varslede pålegget til kommunen lyder: Lavangen kommune må sikre at elever som har rett til spesialundervisning får retten oppfylt til rett tid, jf. opplæringsloven §§ 13-10 jf. 5-1.
Opplæring	Salangen		Spesialundervisning - Forsvarlig system	1	1	Spesialundervisning - Forsvarlig system	Basert på risikovurdering gjennomførte vi tilsyn med saksbehandlingstiden i en interkommunal PP -tjeneste som omfatter tre kommuner. Siden det er skoleeier i kommunen som har ansvar for elevene i egen kommune, valgte vi å gjennomføre dette som tilsyn med at kommunen hadde et forsvarlig system som sikret at PPT var i stand til å oppfylle elevens rett til sakkyndig vurdering innen lovlig tidsramme. Det varslede pålegget til kommunen lyder: Salangen kommune må sikre at elever som har rett til spesialundervisning får retten oppfylt til rett tid, jf. opplæringsloven §§ 13-10 jf. 5-1.

Tilsyn etter barnehageloven: Flere av kontrollspørsmålene kunne vi ikke svare på fordi kommunene ikke har gjennomført veiledning eller tilsyn

80 prosent av foreløpige tilsynsrapporter skal gjelde FNT (fra kapittel 3.3.3.1.10.2 i TB)

Rapportere på

80 prosent av foreløpige tilsynsrapporter skal gjelde FNT og nasjonal tilsynsattest på barnehageområdet

Barnehage:

Det er gjennomført tilsyn i seks kommuner: Balsfjord, Karlsøy, Måsøy, Sør-Varanger, Berlevåg og Kvæfjord. I fire av kommunene var det to tilsynstemaer med flere deltema. Om man regner hvert tilsynstema som ett tilsyn, har vi gjennomført ti tilsyn, hvorav åtte er nasjonalt tilsyn der Udir har utarbeidet kontrollspørsmål og 2 er egeninitiert. 80 % av tilsynene er nasjonale tilsyn. Vi vurderer at vi har god måloppnåelse.

Skole:

På skoleområdet har tilsynet i hovedsak vært rettet mot skolenes og skoleeiers ivaretagelse av elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø. Vi har gjennomført 8 tilsyn med elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø og i alle disse tilsynene har vi sjekket mer enn tre deltemaer. Vi har også gjennomført et FNT tilsyn med spesialundervisning, samt tre egeniniterte skriftlige tilsyn med saksbehandlingstid i PP- tjenesten. De skriftlige tilsynene med saksbehandlingstiden i PPT utgjør en liten del av våre tilsyn (jf. rapportering i tabellen), og vi ligger derfor på en andel FNT tilsyn langt over 80 %.

Tilsyn uten avdekkede brudd skal reduseres (fra kapittel 3.3.3.1.11.1 i TB)

Rapportere på

Tilsyn uten avdekkede brudd på regelverk skal reduseres sammenliknet med 2018

Barnehage:

I 2018 ble det avdekket brudd i barnehageloven (og forvaltningsloven) i alle tilsynene som ble gjennomført i tidligere Finnmark og Troms. I 2019 ble også avdekket brudd i alle tilsynene som ble gjennomført.

Skole:

Det ble avdekket lovbrudd i alle tilsyn som ble gjennomført 2019.

Embetene skal være samstemte i hvordan de gjør gode risikovurderinger (fra kapittel 3.3.3.1.11.3 i TB)

Rapportere på

Embetene skal være samstemte i hvordan de gjør gode risikovurderinger

På grunn av omstillingsarbeidet i 2019 har vi ikke hatt anledning til å arrangere samlinger sammen med andre embeter, men vi har deltatt på alle nasjonale samlinger i regi av Udir hvor risikovurderinger, tilsyn, veiledning, og samstemthet ved dette har vært tema.

I sammenslåingsprosessen har vi jobbet en del med risikovurderinger på både barnehageseksjonen og skoleseksjonen. Her er vi blitt samstemte om hvilke indikatorer vi legger vekt på i våre risikovurderinger. Disse registreres i saksoversikten.

Vi benytter og et sett av indikatorer i kommunebilder som lages. Disse benyttes i dialogmøter med våre kommuner.

Indikatorsettet som benyttes for kommuner som er trekt ut til å delta i oppfølgingsordningen har vi og vurdert, for å få et helhetlig bilde av kommunenes kvalitet.

Økt bevissthet i valg av veiledningsform og innhold tilpasset kommunen (fra kapittel 3.3.3.1.12.1 i TB)

Rapportere på

Økt bevissthet i valg av veiledningsform og innhold tilpasset kommunens behov

Barnehage

Barnehageseksjonen har hatt allsidig kontakt med kommunene. Vi har gjennomført fagdager og regelverkssamlinger flere steder i det nye fylket. Vi ser behov for å legge fagdager/samlinger flere steder på grunn av avstander i fylket. Kommunene tar kontakt med oss ved bruk av e-post eller telefon. Noen kommuner ber om veiledning sammen med andre kommuner, noe som gir oss mulighet til å treffe flere kommuner samtidig. Kommunene lærer også av hverandre. Barnehageseksjonen bruker etterhvert mer Skype i møte med kommunene. Dette medfører ikke reiseutgifter for kommunene eller oss. Vi har også i samarbeid med skoleseksjonen gjennomført nyhetssendinger til kommunene en gang per måned.

Skole

På bakgrunn av den informasjon vi får om kommunene gjennom tilgjengelig statistikk, saker etter håndhevsordningen, klagesaker, tilsyn og henvendelser vurderer vi hva som er mest hensiktsmessig veiledningsform overfor kommunene. Kjennskap til kommunen og skoleeier ligger også bak hvilken veiledningsform vi lander på. I noen tilfeller ser vi at det er behov for å reise ut og veilede, da inviterer vi gjerne flere nivåer inn i møtene slik at vi når bredt ut. Andre ganger er skype en metode som fungerer greit.

Vi vurderer at vi har god måloppnåelse.

3.1.3.8 Fylkesmannen understøtter nasjonale myndigheters og kommunenes arbeid med bosetting og integrering

Fylkesmannen i Troms og Finnmark har hatt et nært og godt samarbeid med IMDI Nord for å understøtte kommunenes arbeid med bosetting og integrering. I veiledningstiltak rettet mot kommunalt ansatte som arbeider innen bosetting og integreringsområdet, inkluderer samarbeidet også med NAV og fylkeskommunen. Vi har gjennom vår kontakt med kommunene på bosetting- og integreringsområdet ved flere anledninger blitt kjent med problemstillinger og utfordringer for enkelte kommuner. Vi har da regelmessig, og i tett samarbeid med IMDI Nord, invitert oss inn til veiledningsdialog

med de aktuelle kommunene, herunder også med administrativ og politisk kommuneledelse.

Fylkesmannen har deltatt på samarbeidsmøter med Kompetanse Norge angående etterutdanning for lærere og ledere i norskopplæringen og grunnskoleopplæringen for voksne. Der har det vært erfaringsdeling mellom fylkesmennene og informasjon fra KompetanseNorge om kommende satsninger og kompetanse-hevingstiltak for lærere og ledere i voksenopplæringene.

Vår behandling av klagesaker og gjennomføring av tilsyn, samt veiledning på introduksjonslovens områder, understøtter også kommunenes arbeid med bosetting og integrering.

Vi vurderer at vi har god måloppnåelse, og at våre tiltak bidrar til økt rettssikkerhet og likebehandling innen introduksjons-, bosettings og integreringsområdet.

Andel flyktninger bosatt innen (fra kapittel 3.3.3.2.1 i TB)

Rapportere på

Andel flyktninger bosatt innen 6 måneder etter at vedtak som danner grunnlag for bosetting eller reisetillatelse er gitt: 90 % Resterende andel skal være bosatt innen 12 måneder.

Andel flyktninger bosatt innen 6 mnd etter vedtak er 96 % i Troms fylke, og 92 % i Finnmark fylke. Andel flyktninger bosatt innen 12 mnd etter vedtak er 100 % både i Troms og Finnmark.

Andel enslige mindreårige bosatt (fra kapittel 3.3.3.2.1.2 i TB)

Rapportere på

Andel enslige mindreårige bosatt innen tre måneder etter at vedtak som danner grunnlag for bosetting, eller innreisetillatelse er gitt: 50 %.

Andelen enslige mindreårige bosatt innen 3 måneder etter vedtak er på 52 % i Finnmark fylke, og på 72 % i Troms fylke.

3.1.4 Fylkesmannen skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk

3.1.4.1 Barnehageeiere og skoleeiere har ansatte med kompetanse som fremmer utvikling, læring og trivsel tilpasset barn og unges behov

Andel styrere og pedagogiske ledere med midlertidig dispensasjon fra utdanningskravet er 8,1 %. Det er store variasjoner mellom kommunene og mellom barnehagene. Barnehageseksjonen har tildelt tilretteleggingsmidler til 46 barnehageeiere med studenter som går på barnehagelærerutdanning. Vi har i samarbeid med samarbeidsforumene i Troms og Finnmark prioritert studenter som tar barnehagelærerutdanning. Dette gjør at vi ikke har tildelt midler til annen utdanning, hverken videreutdanning, fagskoler eller fagbrev.

Gjennom Inkluderende barnehage- og skolemiljø, samlingsbasert tilbud får både barnehager og skoler tilbud om kompetanseutvikling i barnehage- og skolemiljø. Vi har hatt kommuner med i alle puljene fra starten i 2017, tilsammen 20 kommuner og 2 friskoler. Tilbudet gir mange kommuner kompetanse som er viktig for barn og unge i Troms og Finnmark.

Vi er i dialog med skoleeiere i de kommuner hvor vi ser at andelen ufaglærte lærere blir større. Dette er også et tema på embetets dialog med kommunene. Dette er samtidig et fokusområde i Dekomp og i samarbeidsforum, hvor vi sammen med UH og skoleeier jobber for å få kompetanseheving rundt elevers trivsel, læringsmiljø og mestring. Vi oppfordrer og påminner kommuner om å delta på videreutdanning.

Partene i samarbeidsforumet har god samhandling (fra kapittel 3.4.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Partene i samarbeidsforumet har god samhandling som fører fram til omforente, langsiktige og kunnskapsbaserte tiltak.

Barnehage/Rekomp:

I Troms og Finnmark har vi valgt å etablere to samarbeidsforum, et i Troms og et i Finnmark pga av de lange avstandene.

Samarbeidsforum Troms

Kommunene i tidligere Troms fylke har over lang tid vært, og er fremdeles, organisert i fem regionale nettverk. Med Longyearbyen er det 25 kommuner som tilhører dette samarbeidsforumet.

Samarbeidsforumet består av en representant fra barnehagemyndigheten og en fra barnehageeier i hver region, med unntak av Tromsø regionen som

deltar med fire representanter, representanter fra UiT og Fylkesmannen. Andre aktører som Utdanningsforbundet, Fagforbundet, KS, Sametinget og PBL har vært invitert inn jevnlig.

Samarbeidsforum har i 2019 utarbeidet en langsiktig plan for kompetanseutvikling i Tromsbarnehagene. Planen ble ferdig våren 2019 og iverksatt høsten 2019. Det er nå satt i gang 8 kunnskapsbaserte tiltak hvor flere barnehager inngår i lærende nettverk. Fagsamlingene legges til nettverkens kommune/region. Samarbeidsforumet er aktivt med å prioritere, dimensjonere, tildeler midler og evaluere kompetansetiltakene underveis. For å komme dit har vi brukt mye tid på å oppnå en felles forståelse av målet med ReKomp.

Samarbeidsforum Finnmark

Samarbeidsforum i Finnmark består av representanter fra kommuner, private barnehager, UH-sektoren og Fylkesmannen. Andre aktører inviteres. Samarbeidsforum har utarbeidet en langsiktig kompetanseplan for barnehagene i Finnmark, der det er gjort prioriteringer for kompetansetiltak, innretning og fordeling av midler. Regionene har inngått partnerskapsavtaler med UH-sektor som forplikter til samarbeid og ansvar.

Skole/Dekomp:

Samarbeidsforum Troms

Samarbeidsforumet har bestått av FM, fem regionale nettverk innen grunnskole, Troms fylkeskommune, nettverk for de internasjonale skolene og UH. Vi valgte også å tilby KS og Utdanningsforbundet å delta i samarbeidsforumet og opplever at dette har styrket samhandlingen med de aktørene som er viktig i å utviklingsarbeidet ute i kommunene og skolene. Forumet har hatt fokus på at det skal være igangsatt utviklingsarbeid ute i hele fylket. Fylkesmannen har hatt tett oppfølging av de ulike nettverkene og lokal UH for å sikre at det ble inngått partnerskapsavtaler og at disse ble fulgt opp i praksis. Representanter for nettverkene, UH og FM har også etablert et kompetanseforum som har jobbet for å utvikle innholdet i den lokale kompetansehevingen. Det ble også satt i gang et forberedende arbeid for å etablere ett samarbeidsforum når Troms og Finnmark ble slått sammen til ett fylke i 2020. Arbeidet med en langsiktig plan er planlagt gjennomført i regi av nytt sammenslått forum.

Samarbeidsforum Finnmark

Rekomp og Dekomp har hatt felles samarbeidsforum i Finnmark.

Partene i samarbeidsforumet har i 2019 tilrettelagt for kompetansetiltak for skoleeiere og skoleledere med tema fagfornyelsen der oppfølgingsordningen v/veilederkorpset har vært bidragsyter.

De tre regionene og fylkeskommunen har inngått partnerskapsavtaler med UH-sektor. Alle regionene med unntak av RSK-Midt har satt igang kompetanseutvikling etter regional plan.

I skolesektoren har en ikke kommet fram til en felles omforent langsiktig plan. Det er flere årsaksforklaringer til dette. En av de er at lokal UH har ikke vært klar til å samarbeide med kommunene for sammen å finne frem hvilket kompetansebehov de ulike kommunene har i de ulike regionene. En annen årsak er fylkessammenslåing fra og med 2020, og igangsatt arbeid med å lage en felles langsiktig plan for Troms og Finnmark fylke.

Alle skoleeiere benytter desentralisert ordning for kompetanseutvikling (fra kapittel 3.4.1.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle skoleeiere benytter desentralisert ordning for kompetanseutvikling i sammenheng med eventuelle andre statlige ordninger til kvalitetsutvikling av skolene.

Alle skoleeiere i Troms og Finnmark benytter desentralisert ordning for kompetanseutvikling, unntatt en kommune i Troms. Til tross for stor innsats fra oss er det et nettverk i Finnmark som sliter med å samordne seg. Dette nettverket skal nå sammen ansette en koordinator.

Alle skoleeiere som er omfattet av oppfølgingsordningen har igangsatte tiltak (fra kapittel 3.4.1.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Alle skoleeiere som er omfattet av oppfølgingsordningen har igangsatte tiltak med sikte på kvalitetsforbedring.

I Troms fylke har alle skoleeiere som er omfattet av oppfølgingsordningen igangsatt tiltak med sikte på kvalitetsforbedring. Det samme gjelder kommunene som er med i oppfølgingsordningen i Finnmark.

Totalt tre av Troms-kommunene har inngått i Oppfølgingsordningen 2019, Kåfjord, Dyrøy og Torsken (nå Senja kommune). Alle takket ja til oppfølging gjennom nasjonalt veilederkorps (Vk-19). To av disse kommunene er også med i den nasjonale satsingen Inkluderende barnehage- og skolemiljø. To kommuner som var identifisert i oppfølgingsordningen 2017, Kvænangen og Nordreisa, har forlenget sin oppfølging fra veilederkorpset (Vk-18). Dette

avsluttes våren 2020. Av de fem kommunene som inngikk i oppfølgingsordningen 2019, takket alle kommunene ja til tilbudet om nasjonalt veilederkorps.

Fylkesmannens saksbehandlere i begge lokasjonene har fulgt opp kommunene blant annet gjennom å delta på skoleeier- og skoleledermøter i forbindelse med VK-besøk. Det har også vært møter med personalet ved enkelte skoler for å redegjøre for oppfølgingsordningen og hvorfor deres kommune/skole er med i ordningen. I tillegg er det tett dialog mellom Fylkesmannen og veilederkorpset i forhold til utviklingsplanen og oppfølgingen de har med den enkelte skoleeier.

Fylkesmannen har ellers hatt kontakt med regionkontakter/ utviklingsveiledere/ RSK-koordinatorer i forbindelse med søknad om midler til kvalitetsutviklingstiltak i kommunene som er med i oppfølgingsordningen. Kommunene i Finnmark tilhører tre ulike regioner, der de i regi av blant annet Dekomp, Rekomp og andre nasjonale satsninger er knyttet sammen i forskjellige nettverk med andre kommuner som ikke er en del av oppfølgingsordningen. I Troms er to av de fem regionene, Nord-Troms og Indre Midt-Troms, tildelt midler etter søknad for å gjennomføre egeninitierte tiltak for å øke kvaliteten i utdanningssektoren i de aktuelle kommunene.

Tiltakene kommunene er i gang med er vurdert ut fra resultatene på kvalitets-indikatorsettet de er identifisert etter. I Nord-Troms er 4 av 6 kommuner omfattet av oppfølgingsordningen. Her brukes midlene til lokale ressurslærere som gjennomfører eksterne skolevurdering, samt i samarbeid med UH-sektor, å veilede skoleleder og utviklingsgruppe i etterkant av vurderingen. I region Indre Midt-Troms er 1 av 5 kommuner med i oppfølgingsordningen. To av de andre kommunene lå tett opp under den grensen som Udir hadde satt for å være i målgruppen for ordningen. Siste års resultater viser at alle fem kommunene er i posisjon til å ha behov for ekstra oppfølging. Her brukes midlene til å opprette et lokalt veiledersteam der målet er å øke eier- og ledernivået sin kompetanse til å lede utviklingsarbeid og på utvikling av analysekompetanse. Tiltakene som foreslås vil bygge kapasitet lokalt, noe som videre kan bidra til mindre behov for hjelp utenfra. Å bygge på lokale krefter styrker den indre utviklingen, og dermed er det større sjanse for bærekraft.

Fylkesmannen i Troms og Finnmark hadde fagdager i oktober for alle kommunene i Troms, der analysekompetanse og skoleutvikling var tema. I Troms var formålet med disse to dagene å øke deltakernes kompetanse i å anvende skolen datagrunnlag til å forbedre skolens praksis. En videreføring av dette var at Fylkesmannen arrangerte en regional samling for kommunene i oppfølgingsordningen, identifisert i 2017 og 2018. Denne samlingen ble gjennomført i januar 2020. Temaet var skoleutvikling fra kommunenivå til klasserom - kvalitet i alle ledd. Målet med samlingen var å utvikle skole- og kommunelederes evne til å drive kunnskapsbasert forbedringsarbeid i egen kommune / på egen skole. Vi hadde faglig innlegg av leder for IMTEC, Erling Barlindhaug, og hver av kommunene presenterte hvordan de har igangsatt og fulgt opp tiltak for å bedre sine resultater. I Finnmark arrangerte vi fagsamlinger hvor fagfornyelsen var tema. Vi inviterte inn alle skoleeiere og ledere til fagsamlingen, også de kommunene som ikke er en del av oppfølgingsordningen. (I Finnmark er 12 av 19 kommuner med i oppfølgingsordningen). Tema for samlingen var grunnleggende kompetanse i å bruke nettressursene som omhandler fagfornyelsen på Udirs hjemmeside i egen organisasjon. Samlingen ble avholdt i tett samarbeid med nettverkskoordinatorer og de ulike veiledersteamene i Finnmark. Målet var at kommunene skulle ta utgangspunkt i sine planer for arbeidet med fagfornyelsen for å lage milepælsplaner som var godt forankret i ledernivået i kommunene, med ansvarsfordeling og også sikre en felles forståelse av hvilket arbeid det er som ligger i fagfornyelsen. Fokus var også på det å involvere lærere.

Kommunene har gitt uttrykk for at de verdsetter støtten og oppfølgingen som oppfølgingsordningen har generert og at de har fått bedre grunnlag for å analysere og vurdere resultater som grunnlag for målrettede tiltak. I tilbakemelding til Udir har vi løftet frem utfordringer vi har hatt hva angår enkelte Veilederkorps i regionen.

3.1.5 Gjennomførte evalueringer

Ingen

3.2 Avvik på oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i virksomhets- og økonomiinstruks

3.2.1 Tverrsektorielle oppdrag/oppgaver

ingen avvik

3.2.2 Arbeids- og sosialdepartementet

ingen avvik

3.2.3 Barne- og likestillingsdepartementet

På barnevernområdet finner vi det riktig å rapportere, tilknyttet oppdraget i VØI pkt 3.2.1.4.2, at vi i løpet av toårsperioden 2018-19 ikke har oppnådd målet om å gjennomføre dialogmøter med alle barneverntjenestene/ kommunene. For 9 av 33 tjenester ble det ikke gjennomført dialogmøter i denne toårsperioden. Dette må sees i sammenheng med at det i 2018 ikke var blitt gjennomført noen dialogmøter i Finnmark. De tjenestene hvor det ikke har blitt gjennomført dialogmøter i 2018-19 vil bli prioritert i 2020.

3.2.4 Helse- og omsorgsdepartementet

ingen avvik

3.2.5 Justis- og beredskapsdepartementet

Samfunnssikkerhet og beredskap. Fylkesmannen gjennomfører tilsyn med kommunene etter en egen oppsatt plan. Det er i 2019 gjennomført 8 tilsyn. Måltallet var 10. Årsaken til avviket er at et planlagt tilsyn ble flyttet til 2020 etter forutgående dialog samt beslutning om at det ikke skulle gjennomføres tilsyn med kommuner som skulle slås sammen fra 1.1.2020.

3.2.6 Klima- og miljødepartementet

ingen avvik

3.2.7 Kommunal- og moderniseringsdepartementet

ingen avvik

3.2.8 Kunnskapsdepartementet

Ingen avvik

3.2.9 Landbruksdepartementet

Ingen vesentlige avvik, men vi har arbeidsområder hvor innsatsen over flere år har vært nedprioritert, for eksempel Inn på tunet og økologisk landbruk.

3.3 Særskilte rapporteringskrav fra tildelingsbrevet

Gjennomført opplæring (fra kapittel 7.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Det vises til styringsparameter 3.1.2.1.1. Fylkesmannen skal kort beskrive opplæringen som er gitt NAV-kontorene, og begrunne sitt valg av omfang, form og innhold i opplæringen opp mot utfordringsbildet i NAV-kontorenes praktisering av tjenestene.

Viser til svar under punktene 3.1.2.1.1.1, 3.1.2.1.1.2 samt 3.1.2.1.2.1.

Redegjøre for forståelse og praktisering (fra kapittel 7.3.1.2 i TB)

Rapportere på

Det vises til styringsparameter 3.1.2.1.2. Fylkesmannen skal redegjøre for forståelsen og praktiseringen av sosialtjenesteloven i kontorene i fylket/regionen.

Så langt Fylkesmannen kjenner til, er forståelsen og praktiseringen av sosialtjenesteloven i kontorene i Troms og Finnmark god, men varierende. Enkelte kontor utmerker seg i enten dårlig eller god retning, men de fleste kontorene varierer mest på saksbehandlernivå.

Disse inntrykkene er også bekreftet gjennom veiledning, opplæring og tilsyn.

Kvalifiseringsprogrammet (fra kapittel 7.3.1.3 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal beskrive:

- Situasjonen for kvalifiseringsprogrammet (KVP) i fylket
- Hvor god oversikt NAV- kontorene har over personer i målgruppen for KVP
- Om personer i målgruppen for KVP får tilbud om program
- Hva som kjennetegner NAV-kontor som jobber godt med KVP
- Om utfordringene med KVP har endret seg fra 2018
- Embetets arbeid med KVP i fylket

KVP er fremdeles lavt prioritert i NAV-kontorene i fylkene. Det har vært lite endring fra 2018. Fylkesmannens inntrykk er at kontorene kan ha oversikt over brukere i målgruppen, men KVP prioriteres likevel ikke som tiltak. Ofte med begrunnelse i ressursituasjonen. Fylkesmannen hadde i 2019 kun to klagesaker som omhandlet KVP.

De NAV-kontorene som jobber godt med KVP kjennetegnes med at det er ledelsesfokus på sosialområdet og KVP. Ledelsen har da fokus på gevinstene for både bruker og kontoret som helhet. Av denne grunn hadde vi satt KVP på agendaen på NAV-ledersamling i november 2019. Tema var bl.a. resultater, ressursbruk som investering og brukernes rettigheter på KVP.

Fylkesmannen hadde videopløring i KVP på 45 min i samarbeid med NAV fylke. Det ble også gjennomført parallellseminar om KVP på Rus- og psykisk helseforum 2019. I etterkant av disse har vi hatt noe veiledning på telefon.

Arbeid med å vurdere særlige utfordringer i kommunene (fra kapittel 7.3.1.5 i TB)

Rapportere på

Det vises til styringsparameter 3.1.2.1.2. Fylkesmannen skal redegjøre for sitt arbeid med å vurdere særlige utfordringer i kommunene, samt kort beskrive hvordan kommunene er fulgt opp.

Henviser til punktene 3.1.2.1.1.2 og 3.1.2.1.2.1.

Aktivitetsplikt (fra kapittel 7.3.1.6 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal beskrive kommunenes erfaring med aktivitetsplikt for mottakere av økonomisk stønad under 30 år. Herunder om aktivitetsplikten bidrar til overgang til arbeid og utdanning.

Fylkesmannens generelle inntrykk er at stadig flere NAV-kontor bruker aktivitetsplikten som et aktivt og korrekt virkemiddel i sitt arbeid med unge under 30 år. Dette har vi sett tendenser til gjennom klagesaksbehandling og enkelte tilsyn i 2019. Vi har ikke mottatt klagesaker eller henvendelser som gir oss grunnlag for å hevde at regelverket ikke følges.

Fylkesmannen har dessverre ikke fulgt dette opp systematisk. Årsaken er for lite utdrettet arbeid pga prioritering av klagesaker fra NAV-kontorene fra Troms og Finnmark, da inngangen av slike saker økte med 85 % fra 2018 til 2019.

Fylkesmannen skal rapportere på antall gjennomførte tilsyn... (fra kapittel 7.3.2.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på antall gjennomførte tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesenterloven, informasjonsarbeid overfor kommunene om faglig veileder for innhold og kvalitet i tilbudet, samt gi en kort vurdering av tilgjengelighet og kvalitet på tilbudet i fylket.

I Troms og Finnmark var det 7 krisesentre i 2019, og en av våre 43 kommunene (Gratangen) som ligger helt sør i Troms, hadde avtale med et krisesenteret i Nordland fylke (Narvik). Årsaken er at det er kortere vei dit for innbyggere som har behov for krisesenter tjenester. For øvrig har kommunene avtaler med krisesentre i Troms eller Finnmark.

Når det gjelder tilsyn, har vi fulgt opp tilsyn som Fylkesmannen i Finnmark tidligere har gjennomført i to kommuner. Det ble avdekket at innbyggerne i to kommuner ikke lenger hadde et krisesentertilbud. I den ene kommunen ordnet dette seg ved at det ble inngått en avtale med et annet krisesenter, og Fylkesmannen ble gitt tilbakemelding om det. I den andre kommunen avventer Fylkesmannen svar, og vil følge dette opp i 2020.

Informasjon om faglig veileder for innhold og kvalitet i krisesentertilbudet, er i samarbeid med RVTS, sendt alle kommunene i Troms og Finnmark.

Tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesenterloven

Totalt antall kommuner i fylket	43
Antall krisesentertilbud i fylket	7
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2017	2
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2017	18
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2018	3
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2018	4
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2019	0
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2019	0

Fylkesmannen skal redegjøre for bakgrunnen for og konsekvenser... (fra kapittel 7.3.2.2 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal redegjøre for bakgrunnen for og konsekvenser av eventuelle nedleggelse av krisesentrene eller reduksjon i tilbudet.

Det har vært nedleggelse av 1 krisesenter i 2019. En av kommunene som var tilknyttet dette krisesenteret, har ved utgangen av 2019 enda ikke gitt

tilbakemelding til Fylkesmannen på at det er inngått avtale med et nytt krisesenter.

Fylkesmannen skal rapportere på antall behandlede søknader... (fra kapittel 7.3.2.3 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på antall behandlede søknader, og fattede vedtak inndelt i innvilgelser, avslag og avvisninger knyttet til hver sakstype, etter ekteskapsloven, anerkjennelsesloven og brudvigingslova i årsrapporten. Når det gjelder ekteskapsloven § 18a andre ledd, bes fylkesmannen differensiere rapporteringen for saker ut ifra sakstype, dvs. etter om sakene gjelder bokstav a), b) eller c).

Fylkesmannen skal rapportere på andelen separasjons- og skilsmisessøknader som er mottatt digitalt.

Fylkesmannen har i 2019 har innvilget (gitt bevilging) i 834 saker om separasjon/skilsmisse etter ekteskapsloven. Det er gitt avslag i 28 saker, og i 8 saker er søknad avvist.

Etter anerkjennelsesloven har vi anerkjent 58 utenlandske skilsmisser. Videre er det innvilget 13 skiftefritak, gitt avslag på 4 og 2 av søknadene er avvist.

Ekteskapsaker

Lov	Sakstype	Sum	Innvilgelser	Avslag	Avvisninger	Andel mottatt digitalt
Ekteskapsloven	Separasjon, jf. § 20	467	442	20	5	65 %
Ekteskapsloven	Skilsmisse, jf. § 21	384	375	7	2	58 %
Ekteskapsloven	Skilsmisse, jf. § 22	19	17	1	1	31 %
Ekteskapsloven	Tillatelse til å inngå ekteskap selv om vergen har nektet, jf. § 2	0				
Ekteskapsloven	Samtykke til ekteskap mellom adoptivbarn og tidligere adoptivfamilielem, jf. § 3 andre ledd	0				
Ekteskapsloven	Fritak fra krav om forlovere, jf. § 7j	0				
Ekteskapsloven	Fritak for dokumentasjon av skifte, jf. § 8 siste ledd	19	13	4	2	0 %
Ekteskapsloven	Klage på at prøvingsattest ikke er utstedt, jf. § 10 andre ledd	0				
Ekteskapsloven	Klage på at vigsel er nektet, jf. § 14 tredje ledd	0				
Ekteskapsloven	Godkjenning av ugyldige ekteskap, jf. § 16 andre ledd	0				
Ekteskapsloven	Reise sak om et ekteskap består eller ikke, jf. § 16a	0				
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18a andre ledd bokstav a	0				
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18a andre ledd bokstav b	0				
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18a andre ledd bokstav c	0				
Ekteskapsloven	Reise sak for å oppløse ekteskap som er inngått i strid med § 3 eller § 4, jf. § 24 andre ledd	0				
Anerkjennelsesloven	Anerkjennelse av utenlandske skilsmisser eller separasjoner, jf. § 4 første ledd	58	58	0	0	0 %
Brudvigingslova	Godkjenning av ugyldige ekteskap, jf. § 11 tredje ledd	0				

Fylkesmannen skal rapportere på antall fattede vedtak... (fra kapittel 7.3.2.4 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på antall fattede vedtak etter barneloven i årsrapporten. Fylkesmannen bes om å spesifisere sakstype etter hjemlene i barneloven.

Fylkesmannen i Troms og Finnmark har fattet 1 vedtak etter barneloven i 2019. Det gjaldt stadfestelse av samværsavtale jf. bl. § 65.

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid... (fra kapittel 7.3.2.5 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid med veiledning og informasjon på familierettens område, herunder om mekling. Dette kan for eksempel være hvilke typer saker som dominerer, utviklingstrekk og utfordringer. Det er også av interesse å få opplyst hvem som kontakter Fylkesmannen.

Fylkesmannen mottar mange henvendelser, særlig over telefon, fra foreldre og fra barneverntjenester som trenger veiledning på problemstillinger i forhold til barneloven. Foreldre som kontakter oss ber særlig om veiledning på fordeling av reisekostnader ved samvær og saksbehandling ved samværsaker for retten. Barneverntjenestene søker særlig veiledning på problemstillinger der barneverntjenesten er inne i en foreldrekonfliktsak, dette gjelder særlig undersøkelser og tiltak i høykonfliktsaker. Veiledning skjer i all hovedsak over telefon, men vi får også en del skriftlige henvendelser. På Fylkesmannens årlige barnevernledersamling, blir lovendringer også på barnelovens område gjennomgått.

Fylkesmannen skal rapportere på antall saker... (fra kapittel 7.3.2.6 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på antall saker hvor det er gitt ut opplysninger om den adoptertes opprinnelige foreldre i saker hvor fylkesmannen har gitt adopsjonsbevilging.

Vi har i 8 saker gitt ut opplysninger om den adopterte sitt biologiske opphav, og i tillegg har vi behandlet 10 andre henvendelser om adopsjonssaker og

farskapssaker.

Fylkesmannen skal rapportere på antall tilsyn... (fra kapittel 7.3.2.7 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på antall tilsyn med familievernkantorene.

Fylkesmannen i Troms og Finnmark har i 2019 gjennomført skriftlig tilsyn med alle familievernkantorene i fylkene. Det er 3 familievernkontor i Finnmark og 3 i Troms. Tema for tilsynet med 3 av kontorene var oppmerksomhetsplikten og opplysningsplikten til barneverntjenesten etter lov om familievernkontorer § 10. Det ble påpekt lovbrudd overfor 1 av kontorene.

Tema for tilsynet ved de 3 andre kontorene var familievernkontorets fokus på barns beste og sikring av barns rett til å bli hørt i meklingen, jf. forskrift om mekling etter ekteskapsloven og barneloven § 2. Det ble ikke avdekket lovbrudd ved noen av disse 3 kontorene, men det ble påpekt forbedringspunkter.

Tilsyn med familievernkontorene

Totalt antall familievernkontor i fylket	Antall gjennomførte tilsyn i 2019	Antall gjennomførte tilsyn i 2018	Antall gjennomførte tilsyn i 2017
6	6	0	0

Fylkesmannen skal redegjøre for implementeringstiltak... (fra kapittel 7.3.2.10 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid på området barnevern og skole, herunder Se meg – digitale kurs i barnevernet, delkurs 1 og Veileder for samarbeid mellom skole og barnevern.

Kurset "Se meg" ble presentert for alle barnevernlederne i Troms og Finnmark på barnevernledersamlingen i juni 2019. Det har også blitt sendt ut skriftlig informasjon og orientering om dette kurset, samt oppfordring om å ta dette i bruk.

Delkurs 1 og veileder for samarbeid mellom skole og barnevern ble også ble presentert på vår barnevernledersamling. I tillegg har det blitt orientert om denne i kontakt med alle barneverninstitusjonene i Troms og Finnmark. Vi har også hatt skoleoppfølging som tema på flere av våre institusjonstilsyn i 2019, og har da etterspurt de ansattes kunnskap om veilederen og om delkurset har vært gjennomført.

Fylkesmannen skal utarbeide en årsrapport... (fra kapittel 7.3.2.11 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal utarbeide en årsrapport om tilsynsvirksomheten ved barneverninstitusjoner, omsorgssentre og sentre for foreldre og barn, jf. forskrift om tilsyn med barn i barnevernsinstitusjoner for omsorg og behandling § 14 og forskrift for sentre for foreldre og barn §28. Statens helsetilsyn skal ha kopi av årsrapporten.

Årsrapporten ble sendt ut 4. februar 2020.

Akuttberedskap i kommunene (fra kapittel 7.3.2.12 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere halvårlig på status på barnevernstjenestens akuttberedskap i alle kommunene i fylket, herunder om alle har en forsvarlig akuttberedskap.

Fylkesmennene skal redegjøre for embetenes vurdering av kvalitet og risiko i barnevernet i fylket.

Alle tjenestene i Troms og Finnmark har etablert en formalisert akuttberedskap. Flere tjenester har inngått interkommunale samarbeid om akuttberedskap, og her har de "store" tjenestene i Troms og Finnmark, som Tromsø, Harstad, Alta, Hammerfest, tatt "ansvar" og vært på tilbudssiden. Vi har gjennom etterspurte rapportering og på våre dialogmøter, etterspurt organisering, erfaringer og evaluering av akuttberedskapen. Flere tjenester skal først evaluere ila 2020, og Fylkesmannen har bedt om orientering når evaluering er gjort.

Vi vurderer at kommunene i Troms og Finnmark har gjort en god jobb for å få på plass akuttberedskap. Vi har ingen kommuner som vi per i dag vurderer at ikke har en forsvarlig akuttberedskap. Ved årsskiftet 19/20 opprettet vi tilsynssak og konkluderte med lovbrudd ift. en kommune som i en periode på 9 dager etter årsskiftet ikke hadde akuttberedskap. Akuttberedskapen er nå på plass igjen. Det er lange avstander i Troms og Finnmark, og avstandene blir lengre når det inngås interkommunale samarbeid om akuttberedskapen. Vi har veiledet mye på mulige løsninger og organiseringer for å ivareta responstid. Vi vurderer at kommunene er kreative og finner gode løsninger i godt samarbeid med feks andre kommuner.

Flere av kommunene som drifter akuttberedskap innen egen kommune, har gitt uttrykk for at dette er kostnads-krevende og utreder nå interkommunale samarbeid. Vi har bedt om orientering fra disse kommunene dersom det blir endring i organiseringen.

Vurdering av kvalitet og risiko i barnevernet i Troms og Finnmark:

Fylkesmannen har i 2019 fulgt opp våre kommuner/tjenester gjennom dialogmøter, tilsynsmessig oppfølging, råd og veiledning, og oppfølging etter rapporteringen. Dette vil vi fortsette med i 2020.

Barneverntjenestene i Troms og Finnmark er preget av store ulikheter mht. kvalitet og risiko. Både de store og de små tjenestene kan ha utfordring med å holde god kvalitet og noen rapporterer om betydelige avvik på ett eller flere områder. De minste tjenestene er svært sårbare mht. at de er få i tjenesten, og det er store utfordringer knyttet til å rekruttere og holde på kvalifisert personell. Vi ser at tjenester kan bli stående med vakante stillinger over lang tid. I Troms og Finnmark er det 5 tjenester som har 2 eller færre ansatte. Dette er vi bekymret for, og etterspør derfor kommunens vurdering av interkommunalt samarbeid i vår dialog med tjenestene. Vi veileder også på de utfordringer kommunene vil stå overfor etter 2022.

De store tjenestene har oftest bedre tilgang på kvalifisert personell, men kan ha andre utfordringer. Eksempler kan være stor saksmengde, sykemeldinger, utfordringer i forhold til ledelse og styring.

Vi ser det som kvalitetsøkende at flere tjenester i Troms og Finnmark tar del i de kompetansehevende tiltak som blir tilbudt fra Bufdir. Flere av våre tjenester har gjennomført tjenestestøtteprogrammet, 4 tjenester har hatt veiledningsteam og de fleste av tjenestene er med i læringsnettverk. Utfordringen er at tjenestene bør være stabile personellmessig før kompetansehevende tiltak settes iverk, og det er ei utfordring flere tjenester sliter med.

Tros- og livssynssamfunn (fra kapittel 7.3.2.13.1 i TB)**Rapportere på**

Oversikt over:

- Nye registrerte/uregistrerte trossamfunn og nye livssynssamfunn
- Trossamfunn som er slettet hos fylkesmannen
- Ev. tilsyn med trossamfunn og forstander.

I 2019 fikk vi innvilget vi statstilskudd til to nye uregistrerte trossamfunn i Troms- og Finnmark, Altanwir kultur senter og Alta Islamisk senter. Sistnevnte har søkt tidligere, men ikke levert tilstrekkelig dokumentasjon, og kravet har da blitt avvist.

Eritreisk orthodox tewahdo St. Gabriel kirke er registrert inaktivt i 2019, men vi har ikke mottatt melding om opphør.

Det har ikke være tilsynsaktivitet på dette området, utover ordinær håndtering av flytting av forstandere og prester.

Oversikt over antall saker... (fra kapittel 7.3.2.14.1 i TB)**Rapportere på**

Oversikt over antall saker i hver kategori og utfallet i disse sakene.

Vi mottok 62 søknader om tillatelse til å spre asken for vinden i 2019.

Fylkesmannen har behandlet 73 søknader om tillatelse til å spre asken for vinden samme år. Av disse ble 66 innvilget, og 5 avslått. Avslagsprosenten er særlig lav på dette området fordi vi forsøker å gi god og utfyllende veiledning til de som tar kontakt om hvilke rammer som eksisterer i regelverket.

Vi har ikke hatt til behandling noen søknader om privat gravplass eller behandlet klage over enkeltvedtak truffet av kommune i medhold av gravferdsloven.

Oversikt over antall saker i hver kategori... (fra kapittel 7.3.2.15.1 i TB)**Rapportere på**

Oversikt over antall saker i hver kategori og utfallet i disse sakene.

I 2019 har vi mottatt tre søknader om dispensasjon fra påbud om at utsalgssteder skal holde stengt på helligdager. Alle tre søknader ble avslått under henvisning til at vilkårene for dispensasjon ikke var oppfylte. Et av vedtakene ble påklaget, og vedtak delvis omgjort til et positivt dispensasjonsvedtak, av Barne- og familiedepartementet. Fylkesmannen har tatt vedtaket til etterretning.

Vi har ikke mottatt søknad fra kommuner om at Fylkesmannen ved forskrift skal bestemme at et område skal regnes som typisk turiststed. Fra før av er det ved forskriftsvedtak gitt slik dispensasjon for Nordkapp og Honningsvåg kommune i tidligere Finnmark fylke, men ikke for noen kommuner i tidligere Troms fylke.

Samlet vurdering av hvorvidt det kommunale helse- og omsorgstilbudet i fylket ut (fra kapittel 7.3.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Samlet vurdering av hvorvidt det kommunale helse- og omsorgstilbudet i fylket utvikles i henhold til retning og målsetninger i Leve hele livet.

Arbeidet med Leve hele livet er forankret i embetsledelsen, med fylkeslegen som hovedansvarlig direktør. I 2019 ble det i Fylkesmannens vintermøte med ordførere og rådmenn, samt fylkeskommunenes ledelse i Troms og Finnmark lagt stor vekt på eldrereformen, de demografiske utfordringene og viktigheten av å planlegge for videre bærekraft i tjenestene.

Fylkesmannen fulgte videre opp de samme tema i kommunemøter i seks klynger gjennom våren 2019. I løpet av august og september hadde Helse- og omsorgs seksjonen egne dialogmøter om eldrereformen i de samme klyngene av kommuner. KS og USHT i Troms, USHT i Finnmark og samisk USHT var inkludert i dialogmøtene. I tillegg til politisk og administrativ ledelse, var også ledere og andre innen helse- og omsorg, folkehelse, planleggere og frivillige invitert. Her var viktigheten av kommunal planlegging et viktig tema.

I dialogmøtene som direkte omhandlet Leve hele livet deltok 36 av de daværende 43 kommunene i Troms og Finnmark. For å sikre god dialog og tilbakemeldinger fra kommunene ble Mentimeter benyttet i gruppearbeidene. Innspillene herfra er tatt inn i den strategi regional gjennomføringsgruppe legger for aktiviteter i 2020. Bistand til kommunal planlegging, kvalitetsforbedring i tjenestene og videre jobbing med innføring av velferdsteknologiske løsninger er hovedområder som kommunene ønsker at vi bidrar med.

Vi oppfatter at de fleste kommuner har en oppmerksomhet rundt hvordan de skal tilpasse reformen lokalt, i og med at samtlige kommuner i Troms og Finnmark står foran en svært krevende demografisk utfordring. Vi opplever imidlertid at det har vært vanskelig for de kommunene som står i sammenslåing, samt for de to fylkeskommunene som er i fusjon å holde tilstrekkelig fokus på eldrereformen. Det er særdeles viktig at den nye fylkeskommunen blir i stand til å bære sin rolle, slik at de også kan bidra overfor kommunene med hensyn til folkehelse, tannhelse, samferdsel og samfunnsutvikling. Vi har god kontakt med fylkes -eldrerådet, som er opptatt av å være pådrivere inn mot fylkeskommunen sammen med oss.

I Troms og Finnmark har vi valgt å anbefale kommunene å legge de planer de lager med henblikk på eldrereformen inn i kommunens ordinære plansystem, slik at de blir forankret i Kommuneplanen. Beslutninger som angår eldrereformen vil angå både arealdelen og kommuneplanens samfunnsdel. I alle planstrategier og planer vi får til uttalelse, påpeker vi at eldrereformens satsningsområder bør omtales, der vi ser at dette ikke er gjort. Vi har et stående tilbud til alle kommuner om veiledning i den fasen de er nå i eldrereformen; der de skal kartlegge, planlegge og beslutte sine lokale tiltak i eldrereformen.

Leve hele livet er presentert i ulike faglige samlinger og møter med aktuelle samarbeidsaktører, i konferanse i regi av Husbanken og i eldrerådskonferansen i Troms.

Samlet vurdering av hvorvidt det kommunale... (fra kapittel 7.3.3.2.1 i TB)**Rapportere på**

Samlet vurdering av hvorvidt det kommunale helse- og omsorgstilbudet i fylket utvikles i henhold til retning og målsettinger i *Omsorgsplan 2020*, herunder *Demensplan 2020*.

Hos Fylkesmannen i Troms og Finnmark har vi valgt å knytte arbeidet vårt med Omsorgsplan 2020 og Demensplan 2020 tett opp mot våre aktiviteter innen eldrereformen Leve hele livet. Det vil si at vi ser satsningene i sammenheng, og i alle henseende hvor vi fremmer eldrereformen, blir kommunenes aktiviteter innen omsorg og demens ekspisitt tematisert.

Omsorgsplan 2020

De fleste kommunene jobber godt med tiltak for å styrke sitt tjenestetilbud, men det er store variasjoner på omfanget av utviklingsarbeidet. I flere kommuner har det vært sårbar kapasitet til å lede lokalt utviklingsarbeid, grunnet frafall av personell og ledere som må erstattes. Desentraliserte grunnutdanninger som sykepleie, ulike master-utdanninger og fagskoleutdanninger bidrar til økt kompetanse i kommunene. Flere kommuner har store utfordringer med å rekruttere helsepersonell, spesielt sykepleiere.

Med få unntak søker alle kommunene kompetanse- og innovasjons tilskudd. I tillegg til fagutdanning på videregående skolenivå og bachelorutdanninger, er det flere som tar relevante masterutdanninger og lederutdanning. De fleste kommunene søker tilskudd til ABC- utdanninger. Der har det vært en god tilvekst i Troms, spesielt når det gjelder Velferdsteknologiens ABC. Vi har hatt stor oppmerksomhet på å støtte innovasjonsprosjekter i Troms, og der ser vi spesielt gode resultater når slikt arbeid er knyttet opp mot USHT Troms. Kommunene er opptatt av hvordan de videre kan omstille seg til morgendagens omsorg.

Det er mange av kommunene i Troms som deltar i Gode pasientforløp i regi av KS, og Fylkesmannen har jobbet bevisst med å tilgodese opplæringstiltak i regi av USHT som er i tråd med pasientsikkerhetsarbeid. I Troms er det også jobbet mye med å få god synergi mellom flere av våre tilskudd. Prosjekter som har fått tilskudd til Lindrende behandling eller fra tilskudd Habilitering/rehabilitering har ofte stor lærings-/samhandlingsverdi og tilgrensende tematikk for prosjekter som kommunene søker innovasjonsmidler for.

Demensplan 2020

De fleste kommunene har demensteam med personale som har kompetanse innen demens. Flere lokale demensforeninger samarbeider med kommunen om pårørende- skoler. Kartlegging viser at de fleste kommunene har dagtilbud tilpasset hjemmeboende personer med demenssykdom.

Demensnettverk for personell som jobber i demensomsorgen har vært arrangert høsten 2019 både i Troms og Finnmark, i samarbeid med USHT i de to fylkene. Demensnettverkssamlingene blir avholdt årlig fremover.

Den nasjonale kartleggingen fra 2018 viser at det fortsatt gjenstår en del arbeid med å nå flere av målene i en del kommuner i Troms og Finnmark. Selv om det fortsatt må gjøres en innsats for å styrke tjenestetilbudet til personer med demens og deres pårørende, ser vi stadig en forbedring og økt fokus på de sentrale områdene innen demensområdet. Økt etablering av dagsenterplasser, økt antall brukere og pårørendeskoler viser en gledelig utvikling i Troms og Finnmark i 2019.

Vi ser Fylkesmannens målrettede arbeid sammen med USHT om å legge godt til rette for Demensomsorgens ABC bærer frukter i form av bedre kompetanse nærmest brukerne. Dette er viktig i vår del av landet, som har mange ufaglærte i helse- og omsorgstjenestene.

Rapportere på resultatoppnåelse... (fra kapittel 7.3.3.3.1 i TB)

Rapportere på

Rapportere på måloppnåelse for tilskuddsordning til kommunene 0762.60

I perioden 2017 - 2018 var Fylkesmennene i Troms og Finnmark to embeter. I 2019 var embetene slått sammen til ett. Vi har i 2019 samarbeidet og samordnet arbeidet med tilskuddsordningen, men vi har drevet arbeidet med tilskuddsordningen parallelt. Av det følger at også rapporteringen blir todelt.

Fylkesmannen i Finnmark gjennomførte en oppstartssamling for alle kommunene i 2017. I 2018 ble alle kommunene som hadde fått tilskudd tilbudt prosessveiledning. I 2019 har vi ikke hatt kapasitet til å stimulere til ytterligere aktivitet i kommunene på grunn av omstilling og sammenslåing av embetene.

Samlet vurdering av hvorvidt... (fra kapittel 7.3.3.3.2 i TB)

Rapportere på

Samlet vurdering av hvorvidt tilskudd til etablering og utvikling av kommunale frisklivs, lærings- og mestringstilbud bidrar til måloppnåelse.

I tillegg bes Fylkesmannen om samlet rapportering i årsrapporten på gjennomføring av tiltak i oversendt virksomhetsplan for arbeidet i 2018 med psykisk helse og rus, jamfør Opptrappingsplanen for rusfeltet.

Gjennom forvaltningen av tilskudd til friskliv- læring og mestring har Fylkesmannen fulgt opp kommunene som mottar tilskudd. Nyttig informasjon på fagfeltet har vært formidlet til kommunene, og Fylkesmannen har hatt dialog med enkeltkommuner om utfordringer de står ovenfor. Fylkesmannen kjenner til at kommunene som har etablert frisklivssentraler erfarer at modellen er nyttig for å oppnå overordnede mål, og at det skjer en god fagutvikling. Av de kommunene som ikke har friskliv-, læring og mestringstilbud er det svært få som ikke har planer for, eller prosjekter med sikte på etablering. Fylkesmannen vurderer at tilskuddsordningen har bidratt til måloppnåelse på området.

I 2019 fikk 9 kommuner i Troms tilskudd til etablering og utvikling av kommunale frisklivs, lærings- og mestringstilbud. I tillegg ble det tildelt tilskudd til et interkommunalt samarbeid hvor 8 kommuner i Midt-Troms deltok. I årene fra 2012 til 2019 har totalt 16 av 24 kommuner i Troms mottatt tilskudd innen denne ordningen. Tilskuddsordningen har fungert meget godt. Søknadene fra kommunene har vært konkrete og gode. Hovedvekten av søknadene har vært knyttet til lokale frisklivssentraler, men vi har også tildelt noe midler til tiltak innen læring og mestring. Det er forskjeller kommunene imellom mht. faglig innretning, forankring, finansiering, kompetanse og bemanning. Frisklivssentralenes posisjon og legitimitet i Tromskommunene er styrket i løpet av perioden 2012 til 2019, dvs. de årene Fylkesmannen har administrert tilskuddet. Vår samlede vurdering er at kommunene har hatt stabil bemanning og god kompetanse, og at arbeidet som er utført for tilskuddet har vært i tråd med målene for ordningen. Rapporteringen fra kommune har vært meget informativ, og har gitt Fylkesmannen et godt bilde av aktiviteten. Rapportering, regnskap og revisjon har vært levert innen fristene. Frisklivssentral og lærings- og mestringstilbud tas i stadig større grad inn sammen med andre forebyggende elementer i helhetlige helse- og omsorgsplaner i kommunene. Det sørger for langsiktighet og forankring, og er en meget positiv utvikling. Frisklivssentralene og lærings- og mestringstilbud ble tidligere sett på som «noe ekstra» som kom i tillegg til de lovpålagte helsefremmende og forebyggende tjenestene etter kommunehelsetjenesteloven § 3-2. Det synet er i ferd med å endre seg. Friskliv, læring og mestring er i ferd med å finne sin rettmessige plass i helheten i kommunens helse- og omsorgstjenester.

Mot slutten av 2019 hadde Fylkesmannen i Troms og Finnmark ubrukte midler innen tilskuddsordningen «Styrking av habilitering og rehabilitering i kommunene». Midlene ble utlyst og fordelt til kommuner som også hadde mottatt tilskudd i 2019 til etablering og utvikling av kommunale frisklivs, lærings- og mestringstilbud. Grunnen til at vi gjorde dette var todelt: 1) Frisklivssentralene gir tilbud som ligger innenfor fagområdene habilitering og/eller rehabilitering. 2) Frisklivssentralene drives godt, har stabil bemanning og god kompetanse, og avgir gode rapporter innen fristen. Dermed er det svært sannsynlig at ekstra midler til frisklivssentralene for å styrke habilitering og rehabilitering vil bli benyttet til relevante formål. Fylkesmannen oppfatter denne vinklingen på tildeling av tilskudd som et nybrottsarbeid, og vi ser frem til og har tillit til å høste gode resultater fra dette.

Rapportere på resultatoppnåelse... (fra kapittel 7.3.3.4.1 i TB)

Rapportere på

Rapportere på resultatoppnåelse for tilskuddsordningen til kommunene 0762.64.

Med bakgrunn i at embetene Troms og Finnmark ble sammenslått i 2019, er opptrappingsplanen for habilitering og rehabilitering gjennomført i Troms og Finnmark i 2017 og 2018. I 2019 etter sammenslåing ble det etablert et samarbeid og en samordning av tilskuddsordningen, men tilskuddene ble tildelt i de "gamle" fylkene. Fylkesmannen i Finnmark har ikke oppnådd resultater i samsvar med målsetningene for opptrappingsplanen fordi omstilling, og andre arbeidsoppgaver har hatt høyere prioritet. Vi har ikke klart å stimulere, motivere og veilede kommunene. Viser også til punkt 7.3.3.4.2. I Troms fylke ble det tildelt tilskudd i 2019 til 9 kommuner. Kommunene som mottok midler fikk relativt store beløp. Det var stor variasjon i faglig innhold i søknadene. De fleste av kommunene som mottok tilskudd hadde planforankring av habilitering og rehabilitering med som et moment i søknadene. I tildelingsbrevet til kommunene veiledet Fylkesmannen om hvilke momenter i arbeidet kommunene burde følge opp særskilt. Det har vært begrensede ressurser hos Fylkesmannen til å følge opp kommunene med veiledning knyttet til søknadene. Men Fylkesmannen har tatt opp temaet habilitering og rehabilitering i flere andre sammenhenger i den generelle kommunedialogen i 2019, f.eks. knyttet til Leve hele livet, frisklivssentraler og høringsvar til kommunale planer (både på overordnet nivå og på sektornivå). Flere av kommunene som mottok midler har overført ubrukte midler fra 2019 til 2020. Fylkesmannen vil følge opp arbeidet og våre kontaktpersoner i de aktuelle kommunene i 2020. Det er vanskelig å vurdere i hvilken grad de enkelte målene for tilskuddsordningen er nådd i vårt fylke. Total sett må fagområdet habilitering og rehabilitering i kommunene styrkes ytterligere i årene framover dersom de skal kunne ivareta oppgavene de har på området - som nok vil øke både i volum og kompleksitet.

Samlet vurdering av hvorvidt tilbudet... (fra kapittel 7.3.3.4.2 i TB)**Rapportere på**

Samlet vurdering av hvorvidt tilbudet innen habilitering og rehabilitering i fylket utvikles i henhold til retning og målsettinger i opptrappingsplanen.

Fylkesmannen i Finnmark vurderer at kommunene Alta og Vadsø har utviklet seg i henhold til retning og målsettinger i opptrappingsplanen, ved at de bygger system kvalitet, brukervedvirkning, kompetanse og kapasitet. Men at de mindre kommunene som har mottatt tilskudd har større utfordringer med å etablere system som sikrer måloppnåelse i henhold til retningslinjene for tilskuddet.

Det har gjennom opptrappingsplanen fokus på hvordan øke innsatsen, spesielt innen hverdagsrehabilitering i Troms. Det er 20 av 24 kommuner som har tilskuddsmidler fra opptrappingsplanen innen hab/rehab, og som jobber aktivt med dette. I mange av kommunene har imidlertid utviklingen gått sakte, noe som medfører overføringer av tilskuddsmidler til året etter. Koblingen av tilskuddet opp mot koordinerende enhet er en god ide, men siden ressursene i mange av kommunene er svært knappe i koordinerende enhet, kan dette være en begrensende faktor. Vi har lagt ned et grundig arbeid i tilskuddsforvaltningen, og også sett den opp mot Kompetanse- og innovasjonstilskuddet og OT rus. Her har vi sett til at søknader når det gjelder å øke formalkompetanse til faggrupper som har roller innen habilitering/rehabilitering i kommunene har blitt tilgodesett, og at utviklingsprosjekter for målgruppen har fått prioritet. Vi ser en større aktivitet for rehabiliteringsprosjekter, enn innen habilitering. Det er derfor gledelig at vi nå har fått to solide habiliteringsprosjekter i Harstad som har fått støtte. De kan bidra til å inspirere andre kommuner til å ta mer målrettet tak i dette viktige området.

I 2019 utlyste Fylkesmannen i Troms og Finnmark ubrukte midler innen tilskuddsordningen «Styrking av habilitering og rehabilitering i kommunene» på slutten av året. Midlene ble fordelt til kommuner som også hadde mottatt tilskudd til etablering og utvikling av kommunale frisklivs, lærings- og mestringstilbud. Frisklivssentralene gir tilbud som ligger innenfor fagområdene habilitering og/eller rehabilitering. Dermed er det svært sannsynlig at ekstra midler til frisklivssentralene for å styrke habilitering og rehabilitering vil bli være en god investering og i tråd med opptrappingsplanens intensjoner.

Tilsyn av verger (fra kapittel 7.3.4.1.1 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal i årsrapporten rapportere på totalt antall kontrollerte vergeregnskap i 2019. Det skal oppgis hvor mange av disse vergeregnskapene embetet har plukket ut og kontrollert basert på egne risikovurderinger.

Fylkesmannen skal også rapportere på antall vergemål som har vært gjenstand for tilsyn i 2019 utover regnskapskontroll, både planlagte og hendelsesbaserte. Fylkesmannen skal i tillegg kort beskrive hva tilsynene har avdekket og hvordan avvik er fulgt opp. Dette skal inkludere rapportering av gjennomføring av oppdrag 3.3.2.1.6 i tildelingsbrevet.

Kontroll med vergeregnskapet ble utført på alle 379 sakene som Statens Sivilrettsforvaltning hadde plukket ut for kontroll. Av disse sakene var 19 saker plukket ut og kontrollert basert på vår egen risikovurdering.

I tillegg til kontrollaktiviteten har vi sjekket at vi har fått inn de øvrige vergeregnskapene, som utgjør 80 %. Vi har opprettet oppfølgingsaktivitet på 59 av disse.

Ernst & Young AS (EY) gjennomførte tilsyn med embetets forvaltning av vergeregnskap og konkluderte med at kvaliteten på Fylkesmannen i Troms

og Finnmark sitt arbeid er tilfredsstillende. Det ble ikke avdekket forhold som ikke er tilfredsstillende håndtert. EY mente at Fylkesmannen i Troms og Finnmark hadde god forståelse av hva internkontrollen for vergeregnskapene innebærer.

Som følge av ikke godkjente vergeregnskap er 11 verger under oppfølging pr. dags dato. Vi har fratatt 12 verger oppdraget etter tilsyn, i tillegg til at noen verger selv har bedt seg fritatt under tilsyn før vi har konkludert med fratakelse av oppdrag. Ingen verger er anmeldt etter tilsyn i 2019.

Fylkesmannen i Troms og Finnmark har i 2019 utarbeidet ny, felles rutine for håndtering av hendelsesbaserte tilsynssaker. Rutinen beskriver hvordan ulike bekymringsmeldinger og observasjoner skal noteres og formidles til seksjonsledelsen. Rutinen beskriver videre hvordan tilsyn skal gjennomføres, samt registreres i VERA, og da i stor grad med henvisning til SRFs veiledning på området.

Fylkesmannen skulle i løpet av 2019 føre tilsyn med verger med mer enn 20 oppdrag for voksne. Dette gjaldt i utgangspunktet 5 verger, men 1 av vergene er nå hjemmehørende i Oslo og har flest saker fra Oslo og Viken. Vi avtalte med dette embedet at de overtok tilsynet.

Tilsynet med de resterende fire verger ble gjennomført av to saksbehandlere – en fra hvert kontorsted. Vi innhentet skriftlig tilbakemelding på eget skjema, gjennomgikk noen utvalgte saker og gjennomførte intervju. Alle tilsyn ble sluttført i desember og vergene fikk avsluttende brev i den forbindelse. To av vergene fikk påminnelser knyttet til innlevering av vergeregnskap, men det er ikke iverksatt videre tiltak fra vår side overfor noen av dem.

I forhold til lignende tilsyn senere, ser vi et behov for nærmere definering av hvilke lovbestemte krav vi undersøker og hvilken metode som vil være mest hensiktsmessig ut fra tema.

Fylkesmannen skal ellers også rapportere på antall vergemål som har vært gjenstand for tilsyn i 2019, utover vanlig regnskapskontroll. Fylkesmannen skal kort beskrive hva tilsynene har avdekket og hvordan avvik er fulgt opp. For 2019 er det registrert 38 avsluttede tilsyn. I en av sakene viste det seg at vergehaver var død. 8 av tilsynene konkluderte med at fratakelse av vergeoppdraget måtte vurderes, mens to saker konkluderte med nærmere veiledning til vergen. Det er samtidig klart at arbeidet med flere av tilsynene har medført råd og veiledning til vergen underveis.

Flere av tilsynsaktivitetene springer ut av funn og bekymring etter gjennomgang av regnskap og det er derfor vanskelig å sette klart skille mellom hva som er «regnskapsgjennomgang» eller «andre tilsyn». Det kan imidlertid sies at vi ikke kan se å ha fratatt verger oppdrag i 2019 etter tilsyn, uten at mangler ved regnskap eller håndtering av økonomien har vært den sentrale årsaken.

Samtidig, og som et eksempel, kan det nevnes at en setteverge ble fratatt vergemålet fordi hun ikke responderte på våre henvendelser. Dette har imidlertid ikke vært registrert som en tilsynssak, men er en konsekvens av at vergen ikke svarer oss.

Antall kontrollerte vergeregnskap og antall kontrollert på bakgrunn av egne risikovurderinger

Antall totalt kontrollerte vergeregnskap	Totalt antall leverte vergeregnskap	Antall verger under oppfølging	Antall verger som er fratatt oppdrag
379	1 950	11	12

Samtale med vergehaver (fra kapittel 7.3.4.1.3 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en vurdering av andelen opprettede vergemål for voksne hvor det er gjennomført samtale med vergehaver gjennom 2019.

Fylkesmannen skal kort rapportere på hvordan metoden for samtaler utarbeidet av Statens sivilrettsforvaltning har blitt tatt i bruk og hvilke erfaringer som er gjort gjennom året.

Resultatet for Fylkesmannen i Troms og Finnmark for gjennomført samtale med vergehaver før opprettelse av vergemål for voksne, er 43,8 % av sakene i 2019. Når det gjelder årsak til at samtale ikke ble gjennomført fordelte sakene seg slik; 70,17 % fordi vergehaver ikke forstår hva saken gjelder, 18,83 % fordi vi ikke fikk tak i vedkommende, 8,9 % «annet» og 2,1 % fordi vedkommende ikke ønsket samtale. Tallene for vårt embete er så godt som identiske med tallene for alle embeter under ett.

Fylkesmannen i Troms og Finnmark er innforstått med at samtaler også skal gjennomføres med personer som ikke er fullt ut samtykkekompetent, men som likevel kan ha en uttrykt vilje eller være samtykkekompetent når det eksempelvis gjelder valg av verge.

I noen saker er det en klar utfordring at vi ikke har ressurser til å gjennomføre samtaler ansikt til ansikt, men må basere oss på telefon, eventuelt med bistand fra pårørende eller kommunale tjenesteytere. Det må som tidligere understrekes at vi i hovedsak ikke har mulighet til å velge best mulig samtalsituasjon. I spesielle saker foretas det hjembesøk eller fysiske møter. Det gjelder eksempelvis saker med mye konflikt i familien og der vi er særlig usikre på vergehavers samtykkekompetanse. For den samiske delen av befolkningen er det særlig viktig med samtaler med personlig oppmøte. I tillegg til språklige utfordringer og bruk av tolk i samtalen, vil også kulturen spille en stor rolle for hvordan kommunikasjonen skjer.

Fylkesmannen i Troms og Finnmark har tatt i bruk samtalemetodikken «For øye» i 2019. De ansatte på seksjonen fikk opplæring på metodikken 2-3. april på samling i Tromsø, og i regi av SRF. På samlinger for faste verger i november var «For øye» hovedtema og vi hadde da bearbeidet undervisningsopplegget fra SRF med tanke på målgruppen. Det var svært nyttig å måtte presentere metodikken selv. «For øye» var ellers tatt opp på andre vergesamlinger, vi har sendt ut informasjon i vårt «Nyhetsbrev» til faste verger og det kan nevnes at metodikken er presentert for verger (samling 15.01.20), som skal delta i «piloten» om oppstartmandat.

Tilbakemeldinger både fra ansatte og verger tyder på at verktøyet oppleves som praktisk og nyttig. På samlinger for faste verger var vergene lyttende og aktive i rollespill. Det vil nok variere hvilke teknikker den enkelte er bekvem med å bruke, men vi har sånn sett også oppfordret til at den enkelte tilpasser verktøyet til egen «stil». Det kan også fremheves at side 28-29 i veiledningsheftet er nyttig i forberedelse til samtaler.

Fratakelse av vergeoppdrag (fra kapittel 7.3.4.1.4 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal i årsrapporten rapportere på hvor mange verger som er fratatt sitt oppdrag i 2019 som en konsekvens av funn i regnskapskontrollen.

Fylkesmannen skal også rapportere på antall verger som har blitt fratatt vergeoppdrag i løpet av 2019 på bakgrunn av andre tilsyn og en kort redegjørelse om årsaker til fratakelsene.

12 verger er fratatt sitt vergeoppdrag etter funn i regnskapskontrollen. Noen verger har sagt opp sitt oppdrag før Fylkesmannen fattet vedtak om fratakelse. Noen saker hvor fratakelse vurderes er fremdeles under saksbehandling.

Vi viser til vår gjennomgang under punkt 7.3.4.1.1. Som nevnt har det i 2019 ofte vært slik at en tilsynsaktivitet er opprettet på bakgrunn av bekymring ved en regnskapsgjennomgang, og at tilsynsaktiviteten i sin tur har ført til vurdering av fratakelse av tilsynsoppdraget. Det må derfor kunne sies at fratakelsessakene i realiteten er knyttet til regnskapskontroll i 2019 og at vi ikke har registrert ytterligere fratakelse på bakgrunn av «andre tilsyn».

Individtilpasning av vergemål (fra kapittel 7.3.4.1.5 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en kort, overordnet beskrivelse av hvordan embetet har arbeidet med å individtilpasse mandater, både ved opprettelse av nye vergemål og ved gjennomgang av løpende saker når dette har vært hensiktsmessig.

Fylkesmannen har som nevnt fått opplæring i og tatt i bruk samtalemetodikken «For øye», og dette har styrket vår mulighet til å få frem vergehavers egne ønsker og behov, i samtaler med dem. Ut over dette har ikke Fylkesmannen i Troms og Finnmark i 2019 iverksatt nye, særskilte tiltak for ytterligere å sikre individtilpasning av nye vergemål eller ved gjennomgang av eldre saker. Fylkesmannen har heller ikke i 2019 hatt kapasitet til en generell gjennomgang av mandater fra før 01.07.13. Slike vurderinger kommer eventuelt som følge av at saken tas opp gjennom spørsmål om bytte av verge, begjæring om endring av mandat mv.

Fylkesmannen foretar imidlertid en konkret vurdering fra sak til sak, i samarbeid med vergehaver og eventuelt pårørende og/ eller andre deler av hjelpeapparatet. Saksbehandlers vurdering gjennomgås av seksjonsleder i forbindelse med godkjenning av vedtak om opprettelse av vergemål.

Som tidligere er det likevel begrensninger (økonomi, geografi og antall ansatte) når det gjelder hvor grundig og konkret vi kan utrede behov og mandat. Dette er en utfordring for alle embeter. I 2019 takket Fylkesmannen i Troms og Finnmark ja til å delta i et pilotprosjekt, der det skal gis et oppstartmandat og vergen får et konkret oppdrag å utrede vergehavers behov og ønsker nærmere. Dette skal meldes tilbake til Fylkesmannen, som i sin tur skal vurdere å justere mandatet. Fylkesmannen i Troms og Finnmark hadde aktuelle verger klare i juli, men klarsignalet for oppstart fra SRF kom først i november. Vi har i januar hatt et møte med vergene, som fikk opplæring i metodikken «For øye» og hvordan prosjektet skal gjennomføres.

I arbeidet med å forberede prosjektet og gi innspill til SRF, har vi hatt flere diskusjoner innad i seksjonen og også i møter med SRF og det andre embetet som skal delta. Disse gjennomgangene mener vi har bidratt til å holde oppe oppmerksomheten om individtilpassede mandat i vår seksjon.

Gjennomgang av rutiner og praksis i forbindelse med sammenslåing av embeter (fra kapittel 7.3.4.1.6 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal kort redegjøre for gjennomføring av oppdrag 3.3.2.1.7. i tildelingsbrevet.

Fylkesmannen i Troms og Fylkesmannen i Finnmark ble slått sammen fra 01.01.19. I årsrapporten skal vi kort redegjøre for hvordan vi har identifisert områder hvor det har vært ulike rutiner og ulik praksis, og etablert en felles tilnærming.

Innledningsvis skal det sies at siden 2013 har Troms og Finnmark hatt felles fagsamlinger de fleste år, sammen med Fylkesmannen i Nordland. Vi hadde derved en viss kunnskap om hverandres rutiner og praksis fra før. Månedene frem mot årsskiftet 2018/2019 hadde vi også felles samlinger (Alta, Vadsø og Tromsø) og begynte med felles seksjonsmøter (på Skype) fra desember 2018.

Vi har bevisst valgt å kunne holde produksjonen ved like, samtidig som vi har jobbet med felles rutiner. Dette kommer til uttrykk ved gode resultater for 2019. Det ble nedsatt arbeidsgrupper som kom med forslag til nye felles rutiner før sommeren 2019. Arbeidet med å få på plass disse rutinene er imidlertid ikke helt ferdig, men målet er at det skal være gjort innen 15.03.20.

På en del områder har vi fått en likere praksis fordi ansatte på begge kontorsteder har jobbet med samme oppgave. Vi nevner her for eksempel gjennomgang av vergeregnskap, innhold og presentasjoner på samlinger for faste verger og tilsyn med verger med mer enn 20 oppdrag.

På andre områder har vi i realiteten en lik praksis fordi saksområdet helt eller i hovedsak er lagt til et kontorsted. Det gjelder arbeidet med Agresso, gjennomgang av kontrollaktivitetene, ta midler til forvaltning, vergegodtgjøring og utgiftsdekning, stadfestelse av fremtidsfullmakter, skiftesaker, saker som gjelder enslige mindreårige asylsøkere, avslutning av sak ved dødsfall og avslutning av forvaltning ved 18 år.

En lang rekke mindre, felles rutiner er kommet på plass for å gjøre det mulig å håndtere viktige områder på en ensartet måte. Vi nevner tiltak for å øke bruken av Altinn, skriftlige rutiner for håndtering av «innkurven» i VERA, sikring av vergehavers samtykke ved bruk av kapital, oppfølging av politiattester og vergeerklæringer, vedtaksmaler for midlertidig verge ved tilrettelagt avhør og ved oppnevning av verge for å ivareta oppgaver etter helse- og omsorgstjenesteloven kapittel 9.

Noen større rutiner er besluttet, som godkjenning av og tilsyn med verger, og noen er i skrivende stund i ferd med å bli det – forvaltning og bruk av kapital. Dette legges inn i «Kompasset», som er navnet på det nye felles systemet for kvalitetssikring.

Områder som opprettelse av vergemål og Fylkesmannens godkjenning av ulike disposisjoner må det imidlertid arbeides videre med. Det betyr ikke at praksisen er helt ulik, men at det er en vei å gå for å lande alle detaljer.

Selv om skriftlige rutiner kommer på plass, vil det fremdeles være behov for å drøfte og jobbe med felles tilnærming omkring det meste. Slik var det også da vi var to ulike embeter. Vi har startet med å drøfte konkrete saker som gjelder fratakelse av rettslig handleevne «på tvers» av kontorstedene, for å sikre lik vurdering og fremgangsmåte i slike saker. Vi diskuterer i økende grad fagtema på felles møter og ved besøk på hverandres kontorsted.

Vurdering - gjennomføring og oppfølging av oppdrag 3.3.2.2.4 (fra kapittel 7.3.4.1.7 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en beskrivelse og vurdering av gjennomføringen av oppdrag 3.3.2.2.4. Fylkesmannen skal også gi en kort beskrivelse av hvordan erfaringene fra oppdraget tenkes fulgt opp fremover.

Fylkesmannen skulle utføre oppdraget «Gjennomgang av saker hvor vergemål kan være opprettet mot den enkeltes vilje», jf tildelingsbrevet 3.3.2.2.4. Det redegjøres ikke nærmere for oppdraget her.

Fylkesmannen i Troms og Finnmark sendte ut standardbrevet om frivillig vergemål til de personer som var med på liste utarbeidet av Statens sivilrettsforvaltning. Dette ble gjort i samsvar med retningslinjer og gjeldende frister.

På bakgrunn av registrering i VERA fikk vi følgende statistikk i direkte tilknytning til dette oppdraget:

Avslutt sak	14
Endre sak	1
Behandle andre dokumenter	17
Oppfølging	114

Fylkesmannen i Troms og Finnmark ble kontaktet i flere saker, men dette var ikke minst henvendelser fra verger som reagerte på at brevet var sendt ut til personer som åpenbart ikke kunne uttrykke en vilje om temaet mv.

Når det gjelder saker der det konkret kom inn begjæring om avslutning eller endring (15), anser vi dette generelt som u dramatisk. Gjennomgangen gir generelt ikke grunn til å tro at mange vergehavere i Troms og Finnmark hadde vergemål mot sin vilje, og uten at den rettslige handleevnen er fratatt.

Det kan eksempelvis nevnes at to av sakene dreier seg om søsken som hadde sin mor som verge. Vi drøftet allerede i 2018 om disse vergemålene kunne oppheves og erstattes av private fullmakter. Brevet medførte altså at søsknene foretok et valg, men uten at de før den tid hadde et «uønsket» vergemål. Det kan videre nevnes at i to av sakene er det åpenbart pårørende som har tatt initiativ til å få vergehavere til å underskrive skjema. I våre direkte møter med vergehavere, ber imidlertid vergehavere om at vergemålet videreføres. Et siste eksempel er en vergehaver som i flere omganger har gitt og trukket sitt samtykke, og vi har også opprettet og avsluttet vergemål, i samsvar med dette. Vedkommende har altså hele tiden vært kjent med at vi la til grunn hennes vilje.

Den videre direkte konsekvensen når det gjelder oppfølgingen av svar på brevet, er begrenset, men konsekvensen av den nye lovtolkningen, som brevet har sin bakgrunn i, får vesentlige ressursmessige konsekvenser. Det må slås fast at vi i flere saker (både eksisterende og kommende) vil måtte vurdere å fremme sak om fratakelse av rettslig handleevne.

Erfaringene fra oppdraget følges også opp gjennom implementeringen av samtaleverktøyet «For øye» og vår deltakelse i «piloten» om oppstartmandat. Dette er beskrevet ellers i rapporten.

Årsrapportering rettshjelp (fra kapittel 7.3.4.2.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal i årsrapportløsningen rapportere på antall innkomne, innvilgede og avslåtte søknader for perioden, fordelt på henholdsvis fritt rettsråd og fri sakførsel. Fylkesmannen skal også rapportere på gjennomsnittlig saksbehandlingstid og på antall restanser. Hva gjelder de innvilgede sakene, skal rapporteringen gi en oversikt over forekomsten av økonomisk dispensasjon, samt totale advokatutgifter og evt. andre utgifter som er innvilget i aktuelle periode, fordelt på saksområde. Av rapporteringen skal det videre fremgå hvorvidt det er gitt avslag som følge av økonomisk overskridelse eller av andre grunner i henhold til skjema over rettshjelpsstatistikk fra Statens sivilrettsforvaltning.

Fylkesmannen skal rapportere på forbruk for året samt forventet forbruk på kap. 470, post 01 for påfølgende år. Eventuelle avvik skal begrunnes. Fylkesmannen skal umiddelbart informere SRF dersom det er andre vesentlige risikoer eller avvik på området.

Fylkesmannen viser til tabell nr. 96 når det gjelder antall innkomne, innvilgede og avslåtte søknader for perioden, fordelt på henholdsvis fritt rettsråd og fri sakførsel.

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid på søknader om fri rettshjelp eller fri sakførsel var i 2019 mellom to og fire uker. For utbetaling av salærkrav overholdt vi også i stor grad 30-dagersfristen.

Fritt rettsråd

Vi mottok totalt 152 søknader i 2019. Av totalt 67 innvilgede søknader, ble det i 4 vedtak gitt økonomisk dispensasjon.

Totalt ble det utbetalt dekning av utgifter til advokat som fritt rettsråd med kr 2 423 378. Dekning av egne utgifter og utgifter til sakkyndig beløp seg til kr 83 733. Kr 499 577 ble i tillegg utbetalt som fri sakførsel i salærkrav fastsatt av Kontrollkomisjonen for UNN.

Utgiftene til fritt rettsråd er fordelt på følgende måte pr. saksområde:

Utlendingssaker § 11 (1) nr. 1, jf. stykkprisforskriften (spf) § 5(2) nr. 1 a kr. 150 720
 Utlendingssaker § 11 (1) nr. 1, jf. spf § 5(2) nr. 1 b: kr. 161 920
 Klager i asylsaker § 11 (1) nr. 1, jf. spf § 5(2) nr. 1 c: kr. 157 415
 Andre utlendingssaker § 11(3): kr. 2 080
 Barnevernsaker § 11 (1) nr. 2: kr. 119 840
 Andre barnevernssaker § 11 (3): kr. 0
 Erstatning for straffeforfølgning § 11 (1) nr. 3: kr. 81 440
 Voldsofre § 11 (1) nr. 4: kr. 108 452
 Vurdering av anmeldelse § 11 (1) nr. 6: kr. 174 480
 Undersøkelse og behandling uten eget samtykke § 11 (1) nr. 8: kr. 0
 Skiftesaker § 11 (2) nr. 1 og 2, jf. spf § 5 (2) nr. 7 a: kr. 120 267
 Barnefordeling § 11 (2) nr. 1, jf. spf § 5 (2) nr. 7 b: kr. 263 148
 Familie (både pkt. 1.2.11 og 1.2.12) § 11(2)nr 1 og 2, jf. spf § 5(2) nr. 7 c: kr. 132 480
 Andre familiesaker: kr. 5 304
 Personskadeerstatning § 11 (2) nr. 3: kr. 58 532
 Oppsigelse/utkastelse fra bolig § 11 (2) nr. 4: kr. 0
 Oppsigelse/avskjed i arbeidsforhold § 11 (2) nr. 5: kr. 141 974
 Voldsoffererstatning § 11 (2) nr. 6: kr. 4 384
 Klagesaker etter folketrygdloven § 21-12, § 11 (2) nr. 7: kr. 398 365
 Andre saker (alle øvrige saker): kr. 290 041

Av de 55 avslag på søknader om fritt rettsråd som er truffet i 2019, er 17 av disse gitt pga. økonomisk overskridelse, og 37 av andre grunner. I en sak var årsaken en kombinasjon av økonomisk overskridelse og andre grunner.

Fri sakførsel

Vi mottok totalt 17 saker i 2019. Av 7 innvilgede ble det gitt økonomisk dispensasjon i 1 sak. 1 sak ble avslått på grunn av inntekts/formuesoverskridelse, mens 9 saker ble avslått av andre grunner.

Retts hjelp

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Fritt rettsråd	Fri sakførsel
Innkome søknader	169	152	17
Innvilgede søknader	74	67	7
Avslåtte søknader	66	55	11

Fylkesmannen skal rapportere på forventet forbruk... (fra kapittel 7.3.4.2.2 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på forventet forbruk på kap. 470, post 01 inneværende og påfølgende år. Eventuelle avvik skal begrunnes.

Totalt forbruk på kap. 470, post 01, var i 2019 på kr. 3 225 104. Utgifter i fritt rettsrådssaker utgjør kr. 2 725 526 av dette, mens utbetaling av salær i kontrollkommissjonsaker (fri sakførsel) utgjør kr. 499 578.

Vi har grunn til å tro at forventet forbruk i 2020 vil bli omtrent som i 2019, dvs. ca. kr.3,3 millioner totalt. Totalt forbruk på kap. 470, post 001 vil imidlertid som kjent også være avhengig av salærfastsettelsen som skjer av kontrollkommissjonens leder, og som Fylkesmannen bare utbetaler. Her kan vi også i liten grad forskutere utviklingen. I 2019 utgjorde utbetalingene i saker for Kontrollkommissjonen 15,5 % av belastningen på kap. 470, post 001 hos Fylkesmannen i Troms og Finnmark.

Samfunnssikkerhet i arealplaner (fra kapittel 7.3.4.3 i TB)**Rapportere på**

Beskriv kort hva embetet gjør, i tillegg til plansamlinger, for å gjøre følgende kjent i kommunene:

- Ny sjekklister som er utarbeidet til ROS-analyser
- Fylkets klimaprofil blir brukt under kommunens planleggingsarbeid og i ROS-analyser.

Plan

I forbindelse med planstrategiarbeidet i kommunene, samt i innspill til kommuneplanens samfunnsdel og klima- og energiplaner spiller Fylkesmannen inn klimaprofilene for Troms og Finnmark som viktige kunnskapsgrunnlag for planarbeidet. I tillegg viser vi til SPR for klimatilpasning. Fylkesmannen har inntrykk av at en del kommuner kjenner til klimaprofilene, men ikke alle. De kan være vanskelig å konkretisere ut i fra i planleggingen, så kommunene trenger ofte tilleggskunnskap om lokale forhold ned på sektornivå for å vite nøyaktig hvor skoen trykker.

Fylkesmannen i Troms og Finnmark påser primært at hensynet til samfunnssikkerhet og beredskap ivaretas i arealplaner gjennom innspill til varsel om oppstart og ved formell høring og offentlig ettersyn av arealplaner. Førre for innspill er veileder fra DSB om Samfunnssikkerhet i kommunes arealplanlegging, herunder sjekklister i vedlegg 5 for identifisering av risiko og sårbarhetsforhold. Vi registrerer en dreining i praksis hva gjelder ROS-analyser. Overgangen går fra en sjekklisterbasert til en hendelsesbasert metodisk tilnærming. Dette er i tråd med DSBs veiledning på området. Avhengig av den konkrete saken benyttes andre veileder og rundskriv også, herunder Rundskriv H-5/18 om Samfunnssikkerhet i planlegging og byggesaksbehandling fra KMD, veiledere om havnivåstigning og storulykkesvirkomheter fra DSB, klimahjelper/klimaprofil, vegvesenets veiledning på samfunnssikkerhet ved veibygging, NVEs veiledere tilknyttet naturfare mfl.

Hensynssoner i kommuneplaner (fra kapittel 7.3.4.4 i TB)**Rapportere på**

For hvilke storulykkesvirkomheter er det etablert hensynssoner?

Plan

Det har vært saksbehandlet en plan med storulykkesbedrifter i planseksjonen i 2019 i Balsfjord kommune der hensynssoner og sikkerhet ble vektet for å ivareta viktig samfunnsinteresser og et svært viktig naturvernområde.

FylkesROS (fra kapittel 7.3.4.5 i TB)**Rapportere på**

Redegjør for status på fylkesROS og tilhørende oppfølgingsplan

Fylkesmannen har i 2019 utarbeidet en midlertidig ROS-analyse for Troms og Finnmark. Fylkesmannen vil starte utarbeidelse av ny fylkesROS for Troms og Finnmark i 2020, med tilhørende oppfølgingsplan. Scenario sikkerhetspolitisk krise skal inngå i ny fylkesROS.

Regionale tiltak gjennomført i arbeidet med forebygging og beredskap (fra kapittel 7.3.4.6 i TB)

Rapportere på

Hvilke tiltak vurderer embetet har vært viktigst for å ivareta fylkesmannens ansvar for samordning i arbeidet med forebygging og beredskap?

Fylkesmannen har ved etablering av nytt embete vært opptatt av at fylkesberedskapsrådet (FBR) må ha en organisering som gjør det til en god arena for gjensidig dialog, kompetansebygging og samarbeid mellom beredskapsaktører. Samtidig skal fylkesberedskapsrådet være et effektivt organ for å kunne håndtere hendelser.

Fylkesmannen har derfor etablert en todelt struktur for Fylkesberedskapsrådet for Troms og Finnmark. På overordnet nivå har vi et felles FBR i Troms og Finnmark. Vi mener at vi derigjennom får en merverdi i form av en større arena hvor vi kan dele kompetanse og kunnskap som grunnlag for videreutvikling av det samlede arbeidet med samfunnsikkerhet og beredskap i Troms og Finnmark.

Ved hendelser hvor fylkesberedskapsrådet innkalles, innkalles det «gamle» fylkesberedskapsrådet i det fylket hvor hendelsen har skjedd. Vi mener at de eksisterende fylkesberedskapsrådene er de som best kan håndtere en hendelse gjennom systemene og rutinene de har etablert og at de har den lokale/regionale kunnskapen om ressurser, geografi og andre forhold som er viktig for effektiv krisehåndtering.

Videre har det vært viktig for oss å bli kjent med andre samfunnsikkerhetsaktører i Troms og Finnmark som ikke er en del av FBR. Dette for å få et bedre bilde av aktører som det kan være aktuelt å samarbeide med både i det forebyggende arbeidet og ved krisehåndtering i det nye embetsområdet.

Vi har utarbeidet ny overordnet beredskapsplan med tiltakskort for det nye embetet. Denne er øvet i 2019 i regi av DSB. Tilbakemeldingen var gjennomgående positiv.

Fylkesmannen har også som del av det forebyggende arbeidet hatt møte med infrastruktureier og berørte kommuner etter et EKOM-utfall på kysten av Finnmark.

Revisjon av underliggende planverk (fra kapittel 7.3.4.7 i TB)**Rapportere på**

Redegjør kort for status revisjon for underliggende planverk knyttet til SBS.

Fylkesmannen er representert i den nasjonale gruppen som utarbeider felles tiltakskort for embetene. Nasjonale tiltakskort sammen med lokalt utarbeidede tiltakskort for embetet utgjør i dag FMTF sin SBS plan. I Totalforsvarsprosjektet i regi av Fylkesmannen er det nylig igangsatt et arbeid med å lage et regionalt planverk.

Status øvelser med kriseorganisasjonen i kommunene (fra kapittel 7.3.4.10 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal redegjøre for status på gjennomførte øvelser med kriseorganisasjonen i kommunene.

Fylkesmannen har gjennomført øvelser med den kommunale kriseledelsen i 11 av 43 kommuner.

Tilrettelegge for helhetlig og systematisk tilnærming i oppfølging av kommuner (fra kapittel 7.3.4.11 i TB)**Rapportere på**

Redegjør kort for status på arbeidet med å tilrettelegge for enhetlig og systematisk tilnærming til samfunnsikkerhets- og beredskapsarbeidet i oppfølging av kommunene.

Embetet har, for å sikre enhetlig og systematisk tilnærming til kommunene, utarbeidet nye rutiner for oppfølging av kommunene i tilsyn, øvelser og veiledning. Det er utarbeidet nye varslingsrutiner og veiledningsmaterieell.

Tilrettelegge for å styrke samordningsrollen innen samfunnsikkerhetsarbeidet (fra kapittel 7.3.4.12 i TB)**Rapportere på**

Redegjør kort for status på arbeidet med å tilrettelegge for felles tilnærming og systematisk oppfølging av regionale aktører.

Fylkesmannen har som formål å bygge videre på de gode relasjonene, som de gamle embetene hadde i sine respektive fylker. Vi har gjennomført møter med mange aktører for å informere om det nye embetet. Samtidig har vi fått informasjon som grunnlag for å utvikle samarbeidet videre. Dette arbeidet vil måtte pågå kontinuerlig.

Etter sammenslåingen har Fylkesmannen prioritert å utarbeide tiltakskort for å sikre en enhetlig tilnærming i vår krisehåndtering og kommunikasjon med regionale aktører.

Fylkesmannen har etablert ett felles fylkesberedskapsråd for Troms og Finnmark. Det ble gjennomført ett møte i 2019. Dette er vårt viktigste samarbeidsorgan på regionalt nivå. Embetet har utviklet enhetlige varslingsrutiner for det nye fylkesberedskapsrådet.

Fylkesmannen gjennomførte ett fellesmøte med alle sivilforsvarsdistriktene i Troms og Finnmark, med formål å utvikle en enhetlig samarbeidsavtale.

Resultat- og økonomirapportering (fra kapittel 7.3.5.1 i TB)

Rapportere på

Rapportering på supplerende tildelinger på klima- og miljøområdet

Økonomirapporteringen er oversendt i egen sending den 7. januar

Avfallsplaner i havner (fra kapittel 7.3.5.2 i TB)

Rapportere på

Status på arbeidet med godkjenning og re-godkjenning av avfallsplaner i havner.

Vi hadde avvik fra direktoratets mål i 2019. Det er likevel satt inn betydelige ressurser, blant annet ved at vi engasjerte en student fra UiT 1 dag i uka fra januar til mai som utelukkende skulle arbeide med dette. 2 avfallsplaner ble regodkjent i 2019. Vi hadde ikke startet kvalitetssikringen av databasen i 2019 som følge av andre prioriteringer og redusert bemanning. Arbeidet med "vasking" av basen krever mye ressurser. Ny saksbehandler kom først 1. november. Utfordringer med arbeidet med planene: 1) standardbrev fra direktoratet - kommer budskapet klart frem - Klart språk? 2) Utfordrende å finne rette havneansvarlig/rett kontaktinformasjon/adresser mm. 3) Omstendelig prosess hvor purrebrev er sendt ut flere ganger og hvor vi kun får få tilbakemeldinger hver gang. Usikkerhet hvorvidt brevet er kommet frem (til rett virksomhet) 4) Varierende grad av vilje til samarbeid mellom ulike aktører/bedrifter langs samme kaioområde. 5) Forstår at det jobbes med endring av definisjon opp mot EU av hva som er ei havn? Mindre streng fortolkning vil lette arbeidet, og det vil neppe øke risikoen for å sikre forsvarlig håndtering av avfallet siden brukere av de minste (småbåt)havnene tar avfallet med seg hjem likevel, og bringer det inn i det etablerte kommunale avfallssystemet.

Status fremmede organismer (fra kapittel 7.3.5.3 i TB)

Rapportere på

Status på gjennomførte tiltak mot fremmede organismer.

FMTF har gjennom tjenestekjøp bidratt til bekjempelse av tromsøpalme i Tromsø kommune og registrering og uttak av pukkellaks i utvalgte vassdrag.

Fremmede organismer

Art/artsgruppe	Type tiltak	Omfanget av tiltaket	Navn område	Utdyping av tiltaket	Vurdering av tiltakets effekt	Sum
Tromsøpalme	Bekjempelse	Tromsø kommune	Tromsø by med omegn	Planmessig fjerning av planter i samarbeid med SNO og Tromsø kommune	God	31 145
Pukkellaks	Bekjempelse	Uttak av pukkellaks i vassdrag i Øst Finnmark	Vesterelv, Bergebyelv, Klokkerelv, Munkelv, Karpelv	Registrering og uttak av pukkellaks	Et svært høyt antall pukkellaks ble tatt ut fra vassdragene der tiltak ble gjennomført	360 000
						391 145

Vannforvaltningstiltak (fra kapittel 7.3.5.4 i TB)

Rapportere på

Status på vannforvaltningstiltak i vedtatte regionale tiltaksprogrammer fra 2016 innenfor eget myndighetsområde, ved utdrag/utskrift fra Vann-Nett.

Samlet status for tiltak i Vannregion Troms-Finnmark (253 tiltak) og Vannregion Norsk-Finsk (80 tiltak)

Registrert tilsammen **333 tiltak** i Vann-Nett med følgende fordeling:

70 tiltak ferdig

49 tiltak startet

24 tiltak planlagt

35 tiltak foreslått

90 tiltak utsatt

65 tiltak avvist

Utvalgte naturtyper (fra kapittel 7.3.5.5 i TB)

Rapportere på

Status på utvalgte naturtyper (UN):

- 1) Antall plansaker som berører UN-lokaliteter.
- 2) Antall plansaker hvor det er tatt hensyn til UN-lokaliteter.

Ingen plansaker berørte UN i 2019

Status på utvalgte naturtyper (UN)

Antall saker fordelt på utvalgte naturtyper	Totalt antall saker	Kystlynghei	Slåttemark	Slåttemyr	Kalksjøer	Kalklindeskog	Hule eiker
Antall plansaker som berører UN-lokaliteter	0						
Antall plansaker hvor det er tatt hensyn til UN-lokaliteter	0						

Sektormyndigheten hjemlet i vassdragsreguleringskonsesjoner (fra kapittel 7.3.5.6 i TB)

Rapportere på

Status på sektormyndigheten hjemlet i vassdragsreguleringskonsesjoner: Det skal rapporteres på følgende: Antall nye pålegg som er gitt, antall løpende pålegg og antall frivillige avtaler med konsesjonær. Rapport om løpende pålegg skal deles i pålegg om fiskeutsetting og øvrige pålegg

FMTF har påbegynt arbeid med oppfølging av naturforvaltningsvilkår i Kobbholm og Pasvikelva (Sør-Varanger) og Adamselv (Lebesby). Det er gitt ett pålegg i Storelvassdraget (Senja).

Status på sektormyndigheten hjemlet i vassdragsreguleringskonsesjoner

Betegnelse	Antall
Nye pålegg	1
Løpende pålegg om fiskeutsetting	
Løpende pålegg øvrige	
Frivillige avtaler med konsesjonærer	

Fylkesmannen skal gi en kort beskrivelse... (fra kapittel 7.3.6.1.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en kort beskrivelse av embedets tiltak for samordning av statlig tilsyn etter kommuneloven, herunder tilsyn fra andre tilsynsetater enn Fylkesmannen selv. Fylkesmannen skal kort opplyse om hva som er gjort for å fremme og formidle læring hos kommunene i de tilsynene som er gjennomført. Fylkesmannen skal også gi en kort og overordnet vurdering av den samlede tilsynsbelastningen på kommunene i sitt fylke, både generelt og når det gjelder enkeltkommuner. Med tilsynsbelastning menes blant annet om tilsynet krever mye ressurser i kommunen og om tilsyn er samordnet i tid.

Embedet har i 2019 etablert en tilsynsgruppe med deltakelse fra alle avdelinger som fører tilsyn. Tilsynsgruppen har ansvaret for intern samordning av tilsyn. Tre av representantene deltar også i en samordningsgruppe som har ansvaret for å samordne embedets tilsyn med eksterne tilsynsmyndigheter. Våren 2019 sendte vi en henvendelse til alle eksterne statlige tilsynsmyndigheter om å oversende sine tilsynsplaner. Formålet var samordning av det samlede statlige tilsynet med kommunene. Dette var lite vellykket da bare to av de eksterne etatene oversendte sine tilsynsplaner. Vi skal i 2020 benytte Nasjonal Tilsynskalender i dette arbeidet.

Embedet etterstreber lærende tilsyn gjennom flere tiltak. Tilsynsrapporter gjøres tilgjengelig umiddelbart etter ferdigstillelse. Vi oppfordrer kommunene til å lese tilsynsrapportene for å fremme læring. Vi formidler tilsynsresultater direkte og veileder på regelverksområder hvor vi ser at tilsynsobjektet har liten kompetanse. Hver enkelt kommune får tilbud om veiledning etter gjennomført tilsyn. Erfaringer fra forvaltningskontroller legges til grunn for kommunesamlinger og individuell veiledning.

Embedet tilbyr kommunene veiledning i arbeidet med lukking av avvik og videreutvikling av planverk. Vi benytter tilsynsresultater for å kartlegge behov for opplæring og oppdatering i kommunene.

Embedet har hatt god spredning på tilsynene både geografisk og tidsmessig. Det er ingen enkeltkommuner som har blitt utsatt for stor tilsynsbelastning.

Det er ikke registrert samtidighet mellom embetets tilsyn og tilsyn gjennomført av andre tilsynsmyndigheter.

Det er stor variasjon knyttet til hvor mye det enkelte tilsyn krever av en kommune, og vi har tatt med vurdering av omfang i tilsynsplanleggingen for å unngå at enkeltkommuner får flere ressurskrevende tilsyn over korte tidsperioder.

Fylkesmannen skal rapportere på... (fra kapittel 7.3.6.2.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på det generelle veiledningsarbeidet om kommuneøkonomi, herunder hvilke tiltak som er iverksatt for å rapportere inn korrekte KOSTRA-data til riktig tid og veiledning til kommunene om bruken av disse dataene til styring i kommunene.

Fylkesmannens veiledning retter seg både mot de ansatte i kommuneadministrasjonen og de folkevalgte. Veiledning skjer både gjennom møter og konferanser med kommunene, og i brev og e-poster og på telefon. Vi i 2019 også prioritert å oppdatere og forbedre egne nettsider om kommuneøkonomi og statistikk.

Fylkesmannen har i 2019 som vanlig gitt veiledning til kommunene om det økonomiske opplegget for kommunene for påfølgende år, ved å lage et grundig informasjonsskriv til kommunene om kommuneproposisjon og statsbudsjett. Mange kommunene benytter vår skriftlige informasjon direkte inn i sine budsjett- og økonomiplandokumenter.

Fylkesmannen er opptatt av å bruke KOSTRA-data i all dialog med kommunene, f. eks. i kommunebilder til den enkelte kommune i forbindelse med kommunemøter/folkevalgtopplæring.

Fylkesmannen har i 2019 utarbeidet rapporter om status i kommuneøkonomien i Troms både på bakgrunn av de foreløpige KOSTRA-tallene i mars og de endelige tallene i juni. For Fylkesmannen er KOSTRA-tallene et viktig grunnlag for vår dialog med kommune. Gjennom utarbeidelse og synliggjøring av statistikken får Fylkesmannen et godt grunnlag for kvalitetssikring av tallene, og vi tar i mange tilfeller kontakt med kommunene om manglende eller ulogiske/urimelige tall som framkommer i statistikkene.

I tillegg til statistikk om økonomiske nøkkeltall utarbeider Fylkesmannen statistikk om folketallsutvikling. Fylkesmannen ser det som viktig at kommunen i alt planarbeid tar utgangspunkt i både den demografiske utviklingen og utvikling i kommunens økonomiske handlefrihet.

Fylkesmannen har over flere år hatt fokus på KOSTRA-rapporteringen i dialogen med kommunene. Vi har purret kommunene mht. manglende innlevering av både skjemaer og regnskap og det har også vært tett dialog i «vinduet» der kommunen kan korrigere data mellom 15. mars (foreløpig publisering) og 19. april. 41 av 43 rapporterte i tide til å komme med i den foreløpige publiseringen av KOSTRA-tall 15. mars. Vi tar direkte kontakt med de kommunene som har feilregistreringer innenfor eiendomsforvaltning og tar sikte på å følge opp dette arbeidet videre i 2020.

Som ledd i å gjennomføre ROBEEK-kontroll for alle kommunene, gjennomgås alle årsbudsjett og økonomiplaner.

Fylkesmannen har årlig en fagsamling for økonomisjefene og andre med faglig ansvar innenfor økonomi i kommunene. I år ble det gjennomført en samling i Alta og en i Tromsø og tema var blant annet ny kommunelov, innovasjonsprosjekter og verktøy for å skape økonomisk handlingsrom. Det var god deltakelse og kommunene mener samlingen fungerer godt som en arena for kompetanseheving, erfaringsutveksling og nettverksbygging. Samlingen finansieres i fellesskap ved tilbakeholdte skjønnsmidler kr 200 000 og NKK (Norsk kemner- og kommunekasserer forbund) med kr. 25 000.

Det har i 2019 vært arrangert regionale kommunemøter der tema blant annet har vært statsbudsjettet og skjønnsmidler.

Det er satt i gang et prosjekt i embetet med fokus på å bedre sammenhengen mellom kommunenes økonomiplaner og kommunens planverk for øvrig. To kommuner er med i dette prosjektet.

Det skal rapporteres særskilt om... (fra kapittel 7.3.6.2.2 i TB)

Rapportere på

Det skal rapporteres særskilt om hvilke tiltak fylkesmannen har iverksatt for den enkelte kommune som er registrert i ROBEEK og hvilke tiltak som har vært iverksatt for å forhindre kommuner som er i faresonen til å bli registrert i ROBEEK, herunder hvordan pedagogiske (veiledning), juridiske (lovlighetskontroll og lånegodkjenning) og økonomiske (skjønn) virkemidler er benyttet.

Antall ROBEEK-kommuner i Troms og Finnmark øker fra 1 (Torsken) i desember 2018 til 2 i desember 2019 (Torsken og Karasjok). Torsken går imidlertid ut av registeret 1. januar 2020 da kommunen er vedtatt sammenslått med Lenvik, Tranøy og Berg, til nye Senja kommune.

Veiledning overfor og oppfølging av kommuner i ROBEEK er en prioritert oppgave for Fylkesmannen. For å kontrollere om kommuner skal registreres inn/ut av ROBEEK har Fylkesmannen i 2019 gjennomgått kommunenes årsbudsjetter for 2019, økonomiplaner for 2019-2022 samt årsregnskaper for 2018.

Karasjok ble meldt inn i september 2019 på bakgrunn av regnskapet for 2018. Karasjok følges tett opp blant annet gjennom det store omstillingsprosjekt «Fremtidens Karasjok» der Kommunal- og moderniseringsdepartementet har gått inn med finansiering over 3 år. Prosjektet tar for seg alle sider ved kommunens drift og organisasjon. Prosjektet er omtalt i media og presenteres på kommunens hjemmesider:

<https://www.karasjok.kommune.no/tjenester/fremtidens-karasjok> Fylkesmannen har vært sterkt involvert i oppstartsfasen av prosjektet og fylkesmannen

selv sitter i styringsgruppen for prosjektet. Prosjektet har i 2019 hatt størst fokus på å få på plass et balansert budsjett for 2020 og å gjennomføre tiltak for å få langsiktig balanse i økonomien. Økonomi og styring er også et av fire delprosjekter. Fylkesmannen følger prosjektet og tilpasser ROBEK-oppfølgingen til prosjektets aktiviteter.

Torsken har vært registrert i ROBEK siden 2001. Det ble gjennomført lovlighetskontroll av årsbudsjettet Torsken i mai 2019. I denne forbindelse ble det også gitt lånegodkjenning. I lovlighetskontrollene ga vi tilbakemeldinger om budsjettet, forpliktende plan for inndekning av underskudd og økonomiplanen som styringsdokument. Det er viktig for Fylkesmannen at tilbakemeldingen også kan tjene som veiledning overfor ROBEK-kommunene. Det ble i 2019 ikke avholdt ROBEK-møte på høsten i og med at kommunen var i en sammenslåingsprosess med Tranøy, Berg og Lenvik. Fylkesmannen har ellers fulgt opp kommunen ved å følge med på kommunens periodiske rapporter og budsjettreguleringer.

Torsken har klart inndekning som forutsatt i de siste årene og dekte også inn gjenstående underskudd i 2019 slik at de går inn i nye Senja uten et akkumulert underskudd.

Kun Porsanger kommune er pr. i dag i faresonen for innmelding i ROBEK. Årsaken er et stort underskudd i 2018 på ca. 21 mill. kr. Det er ikke forventet at kommunen klarer å dekke inn noe av dette underskuddet i 2019 og dette betyr at akkumulert underskudd i regnskap 2019 vil være større en 3 % av brutto driftsinntekter. Det er i 2019 avholdt møte med kommunestyret i Porsanger der det blant annet ble fokusert på kommuneøkonomi og ROBEK-regler.

Både Torsken og Porsanger inngikk i større samarbeidprosjekter som fikk tildelt prosjektskjønn i 2019 og Karasjok fikk tildelt midler til oppstart av «Framtidens Karasjok». For øvrig har ROBEK-kommunene i 2019 blitt tildelt basisskjønnsmidler på linje med øvrige kommuner i fylket.

Skjønnsmidler (fra kapittel 7.3.6.2.3 i TB)

Rapportere på

Omtale av prosess med kommunene i tildelingen av skjønnsmidler for 2020.

Av de totale skjønnsmidlene til Troms og Finnmark for 2020 på 124 mill. kr. besluttet embetet å fordele 76,7 mill. kr. i forbindelse med statsbudsjettet for 2020, og holde tilbake 47,3 mill. kr til fordeling i løpet av budsjettåret. Av de tilbakeholdte midlene ble det besluttet å sette av ca. 17 mill. kr. til prosjektskjønn og 6,2 mill. kr til kriseskjønn. Resterende midler er satt av til ressurskrevende brukere, felles satsinger og reserve. Søknadsfrist for prosjektskjønn er satt til den 15. februar 2020 og søknadsfrist for kriseskjønn er satt til den 15. september 2020. På grunn av at Troms og Finnmark hadde forskjellige modeller for fordeling av basisskjønn, så var det nødvendig å lage en ny felles modell for fordeling i 2020. Modellen ble sendt på høring til kommunene og vi fikk inn høringsuttalelser fra 6 kommuner, samt fra KS ved Rådmannsutvalgene.

Spesifikk omtale av arbeid med omstilling (fra kapittel 7.3.6.3.1 i TB)

Rapportere på

Spesifikk omtale av arbeid med innovasjons- og fornyingsprosjekter i kommunene. Kort om fordeling av skjønnsmidler til formålet, herunder rapportering i ISORD, og formidling av resultatene.

Omtale av virkninger og resultater av prosjektene. Noen få innovasjonsprosjekter kan trekkes spesielt fram.

Fylkesmannen lyste i 2019 ut prosjektskjønnsmidler til fornying og innovasjon innen digitalisering, barn og unge (0-24 samarbeid), interkommunalt samarbeid, spesielt innenfor områdene barnevern, plan og beredskap. I utlysningen ble kommunen oppfordret til å gå sammen om flere interkommunale prosjekter. Det ble videre åpnet for at det kunne søkes om støtte til flerårige prosjekter. Til sammen kom det inn 58 søknader. Totalt søknadsbeløp var 46,1 mill. kr. På bakgrunn av 58 innkomne søknadene støttet Fylkesmannen 33 prosjekter innen satsingsområdene. Fylkesmannen fordelte gjennom ISORD 16,4 mill. kr. til prosjekter i Troms og Finnmark. 10 av prosjektene som fikk støtte i 2019 var videreført fra 2018. Vi har presisert i vår tilbakemelding til kommunene om at videreføring forutsetter tilfredsstillende rapportering. Rapporteringsfrist er 1. februar 2020.

Det er levert sluttrapport fra prosjektet «**Helseteknologi i Nord-Troms- Opplæring – visningsleilighet**» som var et samarbeid mellom kommunene Nordreisa, Lyngen, Storfjord, Kåfjord, Skjervøy og Kvæangen. Rapporten viser at det er inngått en kontrakt med NAV om opprettelse av fjernlager for hjelpemidler i Nordreisa kommune. I tillegg leverer Hepro velferdsteknologiske løsninger til kommunene i Nord-Troms og installerer demo-utstyr i visningsleiligheten. Universitetet i Tromsø har gitt positive signaler til å implementere desentralisert sykepleierutdanning i Nord-Troms i prosjektet om bruk av virtuell teknologi i helseopplæringen. Visningsleiligheten skal blant annet benyttes til opplæring av helsepersonell.

Sluttrapport fra prosjektet «**Prosjektnettverket i Finnmark**» viser til gode tilbakemeldinger fra deltakerne hvor de melder om betydelig kompetanseløft. Kommunene har blitt tryggere på prosjektarbeid og har fått et høyere fokus på utviklingsarbeid. Erfaring fra utviklings-/prosjektarbeid i andre kommuner er viktig for motivasjon og har stor overføringsverdi.

Fylkesmannen har ved flere anledninger (blant annet Februarmøtet med ordførere og rådmenn og økonomiforum for økonomiansatte i kommunene)

trukket frem spesielt vellykkede prosjekter. Presentasjon av disse prosjektene har vært godt tatt imot blant andre kommuner.

«**Felles digital grunnmur for kommuner i Troms og Finnmark**» er et samarbeid mellom Tromsø og Senja kommune der formålet er å dele på høyteknologisk datasenter i privat sky-tjeneste med kommunene i Troms og Finnmark. Alle IKT-systemer til pilotkommunen (Senja) blir flyttet til felles digital grunnmur. Prosjektet tar sikte på å tilby alle kommunene i Troms og Finnmark å bli med i digital grunnmur. Prosjektet startet opp i 2019 og følges tett opp av Fylkesmannen.

«**Interkommunal prosjekt innenfor digitalisering, barnevern, skattefunksjoner, plan og beredskap**». Prosjektet er et samarbeid mellom kommunene Porsanger, Lebesby og Nordkapp og Gamvik. Formålet med prosjekter er å kartlegge mulighet for at de fire kommunene kan være vertskommune innenfor hver sin oppgave. Prosjektet startet opp i 2019, så det er for tidlig å si noe om utviklingen. Prosjektet følges tett av Fylkesmannen.

«**Totalforsvarsprogrammet**» er et samarbeid mellom kommunene Sørreisa, Bardu og Målselv. Hensikten med dette kommuneprosjektet er å identifisere tiltak for å sikre nødvendige kommunale funksjoner ved mobilisering av totalforsvaret, samt å utvikle et konsept for tilsvarende prosesser i andre kommuner. Kartlegging, analyse og tiltakoppfølging vil gjennomføres på en rekke områder ut fra prosjektets mål og innhold, som er delt inn i ulike tema, med utgangspunkt i at de normale ressursene reduseres for kommunen og omdirigeres til Forsvaret. Prosjektet rapporterer om god måloppnåelse i 2019. Målet for 2020 året er å få totalforsvaret inn i kommuneplanens samfunnsdel og samfunnsikkerhetsarbeid. Det arbeides også med utarbeidelse av en veileder som kan brukes av andre kommuner i arbeidet med totalforsvaret.

«**Totalforsvar 2019**» - Harstad kommune skal gjennomføre et pilotprosjekt som kan nyttes som veileder for andre kommuner. Kartleggingen og analysen skal gjennomføres i samsvar med regionale og nasjonale føringer og behov. I dette skal det også utvikles en nasjonal veileder til bruk for andre kommuner. Prosjektet er svært omfattende, og er nybrotts- og utviklingsarbeid på et område som har vært i en planmessig «møllpose» siden slutten av den kalde krigen.

Begge totalforsvarsprosjektene følges tett opp av Fylkesmannen.

Det skal gis rapportering i tabell... (fra kapittel 7.3.6.4.1 i TB)

Rapportere på

Det skal gis rapportering i tabell som viser:

- Antall saker om lovlighetskontroll etter klage som det er truffet vedtak i for året, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige.
- Antall lovlighetskontroller som er foretatt etter initiativ av fylkesmannen, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige.
- Hvor mange av sakene totalt (uten å skille mellom saker etter klage og på eget initiativ) som hadde henholdsvis habilitet eller lukking av møter blant vurderingstemaene.

Vi viser til tabell for oversikt over antall lovlighetskontroller og utfall. Vi nevner også at vi i 2019 fikk inn et relativt stort antall anmodninger om åpning av lovlighetskontroll i ulike saker, men kun en av disse resulterte i åpning av lovlighetskontroll. I øvrige saker er det likevel i stor grad veiledet om aktuelt regelverk, og svar på disse henvendelser utgjør også en betydelig arbeidsoppgave for oss.

I to av lovlighetskontrollene var lukking av møte blant vurderingstemaene, og i en sak var habilitet et vurderingstema.

Kommunalrettslig lovlighetskontroll etter klage og eget initiativ

Type lovlighetskontroll	Vedtak opprettholdt	Ulovlig vedtak	Sum
Etter klage	6	0	6
På eget initiativ	1	0	1

Kortfattet omtale av... (fra kapittel 7.3.6.4.2 i TB)

Rapportere på

Fylkesmennene skal gi en kortfattet omtale av hvilke kommunalrettslige tema de (særlig) veileder kommunene om.

I 2019 har råd og veiledning på kommunalrettsområdet vært noe mer variert enn tidligere, og dette antakelig på bakgrunn av ikrafttreddelsen av ny kommunelov. I forbindelse med konstituering av nye kommunestyre kom det, som også tidligere valgår, inn mange spørsmål knyttet til valg av folkevalgte organer. Dette gjaldt valgbarhetsvilkårene i kommuneloven, mandatberegning, rekkefølge på valg, og regler om avstemming.

Vi opplevde at KMD kom med raske og gode avklaringer i form av videreutsending av konkrete tolkningsuttalelser, og dette må ha bidratt til færre henvendelser til departementet. Vi brukte disse aktivt i vår veiledning til kommuner og folkevalgte.

Ved siden av det som allerede er nevnt, kan vi trekke frem at det har vært en god del spørsmål knyttet til vedtakelsen av forskrifter til godtgjøring mv.

Som redegjort for tidligere vil Fylkesmannen våren 2020 sette fokus på flere kommunalrettslige tema i en egen runde med kurs for folkevalgte i

kommunene, og kan i denne forbindelse også bruke vår kjennskap til den enkelte kommune når vi velger fokusområde, selv om vi har et felles rammeverk. Dette tror vi vil bidra til mer målrettet kompetanseheving, og vil kunne fremme saksbehandlingen i de folkevalgte organene i fylket.

Kortfattet omtale i årsrapporten av bruken av interkommunalt samarbeid i fylket (fra kapittel 7.3.6.4.3 i TB)

Rapportere på

Fylkesmennene skal, på bakgrunn av egne erfaringer etter kontakt med kommunene, gi en kort omtale av omfanget av interkommunalt samarbeid i fylket, i hvilke former kommunene samarbeider, og hvilke tjenester det samarbeides om.

Fylkesmannen har i regi av NIVI Analyse fått gjennomført en kartlegging som viser status for interkommunalt samarbeid mellom kommunene i Troms og Finnmark (NIVI Rapport 2019:4). Rapporten er oversendt departementet og innholdet omtales derfor ikke nærmere her. Rapporten vil bli presentert for kommunene på Fylkesmannens vintermøte for ordførere og rådmenn i Alta 29. januar. Rapporten vil inngå som en viktig del av Fylkesmannens kunnskapsgrunnlag i den vider kommunedialogen.

Fylkesmennene skal i årsrapporten... (fra kapittel 7.3.6.5.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmennene skal i årsrapporten oppgi hvor mange klager på avslag om begjæringer om innsyn de har behandlet, jf. offentleglova § 32 og forvaltningsloven § 28 annet ledd, samt hvor mange tilfeller klager har fått helt eller delvis medhold i klager etter offentleglova § 32.

I 2019 har vi behandlet 15 klagesaker etter offentleglova fra Troms og Finnmark fylkeskommune og kommuner i Troms og Finnmark. Av disse ble åtte stadfestet, og syv klager ble tatt helt eller delvis til følge gjennom opphevelse eller omgjøring.

Vi har ikke behandlet noen klager over avslåtte anmodninger om partsinnsyn etter forvaltningsloven i 2019.

Fylkesmannsembeter som samordner statlig innsigelser (fra kapittel 7.3.6.6.1 i TB)

Rapportere på

Det skal rapporteres på fylkesmannens arbeid med samordning av statlige innsigelser, herunder i hvilken grad innsigelser blir løst gjennom dialog. Rapporten skal omfatte informasjon om antall planer møtt med innsigelse fra statlige etater inklusiv fylkesmannen, antall planer møtt med innsigelse bare fra fylkesmannen og antall planer der innsigelser fra andre statsetater er avskåret.

Plan

Fra 01.01.19 gjelder »Samordningsrutinen» også i Finnmark. Det har vært utfordringer med å få implementert Samordningsrutinen i Finnmark, særlig hos regionale statsetater, men prosedyrer synes nå å være bedre innarbeidet enn ved starten av 2019.

Fylkesmannen har ikke hatt behov for å avskjære innsigelser fra regionale statsetater i 2019.

Regionale statlige myndigheter har avgitt godt begrunnede uttalelser og søkt å finne løsninger i dialog med kommunene. Fylkesmannen har derfor formidlet innsigelser fra regionale statlige myndigheter slik faginstansen ønsker.

I 2019 har Fylkesmannen gitt uttalelse til kommuneplanens arealdel for 5 kommuner: Berg, Harstad, Tana, Alta og Lebesby. I samtlige planer har Fylkesmannen reist innsigelser til bestemmelser, utredninger, formål og områder.

Fylkesmannen legger aktivt opp til en tett dialog med kommuner hvor det er reist innsigelse. Vi anser dialog som et viktig ledd i planprosessen, og erfarer at drøftinger kan løse innsigelser uten å måtte invitere partene til mekling. Dialogen med kommunen er god og konstruktiv og det er et godt klima for å finne omforente løsninger for bestemmelser og arealbruk.

I 2019 har Fylkesmannen avgitt uttalelse til totalt 365 planer, hvorav 152 er varsel om oppstart, 121 er høringer og offentlig ettersyn og 92 er egengodkjenninger. Vi prioriterer å komme tidlig inn i planprosessene og angi tydelige og forutsigbare forventninger til kommunens håndtering av ulike fagområder og planprosesser.

Totalt er det i Troms reist 38 innsigelser inklusive 10 innsigelser fra regionale statlige myndigheter. Av de 38 innsigelsene har Fylkesmannen reist følgende innsigelser på eget ansvarsområde: 13 innsigelser knyttet til miljøtema, 3 til barn og unge, 5 til samfunnsikkerhet og beredskap, 2 til landbruk, 3

til reindrift samt 2 til juridiske forhold.

I Finnmark er det særlig fagområdene støy, barn og unge samt sikker byggegrunn som er mangelfullt utredet og ivaretatt i reguleringsplanforslagene. Dette er områder som tidligere er lite vektlagt og hvor det må innarbeides ny kunnskap om fagområdet. I byene Harstad og Tromsø har det vært fokus på samordnet areal- og transportplanlegging med særlig vekt på kollektivløsninger for å redusere personbilbruken.

Kommunene har oversendt 92 planer som er egengodkjent og hvor Fylkesmannen har gjennomgått planen og vurdert kommunenes håndtering av våre merknader og innsigelser.

Det har ikke vært nødvendig å påklage kommunens egengodkjenning av disse reguleringsplanene. Vi erfarer at kommunen viser vilje til å finne løsninger og ivareta disse gjennom hele planløpet.

Samordning av statlige innsigelser

Betegnelse på rapporteringskrav	Resultat
Antall planer på offentlig ettersyn hvor fylkesmannen har samordnet uttalelser med statlige innsigelser	10
Antall innsigelser som er fremmet	48
Antall innsigelser som ikke er videresendt til kommunene	0
Antall innsigelser som er avskåret	0

Fra og med 01.01.2017... (fra kapittel 7.3.6.7.1 i TB)

Rapportere på

Fra og med 01.01.2017 rapporterer alle embetene byggesaker i SYSAM- ny rapporteringsløsning for fylkesmennene.

- Av årsrapporten for 2018 skal det fremgå totalt antall behandlede byggesaker.
- Av årsrapporten for 2018 skal det fremgå antall saker der klagen ble gitt medhold, helt eller delvis.
- Av årsrapporten for 2018 skal det i tillegg fremgå antall saker som ikke ble avgjort innen 12 uker. Det skal vises hvor lang gjennomsnittlig overskridelse var i disse sakene. Overskridelse skal føres i antall dager.
- Av årsrapporten for 2018 skal det i tillegg fremgå hvor mange saker det ble avtalt lengre frist enn angitt i saksbehandlingsforskriften jf. pbl. § 21-8 andre ledd, hvor mange "særlige tilfeller" klageinstansen selv forlenget fristen i, og hvor mange saker der fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse.

Vi viser til rapportering på resultatmål 3.3.1.1.2.1. Fristen ble ikke forlenget i noen saker. Vi vil også gjøre oppmerksom på at det synes som om noen overførte saker fra gamle FMTR ikke har blitt medregnet automatisk i fjorårets produksjonstall, som vi mener utgjør 142 saker basert på søk i SYSAM.

Rapportering om byggesaker etter plan- og bygningsloven

Totalt antall behandlede saker	Antall saker gitt medhold	Antall saker ikke avgjort innen 12 uker	Gjennomsnitt dager ikke avgjort innen 12 uker	Antall saker gitt lengre frist	Antall særlige tilfeller klageinstansen selv forlenget	Antall saker fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse
133	54	119	103	0	0	2

Rapportering av plansaker i SYSAM (fra kapittel 7.3.6.8.1 i TB)

Rapportere på

Fra og med 01.01.2017 skal alle embetene rapportere plansaker i SYSAM- ny rapporteringsløsning for fylkesmennene.

- Av årsrapporten for 2018 skal det fremgå totalt antall behandlede klager på reguleringsplaner og gjennomsnittlig saksbehandlingstid i antall dager. Det skal i tillegg fremgå antall saker der klagen ble gitt medhold, helt eller delvis.

Vi viser til rapportering på resultatmål 3.3.1.1.2.1. Fristen ble ikke forlenget i noen saker.

Rapportering om plansaker etter plan- og bygningsloven

Betegnelse på rapporteringskrav	
Antall behandlede klagesaker reguleringsplaner	5
Gjennomsnittlig behandlingstid i dager for klager på reguleringsplaner	217
Antall klagesaker om reguleringsplan som ikke er behandlet innen 12 uker	5
Antall klagesaker om reguleringsplan der klagen er gitt medhold helt eller delvis	3

Tiltak for å løse boligsosiale problemstillinger i kommunen (fra kapittel 7.3.6.9.1 i TB)

Rapportere på

Beskriv innsatsen med de to tiltakene i tiltaksplanen for Bolig for velferd 2018-2020 gjennomført av regionale aktører under fylkesmannens ledelse.

Det har i 2019 vært arbeidet med utredningen av et regionalt samarbeidsforum, som skal etableres i 2020. Første møte i dette forumet er 20 feb. 2020. Dette blir et samarbeidsforum for regional stat og brukergruppene, hvor målsettingen er å etablere felles handlingsplan og samordne virkemiddelbruken. Vi håper at dette vil styrke gjennomføring og samordningen av regionale aktørene og de to tiltakene i tiltaksplan. Fylkesmannen tar en sterkere posisjon i det nye fylket Troms og Finnmark.

Boligsosiale problemstillinger i kommunene

Tiltak 1: Boliger og oppfølgingstjenester for mennesker med rusavhengighet og psykiske lidelser	Tiltak 2: Egnede boliger for vanskeligstilte barnefamilier	Ev. tiltak 3 eller flere
1. Fokuserte tilbakemeldinger på dette området til kommunene via våre uttalelser til Husbankens investeringstilskudd til boliger for personer med rus/ psykiske lidelser. 2. Poengtert for kommunene via oppfølging i kjølvannet av LOT ROP. 3. Høyt boligoppfølgingsfokus fra vår side via tildeling av tilskuddene Kommunalt rusarbeid og tilbud til voksne med langvarige og sammensatte tjenestebehov. 4. Dialog med kommunene i tilknytning til deres egenrapportering om boligsituasjon i brukerplan	Fylkesmannen er kjent med at enkelte store barnefamilier i de største byene i fylket ikke har egnede boliger. Dette har ofte sammenheng med bosetting av flyktninger.	

Det skal rapporteres om lærlinger... (fra kapittel 7.3.6.10.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på antall lærlinger i 2019. Det skal også framgå innenfor hvilke fag.

Vi hadde to lærlinger i 2019. Begge lærlingene tok fagprøven og fullførte sin utdanning innen IKT, hvorav den ene fikk midlertidig stilling i FMFA. FMFA avtalte med FMFA at vi skulle fullføre læreløpet for disse lærlingene.

Rapportering på fellesføring 2019 (fra kapittel 7.3.6.11.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal i årsrapporten redegjøre for hvordan rekrutteringsarbeidet har vært innrettet for å nå 5 %- målet og de øvrige målene for inkluderingsdugnaden, jf. Rundskriv H-3/18.

Se rapportering under punkt 4.2.

Rapportering kommunestruktur (fra kapittel 7.3.6.12.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en kort beskrivelse av embetets arbeid og prosesser for dialog med kommuner om utfordringer fremover og hvilke muligheter som kan ligge i strukturendringer, ref. oppdrag 3.1.7.1.

For å styrke vårt kunnskapsgrunnlag om kommunene fikk Fylkesmannen i 2019 utarbeidet de to rapportene "Gode grep i Finnmark" og "Gode grep i Troms" i regi av NIVI Analyse. Det fremgår av rapportene at det er bred enighet blant informantene (ordførere og rådmenn) om at det interkommunale samarbeidet må videreutvikles og forsterkes de nærmeste årene. Mange peker også på kommunesammenslutning som den langsiktige løsningen for egen kommune. Dette gjelder særlig for mange av kommunene i Troms.

Hovedfunnene fra rapportene ble presentert og debattert på samlingen for alle ordfører og rådmenn i Tromsø i februar 2019. Våren 2019 gjennomførte vi 6 regionale kommunemøter, der målgruppen var formannskapet og administrativ ledelse i kommunene. Samlingene viste at det er stor enighet blant kommunene om hva som er de største utfordringene framover og hva som bør være Fylkesmannen hovedfokus i den framtidige kommunedialogen.

Dette gjelder utfordringer på IKT-området der kommunene på sikt bør utvikle en felles digital infrastruktur. Manglende planlegging i tråd med plan- og bygningsloven i mange av kommunene, manglende planressurser og plankompetanse gjør det nødvendig å styrke innsatsen for å få etablert regionale plankontor. Interkommunalt samarbeid bør i større grad utvikles på flere områder og i mer faste samarbeidskonstellasjoner enn tilfellet er i dag, spesielt gjelder dette kommunene i Finnmark.

Prosjektsøknader innenfor disse tre områdene ble særskilt trukket frem i Fylkesmannens utlysning av prosjektskjønnsmidler for 2019. Flere kommunale samarbeidsprosjekter er igangsatt, og Fylkesmannen følger noe av disse tett. Dette arbeidet videreføres i 2020.

Fylkesmannen arbeider kontinuerlig med å forbedre vårt kunnskapsgrunnlag om kommunene, slik at utfordringsbildet vi presenterer i kommunedialogen fremstår som etterprøvbart og relevant. I 2019 har vi også fått grundig kartlagt det interkommunale samarbeidet (NIVI Rapport 2019:4) og startet utarbeidelsen av kommunebilder med ny og forbedret innhold og struktur. Alle fagavdelingene deltar i dette arbeidet. Samlet sett vil dette gi oss et sterkt forbedret kunnskapsgrunnlag når vi skal ut og møte de nye kommunestyrene i løpet av første halvår 2020.

Fellesføring 2019 - motvirke arbeidslivskriminalitet (fra kapittel 7.3.6.13.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal i årsrapporten redegjøre for resultater fra oppfølging av inngåtte kontrakter og hvordan virksomhetenes anskaffelser er innrettet for å gjennomføre dette hensynet, jf. rundskriv H-8/17.

Vi følger statens regelverk for anskaffelser. I tillegg har vi et eget internt regelverk som beskriver rutiner for våre innkjøp. Etterhvert som våre kontrakter utløper, går vi over til å bruke de statlige rammeavtalene. Når det gjelder områder der vi vurderer at det kan være fare for f.eks sosial dumping, kontrollerer vi at det foreligger relevante arbeidskontrakter og også stikkprøvekontroll av timelister.

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid...(2) (fra kapittel 7.3.7.4 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid med veiledning og informasjon på universell utforming.

Plan

Som styringsverktøy for en helhetlig og samordnet samfunnsplanlegging skal plan- og bygningsloven (2008) bidra til en bærekraftig utvikling til beste for den enkelte, samfunnet og framtidige generasjoner. Fylkesmannen utfører dette arbeidet i alle planer med veiledning på plan i areal og samfunn.

I 2017 fikk Fylkesmann i Troms prosjektmidler fra Bufdir til gjennomføring av et kompetansehevende tiltak innen universell utforming. Harstad kommune, ved plan/ byggesak og rådene i sør- Troms har deltatt som ressurskommuner. I 2018 ble Troms fylkeskommune samarbeidspartner i prosjektet. En egen rapport er utarbeidet for UU i reguleringsplaner, rapport overlevert våren 2019.

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid med å fremme likestilling... (fra kapittel 7.3.7.5 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid med å fremme likestilling knyttet til ulike diskrimineringsgrunnlag i aktuell lovgivning.

Likestilling

og tiltak for å hindre diskriminering er tema vi tar opp i innspill til samfunns- og arealplanlegginga i kommunene. Vi har innarbeid likestillingshensyn i de interne planrutinene våre.

Ellers er avdelingsdirektørene ansvarlige for å ta opp til drøfting i ledergruppa eventuelle likestillingsutfordringer som de ser innenfor eget fagområde.

Vurdering av virkemiddelbruk på rettsikkerhetsområdet (fra kapittel 7.3.8.1 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal redegjøre for hvilke vurderinger som ligger til grunn for valg av virkemiddel og oppfølgingsmåte av risikoutsatte kommuner på rettsikkerhetsområdet.

Når vi har vurdert virkemiddelbruk og oppfølgingsmåte av risikoutsatte kommuner, har vi lagt vår kjennskap til kommunene til grunn. Her mener vi informasjon vi får gjennom BASIL, kontakt med kommunen eller mangel på kontakt med kommunen, for eksempel manglende deltakelse på regelverkssamlinger, ustabil/manglende barnehagefaglig kompetanse i kommunen, klagesaker, bekymringsmeldinger fra foreldre/innbyggere/media. Vi legger og vekt på kunnskap vi har fått ved tidligere tilsyn og kommunenes evne til å rette opp pålegg som er gitt.

Vi har brukt virkemidlene tilsyn, veiledning på samlinger, individuell veiledning og veiledning i grupper ut fra en vurdering av hva som er best for den enkelte kommune. Vi har hatt direkte veiledning med kommuner hvor vi har sett feil forståelse av regelverket og hvor kommunen selv har bedt om mer opplæring omkring lovregler, som for eksempel 19g i barnehageoven.

Vurderinger som ligger til grunn for valg av virkemiddel for skolesektor er den informasjonen vi får gjennom skoleporten, GSI, henvendelser vi har med kommunene i ulike fora, henvendelser vi får fra foreldre og fra sektor, klagesaker vi behandler etter opplæringsloven, eller saker fra media. Informasjonen vi får gjennom tilsyn og kommunens arbeid med å lukke eventuelle lovbrudd spiller også inn. Vi vurderer at vi gjennom dette og gjennom dialog med enkeltkommuner og skoler har ganske god oversikt over deres kompetanse på ulike lovområder.

Vi har brukt virkemidlene tilsyn, veiledning på samlinger, individuell veiledning og veiledning i grupper ut fra en vurdering av hva som er best for den

enkelte kommune. Vi har hatt direkte veiledning med kommuner hvor vi ser at de har feil forståelse av regelverket og når kommunen selv har bedt om mer opplæring omkring dette.

Rapportering saksbehandlingstid i skolemiljø saker (fra kapittel 7.3.8.2 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på gjennomsnittlig saksbehandlingstid i håndhevings sakene per 31.12. Dere skal kun rapportere på saker som gjelder brutt/ikke brutt aktivitetsplikt.

For 2019 er den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden i de saker der vi har gjort vedtak 42 dager.

Rapportering av tilsyn etter barnehageloven og opplæringsloven (fra kapittel 7.3.8.3 i TB)

Rapportere på

Rapportering av tilsyn etter barnehageloven og opplæringsloven, jf. VØ1 pkt. 5.3.2. Fylkesmannen skal redegjøre for valg av tilsynsobjekt, omfang og innretning på tilsyn. I denne sammenheng må dere redegjøre for hvordan ulike kilder er brukt i vurderingen av tilsyn som virkemiddel. Dere skal vise hvilke vurderinger som har vært avgjørende for valg av tilsynstema, tilsynsobjekt og innretningen på tilsynet. Dere skal synliggjøre hvordan risikoen for regelverksbrudd er redusert ved bruk av tilsyn som virkemiddel.

På barnehageområdet har vi gjennomført tilsyn med 6 kommuner, der fire av kommunene hadde to tilsynstemaer. Alle tilsyn har vært stedlig og vi har gjennomført veiledning på tilsynstemaene i forkant. Alle tilsynene og tilsynstemaene har grunnlag i en risikovurdering. Risikovurderingen har bestått av opplysninger om kommunen som barnehagemyndighet og om de har gjennomført tilsyn med barnehagene. I tillegg har vi vurdert at skifte eller vakanser i kommunens barnehagemyndighet og at myndigheten i liten har grad deltatt på våre regelverksmøter som risiko for ikke å gjøre påse-oppgaven som myndighet. Tema for alle våre tilsyn har derfor vært kommunenes plikt til å påse barnehagenes regeletterlevelse gjennom veiledning og tilsyn. BASIL har vist at det i enkelte kommuner har vært stor mangel på barnehagelærere over flere år, og vi har derfor valgt å føre tilsyn med kommunenes håndtering av dispensasjon fra utdanningskravet.

I to kommuner var vi blitt kjent med at det kunne være mangler ved godkjenningene for noen av barnehagene og valgte derfor å føre tilsyn med kommunens godkjenning av en familiebarnehage og en barnehage i et oppvekstsenter.

På skoleområdet har vi gjennomført tilsyn etter opplæringsloven med 11 kommuner og de to daværende fylkeskommunene. 8 av tilsynene var stedlige og 5 var skriftlige. På alle de 8 stedlige tilsynene var tema psykososialt skolemiljø. De skriftlige tilsynene hadde tema spesialundervisning. I tillegg har vi gjennomført to stedlige tilsyn etter intro-loven.

Risikovurderingene som ligger til grunn for tilsynene har vært informasjon vi har fått gjennom henvendelser fra foreldre og meldte saker til oss. I tillegg har vi brukt saker omtalt i media i risikovurderingen.

I valg av tilsynstema og tilsynsobjekt og innretningen på disse, har antallet håndhevings saker meldt til oss fra de ulike kommunene, og vår kjennskap til hvordan kommunene har fulgt opp våre vedtak i ettertid, vært avgjørende. Vi vurderer at samtlige tilsyn med kapittel 9a har vært treffende. Det ble avdekket mange lovbrudd hos alle kommuner vi førte tilsyn med.

Det andre tilsynstemaet vi har hatt tilsyn med er spesialundervisning. Her er tilsynsobjektene valgt ut på bakgrunn av henvendelser og klager på spesialundervisning, og vår kjennskap til sektors kompetanse om dette. Dette ble gjennomført som skriftlige tilsyn. I en kommune var tilsynstemaet sakkyndig vurdering og vedtak om spesialundervisning. I de fire andre tilsynene var det saksbehandlingstid som var tema. I samtlige tilsyn avdekket vi lovbrudd. Vi vurderer at lovforståelsen på dette området fremdeles ikke er god nok i sektor.

Gjennom veiledning og tilsyn vurderer vi at kommunene har fått bedre forståelse for regelverket. Noen kommuner klarer å rette opp regelverket mellom foreløpig og endelig rapport, mens andre har behov for veiledning underveis i denne prosessen. For øvrig er kommunene i gang med retting av regelbrudd.

Vi erfarer at jo tydeligere og klarere tilsynsrapporten er, jo lettere forstår kommunen hva som kreves for å rette lovbruddene.

Vi erfarer og at i noen tilfeller er ikke tilsyn i seg selv nok til å rette opp lovbrudd. I slike situasjoner er vi nødt til å ha oppfølgingsmøter med sektor, der vi veileder og understreker sterkt hvor viktig det er å rette opp lovbrudd og bygge opp gode systemer og rutiner rundt regeletterlevelsen.

Rapportering av antall klager på barnehage- og opplæringsområdet (fra kapittel 7.3.8.4 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere om antall klager, type klager og resultatet av behandlingen på barnehage- og opplæringsområdet.

Barnehage

Flest klager har omhandlet retten til å sikre et egnet individuelt tilrettelagt barnehagetilbud for barn med nedsatt funksjonsevne, rett til skyss for barn med rett til spesialpedagogisk hjelp og tildeling av tilskudd til private barnehager.

Vi har mottatt mange bekymringsmeldinger fra foreldre der fylkesmannen ikke er klageinstans. Vi tror at dette skyldes den begrensede muligheten foreldre har til å klage på barnehagens tilbud. Bekymringsmeldingene fra foreldre gjelder f. eks psykososialt miljø, ledelse, foreldresamarbeid, pedagogisk tilbud og ivaretagelse av barna. Vi sender regelmessig denne type henvendelser til den aktuelle kommune med anmodning om å utøve sitt ansvar for å påse regelverkketterlevelse.

Fylkesmannens veiledning og skriftlige tilbakemeldinger til kommunene og foreldre bidrar ofte til at henvendelsene ikke fører til konkrete klagesaker. Fylkesmannen prioriterer også å bruke tid på dette arbeidet.

Skole

På grunnskoleområdet har vi hatt flest klager på håndhevsingsordningen. I tillegg har vi behandlet flere saker som omhandlet standpunkt i ulike fag, spesialundervisning, skoleskyss, skoleplassering på standpunkt orden/ oppførsel. Vi har behandlet noen få klager på videregående.

Klagebehandling - Barnehage (barnehageloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Barnehageloven § 10	0				
Barnehageloven § 16	0				
Forskrift om familiebarnehager § 7	0				
Forskrift om foreldrebetaling § 5	0				
Forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager	0				
Forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon i barnehager § 4	0				
Barnehageloven § 16 a	0				
Forskrift om regnskapsplikt for godkjente ikke-kommunale barnehager § 6	0				
Barnehageloven § 19 e	0				
Barnehageloven § 19 g	8	2	1	4	1
Barnehageloven § 19 h	0				
	8	2	1	4	1

Vi gjør oppmerksom på at tabellen ikke inneholder barnehageloven § 19 f - rett til skyss for barn med rett til spesialpedagogisk hjelp. Vi har behandlet tre saker hvor 1 fikk medhold og 2 fikk ikke medhold. I tillegg har vi fattet vedtak om avvisning av klage på statlig tilskudd gitt av UDIR, klage på tildeling av barnehageplass (bhl § 12), klage på kommunal tildeling av ressurs direkte til barnehagen der kommunen skulle fattet § 19g vedtak. Vi har også behandlet en klagesak som førsteinstans som omhandlet krav om saksomkostninger i forbindelse med klage på tilskudd til private barnehager.

Klagebehandling - Frittstående grunnskoler (friskoleloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Standpunkt i fag	0	0	0	0	0
	0	0	0	0	0

Ingen klager på dette området.

Klagebehandling - Frittstående videregående skoler (friskoleloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
	0	0	0	0	0

Ingen klager på dette området.

Klagebehandling - Grunnskolen (opplæringsloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Standpunkt i fag	55	0	10	44	1
Skyss, § 7-1	9	3	1	4	1
Skoleplassering, § 8-1	17	0	8	4	5
Spesialundervisning, § 5-1	10	3	0	7	0
Standpunkt i orden og oppførsel	2	0	2	0	0
Sum	93	6	21	59	7

Klagebehandling - Videregående skoler (opplæringsloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Videregående opplæring for voksne, § 4A-3	1	0	1	0	0
Spesialundervisning, § 5-1	1	0	1	0	0
	2	0	2	0	0

Rapportering på egen kompetanse på regelverksområdet (fra kapittel 7.3.8.5 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal redegjøre for egen kompetanse på regelverksområdet og tiltak som er iverksatt for å sikre god kvalitet.

Fylkesmannen har bevisst økt andelen medarbeidere med juridisk kompetanse, særskilt etter at håndhevingsordningen trådte i kraft. Vi har gjennomført intern opplæring ut fra prioriterte områder innenfor regelverket. I tillegg har medarbeidere vært på eksterne kurs for å øke kompetansen på områder vi har vurdert vi trenger å få styrket kompetansen.

Vi har i 2019 ansatt flere nye medarbeidere. Vi driver intern opplæring av disse på de ulike regelverksområdene. Vi har og vært opptatt av at de nye medarbeiderne skal ha gjennomført Utdanningsdirektoratets metodekurs før de deltar på tilsyn.

I håndhevingsaker og noen av klagesakene er det alltid pedagog og jurist som sammen vurderer sakene. Dette er tiltak som øker kvaliteten.

Samarbeidsforum i desentralisert ordning for kompetanseutvikling (fra kapittel 7.3.8.6 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal redegjøre for roller og samhandling i partnerskapet for desentralisert ordning for kompetanseutvikling, og for hvilke prioriteringer som er gjort for bruk av kompetanseutviklingsmidlene, som det er enighet om i samarbeidsforumet.

I 2019 hadde Troms og Finnmark fylker hver sine Dekomp-ordninger med hvert sitt samarbeidsforum. (Finnmark hadde felles samarbeidsforum for Dekomp og ReKomp). Samarbeidsforumene har hatt følgende deltakere; en skoleeierrepresentant og en koordinator fra hvert av de regionale nettverkene, representanter fra fylkeskommunene og representanter fra våre lokale UH. Disse har vært likeverdige deltakere i samarbeidsforumene. I tillegg har KS, Utdanningsforbundet og annen kompetansetilbyder (SePU) vært invitert som bidragsyttere i forumet. Fylkesmannen har oppfordret de regionale nettverkene til å inkludere de frittstående grunnskolene i sine nettverk. Disse friskolene har også blitt informert av Fylkesmannen om at de kan ta kontakt med sine respektive regionale nettverk for å kunne delta der, eventuelt å danne egne friskolenettverk. Når det gjelder de frittstående videregående skolene, har Fylkesmannen startet arbeidet med å få dem inn i Dekomp. Fylkesmannen har ledet arbeidet i samarbeidsforumene. Alle regionene og begge fylkeskommune har inngått partnerskap med UH-institusjoner. Prioriteringene av tiltak er i 2019 gjort av de regionale nettverkene ut ifra deres strategi- og kompetanseutviklingsplaner. I alle regionene er tiltak igangsatt eller planlagt igangsatt. I tillegg har Fylkesmannen på bakgrunn av et felles behov i fylkene, gjennomført felles fagdager for skoleeiere og skoleledere. Kompetanseutviklingsmidlene er blitt fordelt etter en fordelingsnøkkel som det var enighet om i samarbeidsforumene.

Finnmark og Troms fylker er slått sammen til nytt Troms og Finnmark fylke fra og med 2020. Det er laget en ny modell for Dekomp Troms og Finnmark, og det er etablert et nytt felles samarbeidsforum.

Sammenheng mellom desentralisert og andre statlige ordninger komp.utv. (fra kapittel 7.3.8.7 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal redegjøre for hvordan etter- og videreutdanning (for eksempel lærerspesialister og veiledning av nyutdannede) blir benyttet i sammenheng med andre tiltak for kvalitetsutvikling.

I Finnmark har nettskolekoordinatorene fått informasjon om hvilke kommuner det er som er med i oppfølgingsordningen. I samarbeidsforum har man valgt områder for kompetanseheving som også kan bidra til at kommuner i oppfølgingsordningen får kompetanseheving som er direkte knyttet til disse kommunenes behov.

Regional ordning for kompetanseutvikling på barnehageområdet (fra kapittel 7.3.8.8 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal redegjøre for kompetansebehov i barnehagene i fylket og hvilke prioriteringer som er gjort i samarbeidsforumets kompetanseutviklingsplan. Videre skal det redegjøres kort for hvordan ordningen ses i sammenheng med andre nasjonale satsinger og kompetansetiltak.

Fylkesmannen skal også rapportere i tabell på deltakelse i kompetansetiltak i regional ordning for barnehage.

Samarbeidsforum Troms

Vi har gjennomført en enkel kompetansekartlegging i alle barnehagene i Troms basert på temaene i kompetansestrategien. Resultatene fra denne kartleggingen, samt regionenes/kommunenes kompetanseplaner ble lagt fram i Samarbeidsforum i slutten av september 2018. I tillegg la vi til grunn kompetansebehov som fremkom i barnehagenes søknader om kompetansemidler i 2018 i arbeidet med å utarbeide en felles kompetanseutviklingsplan.

Barnehagene i Troms oppgir følgende behov for kompetansetiltak:

Barnehagen som pedagogisk virksomhet

- ledelse av kollektive utviklings- og endringsprosess
- barnehagens digitale praksisobservasjon, planlegging, vurdering og dokumentasjon barns medvirkning
- arbeid med fagområdene

Et inkluderende miljø for omsorg, lek, læring og danning

- trygghet, tilhørighet og trivsel
- inkluderende fellesskap
- progresjon
- barnehagens arbeid med å forebygge, avdekke, stoppe og følge opp mobbing

Språk og kommunikasjon

- samisk språk og kultur

Det var få barnehager som ga tilbakemelding om behov for å jobbe spesifikt med barnehagens verdigrunnlag. Arbeid med barnehagens verdigrunnlag er allikevel en naturlig og integrert del av kompetansetilbudene som barnehagen kan delta i.

Samarbeidsforumet prioriterte følgende i vår kompetanseplan:

- digital kompetanse – bruk av digitale verktøy
- samisk språk og kultur
- matematikk i barnehagen
- språk og kommunikasjon
- språk og musikk
- barnehagens uterom som arena for skapende aktivitet
- inkluderende miljø for omsorg, lek, læring og danning
- faglig ledelse, organisasjonsutvikling
- kosthold og helse - livsmestring

Kompetansetilbudene blir evaluert fortløpende. Utfra tilbakemeldinger og endring av kompetansebehov i barnehagene justeres, videreføres eller endres tilbudene. Se <https://www.fylkesmannen.no/troms-finnmark/barnehage-opplaring/barnehage/kompetanseutvikling-troms/#velgetema>

Sammenheng med andre nasjonale satsinger og kompetansetiltak:

I Troms og Finnmark har vi mange kommuner og barnehager som deltar i inkluderende skole- og barnehagemiljø, språkløyper og realfagsatsingen. I arbeidet med å prioritere og dimensjonere kompetansetilbudene er dette tatt hensyn til. I tillegg har vi tildelt lokale tilretteleggingsmidler hvor samlingsbasert barnehagelærerutdanning og samisk språk er prioritert.

Samarbeidsforum Finnmark:

Kompetansebehov i fylket:

Alle barnehager og regioner har kartlagt kompetansebehovet opp mot de fire deltemaene. To av regionene har benyttet ståstedsanalysen, mens en region har samarbeidet med Høgskolen Innlandet om kartleggingen. I denne regionen har ansatte, foreldre og de eldste barna i barnehagen deltatt i kartleggingsprosessen.

Kartlegging og analyser av barnehagenes kompetansebehov innenfor de fire temaene viser følgende behov:

Kompetansebehovet i RSK Vest-Finnmark 2019 – 2022:

- Lederutvikling, vurdering og dokumentasjon
- Kommunikasjon og språk – språkstimulering og barns generelle språkutvikling.
- Et inkluderende miljø med gode relasjoner - autoritative og omsorgsfulle ansatte.
- Lekens plass og barnehagens verdigrunnlag.

Kompetansebehovet i RSK Midt-Finnmark 2019 – 2022:

- Pedagogisk ledelse og barnehagen som lærende organisasjon: ledelse av utviklings- og endringsarbeid.
- Danning og kulturelt mangfold: læring gjennom lek, voksenrollen og kulturell identitet.
- Språkmiljø: vennskap og språk, estetisk utforming og bruk av digitale verktøy.
- Barn med særskilte behov: Barns utvikling, kartleggingskompetanse og bruk av digitale verktøy.

Kompetansebehovet i RSK Øst-Finnmark 2019 – 2022:

- Barnehagen som pedagogisk virksomhet: Pedagogisk analyse og bruk av barnehagebasert vurdering i barnehagen, herunder barnehagen som lærende organisasjon.
- Kommunikasjon og språk: Språkstimulerende læringsmiljø, barns lek og eksperimenterende virksomhet.

- Et inkluderende miljø for omsorg, lek, læring og danning: Gode rutinesituasjoner i barnehagen.
- Barnehagens verdigrunnlag: Skape gode relasjoner i barnehagen.

Kompetanseutvikling i samiske barnehager og i barnehager med samiske barn, skal ta utgangspunkt i:

- samisk språkutvikling
- tradisjonell kunnskap
- samiske barns rettigheter
- samisk språk og kultur

Prioriteringer som er gjort:

70% av kompetansemidlene skal brukes til barnehagebasert kompetanseutvikling og 30 % skal benyttes som tilretteleggingsmidler for lokal prioritering.

RSK Vest-Finnmark: Fire kommuner er prioritert med følgende tema: Barns medvirkning, ansattes sosiale kompetanse og relasjoner, den ansattes rolle i barns språkutvikling og flerspråklig kompetanse.

RSK Midt-Finnmark: To kommuner er prioritert med følgende tema: Barnehagen som lærende organisasjon med fokus på ledelse, og tre kommuner er prioritert med samisk språk, kultur og tradisjonell kunnskap.

RSK Øst-Finnmark: Følgende tema er prioritert for alle kommuner: Implementering av pedagogisk analyse i barnehagen og barnehagen som lærende organisasjon. I tillegg har en samisk barnehage søkt om deltakelse i SÅMOS .

Hver region har inngått partnerskapsavtale med UH.

Kompetanseutvikling i barnehage - barnehagebasert tiltak

	Barnehagebaserte kompetanseutviklingstiltak
%-andel brukt av midler tildelt til regional ordning barnehage	100 %
%-andel kommunale barnehager i embetet som deltar i tiltak	68 %
%-andel private barnehager i embetet som deltar i tiltak	32 %
%-andel av alle deltatte barnehager som har deltatt på tema relatert til Barnehagen som pedagogisk virksomhet	50 %
%-andel av alle deltatte barnehager som har deltatt på tema relatert til Kommunikasjon og språk	33 %
%-andel av alle deltatte barnehager som har deltatt på tema relatert til Et inkluderende miljø for omsorg, lek, læring og danning	11 %
%-andel av alle deltatte barnehager som har deltatt på tema relatert til Barnehagens verdigrunnlag	6 %

Kompetanseutvikling i barnehage - andre tiltak

Kompetansetiltak barnehage	%-andel brukt av midler tildelt til regional ordning barnehage	Antall deltakere totalt	%-andel deltakere fra kommunale barnehager	%-andel deltakere fra ikke-kommunale barnehager
Fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget	0 %	0	0 %	0 %
Kompetansehevingstudier for assistenter og barne- og ungdomsarbeidere	0 %	0	0 %	0 %
Barnehagefaglig grunnkompetanse	0 %	0	0 %	0 %
Tilretteleggingsmidler for lokal prioritering	24 %	46	43 %	57 %

Oppfølgingsordningen (fra kapittel 7.3.8.9 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal redegjøre for behovsanalysen som ligger til grunn for planlagte og igangsatte tiltak i kommuner som deltar i Oppfølgingsordningen.

I Troms fylke kom tre kommuner under det staten har satt som nedre grense for kvaliteten i opplæringen, i Finnmark var det fem kommuner som var i uttrekket hvor staten hadde vurdert kvaliteten i opplæringen. Totalt 12 kommuner i Finnmark har vært med i ordningen i 2019. (7 kommuner ble rekruttert i VK 17). Disse kommunene er fulgt opp av Fylkesmannen gjennom møter og annen dialog. I møtene har tallmaterialet fra indikatorsettet blitt nøye gjennomgått med politisk og administrativ skoleeier og representanter fra skoleledelsene. Det ble blant annet satt søkelys på hvilke sammenhenger som kan ha bidratt til tallresultatene. Eksempelvis hvilken betydning en opplevelse av manglende lærerstøtte og manglende motivasjon kan ha for elevenes oppnåelse av læreplanmålene. Disse drøftingene dannet så grunnlaget for tiltakene som ble foreslått. Alle tre kommunene i Troms takket ja til oppfølging gjennom nasjonalt veilederkorps (vk-19), det samme gjorde kommunene i Finnmark for vk 17 og vk 19. To av kommunene i Troms og en av kommunene i Finnmark er også med i den nasjonale satsingen Inkluderende barnehage- og skolemiljø, i tillegg er en av kommunene i Finnmark er med i Læringsmiljøprosjektet.

Fylkesmannen har opplevd stor imøtekommenhet og åpenhet i disse møtene. Kommunene har også meldt at de har satt pris på Fylkesmannens kontakt og oppfølging gjennom disse prosessene.

Fylkesmannen har sett prosessene som nyttige. I Troms ser vi at flere kommuner kan slite med analysekompetansen når det gjelder å forstå resultater fra ulike undersøkelser og kartlegginger i et større perspektiv, for deretter å gjøre målrettede tiltak. Oppfølgingsordningen har satt søkelys på denne prosessen, og vi mener at dette på sikt kan bidra til økt kompetanse på å forstå tallenes bakenforliggende forhold og derigjennom økt kvalitet på kommunenes utviklingsprosesser. I Finnmark ser vi at kommunene er tryggere på å analysere egne tall etter at vi arrangerte analysefestivalen i 2017. Videre ser vi at kommunene er mer bevisste på å vurdere egen kvalitet, ved at skoleeiere inviterer skoleledere og lærere i analysearbeidet.

Rapportering på forvaltning av tilskuddsordningene (fra kapittel 7.3.8.10 i TB)

Rapportere på

Årsrapporten skal inneholde en egen vurdering av hvordan embedene forvalter tilskuddsordningene i henhold til retningslinjene og gjeldende regelverk. Fylkesmannen skal redegjøre for eventuelle avvik i utføringen av forvaltningen og gi en omtale av iverksatte tiltak.

Investeringsstilskudd til nye barnehager: Troms og Finnmark har ingen kommuner/barnehager som inngår i ordningen.

Tilskudd til tiltak for å styrke den norskspråklige utviklingen for minoritetsspråklige barn: Vi har gjennomført tilskuddskontroll med Hammerfest og Harstad kommune. Kontrollen var basert på antall minoritetsspråklige barn i barnehage og antall barnehager som ikke arbeider systematisk med andre instanser (BASIL). Begge kommunene oppfylte kravene i retningslinjene.

Tilskudd samisk opplæring og kvensk/finskopplæring

På grunn av sammenslåingen av embedene har vi endret noen av våre rutiner rundt forvaltningen av tilskuddene til samisk og finsk/kvensk opplæring.

Tilskuddene til både samisk opplæring utenfor samiske distrikt og kvensk/finsk opplæring baserer seg nå på en prognose for timebehov. Denne prognosen viser oss om den planlagte undervisningen er innenfor rimelighetens grenser når det gjelder timetall og antall grupper, og om kommunen kan forvente å få statstilskudd for det hele. Kommuner innenfor samiske distrikt, trenger ikke sende slik prognose. Tilskuddet utbetales dermed i to omganger: 5/12 for høstsemesteret og 7/12 for vårsemesteret. Kommunene plikter å melde fra dersom tilskuddsgrunnlaget endrer seg etter at tilskudd er innvilget. Dette kontrolleres også opp mot timetall registrert i GSI.

Vi vil igjen kommentere at satsen for statstilskudd for kommuner utenfor det samiske forvaltningsområdet som benytter fjernundervisning, er lav i forhold til de reelle utgiftene kommunene har. Dette gjør blant annet at noen kommuner velger å ikke benytte hospitering som opplæringsmetode. Faren for at elever oppgir videre opplæringsløp i samisk, er dermed større her. Vi har hatt mange henvendelser fra foreldre og kommuner om hospiteringsordningen.

Vi har og fått tilbakemeldinger om at noen kommuner som benytter fjernundervisning ikke har godt nok teknisk utstyr til elevene som mottar samisk opplæring. Dette kan gå utover opplæringen og dermed retten til samisk opplæring for den enkelte elev.

Vi har få søkere til studiehemler i både samisk og kvensk/finsk. Dette kan henge sammen med studietilbudet.

For øvrig viser vi til tertialrapporteringene.

Vi vurderer at tilskuddsordningene er forvaltet i henhold til retningslinjer og regelverk.

I forbindelse med introduksjonsordning... (fra kapittel 7.3.8.13.1 i TB)

Rapportere på

I forbindelse med introduksjonsordning for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven) skal fylkesmannen rapportere på antall klagesaker, hva klagen gjelder og utfallet av klagen.

Fylkesmannen i Troms og Finnmark har behandlet 21 saker som omhandler introduksjonsordning for nyankomne innvandrere:

- 9 saker om forlengelse av program, hvorav
  - 3 ble omgjort
  - 2 ble opphevet
  - 4 ble stadfestet
- 1 sak om individuell plan. Denne ble stadfestet.
- 1 sak om introduksjonsstønad. Denne ble avvist.
- 3 saker om midlertidig stans av program, hvorav
  - 1 ble avvist
  - 1 ble opphevet
  - 1 ble stadfestet
- 7 saker om stans av program, hvorav
  - 1 ble omgjort

- 2 ble opphevet
- 4 ble stadfestet.

På området opplæring i norsk... (fra kapittel 7.3.8.13.2 i TB)**Rapportere på**

På området opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere (introduksjonsloven) skal Fylkesmannen oppgi antall klagesaker, hva klagen gjelder og utfallet av klagen.

Vi har hatt 2 saker til behandling.

- En klage gjaldt avslag om mer norskopplæring. Dette vedtaket ble opphevet.
- En klage gjaldt manglende individuell plan for norskopplæringen. Dette ble omgjort.

Fylkesmannen skal i årsrapporten... (fra kapittel 7.3.8.13.3 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal gjennomføre statsborgereremonier for alle nye statsborgere i fylket som har fylt 12 år, samt medvirke til at andelen av nye statsborgere som deltar på seremoniene øker.

Fylkesmannen skal i årsrapporten rapportere på antall statsborgereremonier som er avholdt, totalt antall utsendte invitasjoner til nye norske statsborgere og totalt antall nye statsborgere som har deltatt i statsborgereremoniene i fylket.

Antall seremonier: 4, 2 i Troms og 2 i Finnmark

Antall inviterte statsborgere: 349

Antall deltakere(nye statsborgere): 64

Fylkesmannen skal også rapportere på.... (fra kapittel 7.3.8.13.4 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal også rapportere på antall deltakere i opplæring norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere (også personer som ikke er omfattet av introduksjonsloven). I tillegg skal fylkesmannen rapportere på antall årsverk i kommunene som gir opplæring i norsk og samfunnskunnskap iht. introduksjonsloven.

Våren 2019 var det 1830 deltakere i opplæring norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere i fylket, og kommunene brukte 143 årsverk på denne opplæringen.

Høsten 2019 var det 1584 deltakere i opplæring norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere i fylket, og kommunene brukte 133 årsverk på denne opplæringen.

Gevinstrealisering på barnehage- og grunnopplæringsområdet (fra kapittel 7.3.8.14 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal redegjøre kort for status på arbeidet med gevinstrealisering, jf. oppdrag 3.1.7.2.

Klagesaksbehandling (herunder saker etter håndhevings-ordningen) og tilsyn:

Fylkesmannen i Troms og Finnmark har fra januar 2019 arbeidet med etablering av en enhetlig praksis i det nye embetet. Både barnehage- og skoleseksjonen har medarbeidere som er lokalisert både i Vadsø og i Tromsø. Vi har ved vår oppgaveløsning i det nye embetet vært bevisste på å sette sammen medarbeidere på tvers av kontorstedene, for best mulig å sikre en enhetlig praksis og lik skjønnsutøvelse. På skoleseksjonen opprettet vi i januar en arbeidsgruppe som tok utgangspunkt i veilederen i 9A-saker for å utarbeide våre nye felles rutiner og maler til bruk i vår saks-behandling. Vi har også arbeidet på tvers av kontorstedene og på tvers av seksjonene med hvordan vi skal gjøre gode og treffsikre risikovurderinger, herunder hvilke indikatorer som skal inngå og hvordan de skal vektas.

Vi ser at felles oppgaveløsning på tvers av kontorstedene, samt det felles arbeidet for å finne frem til "beste praksis" som vi deretter gjør til vår nye felles praksis, bidrar til mer enhetlig praksis og likebehandling, i tillegg til å bygge felles identitet og et større og mer robust fagmiljø. Vi erfarer imidlertid at gevinstpotensialet svekkes av at vi det første driftsåret etter sammenslåingen har hatt stor turnover blant medarbeiderne på skoleseksjonen. Vi erfarer også at prosessen med å komme frem til og avklare hva som skal være vår omforente og felles praksis krever mye tid og kapasitet, og at det er krevende

når vi på alle områder skal drifte løpende internt samarbeid over store geografiske avstander.

Informasjon og veiledning:

Informasjon og veiledning rettet ut mot 43 kommuner (39 fra 1. januar 2020), spredt over et geografisk område på størrelse med Skottland er krevende. Hensynet til de vi skal veilede, eksempelvis skoleeiere og barnehagemyndigheter, tilsier at vi ikke kan effektivisere ved å legge opp til bare å arrangere et stort felles møtepunkt når vi planlegger fysiske samlinger/konferanser. Det blir for lang reisevei, som krever for mye av både økonomi og tidsbruk fra våre målgrupper, og resultatet er dårlig oppmøte som igjen medfører at vi ikke når frem til alle. Vi ser likevel at vi som ett embete kan ha en liten effektiviseringsgevinst, ved at vi kan bruke de samme medarbeiderne og kjøre det samme opplegget på flere samlinger, hvilket vi ikke gjorde da vi var to embeter.

Vi ser nødvendigheten av at vi i større grad må benytte nye og digitale metoder for informasjonsformidling og veiledning. Arbeidet med dette startet i januar 2019, og gjøres fortløpende og kontinuerlig. Vi vurderer eksempelvis alltid om veilednings-møter/dialogmøter hensiktsmessig og formålstjenlig kan gjennomføres på Skype. Mange slike møter med sektor gjennomføres ved slik lyd- og bildeteknologi. Vi vurderer også, dersom saken/tema er av en slik art at det bør være et fysisk møte, om vi kan begrense egen reise- og tidsbruk, ved at eksempelvis en eller to medarbeidere reiser fysisk, mens øvrige medarbeidere fra oss som skal delta gjør det pr. Skype.

Nyhetssendingen (pr. lyd- og bilde) hver måned til skole- og barnehagesektoren, som tidligere har vært gjennomført av Fylkesmannen i Finnmark til kommunene i Finnmark, er et eksempel på god praksis som vi etter sammenslåingen har arbeidet med også å utvide til kommunene i Troms. I Nyhetssendingen, som varer i en time, gir vi på en effektiv måte god og nyttig informasjon om innhold, prinsipper og mål i den nasjonale politikken på området, og vi gir også veiledning og standardiserte råd og tips innenfor sentrale tema, eksempelvis 9A. Vi har i 2019 arbeidet med å legge til rette for at Nyhetssendingen blir et felles ansvarsområde på tvers av kontor-stedene, og arbeidet med dette, både på det innholdsmessige og på teknisk gjennomføring, vil bli videreført i 2020. Vi vil også fortsette arbeidet for å gjøre Nyhetssendingen bedre kjent i sektor i Troms-området, slik at vi på denne effektive måten kan nå frem til enda flere.

Rapporter på antall årsverk mm (fra kapittel 7.3.9.1 i TB)

Rapportere på

- Antall årsverk i landbruksavdelingen per 31.12.2018, antall samlede årsverk i landbruksforvaltningen i kommunene per 31.12.2018, samt antall enheter/landbrukskontor i kommunene i fylket.
- Antall årsverk i avdeling eller seksjon for reindriftsforvaltning
- Ressurser benyttet til kontrollarbeid

se tabell

Årsverk mm

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall
Antall årsverk i landbruksavdelingen hos FM per 31.12.2019	20,0
Antall årsverk i avdeling eller seksjon for reindrift hos FM per 31.12.2019 (gjelder FMTL, FMNO og FMTF)	17,0
Antall årsverk brukt til kontroll hos FM i 2019 på landbruksområdet, jf resultatmål pkt 3.3.1.2.1	0,8
Antall årsverk brukt til kontroll hos FM i 2019 på reindriftsområdet (gjelder FMTL, FMNO og FMTF), jf resultatmål pkt 3.3.1.2.1	0,2
Antall personer hos FM som har arbeidet med kontroll i 2019 på landbruksområdet, jf resultatmål pkt 3.3.1.2.1	8,0
Antall personer hos FM som har arbeidet med kontroll i 2019 på reindriftsområdet (gjelder FMTL, FMNO og FMTF), jf resultatmål pkt 3.3.1.2.1	13,0
Antall enheter/landbrukskontor i fylket per 31.12.2019	30,0
Antall samlede årsverk i landbruksforvaltningen i kommunene per 31.12.2019	39,0

Innenfor regionalt kartsamarbeid og arealressurskart. (fra kapittel 7.3.9.2 i TB)

Rapportere på

Innenfor regionalt kartsamarbeid og arealressurskart (AR5) skal det rapporteres i henhold til tabell:

- Eventuelle kommuner i fylket som ikke har ajourført AR5.
- Eventuelle utfordringer kommunene har med ajourføring av arealressurskart AR5.

Ifølge NIBIO (Norsk institutt for bioøkonomi) sin oversikt er det 16 kommuner i Troms og Finnmark som har ajourholdt AR5 i 2019. 14 av kommunene har ikke ajourholdt AR5 de siste tre årene. 10 av kommunene i fylket har aldri ajourholdt arealressurskartet AR5.

Vi erfarer at kommunene ikke klarer å sette av nok ressurser internt til at ajourføring gjennomføres i henhold til kravene. Grunnet manglende prioritering og for lite personell/for dårlig kompetanse i egen kommune, ligger mange av kommunene årevis på etterskudd med oppdatering av arealressurskartet AR5. Manglende oppdatering av AR5 har betydning for kommunenes saksbehandling av ordningen produksjonstilskudd i jordbruket. Ajourhold av AR5 og gårdskart har vært fokus på våre forvaltningskontroller også i år.

Kartsamarbeid og arealressurskart

	Kommuner uten ajourføring/oppdatering	Antall kommuner som ikke har ajourført/oppdatert	Antall kommuner i fylket
AR5 tilstand	59 %	23	39

Det er tatt utgangspunkt i NIBIOs oversikt per dags dato. Av denne grunn er antall kommuner i fylket satt til 39, og ikke 42 (slik status egentlig var i 2019). Tallene ovenfor gjelder ajourføring/oppdatering i 2019.

Gi en overordna vurdering av kontrollresultatene i forbindelse med forvaltning... (fra kapittel 7.3.9.3 i TB)**Rapportere på**

Gi en overordna vurdering av kontrollresultatene i forbindelse med forvaltning av inntekts- og velferdspolitiske tiltak.

I 2019 er det gjennomført stedlig forvaltningskontroll i fire kommuner. En av disse kommunene har også ansvaret for landbruksforvaltningen i to andre kommuner. Disse kommunene er også kontrollert. Vi har fått skriftlig svar på vår kontrollrapport fra alle kommunene hvor vi gjennomførte stedlig kontroll. Det er flere kontroller hvor det er behov for noe oppfølging i 2020.

Videre er det utført dokumentkontroll i 10 kommuner. I to av kommunene hvor det er utført dokumentkontroll, ble det også utført stedlig kontroll. Det er utført dokumentkontroll i én kommune på ordningen produksjonstilskudd, med særlig fokus på ajourhold av arealressurskartet AR5. De øvrige dokumentkontrollene gjaldt ordningen tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL). Dokumentkontrollene er enda ikke avsluttet, og det er nødvendig med noe oppfølging i 2020.

Forvaltningskontrollene viser at vi treffer ganske godt med våre risikovurderinger, både med tanke på typen ordning som kontrolleres og utvalgt kommune. Erfaringen er at forvaltningskontrollene er viktig, med tanke på å sikre likebehandling og korrekt forvaltning. Kontrollene blir som regel blir positivt mottatt av kommunene. Resultatene av forvaltningskontrollene viser at kommunene har mange av de samme utfordringene. Dette er nyttig for oss å ta med i videre veiledning av kommunene.

Kontrollene viser også at det er krevende der det kun er én ansatt saksbehandler i kommunen som jobber med landbruksforvaltning. Ofte jobber også denne ansatte med saker som ikke gjelder landbruk. Det er ikke enkelt å være alene på et fagområde og samtidig være tilstrekkelig oppdatert på alt av regelverk. Deler av regelverket er også krevende.

Avkortinger produksjonstilskudd (fra kapittel 7.3.9.4 i TB)**Rapportere på**

Gi en kort analyse/vurdering av kommunenes arbeid med avkorting ved feilopplysninger

Avkorting ved feilopplysning er jevnlig tema på kommunesamling og følges alltid opp på forvaltningskontrollene vi har i kommunene. Kommunene er derfor godt kjent med regelverket. I en del tilfeller har kommunene tatt kontakt med Fylkesmannen for veiledning. Hovedinntrykket er at kommunene i stor grad gjør en vurdering av avkorting når kommunen avdekker feilopplysninger. I en del tilfeller vurderer kommunene at det ikke skal avkortes. Generelt begrunnes dette med at feilopplysningen skyldes en misforståelse og at søker har henvendt seg til kommunen innen endringsfrist for å få veiledning, uten at kommunen har hatt kapasitet til å følge opp. I de tilfellene hvor det avkortes er hovedtrenden at avkortingens størrelse tilsvarer merutbetalingen feilopplysningen ville medført.

Gylne Måltid (fra kapittel 7.3.9.7 i TB)**Rapportere på**

Rapporter på bruk av midler til prosjekter under Gylne Måltid.

Høsten 2019 ble det arrangert Inspirasjonsdag om mat for eldre i Tromsø. Det var ca 80 deltakere fra hele fylket.

Arbeidet for utsatte barn og unge (0-24) (fra kapittel 7.3.10.1.1 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal redegjøre for hvilke tiltak som er gjennomført i arbeidet for utsatte barn og unge, både for å samordne regionale innsatser og for å styrke samarbeidet mellom sektorer og tjenester i kommunen. Fylkesmannen skal også gi en vurdering av arbeidet: hva lykkes godt og hva er mer utfordrende.

Våren 2019 tok Finnmark fylkeskommune initiativet til et arbeid med utgangspunkt i felles oppdrag om inkluderingsdugnaden. Fylkesmannens Sosial- og familieseksjon i Helse- og sosialavdelingen deltok i dette samarbeidet sammen med NAV fylke og Karrieresenteret i Finnmark. Samarbeidsgruppen hadde to møter i 2019 og det er planlagt flere. Arbeidet så langt har hatt fokus på den yngste gruppen med frafall i videregående skole, samt de forskjellige tiltakene samarbeidspartene kan bidra med.

Samarbeidet har blitt utsatt pga sammenslåingsarbeid hos både Fylkesmannen og fylkeskommunen, samt den økte klagesaksinngangen fra NAV til Fylkesmannen på 85 % fra 2018 til 2019.

I tilknytning til ledelsens kommunedialog, tok Fylkesmannen kontakt med alle 39 kommunene i Troms og Finnmark for å kartlegge hvordan medvirkning fra barn og unge i kommunalt planarbeid er ivare tatt, jf bestemmelsene i Plan- og bygningsloven. Vårt funn er at mange kommuner har oppnevnt en ansatt i kommunen til innspill i planarbeidet, men i praksis var det liten medvirkning. Fylkesmannen gjorde også alle kommunene oppmerksom på at ny Kommunelov pålegger alle kommuner å ha et Ungdomsråd. Følges opp i 2020.

Fylkesmannen utarbeidet også et omfattende kunnskapsgrunnlag for utfordringer blant barn og unge i Troms og Finnmark ut fra ønske om at det nye fylket skal utarbeide en regional plan for barn og unge. Kunnskapsgrunnlaget ble derfor blant annet videreformidlet til Finnmark fylkeskommune og Troms fylkeskommune. Kunnskapsgrunnlaget baserer seg på offentlig statistikk SSB, Folkehelseprofiler, Ungdata-undersøkelser og innspill fra fagavdelingene. Følges opp i 2020.

0-24 samarbeidet

I Finnmark pågår 0-24 prosjektet. Vi er fremdeles organisert med en prosjektleder, en intern arbeidsgruppe og en styringsgruppe som har fokus på å følge embetsoppdraget og prosjektplanen. Egen rapportering fra prosjektet vil sendes til Udir i juni. En egen erfaringsoppsummering utført av Norce AS vil bli ferdigstilt innen juni. Denne erfaringsoppsummeringen vil og bli brukt inn i Fylkesmannens videre arbeid med fyråttårssatsing på barn og unge.

I 2019 hadde modellkommunene som deltar i prosjektet et mer tydelig fokus på å samordne arbeidet med utsatte barn og unge innad i egen kommune. De jobbet og med å utvide det interkommunale samarbeidet med kommuner som jobber med prosjekt og tiltak knyttet til oppdrag innenfor dette arbeidet. Modellkommunene har fått opplæring i bruk av barnekonvensjonen, som har medført at de i større grad bruker deler av barnekonvensjonen i sitt arbeid. Vi har og vært opptatt av å hjelpe koordinatorene i modellkommunene med å få en bedre oversikt over hvilke tiltak og prosjekter/ satsinger egen kommune jobber med innenfor barn og unge-paraplyen, og hvilke midler som følger med disse. De har og blitt kjent med hvilke tilskuddsordninger som fins.

Koordinatorene som jobber med 0-24 samarbeidet gir tilbakemelding på at det er viktig å bli fulgt opp tett slik prosjektleder hos Fylkesmannen gjør. Det at de får oppfølging og veiledning er med på at de jobber mer systematisk med eget arbeid.

Andre kommuner som jobber med egne prosjekt knyttet til arbeidet med utsatte barn, unge og deres foreldre, gir og tilbakemelding om at det er nyttig med veiledning og oppfølging av Fylkesmannen. Ved å få oppfølging av Fylkesmannen og få mulighet til å delta på fagsamlinger, har de fått økt kompetanse, som igjen har gitt de større fokus på det helhetlige arbeidet i egen kommune.

Nettverket "God samhandling for barn og unge i Finnmark" ble fulgt opp og avsluttet i 2019. Dette har vært et samarbeid mellom Fylkesmannens 0-24 arbeid, Finnmark fylkeskommunes folkehelsearbeid barn og unge, og KS sitt nasjonale læringsnettverk barn og unge. 15 av 19 Finnmarks kommuner har deltatt med egne tverrfaglige arbeidsgrupper. I 2020 ønsker vi å videreføre samarbeidet mellom Fylkesmannen og fylkeskommunen.

Nettverket hadde sin første samling i 2018 og fortsatte med tre samlinger i 2019. Via dette nettverket har de deltagende kommuner fått god oversikt over samarbeidsstrukturer og utviklingsarbeid knyttet til barn og unge og tverrfaglig arbeid i andre kommuner. Kommunene som både er modellkommuner for 0-24 samarbeidet og programkommuner for folkehelse barn og unge, har etablert et godt samarbeid. Deltakerne i nettverket har også fått økt kompetanse på hva de ulike kompetansesenterne kan bidra med inn i den enkelte kommune. I tillegg har kompetansesenterne som har deltatt og fått større innsikt i utviklingsarbeidet som skjer ute i kommunene. Altså en vinn-vinn situasjon.

Kompetansesenterne i nord som har deltatt er Regionalt kompetansesenter for barn og unge – psykisk helsevern og barnevern (RKBU nord), Regionalt ressursenter om vold og traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS nord), Kompetansesenter rus (KoRus nord), Samisk nasjonalt kompetansetjeneste – psykisk helsevern og rus (SANKS) og Stat Ped nord.

På hver samling har barn og unge deltatt. De har gitt oss nyttige tilbakemeldinger, bla om voksnes språkbruk og hvilke tema de som er unge er opptatt av.

Erfaringer og utfordringer fra nettverket:

De deltagende kommunene og kompetansesenterne har gitt tilbakemelding om at de ikke ville hatt mulighet til å delta i tre ulike nettverk. Dette tolker vi som positivt for vår rolle som samordner rundt alle innsatser mot utsatte barn og unge og tilsvarende satsinger.

Ett av målene med dette samarbeidet var å gi deltakerne felles innsikt og kompetanse som de ville kunne dra nytte av i eget arbeid, noe vi vurderer vi har lyktes med, her nevnes spesielt kunnskap om kompetansesenterne, barnekonvensjonen, arbeidet til Barnehus, evaluering av eget arbeid, pakkeforløpet via BUP og barn som pårørende. Kommunene har særlig gitt tilbakemeldinger om at for deres eget utviklingsarbeid har det vært nyttig å ha muligheten til å delta med sine tverrfaglige/etatlige arbeidsgrupper i nettverket.

Utfordringene med å ha store nettverk er at dette er ressurskrevende. Det å tilpasse programmet slik at det dekker alle områdene, har og vært en utfordring. I et så stort geografisk fylke som vi nå er i, har dette både økonomiske og organisatoriske utfordringer. I det videre arbeidet vil vi vurdere hvilke arenaer vi kan benytte og hvordan vi kan samordne oss. Men med mange små kommuner og små ressurser, ser vi verdien av slike nettverk og tverrfaglige møteplasser.

Prosjektleder for 0-24 samarbeidet i Finnmark har delt erfaringer fra arbeidet på flere møtesteder i regionen, der det har vært naturlig. Her kan vi nevne Husbankkonferansen og samisk barnehagekonferanse.

I 2019 har den omfattende sammenslåingsprosessen i embetet vært utfordrende for arbeidet med 0-24 prosjektet. Sammenslåingen har bla medført at hele den opprinnelige styringsgruppen er endret, dette gjelder også arbeidsgruppen. Sammenslåingen har likevel ført til at Fylkesmannens

Sjumilsstegarbeid og 0-24 samarbeidet har vært tett koblet sammen, og vi har kunne se arbeidet i Troms og Finnmark mer i sammenheng. Dette har bidratt til en god arbeidsflyt knyttet til arbeidet i forhold til utsatte barn, unge og deres foreldre.

I tilknytning til prosjektet 0-24 samarbeidet i Finnmark har det vært svært nyttig å ha godt samarbeid og oppfølging av den nasjonale styringsgruppen til 0-24 samarbeidet. Disse møtene har vært nødvendig for å justere prosjektet på en best mulig måte. Den nasjonale styringsgruppen og embedets styringsgruppe har deltatt på kommunebesøk i modellkommunene. Det er viktig at vi og får førstehåndskunnskap om kommunenes arbeid og deres utfordringer.

Fylkesmannen har også dette året prioritert tildeling av prosjektskjønnsmidler knyttet til utsatte barn og unge. Dette har medført til at flere kommuner har satt i gang utviklingsprosjekt på dette området.

Fylkesmannen har fulgt egen prosjektplan, samt hatt et stort fokus på samordning dette året.

Vi vurderer måloppnåelsen som god.

Fylkesmannen skal gi en samlet redegjørelse... (fra kapittel 7.3.10.2.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en redegjørelse for arbeidet og erfaringene embedet har gjort seg i det tverretalige samarbeidsprosjektet «Forsøk med NAV-veileder i videregående skoler». Herunder bes det om en redegjørelse av konkrete tiltak i embedet og planer embedet har for det videre arbeid i fylket.

Flere av prosjektkommunene fortsatte med NAV-veileder i videregående skole etter prosjektets slutt. I tillegg har flere andre kontor startet opp med dette tiltaket.

Temaet ble tatt opp og erfaringer delt i videoopplæring på 45 min for alle NAV-kontor i fylkene i samarbeid med NAV-fylke.

Det todelte målet i rovviltpolitikken (fra kapittel 7.3.10.3.1 i TB)

Rapportere på

Rapporter på status i forvaltningen av det todelte målet for rovviltpolitikken

FMTF forvalter rovvilt etter forvaltningsplanen for rovvilt i region 8. Skade på sau forårsaket av rovvilt forekommer fremdeles, det håndteres med forebyggende tiltak og eventuelt uttak av skadegjørende individer. For rein har man i mindre grad lyktes med å finne effektive skadeforebyggende tiltak og begrense tap. Mye av forklaringen ligger i at reindriften bruker stort hele landarealet i fylket og er ute hele året.

Landbruksavdelingen samarbeider med miljøavdelingen som har hovedansvaret for rovviltforvaltningen i fylket. Høsten 2019 deltok en medarbeider på landbruk i saksbehandlingen av søknader om erstatning sau tapt til fredet rovvilt. Det har opplevdes positivt, og dette er noe man kommer til å videreføre i 2020. Fra Finnmark ble det behandlet 25 søknader om erstatning av sau tapt til fredet rovvilt, mens tallet for Troms totalt ble 80 søknader.

Det er mange foretak som opplever høye tap av sau og lam på utmarksbeite. I Troms i 2019 hadde 19 % av foretakene et samlet tap på over 10 %. I Finnmark hadde 13 % av foretakene et samlet tap på over 10 %. I begge fylkene var det enda flere foretak som opplevde høye lammepap. Dette ut i fra tall fra produksjonstilskuddsomgangen 2019.

Rovviltssituasjonen beitesesongen 2019 i Finnmark ble preget av tap av sau til bjørn i Neiden, Sør-Varanger kommune. Det ble felt to bjørner i beiteområdet i Neiden. DNA-analyser viser at den bjørnen som har tatt sau fortsatt lever.

Det er også kjente forekomster av fredet rovvilt i Nesseby kommune, noe som også påvirket tapsforholdet. Noen dokumenterte tap, men fortsatt er dokumentasjonsgraden lav.

For Troms spesielt ble beitesesongen preget av en lang periode uten nedbør, noe som førte til at utmarksbeitene ble svekket. Snøen la seg tidlig i fjellene og det var avisoppslag og rapporter om sau som satt fast i snøen og sauer som man ikke fant. I Skånland ble det felt en bjørn tidlig i beitesesongen som hadde tatt sau.

For reindriftsåret 2018/2019 var antallet rein dokumentert drept av fredet rovvilt i Troms og Finnmark noe lavere enn de foregående årene. Følgelig var også totalt antall erstattet noe lavere. Kongeørn er den største skadevolderen sett ut i fra dokumentasjon, fulgt av gaupe og jerv. Fylkesmannen har løpende dialog med reinbeitedistrikter og siidagrupper som opplever skader forårsaket av rovvilt. Virkemidlene som benyttes for å forebygge tap til rovvilt er i hovedsak foring i kombinasjon med utvidet tilsyn. Dette støttes med FKT-tilskudd fra FMTF.

I 2019 ble det registrert 13 ynglinger av jerv. Bestandsmålet er 10.

Bestandsmålet for gaupe er også 10, i 2019 ble dette ikke oppfylt da det ble registrert totalt 5 ynglinger. Så langt i registreringssesongen 2019/2020 er det dokumentert 6-7 gaupeynglinger i Troms og 3 i Finnmark. I tillegg er det gjort observasjoner som kan tyde på ytterligere flere gaupeynglinger. Det vil si at det er sannsynlig at bestandsmålet for gaupe oppfylles i 2020.

For bjørn er de nyeste bestandsregistreringene som er klar fra 2018. Denne viste 2,4 ynglinger. Bestandsmålet for bjørn er 6. Bjørneområdene strekker seg langs grenseområdene mot Sverige, Finland og Russland. Det vil si at bjørn som lever i grenseområdet deles mellom landene i det aktuelle området.

3.4 Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk

Fra 1.1.2019 ble Fylkesmannen i Finnmark og Fylkesmannen i Troms slått sammen til Fylkesmannen i Troms og Finnmark. Fra samme dato er organiseringen av virksomheten i avdelinger og staver ny, og dette gir utfordringer i analyse av endringer i resultatområder. I tillegg kommer eventuelle ulikheter i regnskapspraksis for resultatområder for 2018 i de to embedtene.

Andre: Fagmidler: Endringer gjelder atomsikkerhetsarbeid i Andrejevabukta. Det er på omtrent samme nivå som i 2018, men ble ikke rapportert i 2018.

ASD: Reduksjonen skyldes hovedsakelig økt arbeid på fagmidler. For fagmidler skyldes endringen økt arbeid og økt tilgang på midler.

BLD: For fagmidler skyldes endringen økt tilgang på midler.

HOD: Reduksjonen skyldes økt arbeid på fagmidler.

JD: Reduksjonen skyldes hovedsakelig vakanse i stilling i 2019. For fagmidler skyldes endringen hovedsakelig redusert godtgjørelse til verger og representanter for enslige, mindreårige asylsøkere. Det er noe reduksjon for vergemål.

KD: Det er kun mindre endringer.

KLD: Reduksjonen skyldes hovedsakelig vakanse i stillinger. For fagmidler skyldes endringen økt tilgang på midler.

KMD: Reduksjonen for resultatområde for 600 på ca. 12 mill. skyldes hovedsakelig etableringen av FMFA og noen andre endringer. Økningen for resultatområde 660 på 5,6 mill. henger sammen med nye stillinger, ny organisering av embedet og ulikheter i praksis for regnskapsføring av resultatområder mellom embedtene i 2018. Dette må bl.a. sees i sammenheng med endringen for resultatområde under LMD. For fagmidler skyldes endringen økt tilgang på midler.

LMD: Reduksjonen skyldes vakanser, ny organisering av embedet og ulikheter i praksis for regnskapsføring av resultatområder mellom embedtene i 2018. Dette må bl.a. sees i sammenheng med endringen for resultatområde 660 under KMD.

Ressursrapportering

Departement	Kapittel 0525, 2019	Fagdep. 2019	Kapittel 0525, 2018	Fagdep. 2018
Arbeids- og sosialdepartementet	774	4 690	3 267	2 464
Barne- og familiedepartementet	6 987	1 620	7 066	857
Helse- og omsorgsdepartementet	23 550	6 366	25 167	5 200
Justis- og beredskapsdepartementet	6 817	11 224	7 956	12 645
Klima- og miljødepartementet	22 452	8 285	23 263	6 605
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	58 606	1 947	64 366	716
Kunnskapsdepartementet	13 678	10 621	13 039	10 619
Landbruks- og matdepartementet	27 515	1 720	31 697	1 594
Andre	68	703	97	0
Sum	160 447	47 176	175 918	40 700

3.5 Samlet vurdering av måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget og regnskapsresultat

se årsregnskap

4 Styring og kontroll i embetet

4.1 Redegjørelse for vesentlige forhold ved embetets planlegging, gjennomføring og oppfølging

Strategisk og helhetlig styring skjer på følgende måte hos Fylkesmannen i Troms og Finnmark:

Ledergruppa hadde i 2019 **ukentlige ledermøter**. Dette var en kombinasjon av fysiske møter og Skype-møter, og ble vurdert som nødvendig ved oppstarten av vårt nye sammenslåtte embete. I 2020 reduseres møtefrekvensen i ledergruppa til hver fjortende dag.

Vi utarbeidet en **ny strategiplan** i 2019. Strategi 2020 + signaliserer hva vi mener er viktigst, og hva kommunene og innbyggerne kan forvente av oss. I tillegg har vi kommunikasjonsstrategi, økonomiinstruks og delegeringsreglementer.

Alle avdelinger jobber godt med **VP'en**. Alle områder blir risikovurdert. Vi har satt klare krav for saksbehandlingsfrister og krav om foreløpig svar dersom vi ikke klarer å overholde fristene. 2019 har likevel vært krevende for oss, og på noen områder har vi ikke klart å overholde fastsatte saksbehandlingsfrister, og vi satt da inn noen tiltak. Styringssystemet vårt er tilgjengelig på Lengst nord.

Direktørene har ukentlige **avdelingsledermøter** med sine seksjonsledere for å følge opp resultater og aktiviteter som fremkommer av VP'ene. I tillegg kommer årlige medarbeidersamtaler med alle ansatte.

I 2019 startet vi opp med et **nytt lederutviklingsprogram** for våre ledere. Dette vil være et kontinuerlig program fremover for å sikre god og helhetlig ledelse i embetet. Våren 2019 hadde vi en dagssamling for alle lederne, og høsten 2019 arrangerte embetsledelsen ei ledersamling for direktørene og assisterende direktører, og ei ledersamling for ledergruppa. HR arrangerte ei ledersamling for seksjonslederne.

Medbestemmelse ble regelmessig ivaretatt gjennom faste møter i vårt IDF-utvalg. I 2019 var det stor møteaktivitet i utvalget for å sikre god medbestemmelse da vi skulle utarbeide mange nye retningslinjer, strategier og reglementer.

I 2019 gjennomførte vi en **medarbeiderundersøkelse**. 70 % av medarbeiderne våre har et høyt eller svært høyt engasjement i jobben.

4.1.1 Embetets risikostyring

Det gjennomføres en risikovurdering av alle oppgaver/oppdrag i vår virksomhetsplan. I tillegg foretar vi risikovurderinger ved budsjettrevideringer og fortløpende gjennom året.

Områder med høy risiko i 2019 har vært klagesaksbehandling innen byggesak og helse. Det er gjort tiltak for å redusere risiko fortløpende gjennom året. Det har vært satt inn ekstra ressurser for å kompensere på disse områdene. Embetet bruker Risk-Manager. Avviksbehandling blir utført i avviksmodulen. Kvalitetsdokumentene som retningslinjer og lignende, blir revidert etter behov i dokumentstyringsmodulen. Embetet vil ha økt fokus på dokumentstyringsmodulen i 2020.

Risikostyring på HMS- og informasjonssikkerhetsområdet blir også gjennomført i Risk-Manager.

4.1.2 Embetets internkontroll, herunder iverksatte tiltak

Vårt internkontrollsystem er basert på kravene i økonomiregelverket og styringsdokumentene fra KMD. Internkontrollsystemet består blant annet av virksomhetsplaner, delegeringsreglementer både på embets- og avdelingsnivå, risikostyring og interne rutiner.

Virksomhetsplanene (overordnet og avdelingenes) beskriver prioriteringer, ansvar og risiko knyttet til våre oppgaver i KMDs virksomhets- og økonomiinstruks (VØI) og i tildelingsbrevet (TB). Delegeringsreglementene beskriver hvordan fylkesmannens myndighet er delegert til avdelingsdirektører og videre til seksjonsledere.

Vi benytter oss av RiskManager til rapportering av avvik, annen rapportering og dokumentstyring. Avvik lukkes ved at det iverksettes tiltak med frist for oppfølging og interne rutiner.

4.1.3 Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen i embetet

Bemanning

Vi hadde ved årsskiftet 214,4 årsverk. Vi har i all hovedsak god tilgang på godt kvalifiserte søkere, men ved noen få utlysninger var det utfordrende å få kvalifiserte søkere til vårt hovedkontor. Vi er ikke lønnsledende i fylket, men kan tilby utviklende og varierte oppgaver sett i sammenheng med gode velferdsordninger. Dette gjør oss alt i alt til en veldig attraktiv arbeidsplass. Vår turnover var på 9,8 % i 2019.

Kapasitet

Med kapasitet forstår vi hvordan bemanning og kompetanse står i forhold til de oppgaver vi er gitt. Vakanser, permisjoner og sykdom treffer de ulike fagområdene i varierende grad og dette kan bli utfordrende for enkelte avdelinger.

I tillegg er avspasering av reisetid den faktoren som berører oss mest i negativ retning med vår utstrakte geografi og store avstander. I 2019 brukte embetet 20,5 årsverk på møte- og reisevirksomhet. Dette medfører at embetet i realiteten får mindre ressurser til å gjennomføre våre lovpålagte oppgaver. I 2020 vil vi ha stort fokus på å forsøke å redusere reiseaktiviteten vår, og istedenfor gjennomføre Skype-møter så langt det lar seg gjøre.

Kompetanse

Vi er en solid kunnskapsorganisasjon. De fleste av våre medarbeidere har høyere utdanning i form av minimum bachelorgrad, men de fleste har master og vi har også noen medarbeidere med doktorgrad.

4.1.4 Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)

Embetet har relativt få eiendeler. Kjøp av alt inventar gjennomføres i HR- og økonomiavdelingen og finansieres gjennom embetets felles driftsbudsjett. FMFA har oversikt over maskinvare og har også en plan for utskifting av embetets ILT-utstyr i 2020.

4.1.5 Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonsikkerhet

Årsrevisjonen fra Riksrevisjonen i 2018 ble gjennomført uten merknader. Årsrevisjonen for 2019 er ennå ikke ferdigstilt.

Arbeidet med å etablere et felles internkontrollsystem for det nye embetet er godt i gang. Avviksystemet fungerer godt. Vi hadde i 2019 15 avvik på informasjonsikkerheten. Av disse var 6 avvik knyttet til leveransesvikt fra Fylkesmennenes fellesadministrasjon. Alle avvik er lukket.

Nye personvernregler er informert om og lokal GDPR-kontakt er etablert.

4.2 Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende

Fylkesmannen i Troms og Finnmark har et sentralt partssammensatt arbeidsmiljøutvalg med 6 medlemmer. Hovedfokus for arbeidsmiljøutvalget i 2019 har vært å risikovurdere embetet tidlig på året, sørge for at det ble utarbeidet en handlingsplan, planlegge og gjennomføre medarbeiderundersøkelsen 2019 og husprosjektet i Vadsø.

Vi hadde et sykefravær på 4,6 %. Sykefraværet var ganske stabilt gjennom hele 2019.

Inkluderingsdugnaden

Gjennom 2019 fortsatte virksomheten arbeidet for å forsøke innfri målet om at minimum fem prosent av nyansettelser i staten skal være personer med nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en.

Embetet deltok for første gang i traineeprogrammet i staten. Vi forsøkte å rekruttere inn kvalifiserte personer med nedsatt funksjonsevne i to stillinger, men ingen ble ansatt. Etter intervjurundene på begge stillingene, så vi at det ikke var noen søkere som møtte kravene for å delta i programmet.

Vi mener at vår erfaring med å delta i traineeprogrammet i staten, kompetanseheving og bevisstgjøring om inkluderingsdugnaden for ledere, gjør at vi står bedre rustet til å innfri målet i 2020.

Embetet sørger for å ivareta inkluderingsperspektivet i rekrutteringsprosessen.

Utfordringen med å måle antallet søkere med nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en vil bli enklere i 2020. Vårt rekrutteringsverktøy - Jobbnorge - vil da få en funksjon for avkrysning om hull i CV. Vi må fortsette arbeidet for å skape tillit til at vi likebehandler søkere, ettersom mange ikke tilkjenner nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en når de søker.

Ansettelser 2019 - Nyansatte totalt: **25**

Nyansatte fra målgruppene i 2019 :0

Andel nyansatte med nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en: 0

5 Vurdering av framtidsutsikter

5.1 Forhold i og utenfor embetet som kan påvirke embetets evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt

En raskt voksende demografisk ubalanse og nedgang i folketall, vil gi og gir store utfordringer både for enkeltkommuner og fylkeskommunen knyttet til ansvaret for tjenestetilbudet til befolkningen. Fallende folketall og flere eldre vil også påvirke kommuneøkonomien negativt og utløse et betydelig behov for omstilling. Samtidig er det et faktum at de fleste kommuner mangler slik omstillingskompetanse.

Bærekraftsutfordringen i Troms og Finnmark krever at det tas nye grep. Dette er bakgrunnen for Fylkesmannens valg av langsiktige strategiske satsingsområder; 1) samle regionen for barn og unge og 2) en forsterket kommunedialog.

Sammenslåing til nytt større embete har gitt oss større fagmiljøer, som betyr at vi kan spesialisere oss mer og bli mer effektive. Imidlertid må vi konstatere at saksmengden på flere fagområder har økt betraktelig, f.eks. innenfor helse og sosial, plan- og byggesak og oppvekst.

Embetet sliter med betydelige restanser innenfor særlig helse og sosial og byggesak. Både i 2020-budsjettet og i arbeidet med langtidsbudsjett for embetet, må det iverksettes tiltak for å prøve å løse problemet. Et av fokusområdene etter Arbeidsmiljøundersøkelsen sist høst, er hvordan legge til rette for en sunnere arbeidsbelastning for alle våre ansatte. En viss turnover må vi regne med, men på områder med restanser, er det særlig krevende med utskiftninger, som medfører svekket saksbehandlerkapasitet i perioder. Vi er bekymret for den samlede ressursituasjonen, og i tvil om det vil være mulig å gjøre nødvendige omprioriteringer, uten at det rammer oppgaveløsningen på andre fagfelt.

Erfaringer etter sammenslåingen av de to gamle fylkesmannsembetene er, at tidligere ulikhet i oppgaveløsning er krevende, dersom vi ikke raskt kan få til harmonisering. Dette har gitt oss utfordringer i kommunedialogen på miljøområdet, der det f.eks. fra Troms-kommuner vises til mer liberal dispensasjonspraksis for skuterkjøring i kommuner i Finnmarksdelen av embetet. Det er derfor positivt at embetet for 2020 har fått tildelt prosjektmidler for å kunne styrke veiledningsinnsatsen overfor kommunene i Finnmark for å bringe saksbehandling og dispensasjonspraksis i tråd med lovverket.

Embetet forvalter åtti prosent av landets reindrift. I tillegg til at klimaendringene påvirker vinterbeiteforholdene særlig i Indre Finnmark negativt, har vi en alvorlig og stadig uløst beitekonflikt i indre Troms, som følge av manglende reinbeiteavtale med vårt naboland Sverige. Fraværet av denne avtalen betyr i realiteten at reindriftsutøvere i Troms har tapt deler av sitt vinterbeite. Vår erfaring er at nevnte endringer i beite- og driftsforhold for reindriftsnæringen virker konfliktdrivende og gir et betydelig merarbeid for Fylkesmannen. Det er også verdt å merke seg at i arbeidet med arealplaner i kommunene, vil behovet for nye arealer til reinbeiter raskt kunne komme i konflikt med andre nærings- og samfunnsinteresser.

5.2 Konsekvenser for embetets evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt

Trangere økonomiske rammer med ny økonomimodell for fylkesmannsembetene og fortsatt ABE-reform, vil gjøre det mer krevende å løse samfunnsoppdraget. Embetet er geografisk svært stort med høye reisekostnader og stort tidsforbruk særlig knyttet til kommunedialog, men også til samhandling med regional stat. Selv om vi i dialogen med kommunene i større grad ønsker å benytte digitale møter, er det mange oppgaver som faktisk krever at vi reiser ut og oppsøker kommuner, institusjoner og innbyggere, som ledd i vår saksbehandling og tilsynsvirksomhet.

I Troms og Finnmark har 24 av 39 kommuner nå under 3000 innbyggere, og SSBs prognoser viser fortsatt fall i folketall i de fleste av disse kommunene. Lite tyder på nye sammenslåinger de nærmeste årene, og hos Fylkesmannen opplever vi økende etterspørsel etter vår kompetanse og særlig fra mindre kommuner som har utfordringer både med kompetanse, kvalitet og kapasitet på viktige tjenestoområder, i egen administrasjon og driften av den kommunale organisasjon. Samtidig ser Fylkesmannen behov for å være tettere på kommunene bl.a. med tilsyn, for å sikre at innbyggernes rettssikkerhet i varetas.

5.3 Andre forhold

Fylkesmannsembetet er fra 2020 over i en normal drift. Gjennom embetets nye strategiske plan signaliserer vi tydelig at vi ønsker et tett samarbeid både med våre kommuner og fylkeskommunen. Våre to overordnede målsettinger om et krafttak for barn og unge og sterkere, tryggere og mer bærekraftige kommuner kan ikke nås uten en stor samlet innsats fra kommuner, fylkeskommunen og regional stat.

Den demografiske utviklingen, småkommuneutfordringen og sviktende bærekraft representerer utviklingstrekk som på litt sikt, kan medføre radikale endringer i bosettingsmønsteret lengst nord i Norge. Hvilke konsekvenser dette kan få, er det foreløpig lite offentlig oppmerksomhet om. Sammen med Helse Nord, KS og Fylkesmannen i Nordland har vi gått i dialog med en rekke departementer for å diskutere mulige nye veivalg innenfor vårt samfunnsoppdrag.

Fra Fylkesmannen ser vi behovet for en fylkeskommune som aktivt går inn i sin nye og utvidede rolle som samfunnsutvikler. Dessverre observerer vi at den fortsatte motstanden mot fylkessammenslåingen, har medført at nye Troms og Finnmark fylkeskommune har kommet bakpå og fått en meget krevende start sammenlignet med øvrige fylkeskommuner. Et vedvarende fokus på reversering av fylkessammenslåingen kan medføre tapt utviklingskraft for regionen.

6 Årsregnskap

[Årsregnskap for Troms og Finnmark.pdf](#)

FYLKESMANNEN I TROMS OG FINNMARK
Org. nr.: 967311014

Riksrevisjonens beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Riksrevisjonen har revidert Fylkesmannen i Troms og Finnmark sitt årsregnskap for 2019. Årsregnskapet består av ledelseskomentarer og oppstilling av bevilgnings- og artskontorrapportering, inklusiv noter til årsregnskapet for regnskapsåret avsluttet per 31. desember 2019.

Bevilgnings- og artskontorrapporteringen viser at 557 871 969 kroner er rapportert netto til bevilgningsregnskapet.

Etter Riksrevisjonens mening gir Fylkesmannen i Troms og Finnmark sitt årsregnskap et dekkende bilde av virksomhetens disponible bevilgninger, inntekter og utgifter for 2019 og kapitalposter pr 31. desember 2019, i samsvar med regelverket for økonomistyring i staten.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig finansiell revisjon (ISSAI 1000–2999). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet under «Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet». Vi er uavhengige av virksomheten slik det kreves i lov og instruks om Riksrevisjonen og de etiske kravene i ISSAI 30 fra International Organization of Supreme Audit Institutions (INTOSAI's etikkregler), og vi har overholdt de øvrige etiske forpliktelsene våre i samsvar med disse kravene og INTOSAI's etikkregler. Etter vår oppfatning er revisjonsbevisene vi har innhentet tilstrekkelige og hensiktsmessige som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon i årsrapporten

Ledelsen er ansvarlig for årsrapporten, som består av årsregnskapet (del VI) og øvrig informasjon (del I–V). Riksrevisjonens uttalelse omfatter revisjon av årsregnskapet og virksomhetens etterlevelse av administrative regelverk for økonomistyring, ikke øvrig informasjon i årsrapporten (del I–V). Vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese den øvrige informasjonen i årsrapporten. Formålet er å vurdere om det foreligger vesentlig inkonsistens mellom den øvrige informasjonen, årsregnskapet og kunnskapen vi har opparbeidet oss under revisjonen. Vi vurderer også om den øvrige informasjonen ser ut til å inneholde vesentlig feilinformasjon. Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon, er vi pålagt å rapportere dette i revisjonsberetningen.

Det er ingenting å rapportere i så måte.

Ledelsens og det overordnede departementets ansvar for årsregnskapet

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide et årsregnskap som gir et dekkende bilde i samsvar med regelverket for økonomistyring i staten. Ledelsen er også ansvarlig for å etablere den interne kontrollen som den mener er nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Det overordnede departementet har det overordnede ansvaret for at virksomheten rapporterer relevant og pålitelig resultat- og regnskapsinformasjon og har forsvarlig internkontroll.

Riksrevisjonens oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Målet med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som gir uttrykk for Riksrevisjonens konklusjon. Betryggende sikkerhet er et høyt sikkerhetsnivå, men det er ingen garanti for at en revisjon som er utført i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig finansiell revisjon, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir ansett som vesentlig dersom den, enkeltvis eller samlet, med rimelighet kan forventes å påvirke de beslutningene brukere treffer på grunnlag av årsregnskapet.

Vi utøver profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen, i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig finansiell revisjon.

Vi identifiserer og anslår risikoene for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten den skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Videre utformer og gjennomfører vi revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer og innhenter tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon ikke blir avdekket, er høyere for feilinformasjon som skyldes misligheter, enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil. Grunnen til det er at misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, feilpresentasjoner eller overstyring av intern kontroll.

Vi gjør også følgende:

- opparbeider oss en forståelse av den interne kontrollen som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige ut fra omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om hvor effektiv virksomhetens interne kontroll er
- evaluerer om regnskapsprinsippene som er brukt, er hensiktsmessige, og om tilhørende opplysninger som er utarbeidet av ledelsen, er rimelige
- evaluerer den totale presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene
- evaluerer om årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et dekkende bilde i samsvar med regelverket for økonomistyring i staten

Vi kommuniserer med ledelsen, blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og når revisjonsarbeidet skal utføres. Vi vil også ta opp forhold av betydning som er avdekket i løpet av revisjonen, for eksempel svakheter av betydning i den interne kontrollen, og informerer det overordnede departementet om dette.

Når det gjelder forholdene som vi tar opp med ledelsen, og informerer det overordnede departementet om, tar vi standpunkt til hvilke som er av størst betydning ved revisjonen av årsregnskapet, og avgjør om disse skal regnes som sentrale forhold ved revisjonen. De beskrives i så fall i et eget avsnitt i revisjonsberetningen, med mindre lov eller forskrift hindrer offentliggjøring. Forholdene omtales ikke i beretningen hvis Riksrevisjonen beslutter at det er rimelig å forvente at de negative konsekvensene av en slik offentliggjøring vil være større enn offentlighetens interesse av at saken blir omtalt. Dette vil bare være aktuelt i ytterst sjeldne tilfeller.

Dersom vi gjennom revisjonen av årsregnskapet får indikasjoner på vesentlige brudd på administrative regelverk med betydning for økonomistyring i staten, gjennomfører vi utvalgte revisjonshandlinger for å kunne uttale oss om hvorvidt det er vesentlige brudd på slike regelverk.

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon knyttet til administrative regelverk for økonomistyring

Vi uttaler oss om hvorvidt vi er kjent med forhold som tilsier at virksomheten har disponert bevilgningene på en måte som i vesentlig grad strider mot administrative regelverk med betydning for økonomistyring i staten. Uttalelsen gis med moderat sikkerhet og bygger på ISSAI 4000-serien for etterlevelsesrevisjon. Moderat sikkerhet for uttalelsen oppnår vi gjennom revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi finner nødvendige.

Basert på revisjonen av årsregnskapet er vi ikke kjent med forhold som tilsier at virksomheten har disponert bevilgningene i strid med administrative regelverk med betydning for økonomistyring i staten.

Oslo; 28.05.2020

Etter fullmakt

Tor Digranes
ekspedisjonssjef

Kari Kay
avdelingsdirektør

Brevet er ekspedert digitalt og har derfor ingen håndskreven signatur